

НАРОДНО СЪБРАНИЕ НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

НАРЕДБА № 18

**от 7 октомври 2015 г.
за инвентаризация и планиране
в горските територии**

(притурка към ДВ, бр. 82 от 23.10.2015 г.)

2015

НАРЕДБА № 18

**от 7 октомври 2015 г.
за инвентаризация и планиране
в горските територии**

(притурка към ДВ, бр. 82 от 23.10.2015 г.)

2015

С Ъ Д Ъ Р Ж А Н И Е

1. Наредба № 18 от 7 октомври 2015 г. за инвентаризация и планиране в горските територии	5
2. Приложение № 1 към чл. 13, ал. 1	49
3. Приложение № 2 към чл. 14, ал. 1	51
4. Приложение № 3 към чл. 15, ал.4, чл. 20, ал. 1 и чл. 100	53
5. Приложение № 4 към чл. 17, ал.4, чл. 22, ал. 2 и 3, чл. 26, ал.1, чл. 62 ал. 3	57
6. Приложение № 5 към чл. 21, чл.22, ал.1, чл. 67, ал. 1, чл. 76, ал. 3 и 5 и чл. 96, ал.3	91
7. Приложение № 6 към чл. 22, ал. 1, т.4	117
8. Приложение № 7 чл. 22, ал.1, т. 6	125
9. Приложение № 8 към чл. 23, ал. 1 и 2, чл. 26, ал.2, чл.27, 28 , 29, ал.1 и 2, и чл.72, ал.2	129
10. Приложение № 9 към чл. 139, ал.3	147
11. Приложение № 10 към чл. 30 и чл. 69	149
12. Приложение № 11 към чл.31, ал.1	171
13. Приложение № 12 към чл. 31 ал.2	175
14. Приложение № 13 към чл. 52, ал. 5	191
15. Приложение № 14 към чл. 52, ал. 8	193
16. Приложение № 15 към чл. 54, ал.1	195
17. Приложение № 16 към чл. 61, ал.5	199
18. Приложение № 17 към чл. 63, ал.1	203
19. Приложение № 18 към чл. 73, ал.4	217
20. Приложение № 19 към чл. 73, ал.4	221
21. Приложение № 20 към чл. 75, ал.3	235
22. Приложение № 21 към чл. 77, ал. 2 и 4	247
23. Приложение № 22 към чл. 79, ал. 1 и чл. 80, ал. 1	251
24. Приложение № 23 към чл. 82	253
25. Приложение № 24 към чл. 82	259
26. Приложение № 25 към чл. 87, ал.1	261
27. Приложение № 26 към чл. 91, ал. 1	263
28. Приложение № 27 към чл. 104, ал. 2; чл. 112	273
29. Приложение № 28 към чл. 105, ал. 2	277
* 30. Приложение № 28.2. Таксационен лист	281
31. Приложение № 29 към чл. 107, ал. 2, чл. 110, ал.3, чл. 111, ал.3, чл. 115, ал.2, чл.116, ал.4 и 8	297
32. Приложение № 30 към чл. 117, ал. 2 и чл. 124, ал. 1	323
33. Приложение № 31, към чл. 117, ал.4	325
34. Приложение № 32 към чл. 123	327
35. Приложение № 33 към чл. 124, ал.2	329
36. Приложение № 34 към чл. 126 ал. 1 и 2	331
37. Приложение № 35 към чл. 126, ал. 3	333
38. Приложение № 36 към чл. 132	335
39. Приложение № 37 към чл. 132	341
* 40. Приложение № 37.2. Ведомост за площите на фуражната база	365
41. Приложение № 38 към чл. 134, ал.1	367
42. Приложение № 39 към чл. 134, ал. 2	369
43. Приложение № 40 към чл. 137, ал.2	373
44. Приложение № 41 към чл.139, ал.2	375

* 1. Приложение № 28 и Приложение № 28.2. да се четат Приложение № 28 към чл. 105, ал. 2

* 2. Приложение № 37 и Приложение № 37.2. да се четат Приложение № 37 към чл. 132

**МИНИСТЕРСТВО
НА ЗЕМЕДЕЛИЕТО И ХРАНИТЕ
НАРЕДБА № 18 от 7 октомври 2015 г.
за инвентаризация и планиране в горските територии**

**Г л а в а п ъ р в а
ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ**

Чл. 1. (1) С тази наредба се определят:

1. условията и редът за изготвяне, обществено обсъждане, приемане и актуализиране на:
 - а) инвентаризацията на горските територии по чл. 7 от Закона за горите;
 - б) областните планове за развитие на горските територии;
 - в) горскостопанските планове и програми;
 - г) плановете за ловностопански дейности;
 - д) плановете за дейностите по опазване на горските територии от пожари;
2. условията и редът за категоризиране и прекатегоризиране на горските територии;
3. условията и редът за провеждане на обществено обсъждане за приемане и одобряване на Национална стратегия за развитие на горския сектор и Стратегически план за развитие на горския сектор;
4. съдържанието на информационната система за горските територии и за дейностите в тях, както и редът за събиране на информацията, достъпа до данните, предоставяне и ползване на информация от нея.

(2) Националната инвентаризация на горските територии се извършва по решение на Министерския съвет съгласно методика, която е неразделна част от предложението на министъра на земеделието и храните по чл. 17, ал. 2 от Закона за горите.

Чл. 2. Областните планове за развитие на горските територии, горскостопанските планове и програми, плановете за ловностопански дейности и плановете за дейностите по опазване на горските територии от пожари се изработват чрез прилагане на обща номенклатура и файлов формат на пространствената и атрибутната информация.

Чл. 3. (1) На инвентаризация подлежат всички горски територии независимо от тяхната собственост.

(2) Инвентаризация на горските територии в отделните горски териториални единици се извършва през 10 години и е със срок на действие до утвърждаване на следващата.

(3) В случаи на природни бедствия може да бъде проведена извънредна инвентаризация на цялата горска териториална единица или на част от нея за сметка на държавния бюджет.

(4) В отделни горски териториални единици или за части от тях може да се извърши допълнителна инвентаризация по искане и за сметка на собственика на горската територия или на лицето, на което горската територия е предоставена за управление.

(5) Данните от инвентаризацията по ал. 4 се предоставят безвъзмездно на Изпълнителната агенция по горите.

Чл. 4. Обект на плана за ловностопански дейности е ловностопанската площ на Република България по смисъла на Закона за лова и опазване на дивеча.

Чл. 5. Горскостопанските планове и програми се изработват за всеки собственик, по вид на собствеността на горските територии и по формираните в нейните граници горскостопански единици.

Чл. 6. Плановете за дейностите по опазване на горските територии от пожари се изработват за всички горски териториални единици.

Чл. 7. (1) Инвентаризацията на горските територии и изработването на плановете по чл. 4 и 6 се възлагат в съответствие с чл. 16, ал. 1 от Закона за горите въз основа на общо задание или самостоятелни задания, изработени по реда и при условията на тази наредба.

(2) В периода между две поредни инвентаризации плановете и програмите по чл. 4, 5 и 6 могат да се актуализират или да се изработват нови по самостоятелно задание.

(3) Инвентаризацията на горските територии, изработването на горскостопанските карти, плановете за ловностопански дейности и за дейностите по опазване от пожари се възлагат в годината, предхождаща извършването на инвентаризацията.

(4) По решение на Изпълнителната агенция по горите дейностите и плановете по ал. 3 може да се възложат и едновременно.

Г л а в а в т о р а

ИНВЕНТАРИЗАЦИЯ НА ГОРСКИТЕ ТЕРИТОРИИ

Раздел I

Цел, задачи, обект и съдържание на инвентаризацията на горските територии

Чл. 8. (1) Основна цел на инвентаризацията на горските територии е да се установи видът, състоянието и потенциалът на горските територии и ресурси.

(2) Инвентаризацията на горските територии се извършва в съответствие с възприетото административно-териториално деление на страната и горските териториални единици.

(3) Основни задачи на инвентаризацията на горските територии са:

1. създаване на актуална база данни за горските територии и ресурси;
2. изработване на горскостопанска карта;
3. организация на горската територия.

Чл. 9. (1) Обект на инвентаризацията са горските територии, както и териториите, имащи характеристика на гора по смисъла на чл. 2, ал. 1 от Закона за горите, независимо дали са отразени върху кадастралната карта, или върху картата на възстановената собственост.

(2) Инвентаризираниите залесени и самозалесени земеделски територии не се включват в баланса на горските територии.

(3) При инвентаризацията се извършват лесовъдско-таксационни проучвания и измервания за установяване на количествената и качествената характеристика и оценка на горските територии, както и на дървесните и недървесните горски продукти.

(4) Данните по ал. 1, 2 и 3 се съхраняват в електронна база данни на Изпълнителната агенция по горите.

(5) При инвентаризацията на залесените горски територии се обособяват условни стопански класове/производствени групи.

(6) Горските територии по чл. 88, ал. 5 от Закона за горите се обособяват в самостоятелна група.

(7) При инвентаризацията се отразяват определените горски типове местообитания от приложение № 1 на Закона за биологичното разнообразие.

Чл. 10. Недървесните горски продукти и/или лечебни растения се инвентаризират по методика, указана в заданието за инвентаризация.

Чл. 11. Основа за изработването на областните планове за развитие на горските територии, горскостопанските планове и програми, плановете за ловностопански дейности, плановете за дейностите по опазване на горските територии от пожари и плановете за управление на защитени територии и зони е горскостопанската карта, която се създава и поддържа съгласно изискванията на наредбата по чл. 13, ал. 13 от Закона за горите.

Чл. 12. Въз основа на инвентаризацията на горските територии се изработват обяснителна записка и горскостопанска карта.

Раздел II

Задание за инвентаризация на горските територии

Чл. 13. (1) Инвентаризацията на горските територии се извършва въз основа на задание съгласно приложение № 1.

(2) Регионалната дирекция по горите, на чиято територия се намира горската териториална единица, подлежаща на инвентаризация, възлага изработването на заданието.

(3) Директорът на регионалната дирекция по горите представя изработеното задание за утвърждаване от изпълнителния директор на Изпълнителната агенция по горите.

(4) Преди утвърждаване на заданието от изпълнителния директор на Изпълнителната агенция по горите същото се приема от експертен съвет по чл. 157, ал. 1 от Закона за горите.

Чл. 14. (1) Видовете дейности при извършване на инвентаризация и разпределението на площта на горските територии по категории на сложност са съгласно приложение № 2.

(2) В заданието за инвентаризацията се посочват методики, указания и изисквания, по които се извършват и други дейности, свързани с инвентаризацията.

(3) Максимално допустимите цени за дейностите при инвентаризацията се определят със заповед на изпълнителния директор на Изпълнителната агенция по горите в случаите, когато инвентаризацията се възлага от Изпълнителната агенция по горите или от регионалните дирекции по горите.

Раздел III

Организация на горските териториални единици

Чл. 15. (1) Площта на горската териториална единица се разделя на отдели и подотдели.

(2) Граници на отделите са естествени теренни линии, като била, долове, реки, езера и др., или съществуващи трайни изкуствени линии, като шосета, далекопроводи, транспортни и други просеки, канали, туристически пътеки и др.

(3) В границите на общините се включват цели отдели, а в землищата на населените места – цели подотдели.

(4) При липса на достатъчно естествени и съществуващи трайни изкуствени линии, при съгласие на отделните собственици, границите на отделите се оформят с просеки, като на терена се отбелязват с трайни знаци на граничните дървета съгласно приложение № 3.

Чл. 16. (1) Отделите се номерират с поредни арабски числа, единно и последователно за цялата горска териториална единица независимо от собствеността на териториите.

(2) Номерирането започва от северозападната част на територията и следва в редове по часовниковата стрелка или по водосбори в планинските горски територии.

(3) При всяка следваща инвентаризация отделите запазват своята номерация, като при необходимост тя се променя след съгласуване с възложителя и съобразно заданието за инвентаризация.

Чл. 17. (1) Отделите се разделят на подотдели, които са най-малката териториална единица на горските територии, и служат за основа на инвентаризирането и стопанисването им.

(2) Подотделите са относително постоянни и еднородни и се обособяват в зависимост от тяхната:

1. собственост;
2. таксационна характеристика;
3. насока на стопанисване;
4. типологична принадлежност;
5. функция и категория.

(3) Насаждения, които в резултат от стопанисването са придобили различна лесовъдско-таксационна характеристика, вкл. и разделените преди това, но целта на стопанисването им продължава да е обща, може да се обособят в един подотдел.

(4) Видът на подотдела се определя съгласно приложение № 4.

(5) Разсадниците, опитните и географските култури, семепроизводствените градини и насаждения се обособяват в самостоятелни подотдели.

(6) В самостоятелни подотдели съгласно акта им за обособяване или изискванията на глава трета се отделят защитните и специалните горски територии, горските територии – публична държавна и общинска собственост, горските територии по чл. 88, ал. 5 от Закона за горите, както и имотите, върху които са учредени безсрочни ограничени вещни права.

(7) Разделянето на съществуващите подотдели се извършва при установяване на различен вид собственост и/или при учредяване на безсрочни ограничени вещни права.

(8) В самостоятелни подотдели се обособяват горски територии от един вид собственост.

Чл. 18. (1) Минималната площ на подотделите е 1 ха.

(2) Изключения от ал. 1 се допускат за:

1. горите с изкуствен произход, чиято цел на стопанисване е различна от тази на основното насаждение – минималната площ на подотдела е 0,5 ха;

2. незалесените площи – минималната площ на подотдела е 0,1 ха;

3. поземлените имоти в горските територии, граничещи от всички страни с поземлени имоти от друг вид собственост;

4. горски територии по чл. 88, ал. 5 от Закона за горите;

5. горските територии, разположени между или заобиколени от друг вид територии;

6. горски територии с редки и защитени видове и популации.

(3) Линейните недървопроизводителни площи, като горски автомобилни пътища и просеки, се обособяват като подотдели само когато широчината им е 5 м и повече и площта им е не по-малка от 0,1 ха.

Чл. 19. (1) Залесените подотдели, пожарищата и сечищата се означават последователно с малки букви от българската азбука в рамките на отдела, по реда, указан за номериране на отделите.

(2) В случаите по чл. 17, ал. 7 означаването се извършва с арабско число, отделено с тире след основното означение на подотдела.

(3) Подотделите на недървопроизводителните площи и голините се означават с арабски числа.

(4) В таксационните описания на защитните и специалните горски територии, както и на горските територии, върху които са учредени ограничени вещни права, се записват и номерата на отдела и подотдела по акта за обявяването им.

Чл. 20. (1) Изпълнителят на дейностите по инвентаризация обозначава на терена границите на горската териториална единица, отделите, семепроизводствените насаждения и защитените територии съгласно приложение № 3.

(2) Първоначалното обозначаване на границите на защитените територии се организира и финансира от органа, издал акта за обявяването им.

(3) Първоначалното обозначаване на границите на семепроизводствените насаждения се извършва от изпълнителя на дейностите по инвентаризацията.

Чл. 21. (1) Въз основа на извършените теренни проучвания и обработената информация се формират групи гори, видове гори и се обособяват условни стопански класове/производствени групи независимо от функциите на горите съгласно приложение № 5.

(2) На всички подотдели се определя групата гори, а за залесените – и видът гори, съгласно приложение № 5.

(3) Стопанските класове се обособяват в зависимост от преобладаващия дървесен вид и биологията му, бонитет, произход, състояние на насаждението, тип месторастене и/или тип гора.

(4) В отделни стопански класове се отделят иглолистните горски култури в случаите, когато са създадени извън естествения им район на разпространение.

(5) При наличие на достатъчно площ от други дървесни видове съгласно приложение № 5 могат да се обособяват и други стопански класове с турнус на сеч съобразно биологията на дървесните видове.

(6) На всеки стопански клас се определя минимален турнус на сеч или минимален турнус на стопанството при изборните гори съгласно приложение № 5.

Раздел IV

Теренни проучвания

Чл. 22. (1) По време на теренните проучвания се:

1. установява разпределението на площта в горската териториална единица по общини и землища на населените места, по вид на собствеността, както и по функции и категории съгласно чл. 5 от Закона за горите, Закона за биологичното разнообразие и Закона за защитените територии;

2. измерват и определят лесовъдско-таксационните показатели на подотделите;

3. определят типологичната принадлежност на подотделите, видът и групата гори съгласно приложение № 5;

4. установява природните условия съгласно приложение № 6;

5. установява ерозираността на почвите и наличието на свлачища;

6. установява здравословното и санитарното състояние на насажденията съгласно приложение № 7;

7. установява състоянието на горската пътна мрежа и условията за експлоатация и транспорт на дървесния ресурс;

8. установява състоянието на сервитутите на енергийните обекти и на дърветата в прилежащите насаждения, които представляват потенциална опасност за енергийните обекти;

9. определят водосборите с поройна активност, състоянието на изградените противоерозионни и противопожарни съоръженията и др.;

10. установяват данни и за други обекти и ресурси, свързани с управлението на горите, които се изискват със заданието за извършване на инвентаризация на горските територии;

11. установява наличието на сгради и съоръжения.

(2) Данните от теренните проучвания за подотделите се отразяват във формуляр – таксационно описание, съгласно приложение № 4.

(3) Таксационното описание се съставя при обхождане на подотделите и извършване на съответните наблюдения, оценки и измервания на не по-малко от три пункта, които са среднопредставителни по отношение на общото състояние и числената характеристика, съгласно приложение № 4.

(4) За установените при теренните проучвания повреди, причинени от биотични и/или абиотични въздействия, изпълнителят на дейностите по инвентаризация на горските територии уведомява в 14-дневен срок възложителя на инвентаризацията за установените обстоятелства за предприемане на необходимите действия по усвояване на повредената дървесина.

(5) Изпълнителният директор на Изпълнителната агенция по горите утвърждава номенклатура и структура на атрибутивната база данни за обработка на информацията от таксационните описания.

Чл. 23. (1) При таксиране на насажденията се прилага окомерно-табличният метод с точност до $\pm 15\%$ за дървесния запас съгласно приложение № 8.

(2) Със заданието за инвентаризация може да се изисква и прилагането на метода на пълното клупиране, математико-статистически методи и други методи на базата на математически модели с точност до $\pm 10\%$ съгласно приложение № 8.

Чл. 24. (1) Типологичните проучвания включват определянето на типовете месторастения и/или типовете гора на всяко насаждение, незалесена дървопроизводителна площ и потенциална лесопригодна площ.

(2) Типовете месторастения се определят по утвърдена от изпълнителния директор на Изпълнителната агенция по горите Инструкция за установяването и картирането на типовете горски месторастения и определяне на състав, подходящ за условията на месторастене и Класификационна схема на типовете горски месторастения в Република България.

(3) Типовете гора се определят по утвърдена от изпълнителния директор на Изпълнителната агенция по горите Класификация на типовете гора в Република България или други класификационни схеми, утвърдени от изпълнителния директор на Изпълнителната агенция по горите и изрично посочени в заданието за инвентаризация.

(4) В защитените зони по Закона за биологичното разнообразие се отразяват типовете горски природни местообитания от приложение № 1 към закона и се проучва и определя количеството мъртва дървесина и биотопни дървета по методика, утвърдена от изпълнителния директор на Изпълнителната агенция по горите.

(5) Типовете горски природни местообитания съгласно приложение № 1 към Закона за биологичното разнообразие извън защитените зони се определят при възлагане и финансиране от заинтересована страна.

Чл. 25. (1) Със заданието за инвентаризация може да се възложи проучване на биологичното разнообразие.

(2) В резултат от проучването на биологичното разнообразие се посочват обобщени данни за:

1. площ и относителен дял на естествените, полуестествените и изкуствените горски екосистеми;
2. находища на редки, застрашени от изчезване, защитени и ендемични видове гъби, растения и животни;
3. относителен дял на насажденията, стопанисвани с цел запазване и използване на генетичните горски ресурси, от общата залесена площ;
4. относителен дял на местни и интродуцирани дървесни видове от общата залесена площ;
5. относителен дял на смесените насаждения спрямо общата залесена площ;
6. количество на стоящата и лежащата мъртва дървесина и процент спрямо запаса на насаждението;
7. находища на лечебни растения.

(3) Проучванията за биологичното разнообразие са обособена част от обяснителната записка на инвентаризацията на горската териториална единица. В приложение се дава списък на находищата на проучваните видове и техните основни качествени и количествени характеристики.

(4) Със заданието за инвентаризация се възлага отразяването по подотдели на определените в областните планове гори с висока консервационна стойност. Със заданието може да се възложи и отразяването по подотдели на гори с висока консервационна стойност, определени по други проучвания, предоставени от възложителя.

(5) При обобщаване на информацията по ал. 4 се посочват данни за подотделите с площта им и общия относителен дял на отделните категории гори с висока консервационна стойност.

(6) Проучванията за горите с висока консервационна стойност са обособена част от обяснителната записка на инвентаризацията. В приложение се дава описание на всяка категория установени гори с висока консервационна стойност. Определените в инвентаризираната територия гори с висока консервационна стойност се отразяват в горскостопанската карта.

Раздел V

Обработка на данните от инвентаризацията на горските територии

Чл. 26. (1) В резултат от теренните проучвания се оформя електронно таксационно описание по образец съгласно приложение № 4, което включва всички данни от теренните проучвания, както и:

1. площ на подотделите и нейното разпределение по дървесни видове при смесените насаждения;
2. дървесния запас (с клони и без клони), количеството по категории дървесина и средния годишен прираст на насажденията съобразно възприетия метод за таксирание;
3. запасите на стоящата и лежаща мъртва дървесина в случаите, когато се изисква;
4. друга информация, изисквана със заданието.

(2) Определянето на запаса на 1 ха и на цялата площ се извършва по дървесни видове съгласно приложение № 8.

(3) За единица мярка при определянето на запаса на 1 ха и на цялата площ се използва плътен кубически метър със закръгляване на 1 м³.

(4) За насажденията, които са горски местообитания от приложение № 1 на Закона за биологичното разнообразие, се посочва типът на местообитанието, а за горите с висока консервационна стойност – тяхната категория.

Чл. 27. Изчисляването на стъблени и общия запас на насажденията при измерително-табличните методи на таксирание се извършва с разредни обемни и сортиментни таблици съгласно приложение № 8 или с програмни продукти, приети от експертен съвет на Изпълнителната агенция по горите и утвърдени от изпълнителния директор на Изпълнителната агенция по горите.

Чл. 28. (1) Изчисляването на стъблени запас на насажденията, таксирани по метода на Битерлих, се извършва по установената кръгова площ на 1 ха и видова височина съгласно приложение № 8.

(2) Запасът при неклупирани насаждения, таксирани по окомерно-табличните методи, се изчислява с помощта на растежни таблици или с опростени таблици за кубирание съгласно приложение № 8.

(3) Обемът на категориите дървесина при таксирание по окомерно-табличните методи по ал. 1 и 2 и по чл. 27 се изчислява с помощта на сортиментни таблици за цели дървостои съгласно приложение № 8.

Чл. 29. (1) Текущият прираст по обем на клупираните насаждения се изчислява с помощта на утвърдени от изпълнителния директор на Изпълнителната агенция по горите таблици или косвено по формулата на Шнайдер съгласно приложение № 8.

(2) Текущият прираст по обем при таксирание по окомерно-табличните методи се изчислява с помощта на растежни таблици или косвено по формулата на Шнайдер съгласно приложение № 8.

(3) При актуализиране и прогнозиране на дървесния запас се използва текущият прираст на насажденията, отчетен по предходните алинеи, като се вземат под внимание пълнотата на насажденията в момента и предвидените за провеждане мероприятия в бъдеще.

(4) При изготвяне на прогнози, свързани с производителността на насажденията при променен подходящ за условията на месторастене състав, се използват растежните таблици и средният зрелостен прираст.

(5) Начините за изчисляване на запасите, обемът на сортиментите и видът на таблиците се определят съобразно възприетия със заданието за инвентаризация метод за таксирание.

Чл. 30. Таксационната характеристика за всеки условен стопански клас и вид на горите в електронен формат се изготвя съгласно приложение № 10.

Чл. 31. (1) Обяснителната записка за извършената инвентаризация се изработва съгласно приложение № 11.

(2) Изготвя се и баланс на горските територии (отчетни форми ГФ 1 – 4, 6 и 7) общо и по общини – по групи гори, по видове гори и по вид собственост, съгласно приложение № 12.

Раздел VI

Взаимоотношения и контрол по време на инвентаризацията

Чл. 32. Изпълнителната агенция по горите и нейните структури, държавните предприятия по чл. 163 от Закона за горите и техните териториални поделения, учебно-опитните горски стопанства, общините и други държавни и общински администрации, собствениците на гори и ползвателите на горски територии предоставят на изпълнителя на дейностите по инвентаризация на горските територии информация за горите, която по закон те поддържат и съхраняват и е необходима за целите на инвентаризацията, както следва:

1. задание за инвентаризация;

2. документи за промените в горските територии и промяна на собствеността им след последната инвентаризация;

3. отчетните форми за горските територии;
4. документи за категоризация и прекатегоризация на горските територии;
5. карта на възстановената собственост и регистър на собствеността, кадастрална карта и кадастрални регистри в цифров вид;
6. цифрова ортофотокарта;
7. областния план за развитие на горските територии;
8. други документи, необходими за инвентаризацията.

Чл. 33. (1) По време на теренните работи държавните горски или ловни стопанства, учебно-опитните горски стопанства и собствениците на горски територии организират почистването на старите и прокарването на нови гранични просеки.

(2) Държавните горски или ловни стопанства, учебно-опитните горски стопанства и собствениците на горски територии са длъжни да не възпрепятстват залагането на постоянните пробни площи, свързани с растежа и производителността на горите.

(3) Отсичането на маркираните дървета при залагането на постоянни пробни площи се извършва след съгласие на собственика на територията или на лицата, на които горските територии са предоставени за управление.

Чл. 34. (1) В едномесечен срок от започване на теренните работи по инвентаризацията изпълнителният директор на Изпълнителната агенция по горите или оправомощено от него лице със заповед назначава комисия, която да:

1. доуточни предстоящите работи, предвидени в заданието за инвентаризация;
2. разгледа обстоятелства и проблеми, свързани с горската териториална единица, възникнали след изработването на заданието;
3. уточни задълженията на трети страни, от чиято компетентност е решаването на проблеми, свързани с инвентаризацията;
4. уточни сроковете и начина за предоставяне на необходимите документи от лицата по чл. 37 на изпълнителя на дейностите по инвентаризацията;
5. разгледа други въпроси, отнасящи се към извършваната инвентаризация.

(2) Заповедта по ал. 1 се публикува на интернет страницата на Изпълнителната агенция по горите и регионалната дирекция по горите и се поставя на видно място в регионалната дирекция по горите, държавното горско или ловно стопанство и общинските администрации.

(3) Възложителят организира провеждането на съвещание на комисията не по-рано от 10 дни от издаването на заповедта по ал. 1.

(4) За проведеното съвещание се съставя протокол, който се утвърждава от изпълнителния директор на Изпълнителната агенция по горите.

Чл. 35. Изпълнителят на дейностите по инвентаризацията своевременно уведомява Изпълнителната агенция по горите и възложителя за възникнали проблеми в процеса на инвентаризацията, разрешаването на които не е в неговите компетенции и правомощия.

Чл. 36. (1) Контролът по извършване на инвентаризацията се осъществява от Изпълнителната агенция по горите, нейните структури и специализирани териториални звена по методика, утвърдена със заповед на изпълнителния директор на Изпълнителната агенция по горите, като за резултатите от него се съставя протокол.

(2) Копие от протокола по ал. 1 се предоставя на изпълнителя на дейностите по инвентаризацията, на възложителя и на Изпълнителната агенция по горите.

(3) Констатираните пропуски и грешки, отразени в протокола по ал. 1, се отстраняват от изпълнителя за негова сметка в срок, определен с протокола.

(4) Изпълнителят на дейностите по инвентаризация на горските територии е длъжен да съдейства и да не възпрепятства извършването на контрола.

(5) Контролът по извършване на инвентаризацията се осъществява след предварително уведомяване на изпълнителя в случаите, когато се налага неговото участие.

(6) При извършване на контрола по ал. 1 могат да участват и представители на собствениците на горските територии и лицата, на които е предоставено управлението им.

(7) За цялостното приемане на дейности от теренните проучвания, свързани с инвентаризацията на горските територии, се изготвя протокол, който се утвърждава от изпълнителния директор на Изпълнителната агенция по горите или от оправомощено от него лице.

(8) Данните от приетите теренни проучвания по ал. 7 могат да бъдат предоставени при поискване на лица, които имат сключени договори за изготвяне на горскостопански планове или програми за териториите, които са били предмет на инвентаризацията.

Раздел VII

Ред за разглеждане, приемане и изменение на инвентаризацията на горските територии

Чл. 37. (1) След приключване на теренните проучвания и обработката на данните от извършената инвентаризация изпълнителят на дейностите по инвентаризация на горските територии представя обяснителната записка, комплектована с всички приложения и карти на възложителя.

(2) В случаите, когато възложител е регионалната дирекция по горите, материалите по ал. 1 и резултатите от извършените проверки се представят от директора на съответната регионална дирекция по горите на изпълнителния директор на Изпълнителната агенция по горите с предложение за приемане на извършената инвентаризация.

(3) Изпълнителният директор на Изпълнителната агенция по горите или оправомощено от него лице назначава комисия, която да приеме материалите по ал. 1 и да представи становище по извършената инвентаризация.

(4) Преди първото заседание на комисията по ал. 3 се провежда обществено обсъждане на представените по ал. 1 материали, организирано от възложителя.

(5) Заповедта по ал. 3 и поканата за обществено обсъждане се публикуват на интернет страницата на Изпълнителната агенция по горите и на съответната регионална дирекция по горите и се поставят на видно място в сградата на общинските администрации не по-късно от 10 дни преди датата за общественото обсъждане и приемане на материалите по ал. 1. Посочват се мястото за провеждане на общественото обсъждане и на заседанието на комисията по ал. 3, както и срокът за подаване на писмени становища и предложения.

(6) За проведеното обществено обсъждане се изготвя протокол, който се представя на комисията по ал. 3 заедно с приложенияте към него писмени становища и предложения.

Чл. 38. (1) Комисията по чл. 37, ал. 3 извършва проверки на терена, за което се съставя протокол, като изразява становище по отношение на извършените теренни работи, постъпилите становища и предложения и по протокола от общественото обсъждане.

(2) Когато в резултат на теренната проверка се установи, че са допуснати грешки и отклонения от допустимата точност за извършване на инвентаризация, включително и неотстранени бележки от текущия контрол, комисията предписва конкретни мерки за корекция на инвентаризацията в срок, определен с протокола, или извършването на нова проверка на терен преди приемането на материалите по чл. 37, ал. 1.

Чл. 39. (1) Извършената инвентаризация и протоколът по чл. 38, ал. 1 се приемат от експертен съвет, назначен със заповед на изпълнителния директор на Изпълнителната агенция по горите.

(2) В 15-дневен срок преди заседанието на експертния съвет изпълнителят на дейностите по инвентаризация на горските територии представя в Изпълнителната агенция по горите обяснителната записка с всички приложения към нея и горскостопанската карта, както и таксационните описания в електронен вид.

(3) За работата на експертния съвет се съставя протокол, с който се приема или отхвърля извършената инвентаризация на горските територии.

(4) Протоколът от експертния съвет се утвърждава от изпълнителния директор на Изпълнителната агенция по горите.

(5) Всички бележки и препоръки се отстраняват от изпълнителя за негова сметка в едно-месечен срок от утвърждаване на протокола по ал. 3.

(6) Извършената инвентаризация влиза в сила след утвърждаването ѝ със заповед на изпълнителния директор на Изпълнителната агенция по горите. Обяснителната записка към утвърдената инвентаризация се публикува на интернет страницата на Изпълнителната агенция по горите.

(7) Утвърдената със заповедта по предходната алинея инвентаризация е в сила до утвърждаване на следващата.

Чл. 40. (1) При установяване на фактическа грешка се извършва поправка в инвентаризацията на горските територии от изпълнителя на дейностите по инвентаризация, както и от други лица, вписани в публичния регистър по чл. 235 за дейността по чл. 233, ал. 1, т. 3, буква „б“, или от лица, вписани в публичния регистър по чл. 241 от Закона за горите. Поправката се утвърждава от изпълнителния директор на Изпълнителната агенция по горите или упълномощено от него лице.

(2) В случаите по чл. 3, ал. 3 се извършва актуализация на инвентаризацията на горските територии от лицето, на което е възложена извънредната инвентаризация, както и от други лица, вписани в публичния регистър по чл. 235 за дейността по чл. 233, ал. 1, т. 3, буква „б“, или от лица, вписани в публичния регистър по чл. 241 от Закона за горите.

(3) Приемането и утвърждаването на инвентаризацията по предходната алинея се извършва по реда на чл. 37, 38 и 39.

Чл. 41. (1) По един екземпляр от утвърдената обяснителна записка за извършената инвентаризация, приложенията към нея и горскостопанската карта се съхраняват в Изпълнителната агенция по горите и регионалната дирекция по горите по местонахождение на горската териториална единица.

(2) Материалите по ал. 1 се съхраняват най-малко до утвърждаване на следващата инвентаризация.

(3) Материалите по чл. 40, ал. 1 и 2 се предоставят и съхраняват съгласно изискванията на ал. 1.

(4) Утвърдената инвентаризация на горските територии и приложенията към нея, включително горскостопанската карта, се представят на електронен носител на съответната общинска служба по земеделие или на съответната служба по геодезия, картография и кадастър за отразяване в картата на възстановената собственост или в кадастралната карта.

Г л а в а т р е т а

КАТЕГОРИЗАЦИЯ НА ГОРСКИТЕ ТЕРИТОРИИ

Раздел I

Видове горски територии според функционалното им предназначение

Чл. 42. Горските територии в съответствие с преобладаващите им функции се делят на защитни, специални и стопански съгласно чл. 5 от Закона за горите.

Чл. 43. (1) Горските територии за защита на почвата са:

1. с наклон над 30°;
2. върху твърде плитки почви с наклон над 20°;
3. между изградените диги за защита от вредното въздействие на водите;
4. 200 м покрай р. Дунав;
5. 100 м около големите реки;
6. 50 м около останалите водни течения в долния равнинно-хълмист и хълмисто-предпланински пояс;
7. до 15 м около поройните водни течения;
8. с IV и V степен на ерозия;
9. свлачища;
10. клекови формации;
11. гори върху каменливи терени, грохоти и морени.

(2) Горските територии за защита на водите са:

1. разположени в санитарно-охранителните зони около водоизточниците и съоръженията за питейно-битово водоснабдяване и около водоизточниците на минерални води, използвани за лечебни, профилактични, питейни и хигиенни нужди;

2. до 200 м около язовирите;

3. единични източници на питейни води за населението, за които не са определени санитарно-охранителни зони;

4. разположени във водосбори на водохващания за стопански цели, включително язовири, напояване, рибарство и аквакултури, производство на енергия, изкуствен сняг.

(3) Горските територии за защита на урбанизираните територии са ивици с широчина 50 – 100 м от границите на населените места от I до III категория и с широчина 25 – 50 м за населените места от IV до VIII категория.

(4) Горските територии за защита на сградите и обектите на техническата инфраструктура са ивици с широчина:

1. 100 – 200 м от обхвата на магистралите;

2. 50 – 100 м от обхвата на първокласните пътища;

3. 25 – 50 м от обхвата на останалите пътища от републиканската пътна мрежа;

4. 25 – 50 м около сградите и обектите, обслужващи техническата инфраструктура, по смисъла на Закона за устройство на територията;

5. 50 – 100 м от двете страни на железните пътища;

6. 200 м около обхвата на действащи лавини.

(5) Горските територии от горната граница на гората са ивици с широчина 100 – 200 м от границите на гората с високопланинските пасища или клековите формации.

(6) Защитни горски пояси са култури и насаждения за:

1. защита на почвите;

2. инженерни съоръжения;

3. урбанизирани територии;

4. подобряване на микроклимата.

(7) Създадени по технически проекти за борба с ерозията са горските територии, включени в обхвата на технически проекти за борба с ерозията.

(8) Учебно-опитни гори са горски територии, включени в учебно-опитни горски стопанства, както и опитни и експериментални участъци за провеждане на научни изследвания в областта на горското стопанство.

(9) Горските територии с рекреационно значение са:

1. определени с действащи общоустройствени планове като части от зелената система на общините;

2. включени в селищни образувания или курорти с национално или местно значение;

3. определените с областните планове за развитие горски територии, но не повече от 200 кв. м на всеки от жителите и на броя на леглата в местата за настаняване.

(10) За поддържане на ландшафта са горски територии, определени по реда на чл. 6, ал. 1 от Закона за горите.

(11) Гори с висока консервационна стойност са:

1. гори, в които са установени изчезващи, редки, застрашени и ендемични видове;

2. горски местообитания от национална, европейска и световна значимост за опазване, неописани като местообитания в защитените зони по Закона за биологичното разнообразие;

3. гори във фаза на старост;

4. гори, предпазващи от разпространението на пожари, представляващи широколистни насаждения от местни видове, ивично разположени между иглолистни насаждения, между иглолистни насаждения и населени места, между иглолистни насаждения и земи с различно селскостопанско ползване, имащи широчина на насаждението минимум 100 м и максимум 250 м;

5. горски територии със социално значение за местните общности, свързани със съхраняване на културното наследство и национални традиции, определени в консултации с местното население и общините;

6. други горски територии, определени като гори с висока консервационна стойност, в процесите на горската сертификация, в проучвания и изследвания, включени в националната система за мониторинг на биологичното разнообразие.

(12) Горските разсадници са горски територии, на които се извършва производство на фиданки от горски дървесни и храстови видове и други горски репродуктивни материали.

Раздел II

Условия и ред за категоризиране и прекатегоризиране на горските територии

Чл. 44. (1) Категориите горски територии по чл. 5, ал. 1 от Закона за горите се определят с областния план за развитие на горските територии и се отразяват върху единната горскотопанска карта.

(2) Категоризирането и прекатегоризирането на санитарно-охранителните зони от горските територии за защита на водите се извършва с актовете за тяхното обявяване по реда на Закона за водите.

(3) Категоризирането и прекатегоризирането на горските територии, обект на технически проект за борба с ерозията, се извършва с одобряването на проекта.

(4) Другите защитни горски територии се категоризират с областните планове за развитие на горските територии.

(5) Категоризирането и прекатегоризирането на горските територии по чл. 5, ал. 3, т. 1 от Закона за горите се извършва съгласно Закона за защитените територии, с актовете за тяхното обявяване по реда на Закона за биологичното разнообразие и други специални закони, по реда на които върху тези територии са определени и въведени особени статuti и режими.

(6) Горските територии по чл. 5, ал. 3, т. 2 от Закона за горите се определят със заповеди, протоколи и/или на основание действаща категоризация.

(7) Горските територии по чл. 5, ал. 3, т. 3 от Закона за горите се определят с общите устройствени планове, други актове за тяхното обявяване или с утвърждаването на областните планове за развитие на горските територии. Горите с висока консервационна стойност се определят при извършване на горска сертификация от сертифициращия орган.

(8) Прекатегоризирането на горските територии се извършва чрез промяна на приетите областни планове за развитие на горските територии.

Чл. 45. (1) При извършване на инвентаризацията функционалната принадлежност на горските територии се описва в пълния им обхват в обяснителната записка.

(2) Отделните категории се разпределят и по видове собственост.

(3) Функционалната значимост на защитните и специалните горски територии се определя от мерките и режимите за тяхното управление съгласно актовете им за обявяване. В обяснителната записка, както и при обобщаване на показателите от характеристиката на насажденията се прилага следният ред:

1. специални горски територии, обявени по реда и при условията на Закона за защитените територии;

2. специални горски територии, обявени по реда и при условията на Закона за биологичното разнообразие;

3. специални горски територии с висока консервационна стойност;

4. специални горски територии, обявени по реда и при условията на други специални закони, по които са въведени особени статuti и режими;

5. защитни горски територии за защита на водите;

6. защитни горски територии за защита на горната граница на гората;

7. защитни горски територии за защита на сградите и обектите на техническата инфраструктура;

8. защитни пояси;

9. горски територии, обект на технически проекти за борба с ерозията;

10. защитни горски територии за защита на почвите;

11. защитни горски територии за защита на урбанизираните територии и рекреационните гори;
12. специални горски територии за поддържане на ландшафта;
13. семеипроизводствени насаждения и градини;
14. горски разсадници;
15. токовища;
16. бази за интензивно стопанисване на дивеча;
17. опитни и географски култури от горски дървесни и храстови видове;
18. дендрариуми;
19. научноизследователски и учебно-опитни гори;
20. до 200 м около туристическите хижи и обекти с религиозно значение.

Г л а в а ч е т в ъ р т а

УСЛОВИЯ И РЕД ЗА ПРОВЕЖДАНЕ НА ОБЩЕСТВЕНО ОБСЪЖДАНЕ НА НАЦИОНАЛНАТА СТРАТЕГИЯ ЗА РАЗВИТИЕ НА ГОРСКИЯ СЕКТОР

Чл. 46. (1) Общественото обсъждане на Националната стратегия за развитие на горския сектор се организира от министъра на земеделието и храните или от оправомощено от него лице.

(2) Проектът на Националната стратегия за развитие на горския сектор и обявата за провеждане на обществено обсъждане се публикуват на Портала за обществени консултации към Министерския съвет и на интернет страницата на Министерството на земеделието и храните.

(3) В обявата се посочват мястото, датата и часът за провеждане на общественото обсъждане, мястото, където проектът е предоставен на разположение на заинтересованите лица, както и мястото и срокът за подаване на писмени становища и предложения по проекта.

(4) Общественото обсъждане се провежда не по-рано от 30 дни след публикуването на обявата.

(5) Органът по ал. 1 уведомява заинтересованите централни ведомства, научни и академични институции, неправителствени и браншови организации, участвали в разработването на стратегията, за обстоятелствата по ал. 3 и 4.

Чл. 47. (1) Общественото обсъждане се ръководи от министъра на земеделието и храните или от оправомощено от него лице.

(2) При общественото обсъждане се изготвя протокол, към който се прилагат представените писмени становища и предложения.

(3) Приетите бележки и предложения се отразяват в проекта на Националната стратегия за развитие на горския сектор, изготвя се мотивирана справка за отразяване на постъпилите становища и предложения, които заедно с протокола се публикуват на интернет страницата на Министерството на земеделието и храните в едномесечен срок от провеждане на общественото обсъждане.

(4) Министърът на земеделието и храните или оправомощено от него лице в едномесечен срок от общественото обсъждане уведомява писмено лицата по чл. 46, ал. 5 за неприетите бележки и предложения.

(5) Лицата, чиито бележки и предложения не са приети при общественото обсъждане, могат да подадат възражения до министъра на земеделието и храните.

Чл. 48. Министърът на земеделието и храните представя проекта на Националната стратегия за развитие на горския сектор за приемане от Министерския съвет заедно с протокола от общественото обсъждане, справката за отразяване на постъпилите становища и предложения и направените възражения по чл. 47, ал. 5.

Г л а в а п е т а

УСЛОВИЯ И РЕД ЗА ПРОВЕЖДАНЕ НА ОБЩЕСТВЕНО ОБСЪЖДАНЕ НА СТРАТЕГИЧЕСКИ ПЛАН ЗА РАЗВИТИЕ НА ГОРСКИЯ СЕКТОР

Чл. 49. (1) Общественото обсъждане на Стратегическия план за развитие на горския сектор се организира от изпълнителния директор на Изпълнителната агенция по горите или от оправомощено от него лице.

(2) Проектът на Стратегическия план за развитие на горския сектор и обявата за провеждане на обществено обсъждане се публикуват на интернет страницата на Изпълнителната агенция по горите и на интернет страницата на Министерството на земеделието и храните.

(3) В обявата се посочват мястото, датата и часът за провеждане на общественото обсъждане, мястото, където проектът е предоставен на разположение на заинтересованите лица, както и мястото и срокът за подаване на писмени становища и предложения по проекта.

(4) Общественото обсъждане се провежда не по-рано от 30 дни след публикуването на обявата.

(5) Органът по ал. 1 уведомява писмено заинтересованите централни ведомства, научни и академични институции, неправителствени и браншови организации, участвали в процеса на разработването на стратегическия план, за обстоятелствата по ал. 3 и 4.

Чл. 50. (1) Общественото обсъждане се ръководи от изпълнителния директор на Изпълнителната агенция по горите или от оправомощено от него лице.

(2) При общественото обсъждане се изготвя протокол, към който се прилагат представените писмени становища и предложения.

(3) Приетите бележки и предложения се отразяват в проекта на Стратегическия план за развитие на горския сектор, изготвя се мотивирана справка за отразяване на постъпилите становища и предложения, които заедно с протокола се публикуват на интернет страницата на Изпълнителната агенция по горите в едномесечен срок от провеждането на общественото обсъждане.

(4) Изпълнителният директор на Изпълнителната агенция по горите или оправомощено от него лице в едномесечен срок от провеждането на общественото обсъждане уведомява писмено лицата по чл. 49, ал. 5 за неприетите бележки и предложения.

(5) Лицата, чиито бележки и предложения не са приети при общественото обсъждане, могат да подадат възражения до изпълнителния директор на Изпълнителната агенция по горите.

(6) Изпълнителният директор на Изпълнителната агенция по горите представя проекта на Стратегическия план за развитие на горския сектор за одобряване на министъра на земеделието и храните заедно с протокола от общественото обсъждане, справката за отразяване на постъпилите становища и предложения и направените възражения по ал. 5.

Г л а в а ш е с т а

ОБЛАСТНИ ПЛАНОВЕ ЗА РАЗВИТИЕ НА ГОРСКИТЕ ТЕРИТОРИИ

Раздел I

Цел, задачи, обект и съдържание на областните планове за развитие на горските територии

Чл. 51. (1) С областните планове за развитие на горските територии се цели:

1. изработването на единна горскостопанска карта за горските територии за областта;
2. функционалното зонироване на горските територии;
3. възмездното ползване на обществените екосистемни ползи;
4. целите на управление на горските територии и на ловното стопанство;
5. екологичната и социално-икономическата оценка.

(2) Основни задачи на областните планове за развитие на горските територии са:

1. идентифициране и включване в процеса на планиране на заинтересованите лица;
2. определяне на зоните за защита от урбанизация;
3. определяне на основните дървесни и храстови видове за залесяване;
4. определяне на конкретните горски територии и зоните извън тях, в които ползването на обществени екосистемни ползи е възмездно;
5. определяне на видовете стопански дейности, за които се дължи плащане за обществени екосистемни ползи;
6. категоризация на горските територии.

Чл. 52. (1) Обект на областните планове за развитие са всички горски територии в съответната област независимо от тяхната собственост.

(2) В областния план се прави описание на природните условия и горските територии, посочват се характеристики на собствеността, съществуващата структура на управление на горите, историята на горското стопанство в района, лесистостта на областта и общините, анализ и оценка на потенциала на горските ресурси, ролята и значението на горското стопанство за икономиката на административната област.

(3) С областния план се създава единната горскостопанска картна основа, като се използват съществуващите кадастрални карти, картата на възстановената собственост, съществуващите горскостопански карти, ортофотоснимки на територията и други източници.

(4) В областния план се определят и отразяват в пълния им обхват всички категории горски територии, териториите, предоставящи обществените екосистемни ползи, и зоните за защита от урбанизация.

(5) Териториите, предоставящи обществените екосистемни ползи, се определят на основата на категоризирането на горите съгласно таблица за обвързаност в приложение № 13, както и по реда на глава трета, раздел I от наредбата.

(6) В плана се определят целите на управление на горското стопанство по категории гори, на общинско и областно ниво, както и целите на управление на ловното стопанство.

(7) За всяка категория горска територия се посочват и/или определят насоки за управление, забрани и ограничения.

(8) Съдържанието на областния план за развитие на горските територии е съгласно приложение № 14.

Раздел II

Изработване на областните планове за развитие на горските територии

Чл. 53. Изработването на областните планове за развитие на горските територии се възлага от регионалните дирекции по горите.

Чл. 54. (1) Областните планове за развитие на горските територии се изработват въз основа на задание съгласно приложение № 15.

(2) Регионалната дирекция по горите, в чийто район на дейност попада областта, възлага изработването на заданието по ал. 1.

Чл. 55. (1) Заданието се разглежда от експертен съвет, назначен със заповед на изпълнителния директор на Изпълнителната агенция по горите, в състава на който участват представители на заинтересовани лица и ведомства.

(2) За работата на експертния съвет се съставя протокол, който заедно със заданието се утвърждава от изпълнителния директор на Изпълнителната агенция по горите.

(3) Заповедта по ал. 1 и протоколът по ал. 2 се публикуват на интернет страниците на Изпълнителната агенция по горите и съответната регионална дирекция по горите и се поставят на видно място в съответната регионална дирекция по горите, областната администрация и съответните общини.

(4) Възложителят представя утвърденото задание на компетентните органи по Закона за опазване на околната среда и Закона за биологичното разнообразие за произнасяне относно необходимостта от провеждане на процедура по екологична оценка и оценка за съвместимост с целите на Натура 2000.

(5) В случай на необходимост от провеждане на процедура по екологична оценка и/или оценка за съвместимост възложителят възлага изработването на екологична оценка и/или на оценка за съвместимост заедно с процедурата за избор на изпълнител за изработване на областния план за развитие на горските територии.

Раздел III

Взаимоотношения и контрол при изработване на областните планове за развитие на горските територии

Чл. 56. Изпълнителната агенция по горите и нейните структури, държавните предприятия по чл. 163 от Закона за горите и техните териториални поделения, собствениците на горски територии, общините, ловните сдружения и други заинтересовани лица и ведомства предоставят на лицата, изработващи областните планове за развитие на горските територии, информация, която по закон те поддържат и съхраняват и която е необходима за целите на изработването на областните планове за развитие на горските територии, както следва:

1. действащия областен план за развитие на горските територии;
2. документите за промяна на предназначението и учредяване на ограничени вещни права върху горски територии след изработването на последния областен план;
3. информация за собствеността на горските територии;
4. данните в цифров вид на актуалната инвентаризация на горските териториални единици, включени в границите на областта;
5. други изследвания, проучвания, проекти, планове и програми, изработени за територията на областта, свързани с горския сектор и ловното стопанство;
6. документи за категоризиране и прекатегоризиране на горските територии след влизане в сила на предходния областен план за развитие на горските територии;
7. горскостопанската карта за горските териториални единици в границите на областта;
8. цифрова ортофотокарта;
9. данни за определени гори с висока консервационна стойност, предоставени от възложителя;
10. методиката за определяне на ключови елементи на природозащитното състояние на горските местообитания.

Чл. 57. (1) Изработването на областния план за развитие на горските територии се осъществява съгласно изискванията на заданието.

(2) При изработване на проекта на плана лицето, изработващо плана, провежда обществени консултации при следните минимални изисквания:

1. провеждане на срещи за запознаване с процеса, целите и задачите на планиране и график за изработване на плана – минимум една среща на община;
2. предоставяне във всяко кметство на писмена информация за процеса, целите и задачите на планиране и график за изработване на плана;
3. провеждане на представително за областта социологическо проучване за нагласите на обществеността за целите, режимите и насоките на управление на горското и ловното стопанство;
4. провеждане на срещи с отделните заинтересовани групи за консултиране на целите, режимите и насоките на управление на горското и ловното стопанство;
5. поддържане от изпълнителя на специализирана интернет страница за предоставяне на актуална информация от изработването на плана;
6. провеждане във всяко кметство на работни срещи с цел определяне на горски територии, определени за възмездно ползване на обществени екосистемни ползи, и списък на видовете стопански дейности, за които се дължи плащане за обществени екосистемни ползи в горските територии.

(3) Лицето, изработващо плана, своевременно уведомява съответната регионална дирекция по горите за възникнали проблеми в процеса на работата, разрешаването на които не е в неговите компетенции и правомощия.

Раздел IV

Ред за разглеждане, приемане и утвърждаване на областен план за развитие на горските територии

Чл. 58. (1) Лицето, на което е възложено изработването на плана, представя на съответната регионална дирекция по горите проект на областния план, комплектован с всички приложения и карти, на електронен носител.

(2) Проектът на областния план за развитие на горските територии се публикува на интернет страницата на Изпълнителната агенция по горите, съответната регионална дирекция по горите, областната администрация и съответните общини.

(3) Преди приемането на областния план за развитие на горските територии се провеждат обществени обсъждания във всяка от общините, попадащи в обхвата на плана, не по-рано от един месец след публикуването на проекта на областния план на интернет страницата на Изпълнителната агенция по горите.

(4) Обществените обсъждания на областния план за развитие на горските територии се организират от възложителя.

(5) Изпълнителят уведомява Изпълнителната агенция по горите, съответната регионална дирекция по горите, областната администрация и съответните общини за обществените обсъждания писмено, с обратна разписка.

(6) Обявата за провеждане на обществено обсъждане се публикува на интернет страницата на Изпълнителната агенция по горите, съответната регионална дирекция по горите, областната администрация и съответните общини, като в нея се посочват мястото, датата и часът за провеждане на общественото обсъждане, както и мястото и срокът за подаване на писмени становища и предложения по плана.

(7) Обществено обсъждане се провежда не по-рано от един месец след публикуването на обявата и проекта на областния план.

(8) Обществените обсъждания се ръководят от директора на съответната регионална дирекция по горите или от оправомощено от него лице.

(9) За всяко проведено обществено обсъждане се съставя протокол, към който се прилагат и представените писмени становища и предложения.

(10) Изпълнителят разглежда в едномесечен срок от провеждането на общественото обсъждане представените предложения и изготвя мотивирана справка за приетите и неприетите бележки и препоръки. Справката заедно с протокола се предава на възложителя, който я публикува на интернет страницата на Изпълнителната агенция по горите, съответната регионална дирекция по горите, областната администрация и съответните общини.

Чл. 59. (1) След получаването на материалите по чл. 58, ал. 10 директорът на регионалната дирекция по горите представя на съответните областни съвети за развитие проекта на областния план за развитие на горските територии заедно с мотивирана справка за приетите и неприетите бележки и препоръки за съгласуване с областните стратегии за развитие, разработени по реда на Закона за регионалното развитие.

(2) Директорът на регионалната дирекция по горите след провеждане на съгласуването по ал. 1 в 14-дневен срок разглежда представените предложения и изготвя мотивирана справка за приетите и неприетите бележки и препоръки, които заедно с областния план представя на изпълнителния директор на Изпълнителната агенция по горите.

(3) Изпълнителният директор на Изпълнителната агенция по горите в 14-дневен срок представя мотивирано становище на министъра на земеделието и храните.

(4) Министърът на земеделието и храните издава заповед за утвърждаване на областния план за развитие на горските територии след проведена процедура по реда на чл. 31 от Закона за биологичното разнообразие.

Чл. 60. (1) Заповедта за утвърждаване на областния план за развитие на горските територии се публикува на интернет страниците на Министерството на земеделието и храните,

Изпълнителната агенция по горите, съответната регионална дирекция по горите и съответната областна администрация.

(2) Утвърденият областен план за развитие на горските територии заедно с всички приложения и карти се представя на хартиен носител на съответната регионална дирекция по горите и областната администрация и в електронен вид на Изпълнителната агенция по горите и на всички общински администрации на територията на областта.

(3) Планът по ал. 2 се публикува на интернет страниците на Изпълнителната агенция по горите и Министерството на земеделието и храните.

Г л а в а с е д м а

ГОРСКОСТОПАНСКИ ПЛАНОВЕ

Раздел I

Цел, задачи и съдържание на горскостопанските планове

Чл. 61. (1) Основна цел на горскостопанските планове е да определят лесовъдските методи за управление на горите съобразно принципите за природосъобразно стопанисване за осигуряване на оптимално и устойчиво ползване на горските ресурси в района на дейност на съответната горскостопанска единица.

(2) Основни задачи на горскостопанските планове са въз основа на характеристиката на горските територии и тяхното състояние, функционалната им принадлежност, както и въз основа на икономическите условия в района на обекта, на направения анализ от досегашното им стопанисване, да се определят лесовъдските насоки на стопанисване и възможното оптимално ползване на комплекса от горски ресурси.

(3) Към горскостопанския план могат да се разработват раздели или отделни разработки за горски територии по чл. 5, ал. 2 и 3 от Закона за горите, когато това се изисква със заданието.

(4) Като отделен раздел към плана се прилага извадка от плана за дейностите по опазване на горските територии от пожари, изработен с инвентаризацията на горските територии.

(5) Към плана се разработва самостоятелен раздел за предвидените горскостопански дейности в защитените зони от Натура 2000 съгласно приложение № 16.

(6) По решение на възложителя планът може да съдържа стойностна оценка на горските територии, както и икономическа оценка на планираните дейности.

Чл. 62. (1) Към плана се прилагат работен проект за сечите и залесяванията и горскостопански карти на планираните дейности.

(2) Работният проект за сечите и залесяванията се отпечатва на хартиен носител с подробни таксационни описания в един екземпляр за възложителя.

(3) Изпълнителят представя в Изпълнителната агенция по горите и съответната регионална дирекция по горите по един екземпляр на работния проект за сечите и залесяванията, който се отпечатва в съкратен (табличен) вид, съдържащ информация за площта, типа месторастене, дървесните видове, средната възраст, височина и диаметър на всеки дървесен вид, бонитета, класа на сортиментност, запаса и разпределението му по основни сортименти по дървесни видове, планираните сечи и възможния добив от насаждението съгласно приложение № 4.

(4) Проектът по ал. 1 се предоставя на електронен носител на възложителя, на Изпълнителната агенция по горите и на съответната регионална дирекция по горите.

Раздел II

Задание за изработване на горскостопански план

Чл. 63. (1) Горскостопанският план за горските територии, независимо от тяхната собственост, се изработва въз основа на задание съгласно приложение № 17. Заданието се изработва от физически лица, които са вписани в публичния регистър по чл. 235 от Закона за горите и притежават удостоверение за регистрация за дейностите по чл. 233, ал. 1, т. 3 от същия закон.

(2) Видовете дейности за изработване на горскостопанския план и разпределението на площта на горските територии по категории на сложност са посочени в приложение № 2.

(3) Максимално допустимите цени за дейностите по ал. 2 за държавните горски територии се определят със заповед на министъра на земеделието и храните по предложение на изпълнителния директор на Изпълнителната агенция по горите след съгласуване с лицата, на които горските територии са предоставени за управление.

(4) Изработването на заданието по ал. 1 се възлага от собственика на горските територии или от лицата, които управляват горските територии.

(5) Заданието се утвърждава от изпълнителния директор на Изпълнителната агенция по горите – за горските територии – държавна собственост, и от директора на регионална дирекция по горите – в останалите случаи.

(6) Със заданието за изработване на горскостопанския план се определят насажденията, в които ще се извършват допълнителни теренни проучвания.

(7) Преди утвърждаването им заданията се приемат от експертния съвет по чл. 157, ал. 1 от Закона за горите – за горските територии – държавна собственост, и от технически съвет на съответната регионална дирекция по горите – за останалите случаи.

(8) В случаите по чл. 13, ал. 10 от Закона за горите заданието се изработва като част от заданието за инвентаризация по глава втора, раздел II на наредбата и се възлага от съответното държавно предприятие по чл. 163 от Закона за горите, в която се намира горската териториална единица. Максимално допустимите цени на предвидените дейности се определят със заповед на изпълнителния директор на Изпълнителната агенция по горите.

Раздел III

Организация и стопанисване на горскостопанската единица

Чл. 64. (1) Основните насоки и целите, свързани с организацията на стопанството в горските територии, се определят в зависимост от състоянието на горите, определени при инвентаризацията на горските територии и изискванията в областния план за развитие на горските територии.

(2) Елементи на организация и стопанисване на горските територии са целите на стопанството по категории гори, видът на горите, стопанските класове, турнусите на сеч, видовият състав, системите за сеч и методите за възобновяване на горите.

Чл. 65. (1) Организацията и стопанисването на горските територии се извършват въз основа на определената форма на стопанството, групата и вида на горите, функционалната принадлежност и състоянието на насажденията.

(2) Групите и видовете гори, наименованието на основните стопански класове и производствените групи се определят със заданието.

(3) За изпълнение на защитни и специални функции на горските територии, както и за производство на технически суровини и семеизготовване могат да се формират стопански класове и производствени групи извън тези по приложение № 5.

(4) Изискванията при организацията на стопанисване на горските територии се посочват в заданието в зависимост от групата и вида на горите и техните функции.

Чл. 66. (1) Основният метод за планиране на горскостопанските дейности при сечищната форма на стопанството е комбинираният, който представлява комбинация между метода по класове на възраст и метода на стопанисване по насаждения (участъков метод), като се спазват следните принципи:

1. размерът на ползването от възобновителни сечи се определя въз основа на разпределението на залесената площ, дървесния запас и обемния прираст по класове на възраст в рамките на стопанския клас (производствената група) и видове гори;

2. размерът на ползването от възобновителни сечи по групи гори е сума от определените ползвания по стопански класове в рамките на конкретния вид гора;

3. насоките на стопанисване, залесяванията и другите горскостопански дейности се планират на ниво подотдел.

(2) За горите със защитни и специални функции определените стопански класове (производствени групи) са условни и за тях се прилага методът на стопанисване по насаждения, като горскостопанските дейности, свързани с ползването и стопанисването на горите, се определят според лесовъдско-таксационното и здравословното състояние на насажденията, както и въз основа на оценката за степента на изпълнение на техните функции.

(3) При изборна форма на стопанство се прилагат контролният, контролно-прирастният и други методи, предвидени със заданието.

(4) Въз основа на данните от инвентаризацията се формират условни стопански класове с площ не по-малка от 200 ха за високостъблените и 50 ха за тополовите гори, издънковите гори за превръщане във високостъблени и нискостъблените гори. Насажденията с по-малка площ се причисляват към стопански класове с подобни потенциал и цели.

(5) Когато площта на недържавните гори е по-малка от посочената в ал. 4, горите се стопанисват съобразно условните стопански класове, определени при инвентаризацията на горските територии.

(6) Определените с областния план за развитие гори във фаза на старост в идентифицираните типове горски местообитания се отразяват в горскостопанския план.

Чл. 67. (1) Турнусът на сеч на насажденията от всеки стопански клас (производствена група) се определя въз основа на функционалното предназначение, възрастовата структура, здравословното състояние и прилагания до момента турнус съгласно приложение № 5.

(2) Турнусът на сеч е основа за разделяне на насажденията по възрастови групи – млади, средновъзрастни, дозряващи, зрели и престарели дървостои.

(3) При постепенно-сечищните форми на стопанство за зрели дървостои се определят онези, чиято възраст попада в рамките на един клас на възраст преди установения турнус, а за презрели – над този турнус.

(4) При голосечищната форма на стопанство зрели са насажденията с възраст, равна на възприетия турнус на сеч, а презрели – с възраст, по-голяма от този турнус.

(5) Експлоатационният запас на стопанския клас, на вида гори или на горскостопанската единица се формира от запасите на зрелите и презрелите дървостои.

(6) В случаите, когато в един стопански клас са включени насаждения с различни характеристики, се определят диференцирани турнуси на сеч.

(7) При изборната форма на стопанството се определя турнус на стопанството, който е 10 години и съвпада със срока на действие на горскостопанския план.

(8) За защитните и специалните гори турнусът на сеч се съобразява с конкретните функции, които изпълнява всяко насаждение.

(9) Прилаганите до момента на изготвянето на стопанския план турнуси на сеч могат да бъдат променени само при наличие на убедителни аргументи и доказателства в подкрепа на промяната.

(10) Турнусът на сеч се съобразява с изискванията на чл. 102 от Закона за горите.

(11) При планиране в горски територии, собственост на физически и юридически лица, без общините, турнусите на сеч се съгласуват със собствениците и са в съответствие с чл. 102 от Закона за горите.

Чл. 68. (1) Формите на организация и стопанисване на горите са основа за провеждане на диференцирани лесовъдски режими в горското стопанство.

(2) Формите на горското стопанство се установяват в зависимост от естествено-историческите условия, състоянието на горите, икономическите и екологичните условия и от съществуващите до момента на изготвянето на стопанския план форми на стопанството.

(3) В границите на горските територии със защитни и специални функции се предпочитат високостъблени форми на стопанството.

(4) Когато са налице необходимите условия, се предпочита изборната форма на стопанството.

(5) В издънковите гори за превръщане в семенни формата на стопанството има преходен характер.

(6) Изборът на дървесни видове за възобновяване в рамките на стопанските класове се определя от типа месторастене, типа гора, биологията и екологията на видовете, както и от икономическите, средозащитните и рекреационните потребности.

Чл. 69. Въз основа на таблиците за таксационната характеристика и/или допълнителните теренни проучвания се установяват основните показатели на съответните стопански класове, видове гори и общо за горскостопанската единица съгласно приложение № 10.

Чл. 70. В зависимост от дървесния вид, условията на месторастене и целта на производството може да се използва методът на стопанисване по насаждения, при който се обособяват производствени групи.

Раздел IV

Теренни проучвания и измервания

Чл. 71. При изработване на горскостопанския план при необходимост се извършват теренни проучвания за установяване на състоянието на възобновяването в зрели и дозряващи насаждения и измервания за наличния дървесен запас. Оценява се състоянието на горски пътища, сгради и други съоръжения.

Чл. 72. (1) В зрелите и презрелите високостъблени насаждения в горските територии – държавна и общинска собственост, дървесният запас се определя по метода на пълното клупиране или по математико-статистически методи (метод на пробните ленти, на пробните площи, на Битерлих, на разстоянията и комбиниран метод), или други методи, базирани на математически модели.

(2) Технологията на работа при прилагане на методите по ал. 1 е съгласно приложение № 8.

(3) При таксиране на дървостойте в зависимост от конкретните условия могат да се прилагат и други методи, ако отговарят на изискванията за точност.

Чл. 73. (1) За решаване на специфични задачи, свързани с изследване на сортиментната структура, се ползват данни от временни пробни площи и се отсичат дървета за стъблен анализ.

(2) Дърветата за сеч се определят от лицата, изработващи горскостопанския план, а собственикът или ползвателят на горската територия организира маркирането и отсичането на отбелязаните дървета по реда на наредбата по чл. 101, ал. 3 от Закона за горите.

(3) Отсечената дървесина се измерва и сортиментира от лицата, изработващи горскостопанския план.

(4) Методиката за провеждането на теренните работи при залагането на пробни площи и извършването на стъблен анализ, както и камералната обработка на получените данни, е съгласно приложения № 18 и № 19.

Чл. 74. В случаите, когато горскостопанският план се изработва отделно от инвентаризацията на горските територии, при необходимост се извършват допълнителни теренни проучвания и измервания:

1. таксиране на насажденията по метода на пълното клупиране, математико-статистически методи и други методи на базата на математически модели с точност до $\pm 10 \%$ и за окомерно-таблични методи с точност до $\pm 15 \%$;

2. таксиране на насажденията, в които съгласно извършената инвентаризация е възможно провеждането на възобновителни и отгледни сечи;

3. залагане на временни пробни площи за определяне на сортиментната структура на насажденията, в които е възможно да се извършва добив на дървесина.

Раздел V

Планиране на горскостопанските дейности

Чл. 75. (1) Цел на планирането на основните горскостопански дейности е да се постигне устойчиво ползване и възпроизводство на комплекса горски ресурси и функции, опазване на биологичното разнообразие, постоянство и относителна равномерност на ползването.

(2) Планирането на горскостопанските дейности включва определянето на: насоките за стопанисване – възобновяване и/или отглеждане; залесяването и естественото възобновяване на горите; дейностите за защита срещу ерозия и свлачища; дейности за защита на горските територии от болести, вредители и други повреди; определяне на обема на ползване на дървесина и недървесни горски продукти, както и изграждането и ремонта на пътища, сгради и други съоръжения, определяне на необходимостта от провеждане на мероприятия в граничната зона на сервитутите на електропреносната мрежа и други дейности, когато това се изисква с нормативен акт или със заданието.

(3) Планирането на дейностите по ал. 2 се извършва въз основа на анализа на резултатите от проучването на природните условия, досегашното стопанисване и ползване на горските ресурси, областния план за развитие на горските територии, общинските планове за развитие, както и съществуващите други планове, програми, схеми и определени стандарти за устойчиво управление на горскостопанската единица съгласно приложение № 20.

(4) Планирането на горскостопанските дейности за идентифицираните типове горски местообитания се извършва съгласно системата от режими, мерки и стандарти за устойчиво управление на горскостопанската единица за стопанисване на горите в Натура 2000, разработени по чл. 4, ал. 1, т. 2 от наредбата по чл. 101, ал. 3 от Закона за горите и съобразно резултатите от оценката на благоприятното им природозащитно състояние.

(5) В насажденията, определени и отделени за осигуряване на гори във фаза на старост, не се планират и провеждат горскостопански дейности и добив на дървесина освен в случаите на големи природни нарушения на площ, по-голяма от 30 % от съответната площ на гората във фаза на старост.

(6) Планираният обем на ползване от възобновителни сечи е в рамките на утвърдените норми за съответните стопански класове, производствени групи и видове гори, а на отгледните и санитарните сечи – в зависимост от състоянието на насажденията.

(7) Планирането на горскостопанските дейности в защитените зони по чл. 6, ал. 1, т. 1 и 2 от Закона за биологичното разнообразие се извършва съгласно системата от режими и мерки за стопанисване на горите в тях.

(8) Планирането на горскостопанските дейности в горите, попадащи в защитените територии и защитените зони по чл. 3 от Закона за биологичното разнообразие, се съобразяват с режимите, определени със съответните специални закони, заповедите за тяхното обявяване и планове им за управление.

(9) В горски местообитания, в които природозащитното състояние е оценено като неблагоприятно, планирането на дейности е насочено към постигане на тяхното благоприятно природозащитно състояние.

(10) Планираните дейности се отразяват в таксационните описания.

Чл. 76. (1) Насоките на стопанисване се планират като отгледни, възобновителни, селекционни, технически и сечи за трансформация в съответствие с изискванията на наредбата по чл. 101, ал. 3 от Закона за горите.

(2) Конкретният вид сеч се определя в съответствие с изискванията на наредбата по чл. 101, ал. 3 от Закона за горите от лицата, регистрирани по чл. 235 от Закона за горите, които са ангажирани с изпълнението на съответните горскостопански план или програма.

(3) Сечите по ал. 2 се съобразяват с насоките на стопанисване съгласно приложение № 5.

(4) За всяко насаждение с планираната насока на стопанисване се определя и допустимият размер на ползване.

(5) При определяне интензивността на отгледните сечи може да се използва оптималната кръгова площ по указанията, дадени в приложение № 5.

Чл. 77. (1) Общият размер на ползването на дървесина за горскостопанската единица се посочва по стопански класове и по видове гори.

(2) Нормата на ползване на дървесина от горите в рамките на всеки стопански клас, включително за условните стопански класове, установени в горите със защитни и специални функции, се представя по насоки на стопанисване, по видове гори, група гори и по категории гори съгласно приложение № 21.

(3) Нормата на ползване от възобновителни сечи в горите със стопански функции се определя по формулни методи за всеки високостъблен стопански клас и като сечище по състояние – в останалите случаи.

(4) Въз основа на изчислените норми на ползване от възобновителни сечи по формулните методи, предвидени в приложение № 21, и на съответни разчети, свързани с подобряване на възрастовата структура на горите, се определя оптимална норма на ползване при сечищната форма на стопанството.

(5) При определяне на нормата на ползване по формулните методи за всеки горскостопански план се прави обосновка за приетата норма на ползване на база на изчислените норми на ползване общо за всички гори, предмет на горскостопанския план, и отделно само за горите със стопански функции.

(6) Възобновителни сечи се планират във всички зрели и презрели високостъблени гори по състояние. Ползването е в границите на възприетото площно сечище за периода на действие на плана.

(7) Размерът на годишното ползване от възобновителни сечи в горите, собственост на физически и юридически лица, се определя като сечище по състояние.

(8) Размерът на ползването на дървесина при изборната форма на стопанството се определя за всеки отдел/насаждение по формули, отчитащи действителния запас, текущия обем на прираст и оптималния запас на разновъзрастните насаждения.

(9) Размерът на ползване от възобновителни сечи при издънковите гори за превръщане се определя като сечище по състояние.

(10) Размерът на ползването на дървесина от отгледни сечи за стопанския клас се определя като сума от ползването за всички насаждения, в които са проектирани отгледни сечи.

(11) Всички норми на ползване на дървесина от възобновителни сечи на ниво насаждение съгласно изискванията на комбинирания метод се определят на терена и се доуточняват в камерална обстановка съобразно утвърдената оптимална норма на ползване по стопански класове.

(12) Определената норма на ползване от всички планирани сечи в горскостопанската единица не може да надвишава средния общ прираст на гората за периода на действие на горскостопанския план.

(13) Изключение от ал. 12 се допуска при обоснована необходимост при природни нарушения, както и когато площта на зрелите и презрели насаждения е над 50 % от общата площ на горскостопанската единица.

Чл. 78. Нормите на ползване на недървесните горски продукти са в размер, гарантиращ тяхното възпроизводство и устойчиво развитие.

Раздел VI

Анализ за изпълнение на горскостопанския план

Чл. 79. (1) При изработването на горскостопанския план се събират данни от проведените горскостопански и други дейности, планирани в предходния горскостопански план, и се анализират резултатите от тях съгласно приложение № 22.

(2) В заключение на анализа се правят изводи и се дава оценка на резултатите от изпълнението и постигането на поставените цели с предходния горскостопански план.

Раздел VII

Стойностна и икономическа оценка на горските територии и оценка на ефекта от планираните горскостопански дейности

Чл. 80. (1) Стойностна оценка на горските територии се извършва съгласно приложение № 22 при условията на наредбата по чл. 86, ал. 2 от Закона за горите.

(2) При изготвяне на оценката по ал. 1 се оценява всеки подотдел в обхвата на отделната собственост, без да се прилагат добавките и коефициентите по приложения № 3, 22 и 23 от наредбата по чл. 86, ал. 2 от Закона за горите.

(3) Оценката по ал. 1 се извършва по допълнително възлагане или по възлагане със заданието за изработване на горскостопанския план.

Чл. 81. Икономическата оценка на ефекта от планираните горскостопански дейности в рамките на горскостопанската единица се извършва по допълнително възлагане съгласно задание, представено от собственика на горската територия или лицата, на които горските територии са предоставени за управление.

Чл. 82. Оценката по чл. 81 за държавните и общинските горски територии се извършва съгласно приложения № 23 и 24, а за останалите горски територии – в съответствие със заданието по чл. 81.

Раздел VIII

Взаимоотношения и контрол при изработване на горскостопанския план

Чл. 83. (1) Собствениците или лицата, на които е предоставено управлението на съответните горски територии, предоставят на лицата, изработващи горскостопанския план, информация, която по закон поддържат и съхраняват и е необходима за целите на планирането, както следва:

1. документите за промените в горските територии (включване на земеделски земи, промяна на предназначението и учредяване на ограничени вещни права върху горски територии) след последната инвентаризация;

2. документите за собствеността на недържавните горски територии;

3. отчетните форми за горските територии;

4. отчетната документация за проведените горскостопански дейности;

5. действащия горскостопански план с отразени в него проведени горскостопански дейности;

6. всички документи, свързани с изпълнени горскостопански дейности по време на изработването на горскостопанския план.

(2) По време на изработването на горскостопанския план възложителят предоставя документите за предвидените за изпълнение дейности за съгласуване с лицето, на което е възложено изработването на горскостопанския план.

(3) Обяснителната записка, пълните таксационни описания от инвентаризацията на хартиен и в цифров вид, цифровият модел на горските територии в ГИС формат, горските карти в цифров вид, областният план за развитие на горските територии и други проекти, планове и програми, изработени за територията на горската териториална единица, се предоставят от регионалната дирекция по горите, областната или общинската администрация по местонахождение на горскостопанската единица.

(4) За изработване на горскостопанския план за горските територии собственикът или лицата, на които е предоставено управлението им, представя задание за изработване на горскостопански план.

(5) В случаите, когато инвентаризацията на горските територии и изработването на горскостопанските планове се извършва от различни лица, данните от инвентаризацията се предоставят от възложителя на лицата, изработващи горскостопанските планове, до един месец след приемането ѝ от експертния съвет по чл. 157 от Закона за горите.

Чл. 84. При необходимост от залагане на пробни площи представители на възложителя участват при залагането им и организират отсичането на маркираните дървета.

Чл. 85. (1) До един месец след започване на теренните работи се провежда съвещание за:

1. уточняване на предстоящите работи, предвидени в заданието за изработване на горскостопанския план;

2. разглеждане на обстоятелства и проблеми, свързани с горскостопанската единица, възникнали след изработването на заданието;

3. уточняване на задълженията на трети страни, от чиято компетентност е решаването на проблеми, свързани с планирането;

4. уточняване сроковете и начина за предоставяне на необходимите справки и информация на лицето, на което е възложено изработването на горскостопанския план;

5. разглеждане на други въпроси във връзка с изработването на горскостопанския план.

(2) За решаване на задачите по ал. 1 се назначава комисия със заповед на:

1. изпълнителния директор на Изпълнителната агенция по горите или оправомощено от него лице – за горски територии – държавна собственост;

2. директора на съответната регионална дирекция по горите – извън тези по т. 1.

(3) Комисията по ал. 2, т. 2 провежда съвещание при необходимост по инициатива на възложителя.

(4) Със заповедта за назначаване на комисията по ал. 2 се определя датата за провеждане на съвещанието.

(5) В случаите по чл. 13, ал. 10 от Закона за горите съвещанието за държавните горски територии се провежда от комисията по чл. 34, ал. 1.

(6) За работата на комисията се съставя протокол, който се утвърждава от лицето, издало заповедта за провеждането на съвещанието по ал. 1. Копие от протокола се изпраща на всички заинтересовани страни.

Чл. 86. (1) Горскостопанският план се изработва съгласно изискванията на заданието и решенията на комисията по чл. 85, ал. 2.

(2) Лицето, на което е възложено изработването на горскостопанския план по ал. 1, своевременно уведомява възложителя за възникнали проблеми в процеса на планирането, разрешаването на които не е в неговите компетенции и правомощия.

Чл. 87. (1) След приключване на допълнителните теренни проучвания и обработката на информацията лицето, на което е възложено изработването на горскостопанския план, представя на възложителя предложение за размера на годишното ползване, съдържащо информация за обособените стопански класове в горските територии – държавна и общинска собственост, и за начина на определяне и за размера на предвиденото годишно ползване на дървесина съгласно приложение № 25.

(2) Предложението за размера на годишното ползване се приема от експертния съвет по чл. 157, ал. 1 от Закона за горите – за горските територии – държавна собственост, и от технически съвет на регионалната дирекция по горите – за останалите случаи.

(3) За работата на експертния и техническия съвет по предходната алинея се съставя протокол, който се утвърждава от изпълнителния директор на Изпълнителната агенция по горите – за горските територии – държавна собственост, и от директора на съответната регионална дирекция по горите – в останалите случаи.

(4) Решенията от протокола са задължителни за изпълнение от лицето, на което е възложено изработването на горскостопанския план.

Чл. 88. (1) Контролът по изработване на плана се осъществява от Изпълнителната агенция по горите, нейните структури и специализирани териториални звена и възложителя.

(2) Контрол се осъществява през всички етапи на изработване на плана, като за резултатите от всяка проверка се съставя протокол, копие от който се предава на лицето, на което е възложено изработването на горскостопанския план.

(3) Констатираните пропуски и грешки, отразени в протокола по ал. 2, се отстраняват от лицето, което изработва плана, за негова сметка в срока, определен в протокола.

(4) Лицето, на което е възложено изработването на горскостопанския план, е длъжно да съдейства и да не възпрепятства извършването на контрола.

Раздел IX

Ред за разглеждане, приемане, утвърждаване и изменение на горскостопанския план

Чл. 89. (1) Лицето, изработило горскостопанския план, представя на възложителя проект на горскостопанския план с всички приложения и карти съгласно приложение № 26.

(2) Лицето по ал. 1 представя на Изпълнителната агенция по горите – за горските територии – държавна собственост, и на съответната регионална дирекция по горите – за останалите горски територии, обяснителна записка съгласно приложение № 26 на електронен носител и на хартиен носител в три екземпляра.

(3) В 14-дневен срок от получаване на проекта на горскостопански план възложителят публикува на интернет страницата си обяснителната записка, уведомява заинтересованите страни за изработения горскостопански план и им дава възможност за запознаване на място с документите по ал. 1.

(4) Възложителят на изработването на горскостопанския план внася необходимата документация в Министерството на околната среда и водите за издаване на решение по чл. 31 от Закона за биологичното разнообразие.

Чл. 90. (1) За приемане на материалите по чл. 89, ал. 1 и представяне на становище се назначава комисия със заповед на:

1. изпълнителния директор на Изпълнителната агенция по горите или оправомощено от него лице – за горските територии – държавна собственост;

2. директора на съответната регионална дирекция по горите – за останалите видове собственост.

(2) Заповедта по ал. 1 и поканата за обществено обсъждане на изработения горскостопански план се публикуват на интернет страницата на Изпълнителната агенция по горите и на съответната регионална дирекция по горите и се поставят на видно място в сградата на общинската администрация не по-късно от 10 дни преди датата на провеждането им. Посочват се мястото за провеждане на заседанието на комисията по ал. 1 и на общественото обсъждане, както и срокът за подаване на писмени становища и предложения.

(3) Комисията задължително извършва проверки на терена, като изразява становище по отношение на извършените теренни работи и постъпилите становища и предложения.

(4) Когато в резултат на теренната проверка се установи, че са допуснати грешки и неточности при планирането, включително и неотстранени бележки от текущия контрол, се предписват конкретни мерки за корекция на плана или неговото цялостно преработване.

(5) За резултатите от проведеното заседание на комисията и общественото обсъждане се изготвят протоколи, към които се прилагат и представените писмени становища и предложения.

(6) В случаите по чл. 13, ал. 10 от Закона за горите съвещанието за държавните горски територии се провежда от комисията по чл. 37, ал. 3.

Чл. 91. (1) Приемането на горскостопанския план и протоколите по чл. 90, ал. 5 се извършва от:

1. експертния съвет по чл. 157 от Закона за горите – за горските територии – държавна собственост, при наличие на влязло в сила решение по чл. 31 от Закона за биологичното разнообразие;

2. комисия, назначена със заповед на директора на съответната регионална дирекция по горите – за горските територии извън т. 1.

(2) Лицето, на което е възложено изработването на горскостопанския план, представя на експертния съвет, съответно на комисията по ал. 1, обяснителната записка с приложенията към нея съгласно приложение № 26 на електронен носител и съкратен вариант (докладна записка) на същата на електронен носител и в три екземпляра на хартиен носител.

(3) Протоколите от експертния съвет/комисията се утвърждават от изпълнителния директор на Изпълнителната агенция по горите, съответно от директора на регионалната дирекция по горите.

(4) Протоколите по чл. 90, ал. 5 и по ал. 3 се предоставят на лицето, на което е възложено изработването на горскостопанския план, за окончателното оформяне на плана и приложенията към него.

(5) Всички бележки и препоръки, отразени в протоколите по чл. 90, ал. 5, от експертния съвет по ал. 1, както и условията и мерките от решението по чл. 31 от Закона за биологичното разнообразие се отразяват от лицето, на което е възложено изработването на горскостопанския план, за негова сметка, ако не са изпълнени изискванията на заданието, протокола от съвещанието по чл. 37, или за сметка на инвеститора, ако са в резултат на нови или допълнителни изисквания извън договорените.

(6) Горскостопанският план се утвърждава със заповед от:

1. изпълнителния директор на Изпълнителната агенция по горите – за горските територии – държавна собственост;

2. директора на съответната регионална дирекция по горите – за горските територии извън посочените в т. 1, които попадат в района им на дейност.

Чл. 92. (1) Изменение на утвърден горскостопански план се допуска по предложение на собствениците на гори или лицата, на които е предоставено управлението на съответната горска територия, когато:

1. е необходимо изменение на планираните дейности;

2. е възложена извънредна инвентаризация по чл. 3, ал. 3;

3. се формира нова горскостопанска единица;

4. има съществено изменение на действащото законодателство, свързано с планирането на дейности.

(2) Предложението за изменение се подава на хартиен носител и в електронен формат от лицето по ал. 1 до органа, утвърдил плана, който одобрява или мотивирано отказва промяната.

(3) Изменение по ал. 1 се извършва от лицето, изработило горскостопанския план, или от други лица, вписани в публичния регистър по чл. 235 от Закона за горите за дейността по чл. 233, ал. 1, т. 3, буква „б“ от същия закон, или от лица, вписани в публичния регистър по чл. 241 от Закона за горите за изработване на горскостопански планове по чл. 241 от същия закон.

(4) Утвърждаването на изменението се извършва от органа, утвърдил плана по реда на чл. 91 в едномесечен срок.

(5) При промяна в насоките на стопанисване на горските територии, планираното залесяване и провеждане на санитарни и/или принудителни и/или технически сечи утвърденият горскостопански план не се изменя.

Г л а в а о с м а

ГОРСКОСТОПАНСКА ПРОГРАМА

Раздел I

Цел, задачи и съдържание на горскостопанската програма

Чл. 93. (1) Основна цел на горскостопанската програма е въз основа на извършената инвентаризация на горските територии и при необходимост от допълнителни проучвания да даде насоки за стопанисването им.

(2) Основна задача на горскостопанската програма е въз основа на характеристиката на горската територия, състоянието на насажденията и наличното възобновяване да се планират горскостопански дейности.

Чл. 94. Основният метод за стопанисване на горскостопански единици е по насаждения, като се спазват следните принципи:

1. размерът на ползването от възобновителни сечи за високостъблените и издънковите гори за превръщане във високостъблени се определя въз основа на състоянието на насажденията и характера на възобновителния процес;

2. определянето на размера на ползването и обема на залесяванията и другите горскостопански мероприятия се разработва на ниво насаждение и съобразено с информация за съответната територия от Изпълнителната агенция по околната среда и Националната система за мониторинг на биоразнообразието.

Чл. 95. (1) Горскостопанската програма включва:

1. кратка обяснителна записка за целите и задачите на програмата;
2. режими и ограничения върху правото на ползване на горските територии;
3. извадка от плана за дейностите по опазване на горските територии от пожари, изработен с инвентаризацията на горските територии;
4. таксационни описания и горскостопанска карта с отразени върху тях планирани горскостопански дейности;
5. протоколи, заповеди и документи, свързани с процеса на изработване на горскостопанската програма.

(2) Горскостопанската програма се представя на собственика и на съответната регионална дирекция по горите на хартиен и електронен носител.

Раздел II

Планиране на горскостопанските дейности

Чл. 96. (1) Планирането на необходимите горскостопански дейности се извършва въз основа на действаща инвентаризация и допълнителни теренни проучвания.

(2) Планирането на горскостопанските дейности включва определяне на: насоките за стопанисване, залесяването и подпомагане на естественото възобновяване на горите, защита срещу ерозия и свлачища, лесозащита, ползване на дървесина и недървесни горски продукти, изграждане и ремонт на горски пътища, сгради и други съоръжения.

(3) Дейностите по ал. 2 се съобразяват с насоките на стопанисване съгласно приложение № 5.

(4) Конкретният вид сеч се определя в съответствие с изискванията на наредбата по чл. 101, ал. 3 от Закона за горите от лицата, регистрирани в регистъра по чл. 235 от Закона за горите, които са ангажирани с изпълнението на съответния горскостопански план или програма.

(5) За всяко насаждение с планирана насока на стопанисване се определя и допустимият размер на ползване.

(6) Сечите се планират при спазване на изискванията на наредбата по чл. 101, ал. 3 от Закона за горите и режимите за стопанисване, определени със заповедите за обявяване на защитените зони по чл. 12 от Закона за биологичното разнообразие.

(7) Планираните дейности се отразяват в таксационните описания.

Чл. 97. (1) Планираните дейности се представят в табличен вид с данни, необходими за съставяне на отчетните форми за горските територии.

(2) В случаите, при които програмата обхваща само едно насаждение, не се съставят таблици, а се прилага таксационното описание и кратко описание на имота.

Чл. 98. (1) Общият размер на ползването на дървесина и други горски ресурси за горскостопанската единица се определя като сбор от предвиденото ползване във всяко насаждение.

(2) Ползването на недървесни горски продукти е в размер, гарантиращ тяхното възпроизводство и съхраняване.

Раздел III

Взаимоотношения по време на изработване на горскостопанската програма

Чл. 99. При възлагане изработването на горскостопанска програма собственикът или ползвателят на горски територии предоставя на лицето, изработващо горскостопанската програма:

1. документи за собствеността на горските територии;

2. документи за промени в горските територии – промяна на предназначението, учредяване на ограничени вещни права и др.;

3. отчетна документация за проведените горскостопански дейности – ползването на дървесина, залесяване и др.;

4. действаща горскостопанска програма;

5. актуални скици на имотите от кадастрална карта и кадастрални регистри или карта на възстановената собственост и регистър на собствеността;

6. други проекти, планове и програми, изработени за територията на горскостопанската единица.

Чл. 100. Горскостопанската програма се изработва, след като собственикът или ползвателят е обозначил границите на имота на терена с трайни видими знаци съгласно приложение № 3.

Раздел IV

Ред за разглеждане, приемане, утвърждаване и изменение на горскостопанските програми

Чл. 101. (1) Изработената горскостопанска програма се представя на хартиен и електронен носител от собственика или упълномощено от него лице в съответната регионална дирекция по горите, в чийто район на дейност се намира горскостопанската единица, за разглеждане и утвърждаване.

(2) След представянето на горскостопанската програма се извършва проверка на терен, за което директорът на съответната регионална дирекция по горите уведомява лицето, изработило горскостопанската програма. Уведомлението може да се извърши и по електронна поща.

(3) Директорът на съответната регионална дирекция по горите издава заповед за утвърждаване или мотивиран отказ за утвърждаване на горскостопанската програма не по-късно от 30 дни след нейното представяне в регионалната дирекция по горите.

(4) Срокът по ал. 3 може да бъде удължен при наличие на обстоятелства, които не позволяват извършването на теренната проверка по ал. 2.

Чл. 102. Изменение на утвърдена горскостопанска програма се извършва по реда на чл. 101.

Г л а в а д е в е т а

ПЛАН ЗА ЛОВНОСТОПАНСКИ ДЕЙНОСТИ

Раздел I

Цел на плана за ловностопански дейности

Чл. 103. (1) Основна цел на плана за ловностопански дейности е да даде основните принципи на стопанисване на дивеча за осигуряване на оптимално и устойчиво ползване на дивечовите запаси.

(2) Планът определя дейностите за опазване и ползване на ловните видове бозайници и птици, техните местообитания и организацията на ловностопанските райони за 10-годишен период.

(3) Планът се разработва като част от инвентаризацията на горските територии по общо задание и общ договор в границите на ловностопанските райони на горската териториална единица, определени със заповедите за обособяването им.

Раздел II

Устройство на ловностопанските райони

Чл. 104. (1) Устройството на ловностопанските райони се извършва съобразно теренните особености, лесистостта и основните видове дивеч чрез:

1. устройство на равнинни горски райони;

2. устройство на нископланински горски райони;
3. устройство на високопланински райони;
4. устройство на безлесни райони;
5. устройство на частично залесени райони;
6. комбинирано устройство.

(2) Районите, в които се прилагат отделните устройства и съдържанието им, са посочени в приложение № 27.

Раздел III Таксация на дивеча

Чл. 105. (1) С таксацията на дивеча се установят количеството на дивеча, съотношението по пол при видовете с добре изразен полов диморфизъм, съотношението по възраст, здравословното и физическото състояние на дивеча.

(2) Таксацията се извършва чрез анализ на целогодишни наблюдения и резултати от ползването. Тя се провежда съгласно методите в приложение № 28 и е основа за планирането в ловното стопанство.

Раздел IV Бонитиране на дивечовите местообитания

Чл. 106. (1) Бонитиране на дивечовите местообитания е оценка на тяхната ловностопанска производителност.

(2) Бонитирането на дивечовите местообитания се извършва с плана за ловностопански дейности.

(3) Чрез бонитиране на дивечовите местообитания се определят допустимите запаси на дивеча, които могат да се поддържат в ловностопанските райони, на базата на естествената производителност на местообитанията.

(4) Ловностопанският бонитет е показател, определящ ловностопанската производителност на дадено дивечово местообитание, изразен чрез величината на допустимия (нормалния) дивечов запас върху единица площ, коефициента на годишния прираст и естествените загуби.

Чл. 107. (1) На бонитиране подлежат всички ловностопански райони на страната за всички видове дивеч, който ги обитава или е планирано да ги обитава.

(2) Бонитирането на дивечовите местообитания се извършва въз основа на типовете местообитания за едрия дивеч, а за дребния дивеч – по съответната бонитетна таблица от приложение № 29.

Чл. 108. (1) Тип местообитание е част от територия с близки климатични, орографски, почвени, фитоценологични, стопански и други условия, включващи един или няколко типа гора със сходна характеристика, които обезпечават нормалното развитие на дивеча през биологичните цикли от живота му.

(2) В едно и също местообитание могат да обитават различни видове дивеч при съответния им бонитет на местообитание.

(3) Най-малката единица, въз основа на която може да се определя тип местообитание, е отделът.

(4) Незалесените площи с големина до 10 ха се отнасят към типа местообитание, в което са включени.

(5) За незалесените площи с големина над 10 ха не се определя тип местообитание, но се начислява запас за едрия дивеч при наличие на подходящи условия.

Чл. 109. (1) При определяне на екологичната характеристика на местообитанието се отчитат релефът, почвите, хидрографската мрежа, растителността, климатичните и стопанските фактори, както и наличието на хищници.

(2) За климатичните фактори определящи са критичните зимни и летни температури, валежите през зимата и през пролетта и продължителността на задържане на снежна покривка.

(3) Стопанските фактори за определяне екологичната характеристика на типа местообитание са механизацията и химизацията на селското стопанство, видът и интензивността на горскостопанските мероприятия, животновъдството, пашата на домашни животни и интензивността на ловностопанските мероприятия.

Чл. 110. (1) Нормалният запас на дивеча е този, който съответства на екологичния капацитет на местообитанието.

(2) Допустимият запас е функция на нормалния запас и представлява количеството дивеч, което може и трябва да се достигне, за да се гарантира устойчивото възпроизводство и оптимално ползване при минимални щети и повреди от дивеча.

(3) При развъждане на дивеч, съчетано с провеждане на интензивни ловностопански мероприятия, се допуска увеличаване на допустимия запас със стопански коефициент, посочен в приложение № 29. Този запас се нарича стопански запас.

(4) Отразеният в бонитетните таблици допустим запас на всеки вид дивеч, отглеждан на свобода, съответства на количеството дивеч на 100 ха през пролетта, преди да са родени приплодите, на базата на естествената производителност на местообитанията, при запазено равновесие в екосистемата и недопускането на щети над 10 % върху горското и селското стопанство.

(5) Действителният запас на дивеча е установеният запас през пролетта преди раждането на приплодите.

(6) Допустими запаси на всички обитаващи и предвидени за разселване видове дивеч се определят за всеки ловностопански район и за оградените бази за интензивно стопанисване на дивеча.

(7) Допустимият запас се определя поотделно за главния и съпътстващия вид дивеч.

Чл. 111. (1) Главният вид едър дивеч се определя на база екологичната характеристика на местообитанието и основното направление за стопанисване на вида дивеч, като основните ловностопански мероприятия са насочени към достигане и поддържане на допустимия му запас.

(2) Съпътстващ вид едър дивеч е този, за който екологичните условия на местообитанието или целите и направлението на стопанисване не позволяват допустимият запас да надхвърли нормалния.

(3) Допустимият запас на съпътстващия вид едър дивеч се намалява поради взаимодействието му с главния съгласно приложение № 29.

(4) За дребния дивеч допустимият запас не се намалява от междувидово взаимодействие.

Раздел V

Ловностопанско райониране

Чл. 112. (1) Ловностопанското райониране се извършва по ловностопански области съгласно приложение № 27:

1. Дунавска равнина;
2. Предбалкан (на север от Стара планина);
3. Стара планина;
4. Югозападна България;
5. Средна гора;
6. Рило-Родопска област;
7. Тракийска низина и Подбалкански полета;
8. Югоизточна България (Странджанско-Сакарска област).

(2) За областите по ал. 1 се определят препоръчителни главни и съпътстващи видове дивеч според конкретните местообитания съгласно приложение № 27.

Раздел VI

Съвместяване на различните видове едър дивеч в едни и същи ловностопански райони

Чл. 113. (1) При определяне на благородния елен за главен вид дивеч съпътстващи видове могат да бъдат сърната, дивата свиня и еленът лопатар.

(2) При определяне на сърната за главен вид дивеч благородният елен, еленът лопатар и дивата свиня може да са съпътстващи.

(3) При определяне на елена лопатар за главен вид дивеч като съпътстващи могат да се определят сърната и дивата свиня.

(4) Муфлонът и глухарът може да бъдат определени като главен или съпътстващ вид дивеч в цели ловища или части от тях при наличие на подходящи местообитания.

(5) Дивата свиня може да бъде определена за главен вид дивеч в ловностопански райони или ловища с преобладаване на иглолистни култури, слабо населени райони и райони с екстензивно земеделие.

(6) Изискванията по ал. 1, 2, 3, 4 и 5 се прилагат в случаите на стопанисване на дивеч на свобода.

Чл. 114. В базите за интензивно стопанисване на дивеча за главен вид дивеч може да бъде определен всеки вид, за който има благоприятни условия за отглеждането му.

Раздел VII

Определяне на средния бонитет и на допустимите запаси

Чл. 115. (1) Във всеки ловностопански район се определя бонитетът на всеки тип местообитание с изключение на недивечопригодните площи.

(2) Средният бонитет на ловностопанския район се определя въз основа на бонитета на местообитанията в него и се изчислява по формулата, посочена в приложение № 29.

Чл. 116. (1) Въз основа на определения среден бонитет по чл. 115 се определят и допустимите запаси на 100 ха, а чрез тях – и допустимите запаси на целия ловностопански район и/или ловище.

(2) Допустимите запаси на 100 ха се определят от посочените запаси в таблиците за всеки вид дивеч в зависимост от бонитета чрез линейна интерполация.

(3) Допустимите запаси на целия ловностопански район или ловище се определят въз основа на големината на района или ловището, пригодната площ за съответния вид дивеч и допустимите запаси на 100 ха.

(4) Допустимият запас на съпътстващия вид дивеч намалява от взаимодействието с главния вид дивеч съобразно таблицата в приложение № 29.

(5) В зависимост от урбанизацията на местообитанията бонитетът им се намалява с една-две степени или не се начислява допустим запас на дивеча.

(6) При наличие на условия за развъждане на едър дивеч в незалесени площи с големина над 10 ха се начислява запас, както следва:

1. 0,3 бр. благородни елени на 100 ха;
2. 0,5 бр. елени лопатари на 100 ха;
3. 1 бр. сърна на 100 ха;
4. 0,3 бр. диви свине на 10 ха.

(7) В недивечопригодните площи не се определя допустим запас.

(8) Бонитиране на местообитанията, определяне на допустимите запаси и коефициентите на прираст на дивеча се извършват съгласно приложение № 29.

Раздел VIII

Задание за изработване на план за ловностопански дейности

Чл. 117. (1) За изработване на плана за ловностопански дейности се изготвя задание.

(2) Методите, основните направления, по които ще се извършат теренно-проучвателните работи, както и съдържанието на заданието са посочени в приложение № 30.

(3) В случаите, когато планът за ловностопански дейности се изработва едновременно с инвентаризацията на горските територии, се изработва общо задание.

(4) Видовете дейности за изработване на плана за ловностопански дейности са съгласно приложение № 31.

(5) Максимално допустимите цени за дейностите по ал. 4 се определят със заповед на изпълнителния директор на Изпълнителната агенция по горите.

Чл. 118. (1) В едномесечен срок от започване на теренните работи за плана за ловностопански дейности възложителят организира провеждане на съвещание, което има за цел да:

1. доуточни предстоящите работи, предвидени в заданието по чл. 117, ал. 1;

2. уточни задълженията на трети страни, от чиято компетентност е решаването на проблеми, свързани с инвентаризацията;

3. уточни сроковете и начина за предоставяне на необходимите справки и информация на лицето, на което е възложено изработването на плана за ловностопански дейности;

4. разгледа други въпроси, отнасящи се към плана за ловностопански дейности.

(2) За решаване на задачите по ал. 1 се назначава комисия със заповед на изпълнителния директор на Изпълнителната агенция по горите или оправомощено от него лице, която се публикува на интернет страницата на Изпълнителната агенция по горите, съответната регионална дирекция по горите, държавното предприятие по чл. 163 от Закона за горите и на държавното горско или държавното ловно стопанство.

(3) Със заповедта за назначаване на комисията по ал. 2 се определя датата за провеждане на съвещанието.

(4) В случаите по чл. 13, ал. 10 от Закона за горите съвещанието за държавните горски територии се провежда от комисията по чл. 34, ал. 1.

(5) За работата на комисията се съставя протокол, който се утвърждава от лицето, издало заповедта за назначаването ѝ. Копие от протокола се изпраща на всички заинтересовани страни.

Раздел IX

Устройство на държавни ловни стопанства

Чл. 119. (1) Държавните ловни стопанства се организират в райони с подходящи местообитания и условия за развитие на генетичните възможности на дадения вид по реда на чл. 9 ЗЛОД и служат за запазване на дивечовото разнообразие, съхраняване на генетичния фонд и разселване на дивеча, като могат да се използват и за аклиматизация на чуждоземни видове и за научни наблюдения, опити и проучвания.

(2) В държавните ловни стопанства се планират биотехнически мероприятия и съоръжения, които създават оптимални условия за развъждане на дивеча и обезпечават дългогодишно нормално развитие и възпроизводство на дивечовия запас в устройвания район: фуражна база, съоръжения за зимно, допълнително и минерално подхранване, за наблюдение, за улов на жив дивеч, карантинен двор за опресняване на кръвта и др.

(3) В държавните ловни стопанства се допуска подборен отстрел и улов на жив дивеч за разселване в други райони на страната или в чужбина, както и отстрел на хищници.

(4) Основен принцип при устройство на държавни ловни стопанства е създаване на подходящи условия за развъждане и разселване на дивеч в зависимост от нуждите на ловното стопанство.

Чл. 120. (1) Оградени ловни площи се планират с цел повишаване ефективността на отглеждането, разселването и ловуването на дивеча.

(2) Оградените площи за интензивен лов на космат дивеч се предвиждат главно за видове с висок коефициент на годишен прираст, чиито биологични особености позволяват продължително отглеждане в заградено пространство, без да се намали жизнеността и възпроизводителната способност на популацията.

(3) Когато поставената цел е аклиматизация, реаклиматизация, разселване на свобода или производство на кожи, може да се планират оградени площи.

(4) Планират се оградени площи за местни видове пернат дивеч. Подходящи видове пернат дивеч за интензивно отглеждане са фазанът, яребицата и полудивата патица. В особени случаи се организират оградени площи за местни видове – глухари, кеклици и дропли. Не се създават оградени площи за прелетни видове – горския бекас, гривека и гургулицата и др.

Чл. 121. (1) В базите за интензивно стопанисване на дивеча за едър дивеч (БИСД) се обособяват карантинен, изолационен, възпроизводствен двор, ловен двор, фуражна база, ловни просеки, съоръжения за зимно, допълнително и минерално подхранване, капани за улов на жив дивеч, чакала за наблюдение и отстрел, складови помещения, стопанска сграда и други съоръжения, създаващи условия за постигане на целта им. Площта на БИСД за едър дивеч е от 100 до 1000 ха в зависимост от вида на дивеча, а за дребен дивеч – от 50 до 300 ха.

(2) В БИСД за пернат дивеч се обособяват волиери, отраслови дворове, фуражна база, ловни просеки, съоръжения за допълнително подхранване, складови помещения, стопанска сграда, водни площи (особено ако се отглежда водоплаващ дивеч), капани за улов на хищници и др.

(3) Аклиматизационни дворове се изграждат като отделни съоръжения за разселване на дивеча на свобода или в комбинация с интензивни ловища и ловни стопанства, като площта им е от 2 до 10 ха в зависимост от вида дивеч, условията на терена, разнообразието на растителността и водоизточниците.

(4) Карантинни дворове ДЛС и БИСД за едър дивеч се отделят от останалата част на оградената площ с двойна ограда с междинно разстояние 5 м и по възможност се изграждат в най-ниската и отдалечена част, като площта им е от 0,2 ха до 1,0 ха.

(5) Възпроизводствени дворове се предвиждат в БИСД и в тях задължително се предвиждат мероприятия за осигуряване на нормално целогодишно развитие на основното стадо и опресняване на кръвта, както и съоръжения за пропускане на приплодите в ловния двор. В зависимост от насоката на стопанисване във възпроизводствения двор може да се предвиди и ферма за интензивно възпроизводство, като площта им е от 50 до 300 ха.

(6) Изолационни дворове се планират във или към възпроизводствения двор, като се отделят от него с двойна ограда с междинно разстояние 5 м. Площта им е от 0,2 до 1,0 ха в зависимост от терена и вида на дивеча.

(7) Отрасловите дворове се изграждат с височина на оградната мрежа най-малко 3 м, като площта им е от 0,2 до 1,0 ха. В големите отраслови дворове освен навесни хранилки, поилки, кацалки и др. се допуска да има и волиери.

(8) Интензивни ловища се планират за ефективно ловуване на дребен дивеч. Освен съоръжения за ловуване – ловни просеки, чакала и капани за улов на хищници, се предвиждат и биотехнически съоръжения за зимно и допълнително подхранване на останалия за презимуване дивеч. Площта на интензивното ловище е от 100 до 700 ха.

(9) Ловни дворове се предвиждат за ефективно ловуване в оградените площи за дива свиня. Освен съоръжения за ловуване – ловни просеки, чакала и капани, се предвиждат и биотехнически съоръжения за зимно и допълнително подхранване на останалия за презимуване дивеч с оглед ефективно използване на хранителните възможности на местообитанията и евентуална подмяна на разплодните животни във възпроизводствения двор. Минималната площ на ловния двор е 100 ха.

Чл. 122. Дейностите в оградени площи се извършват при спазване на следните изисквания:

1. лицето, на което е възложено изработването на плана за ловностопански дейности, означава на терена мястото на оградата на всички планирани оградени площи със знак „О“, поставен откъм вътрешната част на площта;

2. половото съотношение се избира в зависимост от вида на дивеча и целта на оградената площ; във възпроизводствените дворове съотношението на зрелите разплодници в пролетния запас е нормално да се поддържа с превес на женските – 1:1,5 до 1:2, като може да достигне и до 1:10 при възможност за ежегодно поддържане.

Раздел X

Теренно-проучвателни работи

Чл. 123. При започване на теренно-проучвателните работи държавните горски или държавните ловни стопанства предоставят информация относно собствеността на горските и земеделските територии, договори за стопанисване и ползване, протоколи, заповеди за граници на ловностопански райони, влезли в сила проекти и програми, разпореждания и постановления на МС, данни от проведени таксации и отстрел и други документи, свързани с изработването на плана, съгласно приложение № 32.

Чл. 124. (1) По време на теренните работи се извършва проучването на досегашното стопанисване на дивеча съгласно приложение № 30, както и екологичните и антропогенните фактори, оказващи влияние върху развитието на дивеча, както и досегашното му стопанисване.

(2) Проучването на екологичните фактори се извършва съгласно приложение № 33 въз основа на показателите, посочени в раздел V на тази глава.

(3) При възлагане на изработването на план за ловностопански дейности по чл. 103, ал. 3 се ползват екологичните фактори от извършващата се инвентаризация на горската териториална единица.

(4) Установяването на антропогенните фактори, оказващи въздействие върху ловната фауна, включва проучване на:

1. основните отрасли на промишлеността;
2. начина на стопанисване на горските територии;
3. интензивността на селското стопанство и животновъдството;
4. организацията и интензивността на ловностопанските мероприятия;
5. повредите от дивеч върху горската растителност и селскостопанските култури;
6. заболяванията по дивеча;
7. охраната на дивеча.

(5) Проучването на фауната – бозайници и птици, се извършва по справочници и научни изследвания, метода на анкетиране, чрез наблюдения на терена и по данни от таксацията на дивеча в района за последния ревизионен период.

(6) При наличие на разлика над 50 % от планираните допустими и таксираните дивечови запаси или отстрел под 30 % спрямо планирания се извършват контролни таксации на дивеча.

(7) В случаите, когато при контролните таксации в БИСД са наблюдавани над 50 % от наличните животни, може да се състави полова и възрастова структура на популацията и да се изчисли действителният коефициент на прираст.

(8) Действителният коефициент на прираст може да се изчисли и при наличие на данни в държавното горско или ловно стопанство за отстрел и отпад през последните 5 години.

Чл. 125. (1) Дейностите по планиране включват определянето на организационно-териториалното деление на ловните площи, подобряване и обогатяване на естествената хранителна и защитна база на местообитанията и организацията на стопанисване и ползването на дивеча.

(2) Организационно-териториално деление на ловностопанските площи се нанася на работната карта от лицето, на което е възложено изработването на плана за ловностопански дейности, с помощта на персонала, стопанисващ дивеча, съобразно съществуващото организационно-териториално деление на района по документи.

(3) Ловностопанските райони, които са предоставени за ползване на ловните дружини по чл. 29 ЗЛОД, се означават като предоставени ловностопански райони (ЛР) със съответния номер.

(4) Когато районът, обект на планиране, включва раздалечени една от друга части, ловищата с общи граници се групират в ловностопански комплекси.

(5) Основната ловностопанска организационна единица в рамките на ловностопанския район е ловището. Ловищата разделят района на приблизително равни по площ части с оглед охрана, планиране и провеждане на мероприятията.

(6) Границите на ловищата се определят по трайни теренни форми – вододелни била, водни течения, долове, шосета, граници на горскостопански отдели и др.

(7) Ловищата във всеки ловностопански район се номерират с поредни арабски цифри, от северозапад по посока на часовниковата стрелка и са с наименование на местност, река или населено място.

(8) Големината на ловищата е в зависимост от теренните особености. Едродивечовите ловища (с лесистост над 50 %) са с ориентировъчна големина от 600 до 2000 ха, а дребнодивечовите (с лесистост под 50 %) от 300 до 1000 ха. Фазановите ловища могат да са с лесистост и над 50 %. При възможност ловищата се групират по горскостопански участъци с оглед на по-ефективна охрана.

(9) В зависимост от обитаващите видове дивеч и възприетия начин на ловуване ловището може да се дели на квартали за провеждане на гонки.

(10) Големината на един квартал в интензивно фазаново ловище е от 2 до 30 ха, като на всеки квартал се поставя пореден номер в рамките на ловището.

(11) Големината на един квартал в интензивно ловище за дива свиня (ловен двор) е от 20 до 200 ха.

(12) В ловностопански райони, където се провежда селекционен и трофеен отстрел чрез причакване, издебване и спокойно вдигане, не се обособяват квартали.

Чл. 126. (1) Определянето и обозначаването на терена на основните биотехнически мероприятия за подобряване на естествената хранителна база за дивеча се извършват съгласно приложение № 34.

(2) Определянето на биотехнически мероприятия за подобряване на защитната база е съгласно приложение № 34.

(3) Определянето и обозначаването на биотехнически съоръжения е съгласно приложение № 35.

Раздел XI

Ред за приемане, утвърждаване и изменение на плана за ловностопански дейности

Чл. 127. (1) След завършване на теренно-проучвателните работи се свиква съвещание на комисията по ловно стопанство към съответното държавно горско или държавно ловно стопанство за приемане на основните насоки за стопанисване на дивеча в проучвания район на дейност.

(2) На съвещанието се взема решение за окончателното ловностопанско деление, главните и съпътстващи видове дивеч, ловищата, развъдниците, необходимостта и възможностите за аклиматизация и реаклиматизация, както и приблизителните стопански коефициенти на допустимите дивечови запаси на свобода и в оградените площи.

(3) За решенията по ал. 2 се съставя протокол.

Чл. 128. (1) След приключване на теренните проучвания лицето, изработило плана за ловностопански дейности, представя обяснителната записка, комплектована с всички приложения и карти на възложителя, включително и предвидените ловностопански дейности в защитените зони от Натура 2000.

(2) Преди приемане на плана по ал. 1 се провежда обществено обсъждане.

(3) За обсъждане на ловностопанския план се провежда съвещание от комисия, назначена със заповед на изпълнителния директор на Изпълнителната агенция по горите или оправомощено от него лице.

(4) Заповедта по ал. 3 и обявата за общественото обсъждане се публикуват на интернет страницата на Изпълнителната агенция по горите, съответната регионална дирекция по горите, съответното държавно предприятие и държавно горско или ловно стопанство не по-късно от 10 дни преди датата на провеждането им. Посочват се мястото за провеждане на съвещанието по ал. 3 и общественото обсъждане, както и срокът за подаване на писмени становища и предложения.

Чл. 129. (1) Комисията по чл. 128, ал. 3 извършва проверки на терена, като изразява становище по отношение на извършените теренни работи и постъпилите становища и предложения.

(2) За резултатите от проведеното заседание на комисията и общественото обсъждане се изготвят протоколи, към които се прилагат и представените писмени становища и предложения.

Чл. 130. (1) Приемането на плана за ловностопански дейности и протокола на комисията по чл. 128, ал. 3 се извършва от експертен съвет по чл. 157 от Закона за горите, назначен със заповед на изпълнителния директор на Изпълнителната агенция по горите или оправомощено от него лице.

(2) В 15-дневен срок преди заседанието на експертния съвет лицето, изработило плана за ловностопански дейности, представя в Изпълнителната агенция по горите обяснителната записка с всички приложения към нея и картите на ловностопанските мероприятия.

(3) За работата на експертния съвет се съставя протокол, с който се приема или отхвърля изработеният план.

(4) Протоколът от експертния съвет се утвърждава от изпълнителния директор на Изпълнителната агенция по горите.

(5) Всички бележки и препоръки се отстраняват от лицето, изработило плана за ловностопански дейности, за негова сметка в едномесечен срок от утвърждаване на протокола по ал. 3.

(6) Планът за ловностопанските дейности влиза в сила след утвърждаването му със заповед на изпълнителния директор на Изпълнителната агенция по горите.

Чл. 131. (1) Изменение на плана за ловностопански дейности се допуска по искане на стопанисващия дивеча за негова сметка за отделни ловностопански райони или бази за интензивно стопанисване на дивеча.

(2) Изменението по ал. 1 се извършва от лица, регистрирани в публичния регистър на Изпълнителната агенция по горите по чл. 241 от Закона за горите.

(3) Изменението на плана за ловностопански дейности се утвърждава от изпълнителния директор на Изпълнителната агенция по горите или упълномощено от него лице.

(4) Изменението на плана за ловностопански дейности се извършва по отделно задание и по реда и при условията на приемането и утвърждаването на плана след съгласуване със съответното държавно предприятие по чл. 163 от Закона за горите.

Чл. 132. Планът за ловностопански дейности се изработва в три екземпляра (по един за ДГС/ДЛС, РДГ и ИАГ) по схема, посочена в приложение № 36, като се прилагат таблиците от приложение № 37.

Г л а в а д е с е т а

ПЛАНОВЕ ЗА ДЕЙНОСТИТЕ ПО ОПАЗВАНЕ НА ГОРСКИТЕ ТЕРИТОРИИ ОТ ПОЖАРИ

Раздел I

Цел, задачи и съдържание на планове за дейностите по опазване на горските територии от пожари

Чл. 133. (1) Планът за дейностите по опазване на горските територии от пожари се изработва с цел защита на горските територии от пожари.

(2) Основни задачи на плана по ал. 1 са:

1. предотвратяване на възникване и разпространение на горски пожари;
2. снижаване на степента на пожарна опасност на насажденията;
3. създаване на условия и предпоставки за бързо установяване на възникнали пожари;
4. създаване на организация за гасене на горски пожари.

(3) Планът за дейностите по опазване на горските територии от пожари включва:

1. анализ на изпълнените мерки и мероприятия;
2. планиране на мерки и мероприятия по видове собственост за опазване на горските територии от пожари и отразяването им върху горскостопанската карта;
3. анализ на ефективността от планираните дейности;

4. предвидените дейности в защитените зони от Натура 2000.

Раздел II

Изработване на планове за дейностите по опазване на горските територии от пожари

Чл. 134. (1) Плановете за дейностите по опазване на горските територии от пожари се изработват едновременно с инвентаризацията на горската териториална единица по утвърдено от изпълнителния директор на Изпълнителната агенция по горите задание съгласно приложение № 38.

(2) Мерките и мероприятията за опазване на горските територии от пожари, които се включват в плановете за дейностите по ал. 1, се предвиждат съгласно приложение № 39.

(3) Максимално допустимите цени за дейностите по ал. 2 се определят със заповед на изпълнителния директор на Изпълнителната агенция по горите.

(4) Изпълнителната агенция по горите в случай на значителни промени в пожароопасната обстановка – големи пожари, ветровали и др., може да възложи извънредно разработване на план за дейностите по опазване на горските територии от пожари.

(5) Държавните предприятия по чл. 163 от Закона за горите и техните териториални подразделения, учебно-опитните горски стопанства, общините и другите собственици или ползвателите на горски територии могат да възлагат за своя сметка планирането на допълнителни мерки и мероприятия за опазване на горските територии от пожари.

Чл. 135. Контролът по изработването на плановете за дейностите по опазване на горските територии от пожари се осъществява от Изпълнителната агенция по горите и нейните структури и специализирани териториални звена, органите на Главна дирекция „Пожарна безопасност и защита на населението“ и от собственика или ползвателя на горската територия.

Раздел III

Проектиране

Чл. 136. Проектираните мерки и мероприятия за опазване на горските територии от пожари се съобразяват с класа на пожарна опасност и риска от възникване на пожари.

Чл. 137. (1) В зависимост от пожарната им опасност горските територии се класифицират в три класа:

1. с висока пожарна опасност – I клас;
2. със средна пожарна опасност – II клас;
3. с ниска пожарна опасност – III клас.

(2) Класът на пожарна опасност на горските територии се определя съгласно методиката, представена в приложение № 40.

Чл. 138. (1) Проектирането на мерки и мероприятия за опазване на горските територии от пожари около линейни обекти и други съоръжения, попадащи в горските територии, е независимо от степента на пожарна опасност съгласно изискванията на наредбата по чл. 138, ал. 1 от Закона за горите.

(2) Проектирането на мерки и мероприятия за опазване на горските територии от пожари във вътрешността на горите е съобразно степента на пожарната опасност на насажденията, а по периферията на горите – съобразно степента на пожарна опасност на околните територии.

(3) В плановете за дейностите по опазване на горските територии от пожари се отразява утвърдената от министъра на земеделието и храните степен на риска от възникване на пожари.

Раздел IV

Съдържание на плана за дейностите по опазване на горските територии от пожари

Чл. 139. (1) Планът за дейностите по опазване на горските територии от пожари съдържа обяснителна записка, проектирани мерки и мероприятия по видове собственост съгласно

приложение № 41 и карта с проектираните мерки, мероприятия и съоръжения съгласно приложение № 9.

(2) Планът за дейностите по опазване на горските територии от пожари се предоставя от изпълнителя на хартиен и електронен носител на Изпълнителната агенция по горите, на съответната регионална дирекция по горите, държавното горско или ловно стопанство и районна служба „Пожарна безопасност и защита на населението“.

(3) Един екземпляр от плановете за дейностите по опазване на горските територии от пожари и комплект карти по противопожарно устройство на горската територия се предоставят на структурите на Главна дирекция „Пожарна безопасност и защита на населението“ с оглед осъществяване на дейността им по контрол и методическо ръководство по опазване на горските територии от пожари.

Раздел V

Ред за приемане на плановете за опазване на горските територии от пожари

Чл. 140. Приемането на плановете за опазване на горските територии от пожари може да се извърши едновременно с приемането на инвентаризацията на горските територии по реда на раздел VII на глава втора.

Чл. 141. (1) След изработване на плана по дейностите по опазване на горските територии от пожар лицето, което го е изработило, представя на възложителя обяснителна записка с приложения и карти на проектираните мероприятия за опазване от пожари.

(2) Преди приемане на плана се провежда обществено обсъждане не по-рано от един месец след предаването на материалите по ал. 1.

(3) Общественото обсъждане се организира от възложителя.

(4) Обявата за провеждане на обществено обсъждане се публикува на интернет страницата на възложителя и на регионалната дирекция по горите и на видно място в сградата на общинската администрация, като в нея се посочват мястото, датата и часът за провеждане на общественото обсъждане, както и мястото и срокът за подаване на писмени становища и предложения.

(5) Възложителят уведомява съответните регионални дирекции по горите, структурите на Главна дирекция „Пожарна безопасност и защита на населението“, регионалната инспекция по околната среда и водите, общините, на чиято територия се намира горската териториална единица, и предоставя документите по ал. 1 за запознаване. В общественото обсъждане могат да вземат участие и други заинтересовани страни.

(6) Заинтересованите лица могат да извършат проверки на терена и да изразят писмено становище по отношение на изработения план, което се представя на възложителя и на лицето, на което е възложено изработването на плана за опазване на горските територии от пожари.

(7) Общественото обсъждане се ръководи от възложителя или от оправомощено от него лице.

(8) За резултатите от проведеното обществено обсъждане се изготвя протокол, към който се прилагат и представените писмени становища и предложения.

(9) Материалите по ал. 1, 6 и 8 се разглеждат от експертен съвет на Изпълнителната агенция по горите.

(10) За работата на експертния съвет се съставя протокол, с който се приема или отхвърля представеният план.

(11) С протокола по ал. 10 се правят препоръки на лицето, изработило плана за опазване на горските територии от пожари, за отстраняване на установените пропуски.

(12) Протоколът от експертния съвет се утвърждава от изпълнителния директор на Изпълнителната агенция по горите.

(13) Всички бележки и препоръки на експертния съвет се отстраняват от лицето, изработило плана, за негова сметка в срок, определен с протокола от заседанието на експертния съвет.

(14) Планът за дейностите по опазване на горските територии от пожари се утвърждава от изпълнителния директор на Изпълнителната агенция по горите.

Чл. 142. (1) Планът за дейностите по опазване на горските територии от пожари е със срок на действие 10 години.

(2) Планираните мерки и мероприятия за опазване на горските територии от пожари се изпълняват през първите пет години на периода на действие на плана.

Чл. 143. Изменение на плана за дейностите по опазване на горските територии от пожари се извършва от лицето, на което е възложено изработването на плана, или от други лица, вписани в публичния регистър по чл. 233, ал. 1, т. 3, буква „б“, чл. 235 и 241 от Закона за горите, и се утвърждава от изпълнителния директор на Изпълнителната агенция по горите или упълномощено от него лице.

Г л а в а е д и н а д е с е т а

НАДЗОР ПО ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ПЛАНИРАНИТЕ ДЕЙНОСТИ В ГОРСКОСТОПАНСКИЯ ПЛАН, ПЛАНА ЗА ЛОВНОСТОПАНСКИТЕ ДЕЙНОСТИ И ПЛАНОВЕТЕ ЗА ДЕЙНОСТИТЕ ПО ОПАЗВАНЕ НА ГОРСКИТЕ ТЕРИТОРИИ ОТ ПОЖАРИ

Чл. 144. (1) Собственикът или лицето, на което са предоставени за управление горските територии, може да възложи надзор по изпълнението на съответния горскостопански план, плана за ловностопанските дейности и плана за дейностите по опазване от пожари след решение на:

1. управителния съвет на държавното предприятие по чл. 163 от Закона за горите за горските територии – държавна собственост;
2. общинския съвет на общината за горските територии – общинска собственост;
3. управителния съвет на сдружението на поземлени имоти в горски територии за горски територии – собственост на членовете на сдружението.

(2) Изпълнителната агенция по горите може да възложи надзор за изпълнението на дейностите по опазване от пожари и на плана за ловностопанските дейности.

(3) Надзорът по изпълнение на предвидените дейности се извършва от:

1. лицата, регистрирани в публичния регистър по чл. 235 от Закона за горите, за изпълнение на дейността „изработване на горскостопански планове и програми и инвентаризация на горските територии“;
2. лицата, регистрирани в публичния регистър по чл. 241 от Закона за горите, за изпълнение на дейността „инвентаризация на горските територии и изработване на планове и програми за управление и развитие на горските територии“.

Чл. 145. (1) За констатациите от надзора се съставя доклад, в който се прави анализ и оценка за изпълнението на отделните горскостопански дейности и се дават конкретни препоръки за отстраняване на допуснати пропуски и слабости при изпълнение на плана. При необходимост се дават и препоръки за промяна на планирани дейности.

(2) Докладът по ал. 1 се представя в съответната регионална дирекция по горите.

(3) Възложителят на надзора публикува доклада на интернет страницата си.

Г л а в а д в а н а д е с е т а

ИНФОРМАЦИОННА СИСТЕМА ЗА ГОРСКИТЕ ТЕРИТОРИИ И ЗА ДЕЙНОСТИТЕ В ТЯХ

Чл. 146. (1) Информационната система за горските територии и за дейностите в тях съдържа:

1. пространствена и атрибутна база данни от инвентаризацията на горските територии;
2. горскостопанските планове и програми, планове за управление на природните паркове, планове за ловностопанските дейности и планове за дейностите по опазване от пожари;
3. информация за извършените дейности в горските територии;
4. информация за учредени вещни права върху горски територии;

5. баланс на горските територии по видове собственост, общини, области, горски териториални единици, държавни горски и ловни стопанства и държавни предприятия по чл. 163 от Закона за горите за:

- а) разпределение на площта по групи и видове гори;
 - б) разпределение на площта по дървесни видове и класове на възраст;
 - в) разпределение на запаса по дървесни видове и класове на възраст;
 - г) разпределение на площта и запаса по функционално предназначение;
 - д) разпределение на площта и обема на планираните и проведените сечи по вид на сечта, групи гори/видове гори и дървесни видове;
 - е) разпределение на площта по видове гори и пълноти;
 - ж) разпределение на площта по видове насаждения и бонитети;
6. информация за наличието и състоянието на горските автомобилни пътища;
7. информация за защитените територии по Закона за защитените територии и на защитените зони по Закона за биологичното разнообразие в горските територии;
8. информация за протичащите в горските територии ерозионни процеси, регистрираните водосбори с поройна активност и свлачища;
9. регистри на горските разсадници, на доставчиците на горски репродуктивни материали и на одобрените базови източници за добив на горски репродуктивни материали;
10. други регистри и информация, изискващи се по нормативен акт.

(2) Информацията за горските територии се базира на географска информационна система.

(3) Информацията по ал. 1 се публикува на интернет страницата на Изпълнителната агенция по горите.

ДОПЪЛНИТЕЛНА РАЗПОРЕДБА

§ 1. По смисъла на тази наредба:

1. „потенциална лесопригодна площ“ е недървопроизводителна площ (поляна, ливада, дивечова нива, просека, временен склад, дивечова ливада, обработваема площ), върху която може да бъде създадена гора;

2. „лесонепригодна“ е горска площ, обрасла с дървесна и храстова растителност, където повече от 60 % от площта е покрита със скали и където при изсичане на сега съществуващата растителност друга не може да се създаде;

3. „насаждение“ е основна пространствена единица при разделянето на гората, основаваща се на топографските особености на релефа, и с обща цел на стопанисване;

4. „големите реки“ са Марица, Тунджа, Арда, Искър, Места, Струма, Камчия, Огоста, Вит, Росица, Янтра, Лом, Черни Лом, Осъм, Цибрица, Скът, Съзлийка, Стряма, Русенски Лом, Резовска, Велека в частта им до 600 м н.в.;

5. „горскостопанска единица“ са имотите на отделни физически и юридически лица или техни обединения, държавата и общините, за чието управление се изработват отделни горскостопански планове или програми, в района на дейност на една регионална дирекция по горите;

6. „природни нарушения“ са повреди в насажденията от: ветровали; снеговали; снеголоми; пожари; болести и вредители; съхнене в резултат от продължителни засушавания, настъпили при климатичните промени;

7. „естествени горски екосистеми“ са семенни гори, достигнали естествена зрялост и за този период в тях не са водени никакви дейности или същите не са довели до никакви промени в развитието им;

8. „полуестествени горски екосистеми“ са семенни и издънкови насаждения, които са били обект на човешка дейност – водени мероприятия, но са запазили естествения си произход и ход на развитие, отговарящ на естествената растителна среда;

9. „изкуствени горски екосистеми“ са култури и насаждения, създадени с прякото и пълното съдействие на човека;

10. „допустим размер на ползването“ – стойностно изражение на обема на ползване от конкретно насаждение в зависимост от вида на сечта, съобразно функционалната принадлежност, възрастта на насаждението, таксационните показатели и цел на стопанисване;

11. „оптимално ползване“ – приетото годишно ползване от възобновителни сечи в зависимост от алтернативните (изчислени) норми на ползване, след извършен обстоен анализ и разчет, свързан с динамиката на възрастовата структура за периода, равен на турнуса на сеч, приет за съответния стопански клас и/или вид гори, т.е. подобряване на възрастовата структура на гората, като се отчитат обстоятелствата, свързани със здравословното състояние на насажденията, хода на възобновителния процес, функционалната принадлежност на насажденията и други особености, които обуславят забавянето или ускоряването на ползването;

12. „дивечонепригодна площ“ е площта, която не се обитава от видовете, посочени в тази наредба (застроени и оградени терени, асфалтови пътища, плажни ивици, депа за битови отпадъци, хвостохранилища и др.);

13. „производствени стопанства“ са големи биотехнически съоръжения, които осигуряват интензивно дългогодишно развъждане на отделни видове дивеч – фазанарии, ферми за патици, кеклици, яребици, зайци, глухари и др.; капацитетът на производствените стопанства зависи от основните насоки за развитие на ловното стопанство в Република България и насоките на стопанисване на устройвания район; при необходимост от планиране на ново или разширяване (или реконструкция) на съществуващо производствено стопанство лицето, на което е възложено изработването на плана за ловностопански дейности, отразява в самостоятелен план схемата на фермата в подходящ мащаб, като строителни петна, проектираните съоръжения (зимни дворове, клетки за снасяне на яйца, инкубаторни помещения, волиери, складови помещения, фуражни площи, стопански огради, санитарни възли, ферми и т. н.);

14. „аклиматизационни дворове“ са съоръжения за аклиматизация и/или реаклиматизация на даден вид дивеч, създадени за запазването на местната флора и фауна;

15. „карантинни дворове“ са съоръжения за задължително престояване на интродуциран от друг район дивеч в продължение на 2 – 3 месеца с цел проверка или укрепване на здравословното му състояние;

16. „възпроизводствени дворове“ са съоръжения за едър дивеч за опазване на основното възпроизводствено стадо и на половата и възрастовата структура на разплодните животни по време на интензивно ловуване или разселване;

17. „изолационни дворове“ са съоръжения за изолиране на болели животни от основното стадо за укрепване на здравето им и за опазване на ценни разплодни животни по време на ловния сезон;

18. „отраслови дворове“ са съоръжения за отглеждане на пернат дивеч на свобода.

ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

§ 2. (1) Изработените до влизане в сила на тази наредба лесоустройствени планове и проекти имат силата на горскостопански планове.

(2) Изработените до влизане в сила на тази наредба лесоустройствени програми имат силата на горскостопански програми.

§ 3. Инвентаризациите на горските територии и горскостопанските планове и програми, възложени до влизане в сила на тази наредба по реда на Наредба № 6 от 2004 г. за устройство на горите и земите от горския фонд и ловностопанските райони в Република България (обн., ДВ, бр. 27 от 2004 г.; изм., бр. 80 от 2005 г.), се изработват, приемат и утвърждават по досегашния ред.

§ 4. Действащите до влизане в сила на тази наредба лесоустройствени проекти, планове или програми и горскостопанските планове и програми се прилагат до утвърждаването на възложените за изработване горскостопански планове или програми, без да се надвишава определеният размер на ползването по площ от възобновителни сечи за 10-годишния период, доколкото не противоречат на Закона за горите и подзаконовите актове по прилагането му.

§ 5. Актовете, с които са обявени категоризирани защитни и специални горски територии, запазват действието си.

§ 6. С тази наредба се отменят глава първа, глава втора, глава трета, раздели I, III, IV, V, VI, VII и VIII, глава четвърта, глава пета, глава шеста, глава седма, глава осма и глава девета от Наредба № 6 от 2004 г. за устройство на горите и земите от горския фонд и ловностопанските райони в Република България.

§ 7. Изпълнението на наредбата се възлага на изпълнителния директор на Изпълнителната агенция по горите.

§ 8. Наредбата се издава на основание чл. 18, ал. 1 от Закона за горите.

§ 9. Наредбата заедно с приложенията към нея ще бъдат обнародвани в притурка към „Държавен вестник“.

Министър: Десислава Танева

ЗАДАНИЕ ЗА ИНВЕНТАРИЗАЦИЯ НА ГОРСКИТЕ ТЕРИТОРИИ

Увод

Посочват се заповедта за обособяване на горската териториална единица, обект на инвентаризация; номера и датата на писмото, с което Изпълнителна агенция по горите съобщава на регионалната дирекция по горите за предстоящата инвентаризация; общините и населените места в района; основни методики, указания и изисквания, по които ще се извършва инвентаризацията.

Глава I Площ за инвентаризация

1. Площ на горските територии

Прави се анализ на промените в площта, станали между двете инвентаризации.

Уточняват се границите и площта за инвентаризация, съгласно чл. 9, ал. 1 от Наредбата. Описват се населените места по общини.

Прилагат се копия на всички налични документи, свързани с настъпилите промени.

2. Характеристика на площта за инвентаризация

Прави се характеристика на площта по собственост, по начин на трайно ползване на горските територии и по категории. За защитните и специални горски територии се прави подробна характеристика, като се посочват документите за обявяването им, отдели, подотдели и площ.

Прилагат се копия от всички налични документи, свързани с промяна в собствеността, на предназначението на горските територии, учредяване на ограничени вещни права върху поземлени имоти в горски територии и др.

Описва се в таблична форма разпределението на залесената площ по видове насаждения и бонитети. Посочват се проекти, планове и програми, изработени за цялата или за част от горската териториална единица, срокът на действие на които не е изтекъл.

Глава II Теренни проучвания

1. Измерване и картиране

Посочва се картния материал за изработването на горскостопанската карта и наличие на аерофотоснимки и други материали.

Включват се изисквания на възложителя за извършване на допълнителни дейности по измерването и картирането, освен тези посочени в Наредбата за инвентаризация и планиране в горските територии.

2. Почвени проучвания

Регламентира се начина на извършване на почвените проучвания.

3. Типологични проучвания

Определя се типологичната основа на инвентаризацията, като се посочва действащата към момента класификационна схема на типовете горски месторастения.

4. Проучване на растителността.

Посочва се възприетата класификационна схема, по която ще се извърши определянето на

видовете гори. Дава се информация за налични картирания и проучвания на растителността в района на обекта на инвентаризация. Посочват се методиките, по които да се извърши определянето, инвентаризацията и оценката на благоприятното природозащитно състояние (БПС) на горските природни местообитания от Приложение № 1 на Закона за биологичното разнообразие в зоните от Натура 2000.

5. Проучване на здравословното състояние по насаждения (приложение № 7)

6. Разделяне горската териториална единица на отдели

Посочва се необходимостта от промяната номерацията на отделите от последната инвентаризация. Регламентира се номерирането на отделите на терена и затвърждаването на границите между тях.

7. Таксиране на горските площи

Посочват се видовете дейности при теренните работи, изисквания и критерии за обособяване на подотдели, както и методите за таксиране на насажденията (приложение № 8).

8. Пробни площи

Регламентира се възстановяването и залагането на постоянни пробни площи.

9. Стопански класове, цел на стопанството и турнуса на сеч

Въз основа на разпределението на залесената площ по видове насаждения и бонитети се определят условни стопански класове и турнуса на сеч.

10. Видове гори, насоки за стопанисване.

Въз основа на разпределение на залесената площ по видове гори се дават насоките за стопанисване.

11. Други дейности, допустими по Наредбата - проучване на биологичното разнообразие, обем мъртва дървесина и други съгласно утвърдени методики, установява състоянието на сервитутите на енергийните обекти и на дърветата в прилежащите насаждения, които представляват потенциална опасност за енергийните обекти

Глава III Съдържание

Дава се подробно описание на дейностите по инвентаризация на горските територии, с всички карти и приложения.

Глава IV Срокове при извършване на инвентаризацията

Посочват се препоръчителния период и срок за извършване на теренните работи и обработка на информацията.

Глава V Видове дейности и категории на трудност

Посочва се обема на дейностите по видове и по категории на трудност, съгласно приложение № 2 .

ВИДОВЕ ДЕЙНОСТИ И КАТЕГОРИИ НА СЛОЖНОСТ ПРИ ИНВЕНТАРИЗАЦИЯ НА ГОРСКИ ТЕРИТОРИИ

За целите на инвентаризация, горските територии, съобразно характера на терена, се разпределят на следните категории на сложност:

I категория – горски територии (гори и голи горски площи) в равнинен, полуравнинен и хълмист терен с преобладаващ наклон от 0° до 10° включително.

II категория - горски територии (гори и голи горски площи) в полупланински терен с преобладаващ наклон от 11° до 20° включително.

III категория - горски територии (гори и голи горски площи) в планински терен от 1000 до 1500 метра надморска височина или терен с преобладаващ наклон от 21° до 30° включително, независимо от надморската височина, или гори и голи горски площи по речни острови или заблатени площи, независимо от наклона.

IV категория – горски територии (гори и голи горски площи) във високопланински терен над 1500 метра надморска височина; терен с преобладаващ наклон над 30°; гори и голи горски площи обрасли с храсти върху повече от 50 % от площта; гори и голи горски площи в комплекси по-малки от 50 ха, разположени сред обработваеми или други комплекси земеделски територии.

I.1. Теренно-проучвателни дейности

1.1. Измерване и картиране на гори, чийто запас се определя чрез таксационни описания и опитни таблици, вкл. на лесонепригодни площи.

1.2. Измерване и картиране на полезащитни горски пояси

1.3. Ограничаване на терена на границите на насаждения за семепроизводство, защитени местности и природни забележителности

1.4. Картиране на незалесени горски територии

а) Дървопроизводителни (вкл. клекови формации)

б) Недървопроизводителни

1.5. Установяване и картиране на горски типове месторастения и на почвената ерозия, с определяне на видовете, подходящи за месторастенето

1.6. Актуализиране на типовете горски месторастения и/или определените видове, подходящи за месторастенето

1.7. Проучване и картиране на здравословното и санитарно състояние на насажденията, резултат на въздействието на биотични и абиотични фактори на засегнатата площ

1.8. Ограничаване границите на обекта за инвентаризация, природните паркове и отделите

II.2. Обработване на информацията

2.1. Създаване и обработване на атрибутната база данни

2.2. Създаване на графичната база данни

2.3. Нанасяне на имотни граници или на хоризонтални върху картния материал, независимо от мащаба, при всеки един от случаите, цената се завишава с 10% определена за засегнатата площ

2.4. За горски територии, собственост на физически лица, юридически лица и техни обединения, с обща площ до 2,0 ха

III. Други дейности

3.1. Залагане на постоянни пробни площи

3.2. Проучване и картиране на биологичното разнообразие:

3.2.1. Определяне и картиране на тип/вид гора

3.2.2. Определяне и картиране на природозащитно състояние, в т.ч.: горски хабитати и/или защитени видове

3.2.3. Определяне и картиране на гори с висока консервационна стойност

3.2.4. Определяне запаса на стояща и паднала мъртва дървесина по насаждения,

3.2.5. Установяване и картиране на лечебни растения и билки съгласно Закона за лечебните растения

3.2.6. Други проучвания, предвидени със заданието, включително цената за проучването за всяко едно от тях, само за проучваната площ

3.3. Актуализиране на вече проучени и картирани дейности по т. 3.2

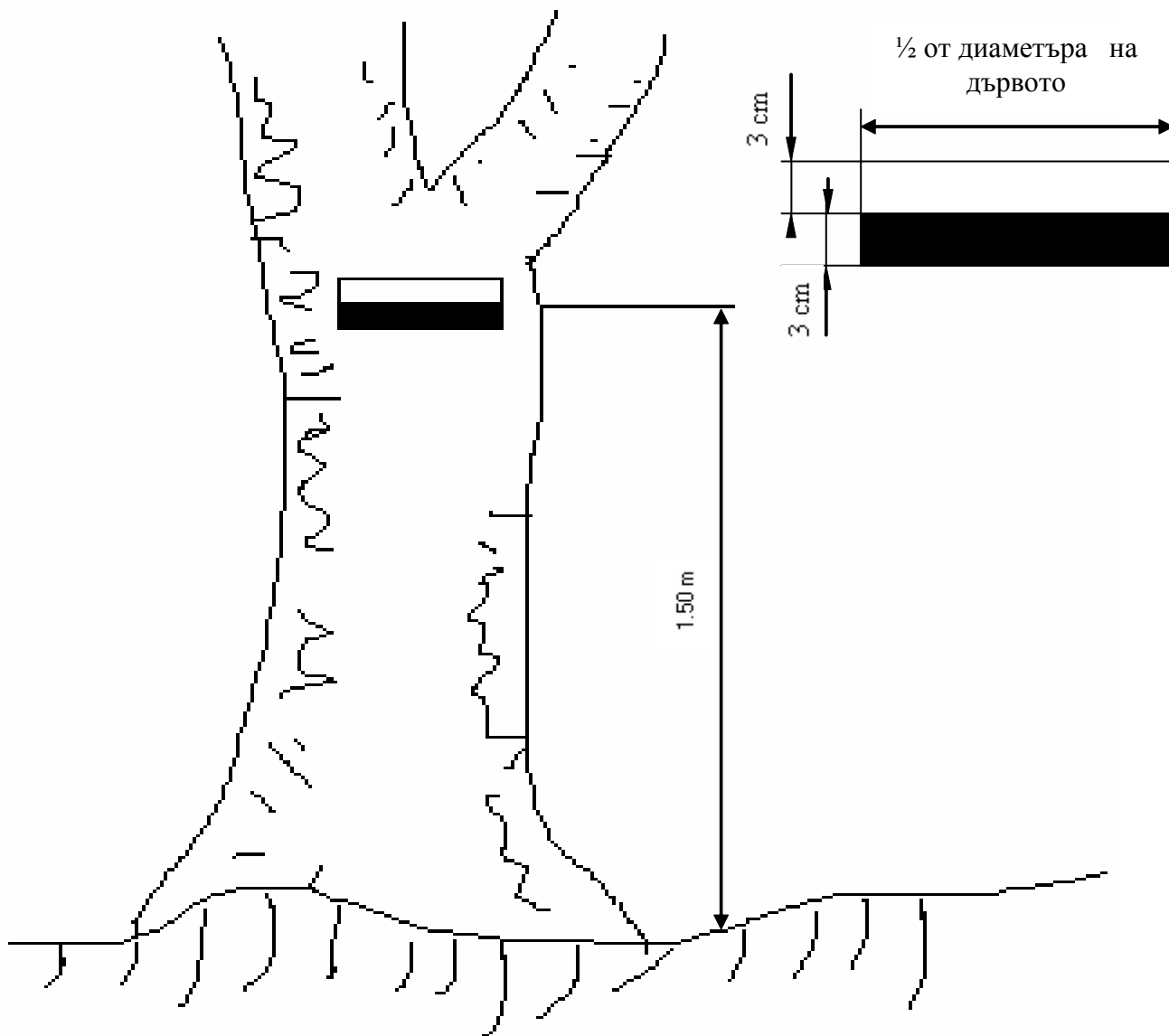
Трайни видими знаци за обозначаване на границите на отдели, подотдели, видове собственост, семепроизводствени насаждения, защитени територии

Границите на горските територии - собственост на отделни лица, се обозначават трайно с две ивици боя върху стоящи дървета, дървени или бетонни стълбове. Ивиците боя са широки по 3 см с разстояние между тях, равно на широчината им, поставени от вътрешната страна на имота.

Цветът на боята, с която се ограничават горите, е:

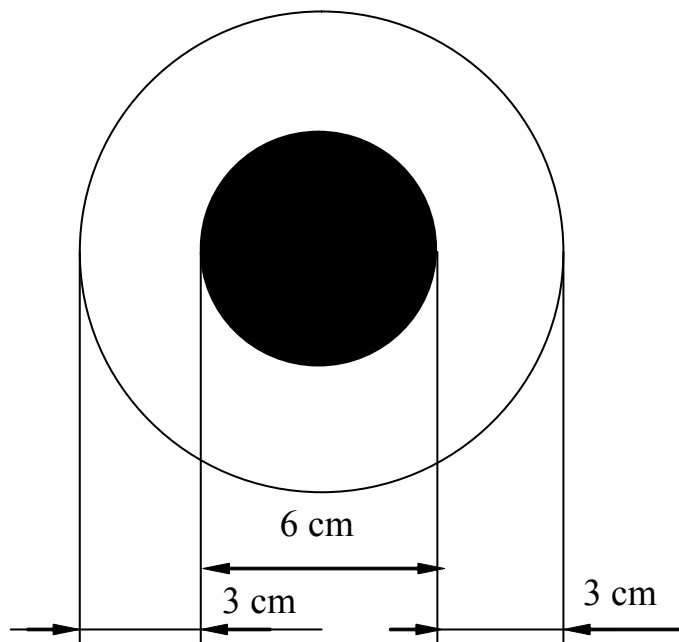
1. зелен – за държавните горски територии;
1. бял, когато горите и земите са собственост на физически лица, на училища, читалища и на други юридически лица;
2. червен, когато горите и земите са собственост на религиозни организации;
3. жълт, когато горите и земите са собственост на общините.

На видими места под двете ивици боя, върху площадка от бяла боя се изписват буквата "К" и последните четири цифри от кадастралния номер на имота по картата на възстановената собственост или номера на поземления имот по кадастралната карта.

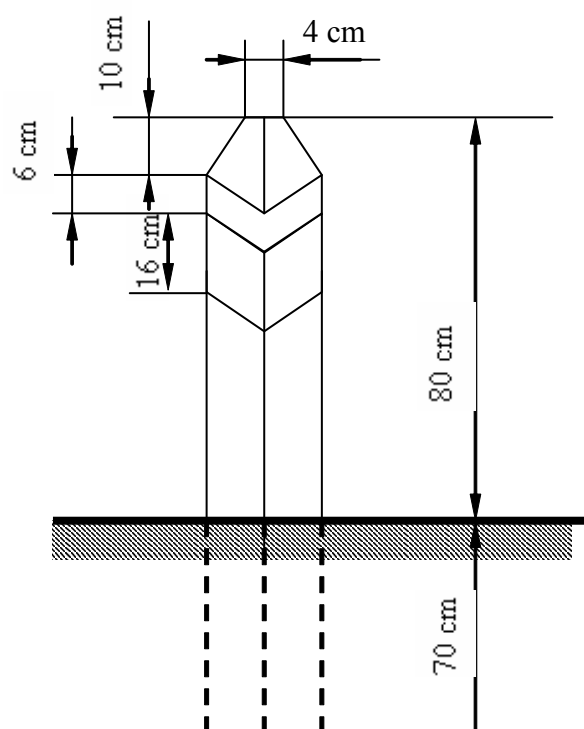

Фиг.1.Гранично дърво с маркиран знак с бяла и черна боя – граница на отдел

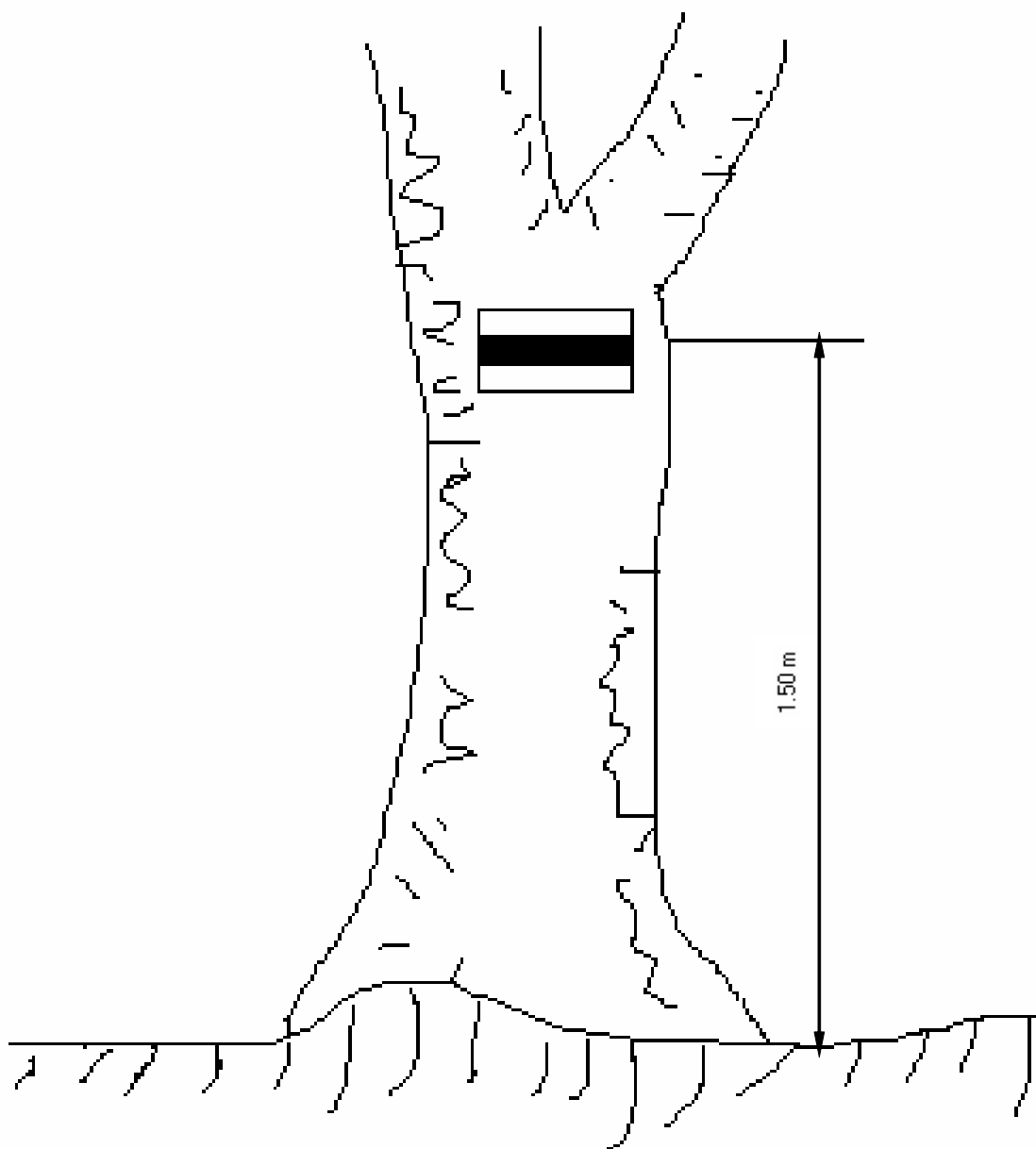
Фиг.2.размери на пръстена от бяла и черна боя – граница на отдел, който се поставя върху стъблото.

Фиг.3. Око с размери, което се поставя на граничното дърво, скала и на други подходящи места, когато те заменят граничен стълб.

Фиг.4. Размери на граничен стълб между отдели

Фиг. 5. Дърво – граница между два обекта с обозначени 2 бели и една черна ивица боя в средата.

ТАКСАЦИОННО ОПИСАНИЕ

1. Общи данни

В този раздел се вписват следните данни:

Наименование на горската териториална единица и на горскостопанската единица

Община

Землище

Вид собственост (за горскостопанските планове и програми се посочва наименованието на горскостопанската единица или собственика).

а. Номер на отдела. Ако номерацията на отделите при провеждане на настоящата инвентаризация е променена, се посочва и старият номер на отдела.

б. Номер на подотдела. Първоначално се номерират таксационните описания, а след уточняването им се означават и номерата на съответните подотдели.

в. Стопански клас. Определя се на терена, съгласно указанието на заданието и решението на съвещанието по чл. 39. При прилагане на метода за стопанисване по насаждения се записва вида на производствената група.

Вид на горите. Определя се принадлежността към видовете гори съгласно Приложение № 5.

Тип природно местообитание. Определя се принадлежността към типовете природни местообитания съгласно Приложение № 1 на Закона за биологичното разнообразие /ЗБР/ – само за горите в границите на ЗЗ.

г. Групи гори. Определя се принадлежността към групите гори - иглолистни, широколистни високостъблени, издънкови за превръщане във високостъблени, нискостъблени и тополови.

д. Вид на подотдела. Определя се като: насаждение (естествено, семенно или издънково), култура (склопена, несклопена и изредена), сечище, голина, поляна, ливада, нива, сипей, грохот, скали, чакълище, път, просека, калище, временен склад, разсадник, клек, изкуствен водоем за нуждите на горскостопанската единица и други.

Определянето вида на подотдела става съобразно следните указания:

Р а з с а д н и к - горска територия, с трайно предназначение за разсадниково производство.

Г о р с к и а в т о м о б и л е н п ъ т

П р о с е к а - видове просеки в горските територии (отбелязва се за какво е създадена и кого обслужва).

Д в о р н о м я с т о - горски територии, застроени или незастроени, свързани с жилищно, административно, стопанско и друго строителство за нуждите на горскостопанската единица.

Л е с о н е п р и г о д н а г о л и н а – незалесени горски територии, в които повече от 60% от площта е покрита със скали, плаващи камъни, морени и др.

С к а л а

Ч а к ъ л и щ е

С в л а ч и щ е

Л е с о н е п р и г о д н а п л о щ – горски територии, обрасли с дървесна и храстова растителност, където повече от 60% от площта е покрита със скали, плаващи камъни, морени и др. и където при изсичане на сега съществуващата растителност друга не може да се създаде.

М о ч у р - горски територии, в които не може да се развива нормална горска растителност поради прекомерно овлажняване.

Б л а т о – горски територии заети целогодишно с безотточни води.

И з к у с т в е н в о д о е м - горска територия, върху която са изградени водни площи за нуждите на горското и ловното стопанство и за дейностите по опазване на горските територии от пожари.

В о д н а п л о щ - всички останали изкуствени и естествени водоеми и водни течения, които в картата на възстановената собственост или в кадастралната карта са посочени като вид територия „горска”.

К а р и е р а - горска територия, от която са се добивали или се добиват чакъл, пясък, глини, камъни, торфища, рудници и др.

Т а б а н – горска територия, върху която са депонирани изкопни материали.

Х в о с т о х р а н и л и щ е – изкуствен утайтел от минно-добивната промишленост.

С к л о п е н а к у л т у р а - насаждение от изкуствен произход, образувало склоп.

Н е с к л о п е н а к у л т у р а - насаждение от изкуствен произход, което още не е образувало склоп или се нуждае от попълване.

И з р е д е н а к у л т у р а - насаждение от изкуствен произход, с наличие от 10 до 30% от необходимия брой фиданки, съобразно схемата на създаването ѝ.

П о ж а р и щ е – горска територия, в които растителността е унищожена вследствие на пожари.

Г о л и н а – незалесена дървопроизводителна горска територия.

С е ч и щ е - горска територия, временно лишена от дървостой, вследствие на проведена сеч. Тук не се отнасят площите след проведена гола сеч с последващо издънково възобновяване. Същите се описват като едногодишно насаждение.

О б р а б о т в а е м а п л о щ - горска територия, която трайно се използва за производство на зърнен фураж или земеделски култури.

Л и в а д а - недървопроизводителна горска територия, предназначена за добив на сено.

П о л я н а - недървопроизводителна горска територия, трайно покрита с трева, която не се използва за косене.

е. Функции на горите. Определя се съответната функционална категория – горски територии със защитни, специални и стопански функции.

Горите със защитни и специални функции се означават конкретно вида им, съгласно Закона за горите и Наредбата.

2. Числена характеристика на дървостоя

а. Състав по дървесни видове. Видовият състав на насажденията се определя по елементи гора, според участието по запас на отделните дървесни видове, ако средната височина е над 3 м.

За млади насаждения с височина до 3 м, на които не се определя запас, съставът се определя по процентното участие на броя на отделните дървесни видове от общия брой дървета.

Дървесните видове се означават с условните им обозначения, а участието им в състава на насажденията се описва с цели числа (с цифри от 1 до 10), в зависимост от процентното им участие по запас.

Видове, чийто запас не надвишава 0,1 от запаса на насаждението, се посочва, че участват единично.

В състава на младите насаждения семенниците и надлесните дървета се описват отделно, а запасът им не се включва в запаса на насаждението и се показва на отделен ред. При установяване на видовия състав на насажденията от дозряващия и зрелия клас, запасът на надлесните дървета се включва в общия запас на насаждението.

Съставът на несклопените култури, когато не се разчита на появилите се издънки да участват в бъдещия състав, се определя като:

1. При залесяване с нормален брой фиданки на 1 ха, когато всички фиданки са се прихванали, насаждението се описва като чиста култура (10 десети с пълнота 1,0) и единично участие на издънки.

2. Когато не всички залесени фиданки, съгласно възприетата схема, са се прихванали, културата се описва с участие на видовете 10, 9 и т.н. десети в зависимост от процента на прихващане, а останалите 1, 2 и т.н. десети от състава се посочват като издънки (независимо от броя им).

При вписването на видовия състав трябва да се спазва последователността в посока на по-малкото участие на отделните дървесни видове, така че на първо място да фигурира преобладаващия дървесен вид. При еднакво участие на два или повече вида на първо място се вписва видът, чието участие в състава е лесовъдски най-оправдано.

Точността при определяне на състава е до 1/10 (+/- 10%).

Храстите не участват в състава на насажденията.

Дървесни видове, които участват в общия склоп на насажденията, но в зряла възраст не могат да достигнат височината на основния дървостой, се описват като подлес.

б. Площ по дървесни видове. Определя се и се вписва площта на всеки дървесен вид от общата площ на насаждението, според неговото участие в състава на насаждението. Общата площ и площта по дървесни видове се дава с точност от 0.1 ха.

в. Възраст. Възрастта на дървостоя се определя както следва:

1. **З а а б с о л ю т н о е д н о в ъ з р а с т н и т е** насаждения - чрез отсичане на дървета или по пъновете на отсечените вече дървета, както и по данни за годината на голата сеч или на създаването на културата.

2. **З а о т н о с и т е л н о е д н о в ъ з р а с т н и т е** (в границите на един клас на възраст) - чрез средни пробни дървета по класове или степени на дебелина, възрастта на които се отчита в основата на дървото, след отсичане; с помощта на проба от Преслеров свредел; чрез засек или на пънове от наскоро отсечени дървета.

3. **З а р а з н о в ъ з р а с т н и т е ч и с т и н а с а ж д е н и я** (с разлика във възрастите на отделните дървета повече от два класа):

- когато могат да се обособят етажи (възрастови поколения), възрастта на всеки етаж се определя, както при относително едновъзрастно насаждение;

- когато не могат да се обособят етажи (при разкъсан склоп) – по средната възраст на преобладаващите относително едновъзрастни групи от дървостоя с най-важно стопанско значение, които дават облика на насажденията. Определят се и се вписват и възрастите на по-младите или по-стари групи от дървостоя, установени по начина, описан за относително разновъзрастните.

4. **З а р а з н о в ъ з р а с т н и т е с м е с е н и н а с а ж д е н и я** се определя възрастта на всеки дървесен вид. Възрастта на преобладаващия дървесен вид се приема за средна възраст на насаждението.

При определяне на границите на възрастите и средната възраст не трябва да се взема под внимание възрастта на единичните стари дървета, за които възрастта се дава отделно в таксационното описание.

Закръгляването на възрастта е една година - за насаждения и култури до 30 годишна възраст, и пет години - за останалите, независимо от произхода, възрастовите групи или класовете на възраст и състава на насажденията.

5. Определената възраст на насажденията (без тополовите и нискостъблените гори) се запазва без изменение до края на действието на инвентаризацията.

6. В случаите, когато горскостопанския план и програма се изработват след годината за извършване на инвентаризацията, към определената с инвентаризацията възраст, се прибавят и изминалите години до изработването на плана и програмата, като се спазват условията на т. 4 и т. 5.

г. Пълнота. Пълнотата на пълно или частично (по репрезентативните методи) измерените насаждения се определя като отношение на запаса на хектар на насаждението към запаса на нормалното насаждение, взет от съответните растежни таблици за същата възраст и бонитет. В тези насаждения, както и в пробните площи, се допуска определянето на пълнотата по отношението на кръговата площ на насаждението на 1 ха да е по-висока от тази определена по растежните таблици.

Пълнотата на неклупираните насаждения се определя по отношението на кръговата площ за хектар на насаждението, установена по метода на Битерлих, призмата на Анучин, по комбинирания метод или друг метод и кръговата площ на нормалното насаждение при същата възраст и бонитет, взети от съответната растежна таблица.

При наличие на части от насаждението, които се отклоняват от преобладаващата пълнота, но са разположени мозаично и на малки площи, поради което не могат да се определят като отделни насаждения, се посочват и отклоненията ѝ при описание на строежа.

Пълнотата на несклопените култури се приема за 1,0 при пълен брой на фиданките по приетата схема на залесяване и 0,9, 0,8, 0,7 и т.н. при съответното намаление броя на фиданките.

При смесените насаждения пълнотата се определя като сума от частните пълноти на дървесните видове. Участието на видовете се получава като процент на частната пълнота от общата пълнота.

В д в у е т а ж н и т е н а с а ж д е н и я пълнотата се определя поотделно за всеки етаж. Сумата от пълнотите на етажите може да бъде по-голяма от 1,0.

За всички насаждения се определя склопеност на дървостоя. Точността при определяне на склопеността е $\pm 0,1$.

За насажденията, за които пълнотата не може да се определи, същата се приема за равна на склопеността.

д. Среден диаметър. Определя се по следните начини:

1. На к л у п и р а н и т е н а с а ж д е н и я - по правилото на Вайзе или по средна кръгова площ. За тополови и други култури, създадени при редки схеми, средният диаметър се определя като средно аритметичен от измерените диаметри.

2. На н е к л у п и р а н и т е н а с а ж д е н и я - по средния диаметър на не по-малко от 10 клупирани дървета, окомерно преценени като средни по отношение на диаметъра.

При д в у е т а ж н и т е и с м е с е н и н а с а ж д е н и я се определя среден диаметър на всеки етаж или отделен дървесен вид.

За насаждения с и з б о р н а с т р у к т у р а , средният диаметър се определя по елементи гора, съобразно групирането на дърветата по възрастови поколения или по размери.

Диаметърът на всяко дърво се определя с точност 2 cm или 4 cm в зависимост от възприетите степени на клупиране.

Точността при определяне на средния диаметър на насаждението е $\pm$ една степен на дебелина.

е. Средна височина. Определя се по следния начин:

1. ч р е з к р и в а н а в и с о ч и н и т е за научни цели и при необходимост от точно установяване;

2. на клупираните насаждения се измерват височините до 10 дървета за всеки дървесен вид, с диаметър около средния, с точност 0,5 m от трите централни степени на дебелини, като средната височина се изчислява като средно аритметична.

3. на насажденията, запасът на които ще се определя по растежни таблици, се измерват височините на 10-15 дървета, с диаметър около средния за всеки дървесен вид. Средната височина се изчислява като средно аритметична

3. за насажденията, запасът на които ще се определя по таблични методи, се измерват височините на 10-15 дървета, преценени като средни за всеки дървесен вид.

На двуетажните насаждения се определя средната височина на всеки етаж.

На разновъзрастните насаждения, средната височина се определя по елементи гора (възрастови поколения или групи по размери). За средна височина на насаждението се приема средната височина на преобладаващия дървесен вид или възрастово поколение.

Точността при определяне на средната височина е +/- 5 %.

ж. Бонитет. Определя се по средната възраст и средната доминираща височина за всеки дървесен вид с точност до един бонитетен клас. Когато липсват таблици по доминираща височина бонитетът се определя по възрастта и средната височина.

При сложните насаждения за бонитет на насаждението се приема бонитетът на първия етаж, а при смесените - бонитетът на преобладаващия дървесен вид. Бонитетът на младите несклопени насаждения и култури се определя според бонитета на месторастенето.

з. Запас на насаждението. Определя се съобразно възприетия метод за таксиране.

и. Запас на единични (вкл. надлесни) дървета. Определя се чрез обемни таблици за единични дървета.

к. Запас на мъртва дървесина. Определя се съобразно възприетата методика.

л. Ползване. Посочва се интензивността на сечта и общото количество дървесна маса, което се предвижда да се добие. Интензивността на сечта се определя по склопеността на насажденията, а размера на добивите се изчислява по пълнотата им.

3. Текстово описание на дървостоя

Текстовото описание на дървостоя по дървесни видове обхваща следните показатели:

а. Произход. Семенен (естествен или изкуствен), издънков (вегетативен), автовегетативен (от коренови и стъблени резници, пръти и фиданки произведени ин-витро), хетеровегетативен (с присадени фиданки). Подреждането на думите, определящи характера на произхода, става като предно място заема преобладаващия произход. Например: семенен и издънков, естествен и изкуствен.

б. Групи гори. Иглолистни, широколистни високостъблени, издънкови за превръщане, нискостъблени, топови.

в. Строеж. Равномерен или неравномерен въз основа на:

1. начина на разположението на дърветата върху площта; за издънковите насаждения се описва и брой стъбла от едно гнездо.

2. характера на склопа, който бива равен, вълновиден, стъпаловиден, разкъсан от празнини и др.

Описват се също така и стъблените форми и короните. Тук се посочват процента на строителна дървесина, процента на короната от общата височина на дърветата и др.

г. Състояние. Добро, средно или лошо на основата на здравословното състояние, хабитуса, очистеност на стъблата от клони и дуги. състояние на сервитутите на енергийните обекти и на дърветата в прилежащите насаждения, които представляват потенциална опасност за енергийните обекти;

д. Вид на сместа. В смесените насаждения, освен видовия състав, който се характеризира числено, се дава и формата на сместа на отделните дървесни видове като:

1. е д и н и ч н а - дървесните видове са размесени и относително единично;
2. г р у п о в а - дървесните видове са смесени във формата на групи;
3. р е д о в а - сместа на дървесните видове е на редове;
4. п о я с н а - сместа на дървесните видове е във вид на редуващи се ленти (най-малко по 3 реда на лента);
5. н а и в и ц и - сместа на дървесните видове е във форма на неправилни ивици.

е. Надлесни дървета. Описват се по дървесен вид, възраст, среден диаметър, средна височина, произход, разпределение, брой.

ж. Ландшафтна оценка. Отбелязват се ландшафтния клас и тип по възприетата класификация, указани в заданието.

з. Проведени сечи (попълва се при изработване на горскостопански план или програма). Посочва се вида на проведените сечи за последния 20 годишен период и оценка на резултатите от тях.

4. Описание на условията на месторастенето

Месторастенето се определя съгласно възприетата класификационна схема на типовете горски месторастения.

Изложение. Изразява се чрез четирите главни посоки (север, изток, юг, запад) и четирите междинни (североизток, северозапад, югоизток, югозапад) и се означава съкратено с началните букви на съответните посоки.

Наклон. Определя се преобладаващия наклон в градуси, след което се отразява като равно - до 5^0 , полегато - от 6 до 10^0 , наклонено - от 11 до 20^0 , стръмно - от 21 до 30^0 и много стръмно – над 30^0 .

Надморска височина. Определя се с точност до 50 m.

Релеф. Определя се като: плато, било, падина, склон долна част, склон горна част, равнина, крайречно и др.

На заливните месторастения се определя нивото на подпочвените води с точност 1.0 м.

Горскорастително райониране. Извършва се съгласно възприетата схема за горскорастително райониране на Република България.

Основна скала. Определя се видът на основната почвообразуваща скала.

Почва. Описанието на почвата се извършва според Класификационната схема на типовете горски месторастения в Република България и обхваща:

а) П о ч в е н в и д .

б) М е х а н и ч е н с ъ с т а в - определя се по процентно участие на глина по преценка и чрез пипане. Използват се четири разновидности на почвите по механичен състав - пясъчлива, глинесто-пясъчлива, пясъчливо-глинеста и глинеста. Установява се по следните нормативи: пясъчлива - под 10% участие на глина, глинесто-пясъчлива - от 10 до 20% глина, пясъчливо-глинеста - от 21 до 50% глина и глинеста - над 50% глина.

в) Д ъ л б о ч и н а - определя се по следните степени: твърде плитка - до 15 см, плитка - 16 - 30 см, средно дълбока - 31 - 60 см, дълбока - 61 - 120 см и много дълбока - над 120 см.

г) В л а ж н о с т - определя се по следните степени: много суха, суха, свежа, влажна, мокра. Преценява се по индикаторна тревна и дървесна растителност, изложението, надморска височина и др.

д) К а м е н л и в о с т - определя се по участието на каменисти елементи със среден диаметър над 2 см в проценти от обем на почвата; слабо каменлива - под 25%, средно каменлива - от 25 до 50%, силно каменлива - над 50% каменисти елементи.

е) Б о г а т с т в о н а п о ч в а т а – определя се според плодородието на почвата като много бедна, бедна, средно богата и богата.

ж) Е р о з и я – определя се вида на ерозията и степента на ерозираност.

Тип месторастене. Определя се за дървопроизводителните площи и поляните, ливади, просеки, временен склад, обработваеми площи, дивечови ниви и ливади, съгласно приетата Класификационната схема на типовете горски месторастения в Република България и се вписва в таксационното описание за всеки подраздел.

Видове, подходящи за месторастенето. На базата на определения тип месторастене и съгласно възприетата класификация за типовете месторастения се записва подходящия състав на дървостоя.

Постилка. Тя се описва по състав, дебелина, разпространение и други особености.

Покривка. Определя се степента на затревеност: единична, средно гъста, гъста и зачимена или буренясала. Дават се от три до пет растителни вида с индикаторно значение, както и тези, които най-добре характеризират дадения тип месторастене.

Обръща се внимание на къпината, малината и ядливите треви - житни и бобови, които служат за храна на дивеча.

Храсти. Описват се по реда на тяхното участие и се отбелязва разположението им като равномерно или групово и процент на покритие на площта.

Технически ценни и лечебни растения. Описват се растенията и храстите, които имат такова значение, като се прави преценка на срещаемостта им (рядко, често или изобилно). Описването на техническите и лечебните растения се прави само тогава, когато това е заложено в Заданието.

5. Възобновяване

Оценката на възобновяването в зрелите насаждения се извършва на терена, а резултатът и преценката се записват в таксационното описание в графата подраст.

Подраст - характеризира се по състав, възраст, височина. Описва се процента на покритие и разположението.

Подлес – Нежелани дървесни и храстови видове, на които не се разчита при възобновяването на насажденията и затрудняват същото и се характеризира по състав, възраст и височина.

6. Здравословно състояние

Записват се вида и степента на различните увреждания на насажденията от биотичен, абиотичен и антропогенен характер, съгласно Приложение № 7

7. Пътно-транспортни условия

При възлагане, в този раздел се записват данни, свързани с условията за дърводобив и транспорта на дървени материали: извозно разстояние в метри, категория на пътя, разстояние до населено място и категория на сечището, както и други данни, посочени в методика за икономическа оценка на горските територии.

Разстоянията се измерват по основната карта на горскостопанската единица.

Категорията на пътя и на сечището се определят и записват съгласно Приложения № 11 и № 13 от наредбата по чл. 86, ал. 2 от Закона за горите.

8. Планирани мероприятия

Планирането на мероприятията става непосредствено след оформяне на таксационното описание на терена, и включва:

а) сечи

Определя се насоката за стопанисване на гората за плановия период чрез определяне на целта и интензивността на планираната насока за стопанисване :

1. възобновяване;
2. отглеждане;
3. техническа;
4. главосечна;
5. за трансформация на насажденията.

б) залесяване. Планира се по следните показатели :

1. П о н а с о к и т е н а з а л е с я в а н е. Отбелязва се вида (характера) на площите, предвидени за залесяване: ново залесяване, за възстановяване, в зрели невъзобновени насаждения, попълване на редици и двуетажни насаждения, на които се отбелязват и съответните площи.

2. П о в и д и н а ч и н н а п о ч в о п о д г o т o в к а. Отбелязва се вида на почвоподготовката: пълна и частична в техните разновидности, опростена и без почвоподготовка и в съответствие с Наредба по чл. 95, ал. 2 от Закона за горите.

3. П о д ъ р в е с н и в и д о в е. Отбелязват се дървесните видове, които ще се използват при залесяването и участието им по площ в ха, съгласно определените видове, подходящи за месторастенето.

10. Други сведения

Височини за определяне на височинния разред. Записват се измерените диаметри и височини, съгласно изискванията на настоящия раздел за определяне на височинния разред и по дървесни видове.

Отсечени дървета. Отбелязват се следните таксационни данни за отсечените дървета: дървесен вид, възраст, височина, диаметър на гръдна височина и други таксационни данни, според целта на изследването.

При попълване на таксационните описания се използват следните съкратени цифрови и буквени кодове:

Номенклатура на обозначенията

Название	кодов списък	
	цифров код	буквен код
Цел		
интензивна култура	1	инт
ускорено производство	2	уск
издънково стопанисване	3	изд

Релеф

Било	1	бил
Плато	2	пла
Падина	3	пад
склон горна част	4	сгч
склон долна част	5	сдч
Равнина	6	рав
крайр до 1 м нпв	7	к1
крайр до 2 м нпв	8	к2
крайр до 3 м нпв	9	к3
крайр над 3 м нпв	10	к4

дълбочина

твърде плитка	1	1
плитка	2	2
средно дълбока	3	3
дълбока	4	4
много дълбока	5	5
тв.плитка до плитка	6	12
плитка до ср.дълбока	7	23
ср.дълбока до дълбока	8	34
дълбока до мн.дълбока	9	45

дървесни видове

Бял бор	бб
Смърч	см
Черен бор	чб
Ела	ела
Бяла мура	бм
Черна мура	чм
Дуглазка ела	дгл
Лиственица	лст
Кедър	кдр
Веймутов бор	вб
Елдарски бор	елб
Морски бор	мб
Лъчист бор	лб
Пондероски бор	пб
Хималайски бор	хб
Корсикански бор	кб
Зелена дуглазка	здгл
Синя дуглазка	сдгл
Секвоя	сек
Метасеквоя	мсек
Дървовидна хвойна	дхв
Гръцка ела	гела
Испанска ела	иела
Конколорка	конк
Сребриста ела	срела
Атласки кедър	акдр
Деодарски кедър	дкдр
Ливански кедър	лкдр
Кипарис	кип

Аризонски кипарис	аркип
Блатен кипарис	блкип
Клек	клек
Европ. лиственица	елст
Сиб. лиственица	слст
Японска лиственица	ялст
Лъжекипарис	лкип
Сребрист смърч	срсм
Тис	тис
Туя	туя
Хвойна	хв
Други иглолистни	дри
Бук	бк
Червен дъб	чдб
Зимен дъб	здб
Летен дъб	лдб
Благун	бл
Цер	цр
Габър	гбр
Бряст	брс
Ясен	яс
Липа	лп
Топола	тп
Трепетлика	трп
Явор	яв
Бреза	брз
Мъждряк	мжд
Орех	ор
Акация	ак
Космат дъб	кдб
Келяв габър	кгбр
Други широколистни	дрш
Айлант	айл
Бадем	бд
Мъхната бреза	мбрз
Брекина	брк
Бял бряст	ббрс
Дребнолистен бряст	дбрс
Планински бряст	плбрс
Полски бряст	пбрс
Източен бук	избк
Вишня	вш
Върба	врб
Бяла върба	бврб
Кошничарска върба	кврб
Миризлива върба	мврб
Плачуща върба	плврб
Тритичинкова върба	трврб
Трошлива върба	тврб
Черна върба	чврб
Воден габър	вгбр
Гледичия	глд
Джанка	дж
Дъб	дб

Вардимски дъб	вдб
Корков дъб	кордб
Лонгозки дъб	лндб
Пърнар	пр
Странджански дъб	сдб
Елша	ел
Бяла елша	бел
Планинска елша	плел
Черна елша	чел
Ива	ива
Кестен	кс
Конски кестен	ккс
Клен	кл
Планински клен	плкл
Полски клен	пкл
Клокочка	клк
Копривка	кп
Круша	кр
Леска	лс
Турска леска	тлс
Дребнолистна липа	дрлп
Едролистна липа	едлп
Сребролистна липа	срлп
Люляк	лк
Махалебка	мх
Мекиш	мк
Мукина	мкн
Черен орех	чор
Офика	оф
Ракита	рк
Скоруша	ск
Софора	сф
Череша	чрш
Черница	чрн
Бяла черница	бчрн
Черна черница	ччрн
Чинар	чн
Западен чинар	зчн
Източен чинар	ичн
Шестил	шс
Явор дазикарпум	явд
Явор негундо	нг
Американски ясен	амяс
Планински ясен	плас
Полски ясен	пяс
тп Bachelieri	бах
тп I-154	и154
тп I-214	и214
тп I-262	и262
тп I-37/61	и37
тп I-39/61	и39
тп I-45/51	и45
тп I-455	и455
тп Regenerata	рег

тп Agathe	агате
Бяла топола-37	бтп37
Бяла топола-58	бпт58
Бяла топола-8	бтп8
тп Androscoggin	бзанд
тп Bianeo Lomelina	пбл
тп CB-7	цбл
тп Mellene Carlo	пмк
тп R-16 Robusta	р16
тп-Canesc.Bg II-38	тп38
тп-Canesc.Bg II-39	тп39
тп-Canescens 127/V	тп127
тп-Canescens 25/VI	тп25
тп Vernirubens	верн
тп Weltheimei	велт
Бяла топола	бтп
Пирамидална топола	птп
Сива топола	стп
Черна топола	чтп
Трп XII/7	трп7
Трп XIX/8	трп8
Трп XXVI/9	трп9
Трп XXVII/9	трп9а
Златен дъжд	злдж
Трп Bg.R1	трпр22
Трп Bg.R2	трпр2
Врб S.Bg-2/64	в64
Врб S.I-4/59	в59
Врб S.R-202	в202
Врб S.R-204	в204
Врб S.Si-2/61	в61
Врб S.V-160	в160
Балзамична тп 282	блз282
Балзамична тп 194	блз194
тп Rotchester	ротч
тп Hybrida 177	блз177
тп Merilandica	мрл
Каталпа	кат
Киселица	кис
Зарзала	зрз
Ябълка	яб
Слива	сл
Дюла	дл
Праскова	прс
Мушмула	муш
Шипка	шип
Трънка	трн
Дрян	дрн
Глог	глг
Драка	дрк
Аморфа	ам
Цариградски лешник	цл
Тамарикс	тмр
Калина	клн

Хвойна	хв
Смрадлика	смрад
тп Robusta	роб
Див рожков	рж
Гинко	гк
Птиче грозде	пг
Зеленика	зел
Джел	дже
Филиреа медиа	фм
Пирен	пир
Калуна вулгарис	кв
Зановец	зан
Планински явор	пляв
Малина	мал
Чашкодрян	чаш
Къпина	къп
Дафне (бясно дърво)	даф
Миши уши (рускус)	му
Скрипка	скр
Памуклийка	пам
Тамянка	там
Бъз	бз
тп Guardi	пгу
тп Luiza Avanzo	пла
тп S-235/15	с15
Маклен	мкл
Чашковидна звъника	чз
Бодлива зайча сянка	бзс
Гърбач	гър
Странджанска боровинка	стрб
Мукина	мук
Понтийско бясно дърво	дп
Багрилна звъника	бзв
Пухесто горянче	пгор
Иберийско ботурче	иб
Кавказки джел	кдж
Волски език	ве
тп Raponia	пн
Шан фъстък	шф
Арония	аро
Западна туя	зтуя
Червена липа	члп
Бадемоволистна круша	бдкр
Терпентинов кукуч	ткук
Лечебна лавровишна	лвш
Залист	зал
Червена пираканта	чпир
Обикновен бръшлян	оббрш
Широколистен чашкодрян	шчдр
Костова тлъстига	кост
Див копър	дивк
Седефче	сед
Мечо грозде	мг
Солданела	сол

Черна боровинка		чрнб
Червена боровинка		чрвб
Вейник		вей
Светлика		свтл
Власатка		влст
Пластица		плст
Полевица		полв
Здравец		здрв
Папрат		папр
Заешки киселец		закс
Мъх		мъх
Житни		жт
Разнотревиe		раз
Ягода		ягд
Родоп.крайснеж.звънче		ркз
Български алисоидес		бъла
Еньовче		ен
Млечка		млч
Робертов здравец		робзд
Разперена дзука		раздз
Селагинела		сел
Изтравниче		изт
Коча билка		кочб
Горска гайтанка		ггай
рунянка		рун
Червен кантарион		чкан
Жълтуга		жл
Прасковна камбанка		пркам
Очанка		оч
Люцерна		люц
век.дрв		векд
рд.раст		рр
ерозия		
ерозия I ст	1	
ерозия II ст	2	
ерозия III ст	3	
ерозия IV ст	4	
ерозия V ст	5	
площна		п
струйчеста		с
браздова		б
ровинна		р
дълбочинна		д
%	%	
00м	00м	
област		
Мизия - Сев. България	11	сб
Мизия - Лудогорие	12	луд
Мизия - Шумен/Провадия	13	шп
Мизия-Добр.Черноморие	14	дч
Мизия - Кр.Ихтим.	15	ки
Тракия - Осоговия	21	осо

Тракия - Рила	22	рил
Тракия-Западни Родопи	23	зр
Тракия - Горна Тракия	24	гт
Тракия-Изт.Ст.Планина	25	исп
Тракия - Вар.Бур.Черн.	26	вбч
Южна - Пирин	31	пир
Южна - Арда	32	ард
Южна - Долна Марица	33	дм
Южна - Странджа	34	стр
Южна - Стр.Черноморие	35	сч
изложение		
север	1	с
северо-изток	2	си
северо-запад	3	сз
изток	4	и
юго-изток	5	юи
юго-запад	6	юз
запад	7	з
юг	8	ю
неориентирано	9	нео
каменливост		
некаменлива	1	нек
слабо каменлива	2	сла
средно каменлива	3	сре
силно каменлива	4	сил
мн.силно каменл.	5	мск
защитени територии		
национални паркове	1	нп
природни паркове	2	пп
резервати	3	рез
временни резервати	4	вр
природни забел.	5	пз
защитени местности	6	зм
защитени ландшафти	7	зл
поддържани резервати		
механичен състав		
глинеста	1	гли
песъчливо-глинеста	2	пг
песъчлива	3	пес
глинесто-песъчлива	4	гп
насоки на залесяване		
ново залесяване	1	Нз
възстановяване на гори	2	Вг
в зрели гори	3	зг
попълване на редини	4	пр
двуетажни насаждения	5	е
функция		
стопански	11	дп

резерват	21	ре
природен парк	22	нр
защитена местност	23	зм
историческо място	24	им
природна забележителност	25	пз
зелена зона	26	зз
лесопарк	27	ле
национален парк	28	нц
курортна гора	29	кг
държавен защитен горски пояс	30	дзп
защитен пояс	30.1	зп
вододайна зона	31	вз
защитна ивица шосе	32	иш
горна граница на гората	33	гг
санитарно – охранителна зона	33.1	соз
технически проект за борба с ерозията	34	бе
на друго ведомство	35	дв
семепроизводствено насаждение	36	сб
от 50 до 200 м край язовир	37	ия
защитна ивица край река	38	ир
1 км край морето	39	чм
защитна ивица ж.п.линия	40	жп
Защитна ивица на Дунав	41	ид
лесонепригодна площ	42	нл
клек	-	кл
каменливи терени, грохоти и морени	-	КТГМ
полезащитен гор.пояс	-	пг
поройни земи	-	по
буферна зона	-	бз
защ.ивица газопровод	-	иг
ловностоп. територия	-	лт
ПЛС	-	пл
токовище	-	то
Технически проект за озеленяване на магистрала	-	ом
200м около манастир	-	2м
защитен обект	-	зо
защитна ивица	-	зи
защитни гори	-	зг
територия по 21 ПМС	-	п1
дивечоразв. станция	-	дс
защитен ландшафт	-	зл
курортен ресурс	-	кр
курорт	-	ку
курортна местност	-	км
200 м около хижа	-	2х
паметник на културата	-	пк
дендрариум	-	де
ботаническа градина	-	бот
зоологическа градина	-	зоо
плантация	-	пла
рекреационни	-	рек
други	-	др
водоохранни земи	-	во
водосборен басейн	-	вб

район на извор	-	ри
противоерозионни земи	-	пе
ерозирани земи	-	ез
мелиоративни земи	-	мз
защитна ивица магистрала	-	ма
поддържан резерват	-	пдр
промишлена зона	-	пр
ловен парк	-	лп
хидропарк	-	хп
паркова площ	-	пп
охранителна зона	-	оз
ловностопански земи	-	лз
горски разсадник	-	гр
семепроизводствено насаждение	70	спн
семепроизводствена градина	71	спг
научно-изследователска територия	72	нит
гора около център на промишлено замърсяване	73	гцпа
200 м езеро	74	2ме
остров река дунав	75	орд
10м канал	76	10мк
зоопарк	77	зп
крайселищен парк	78	крп
хидроложки стационар	79	хст
природен парк	80	прп
извънселищен парк	81	исп
архитектурен резерват	-	ар
генеративна градина	-	ген
временно семепр. нас.	-	всн
географска култура	144	гк
защитена зона		
код на защитената зона		
код на типа местообитание/хабитат		
гори с висока консервационна стойност		
гори във фаза на старост		
гори за защита на урбанизирани територии		
гори за защита на обекти и сгради на		
техн.инфраструктура		
ускорено производство на дървесина	12	уп
издънково стопанство	13	ис
интензивни култури	14	инт
Собственост		
държавна собственост	-	д
общинска собственост	-	о
частна собственост	-	ч
горски територии	-	гт
зеделски територии	-	зт
урбанизирани територии	-	ут
по чл.10	-	чл10
временно недостъпни	-	вн

св Г пп (57)	57	0
св Б вл (85)	85	-1
св ББС р (93)	93	-3
ББЕ б (94)	94	-3
св ББ/Б (95)	95	-4
ББ-Г кф (96)	96	-5
св/с ББ б (97)	97	-6
к ББ (99)	99	-7
ББС сф (100)	100	-8
д СЕ (102)	102	-9
С зк (103)	103	103
СЕБ б (104)	104	104
С зм/б (106)	106	106
в ЕБС (107)	107	
д Е п (108)	108	-
Е зк (109)	109	-
св ЕСББ (110)	110	
км Г (55)	55	-
БлГ пс (59)	59	-
К (60)	60	-
с/свБл ст (61)	61	-
Гсс (58)	58	-
богатство		
много бедна	а	а
много бедна до бедна	аб	ав
бедна	б	в
бедна до среднобогата	бц	вс
среднобогата	ц	с
среднобогата до богата	цд	сд
богата	д	д
основна скала		
кварцов чакъл	1	кч
кварцов пясък	2	кпк
кварцов пясъчник	3	кпч
кварцова брекчия	4	кб
кварцов конгломерати	5	кк
малкоглинест пясъчник	6	мп
варовик	7	вар
мрамор	8	мра
пес.варовик	9	пв
гранит	10	гра
кварцов порфир	11	кпо
риолит	12	рио
гранито-риолит	13	гр
гранито-гнайс	14	гг
биотитов гнайс	15	бг
глинест пясъчник	16	гп
варовит мергел	17	вм
сиенит	18	сие
трахит	19	тра

серпентин	20	сер
слюдени шисти	21	сш
песъчлива глина	22	пг
варовита глина	23	вг
лъос	24	лъо
мергел	25	мер
глинест мергел	26	гм
диорит	27	дио
андезит	28	анд
габро	29	габ
базалт	30	баз
диабаз	31	диа
амфиболитни шисти	32	аш
амфиболит	33	амф
хлор.шисти	34	хш
филит	35	фил
глинести шисти	36	гш
лъос.глина	37	лг
гранодиорит	38	гд
латит	39	лат
вулкански туфи	40	вт
гнайси	41	гна
конгломерати	42	кон
брекчии	43	бре
пясъчник	44	псч
доломит	45	дол
глинести лиски	46	гл
пясък	47	пск
земни шисти	48	зш
кристалинни шисти	49	крш
южнобълг.гранит	50	юбг
шисти	51	шис
чакъл	52	чак
калко-шисти	53	клш
ез.глина и пясък	54	егп
кварцит	55	ква
ядчести лиски	56	ял
вар.пясъчник	57	вп
лиски	58	лис
рифов варовик	59	рв
аргилит	60	арг
брекчио-конглом	61	бк
порфир	62	пор
речен нанос	63	рн
глина	64	гли
баластра	65	бал
мраморизиран варовик	66	мв
осог.ГранитоПорфир	67	ог
андезитни туфи	68	ат
монцонит	69	мон
ПОЧВОПОДГОТОВКА		
пълна	по	1
Частична		

пояси	п	2
изкопно-насипни тераси	инт	3
ръчни тераси	рт	4
тераси-канавки	тк	5
площадки	пл	6
дупки	д	7
микропонижения	мпн	8
микроповишения	мпв	9
Опростена	о	10
разрохкв.под склопа	р	11
плътност		
рохка	рох	1
уплътнена	упл	2
сбита	сби	3
повреди		
неповредени	-	неп
снеговал	-	св
мразобойни	-	мб
ветровал	-	вв
гниене	-	гни
повреди от дивеч	-	пд
мразоизтегляне	-	ми
ръжди	-	ръж
задушаване от плевели	-	зп
издребняване на листа	ил1	изд
пожар	-	пж
клоносек	-	кс
ветролом	-	вл
мана	-	ман
некрози по листата	-	нл
снеголом	-	сл
повреди от паша	-	пп
рак по клоните	-	рк
суховършия	-	изс
трахеомикоза	-	тра
холандска болест	-	хб
кореново гниене	-	кг
повреди от маш. и хора	-	пмх
хлороза	-	хл
слизотечение	-	ст
шикалки и гали	-	шг
измръзване	-	изм
повреди от насекоми	-	пн
корояди	-	кор
черен имел	-	чи
подпояс		
ксеротермичен	1	ксе
равнинно-хълмист	2	рх
хълмисто-предпл.	3	хп
ниско-планински	4	нис
средно-планински	5	сре

горно-планински	6	гор
високо-планински	7	вис
субалпийски	8	суб
алпийски	9	алп
заливно-крайречен	10	зк
почва		
алувиални /ненаситени/	1	ал /не н/
алувиална /наситена/	2	ал /н/
блатна /наситена/	3	бл /н/
блатна /ненаситена/		бл /нен/
блатна /торфенисти/		бл /торф/
блатна /карбонатни/		бл /карб/
	4	ал/нен/
алувиална /карбонатни/		ал/карб/
алувиална /тъмни/		ал/т/
делувиални /карбонатни/		дел/карб/
делувиални /наситени/		дел/н/
делувиални /ненаситени/		дел/нен/
делувиални /тъмни/		дел/т/
черноземи /глеевидни/	5	чз / глеев/
	6	
черноземи /обикновени/	7	чз /об/
черноземи /лесивирани/		чз / л/
	8	см/об/
смолница /обикновена/		см/к/
смолница /канеленовидна/		см/глеев/
смолница /глеевидна/	9	сг / об/
сиви горски /обикновени/	10	сг /т/
сиви горски /тъмни/	11	сг /св/
сиви горски /светли/	12	
	13	
	14	
канелени горски/обикновени/	15	кнг/об/
Канелени горски/тъмни/		кнг/т/
Канелени горски/светли/		кнг/св/
Канелени горски/калциеви/		кнг/к/
Канелени горски/вертични/		кнг/в/
Канелени горски/червени/		кнг/ч/
	16	
канелено-кафява	17	кнк
Жълтоземи /глеевидни/	18	ж/глеев/
Жълтоземи /обикновени/		ж/об/
Псевдоподзолисти /деградирани/		пс/д/
Псевдоподзолисти /наситени/		пс/н/
Псевдоподзолисти /ненаситени/		пс/нен/
	19	
	20	
Кафяви горски /ненаситени/	21	кфг/нен/
Кафяви горски /наситени/		кфг/н/
Тъмноцветни горски /обикновени/	22	тг/об/

Тъмноцветни горски /торфени/		тг/торф/
Планинско ливадни /обикновени/	23	пллв/об/
Планинско ливадни /торфени/		пллв/торф/
Литосоли		л
Регосоли /наситени/		рег/н/
Регосоли /наситени/		рег/нен/
Регосоли /карбонатни/		рег/карб/
Рендзини /обикновени/	24	р/об/
Рендзини /парарендзини/		р/п/
Ранкери		ранк
	25	
	26	
	27	
	28	
	29	
	30	
стопански клас		
Бялмуров високобонитетен	бмв	мв
Бялмуров средно и нискобонитетен	бмс	бмсрн
Бялмуров	бм	м
Смърчов високопланински	свпл	свп
Смърчов	см	с
Смърчов за специална дървесина	сзд	ссп
Бялборов високобонитетен	-	ббв
Бялборов средно и нискобонитетен	ббс	ббсрн
Бялборов	-	бб
Черборов	-	чб
За двуетажни насаждения	здн	двн
Буков високобонитетен	бкв	бв
Буков среднобонитетен	бс	бср
Буков нискобонитетен	-	бн
Буков високобонитетен за превръщане	бпр	бвп
Буков	бк	б
Дъбов високобонитетен	-	дв
Дъбов средно и нискобонитетен	дсн	дсрн
Дъбов високобонитетен за превръщане	дпр	двп
Дъбов	дб	д
Церов	цр	ц
Церов високобонитетен за превръщане	цпр	цвп
Тополов типичен	-	тт
Тополов нетип.	-	тн
Тополов	тп	т
Смесен средно и нискобонитетен за превръщане	п	срнп
Акациев	ак	а
Акациев за едра дървесина	аед	апр
Липов	лп	л
Горскоплоден	-	гпл
Реконструкция	рек	р
Изборен	изб	из
Иглололистни култури	ик	и
Широколистен	шв	ш
Смесен Иглололистен	си	сми

Смесен Иглолистно-Широколистен	сиш	смиш
Смесен Широколистно-Иглолистен	сиш	смши
Смесен Широколистен	сш	смш
Високобонитетен елово-смърчов-буков	вес	весб
Средно и нискобонитетен елово-смърчово-буков	сне	срнес
Високобонитетен смърчово-елово-боров	все	всебб
Средно и нискобонитетен смърчово-елово-боров	снс	срнсе
Габъров високобонитетен за превръщане	гпр	гвп
Елов	-	е
Дъб за производство на корк	дпк	дк
Кестенов	к	кс
Буков 1-бон за превръщане	бвпр	б1п
Буков среднобонитетен за превръщане	бсрп	бсрпр
Буков средно и нискобонитетен за превръщане	бп	бсрп
Церов за превръщане	-	цп
Специални и защитни функции Иглолистни	1	спфи
Специални и защитни функции Широколистни	2	спфшв
високостъблени		
Специални и защитни функции Реконструкция	3	спфр
Специални и защитни функции Превръщане	4	спфп
Специални и защитни функции Нискостъблени	6	спфн
Специални и защитни функции Тополови	7	спфт
Брезов	бр	брз
Ясенов	я	яс
Габъров	г	гбр
Черборов високобонитетен	-	чбв
Черборов средно и нискобонитетен	чбс	чбсрн
Смърчов високобонитетен	св	сmb
Смърчов средно и нискобонитетен	сш	ссрн
Елов високобонитетен	-	ев
Елов средно и нискобонитетен	есн	есрн
Смесен Иглолистен високобонитетен	сив	смив
Смесен Иглолистен средно и нискобонитетен	сис	смисн
Иглолистно-Широколистен високобонитетен	-	ишв
Широколистно-Иглолистен високобонитетен	-	шив
Иглолистно-Широколистен средно и нискобонитетен	ишс	ишсрн
Широколистно-Иглолистен средно и нискобонитетен	Ишс	шисрн
Промислени иглолистни култури	-	пик
Дъбов високобонитетен Специални сортименти	двс	двспс
Липов високобонитетен	лв	лпв
Липов средно и нискобонитетен	лсн	лсрн
Трепетликов	тр	трп
Дъбов 1-бон за превръщане	двпр	д1п
Дъбов среднобонитетен за превръщане	дсрп	дсрпр
Дъбов средно и нискобонитетен за превръщане	дп	дсрп
Габъров средно и нискобонитетен за превръщане	гп	гсрп
Смесен високобонитетен за превръщане	пр	смп
-	0	0
Благунов средно и нискобонитетен за превръщане	блп	блсрп
Благунов високобонитетен за превръщане	блпр	блвп
Орехов	ор	о

Акациевпротивоерозионен	ап	апе
Нискостъблен	нис	н
Върбово-тополов брегозащитен	-	втб
Зимендъбов високобонитетен за превръщане	здпр	здвп
Зимендъбов средно и нискобонитетен за превръщане	зdp	здсрнп
Церово-Благунов за средностъблено стопанство	-	цблс
Церово-Зимендъбов за средностъблено стопанство	-	цздс
Благуново-Зимендъбов за средностъблено стопанство	-	блздс
Бялборови култури	иб	ббк
Черборови култури	ич	чбк
Опитен участък	-	оу
Смесени иглололистни култури	-	смк
Смесени иглолистно-широколистни култури	сшк	смишк
Иглолистношироколистни култури	-	ишк
смесване		
редово	1	р
в редовете	2	вр
поясно	3	п
групово	4	г
строеж		
равномерен	1	рав
неравномерен	2	нер
състояние		
добро	1	доб
средно	2	сре
лошо	3	лош
месторастения		
М-I-1 CD-4	1	-
М-I-1 C-3	2	-
М-I-1 D-2,3	3	-
М-I-1 C-2	4	-
М-I-1 D-2	5	-
М-I-1 C-3	6	-
М-I-1 D-2	7	-
М-I-1 C-2	8	-
М-I-1 B-2	9	-
М-I-2 D-3	10	-
М-I-2 D-2,3	11	-
М-I-2 D-2	12	-
М-I-2 D-1	13	-
М-I-2 CD-2	14	-
М-I-2 C-1	15	-
М-I-2 B-1	138	-
М-I-3 D-2,3	16	-
М-I-3 CD-2	17	-
М-I-3 C-2	18	-
М-I-3 C-1	19	-
М-I-3 C-2,1	20	-
М-I-3 BC-2	139	-
М-I-3 B-1,2	21	-

M-I-3	D-2	22	-
M-I-3	B-1	23	-
M-I-3	C-2,1	24	-
M-I-3	D-2	25	-
M-I-3	C-1	26	-
M-II-1	C-2	27	-
M-II-1	BC-2,3	136	-
M-II-1	B-1	28	-
M-II-1	CD-2,3	29	-
M-II-1	C-2	30	-
M-II-1	B-1,2	31	-
M-II-1	C-2	32	-
M-II-1	B-1	33	-
M-II-2	D-2	34	-
M-II-2	CD-2,3	35	-
M-II-2	C-2	36	-
M-II-2	C-3	37	-
M-II-2	B-1,2	38	-
M-II-3	CD-2	39	-
M-II-3	CD-3	40	-
M-II-3	C-2	41	-
M-II-3	C-3	42	-
M-II-3	B-1,2	43	-
M-II-3	CD-3	44	-
M-II-3	B-2	45	-
M-III-1	C-3	46	-
M-III-1	B-2	47	-
M-III-1	C-2,3	48	-
M-III-2	BC-2,3	49	-
M-III-2	BC-3	50	-
T-I-1	C-3	51	-
T-I-1	D-2	52	-
T-I-1	C-2	53	-
T-I-1	B-2	54	-
T-I-2	CD-2,3	55	-
T-I-2	D-2,3	140	-
T-I-2	C-2,1	56	-
T-I-2	B-1	57	-
T-I-2	D-2	58	-
T-I-2	D-1	147	-
T-I-2	C-1	59	-
T-I-2	CD-2	141	-
T-I-2	CD-2,3	60	-
T-I-2	B-1,2	61	-
T-I-3	D-2,3	62	-
T-I-3	CD-2	148	-
T-I-3	C-2,1	63	-
T-I-3	BC-2	149	-
T-I-3	B-1	64	-
T-I-3	CD-2,3	65	-
T-I-3	B-1,2	66	-
T-II-1	CD-2,3	67	-
T-II-1	C-1,2	142	-
T-II-1	B-1,2	68	-

T-II-1 BC-2,3	69	-
T-II-1 CD-2,3	70	-
T-II-1 C-2	71	-
T-II-1 B-1,2	72	-
T-II-2 D-2	73	-
T-II-2 D-3	74	-
T-II-2 C-2	75	-
T-II-2 C-2,3	76	-
T-II-2 B-1,2	77	-
T-II-2 CD-2,3	78	-
T-II-2 B-2	79	-
T-II-2 C-2,3	80	-
T-II-3 CD-3	81	-
T-II-3 C-2	82	-
T-II-3 B-2	83	-
T-II-3 CD-2,3	84	-
T-II-3 B-2	85	-
T-III-1 C-3	86	-
T-III-1 B-2	87	-
T-III-2 B-2,3	88	-
T-III-2 B-3	89	-
Ю-I-1 C-3	90	-
Ю-I-1 D-2	91	-
Ю-I-1 C-2	92	-
Ю-I-1 B-2	93	-
Ю-I-2a,2 D-2,3	94	-
Ю-I-2a,2 C-2,1	95	-
Ю-I-2a,2 B-1,2	96	-
Ю-I-2a,2 D-2	97	-
Ю-I-2a,2 C-1	98	-
Ю-I-2a,2 CD-2,3	99	-
Ю-I-2a,2 C-2	100	-
Ю-I-3 D-2,3	101	-
Ю-I-3 CD-2	150	-
Ю-I-3 C-2,1	102	-
Ю-I-3 BC-2	151	-
Ю-I-3 B-1,2	103	-
Ю-II-1 D-2	104	-
Ю-II-1 D-2,3	105	-
Ю-II-1 BC-2,3	106	-
Ю-II-1 C-2	107	-
Ю-II-1 C-2,3	108	-
Ю-II-1 B-1,2	109	-
Ю-II-2 CD-2	110	-
Ю-II-2 CD-3	111	-
Ю-II-2 C-2	112	-
Ю-II-2 B-1,2	113	-
Ю-II-2 CD-2,3	114	-
Ю-II-2 B-2	115	-
Ю-II-3 CD-3	116	-
Ю-II-3 B-2	117	-
Ю-II-3 C-3	118	-
Ю-II-3 B-2	119	-
Ю-III-1 BC2,3	120	-

МТЮ-I C-2	121	-
МТЮ-I АВ-1	122	-
МТЮ-I A-0,1	123	-
МТЮ-II C-2	124	-
МТЮ-II B-1,2	125	-
МТЮ-II A-0,1	126	-
МТЮ-II C-2	143	-
МТЮ-II B-1,2	145	-
МТЮ-II C-2,3	144	-
МТЮ-II B-1,2	146	-
ТЮ-III C-2,3	127	-
ТЮ-III АВ-1,2	128	-
ТЮ-III A-1	129	-
МТЮ I,II,III A-0,1;A-1;AB-1	130	-
МТЮ I,II,III A-0,1	152	-
МТЮ-I B-1;1,2;2	131	-
МТЮ-I A-0,A-1	132	-
МТЮ-II B-1;1,2;2	133	-
МТЮ-II A-1,2	134	-
МТ-III B-2	135	-
МТЮ-I,II B-1,2	153	-
МТЮ-I,II A-1,2	154	-
МТЮ-I,II A-0,1	155	-

то

точка межд. мон.	ТММ	-
вековно дърво	ВД	-

групи гори

иглолистни	1	игл
широкол. високостъбл.	2	шв
реконструкция	3	рек
превръщане	4	прр
-	0	0
нискостъблени	6	нис
тополови	7	топ

влага

суха	1	сух
суха до свежа	12	сс
свежа	2	све
свежа до влажна	23	св
влажна	3	вла
влажна до мокра	34	вм
мокра	4	мок

видове насаждения

насаждения чисти	н	1
насаждения смесени иглолистни	ни	2
насаждения смесени иглолистно-широколистни	ниш	3
насаждения смесени широколистно-иглолистни	нши	4
насаждения смесени широколистни	нш	5
култури чисти	к	6
култури смесени иглолистни	ки	7

култури смесени иглолистно-широколистни	киш	8
култури смесени широколистно-иглолистни	кши	9
култури смесени широколистни	кш	10
вид на подотдела		
семенно насаждение	1	сн
издънково насаждение	2	ин
склопена култура	3	ск
несклопена култура	4	нк
изредена култура	5	ик
клек	6	кле
сечище	7	сеч
пожарище	8	пож
голина	9	гол
пасище в горска територия	10	гп
поляна	11	пол
ливада	12	лив
обработваема площ	13	оп
горски разсадник		
разсадник друг	14	р
горски автомобилен път		
камионен път	15	кмп
шосе	16	шос
дворно място	17	дм
временен склад	18	вс
просека	19	прс
нелесопригодна голина	20	нг
нелесопригодна площ	21	нп
скали	22	ска
блато	23	бла
езеро	24	езе
мочур	25	моч
сипей	26	сип
кариера	27	кар
гьол	28	гьо
прокар	29	прк
ровина	30	ров
язовир	31	язо
ж.п. линия	32	жпл
река	33	рек
табан	34	таб
постройка	35	пос
дивечова нива	36	дн
изкуствено пасище	37	ип
дивечова ливада	38	дл
културно пасище	39	клп
обработваема площ в пасищен комплекс	40	опп
обработваема дивечова просека	41	одп
трайно насаждение	42	тн
лозе	43	лоз
овощна градина	44	ог
декоративен разсадник	45	др
горски разсадник	46	гр
поляна с храсти	47	пх

дивечова просека	48	дп
пясъци	49	пяс
морени	50	мор
свлачище	51	свл
грохот	52	грх
бряг	53	бря
понор	54	пон
изключително нелесопригодна голина	55	инг
кариера	56	кар
рудник	57	руд
изкоп	58	изк
насип	59	нас
дига	60	диг
сгуроотвал	61	сгу
хвостохранилище	62	хво
разливище	63	рзл
депо	64	деп
речно корито	65	рк
дере	66	дер
водна площ	67	вод
микроязовир	68	мик
калище	69	кал
канал	70	кан
транспортни съоръжение	71	тс
гара	72	гар
магистрала	73	маг
улица	74	ули
алея	75	але
площад	76	пло
паркинг	77	прг
парк	78	п
градина	79	гра
площ за отдих	80	по
застроена площ	81	зп
волиер	82	вол
каптаж	83	кап
гробница	84	грб
мера	85	мер
високопланинско пасище	86	вис
игрище	87	игр
рибарник	88	риб
ски писта	89	сп
сметище	90	сме
паметник	91	пам
затон	92	зат
заемна яма	93	зя
противопожарна просека	94	ппж
водопад	95	вп
газопровод	96	гпр
нефтопровод	97	нпр
дендрариум	98	ден
седалков лифт	99	сл
каменна река	100	кр
кабинков лифт	101	кл

минерализ. ивица	102	МИВ
отбивка	отб	-
ВИДОВЕ СЕЧИ		
ландшафтна	л	-
възобновителна	в	-
форм. за раст.услов	ру	-
форм. за тип простр	тп	-
постепенна	п	-
на малки площи	мп	-
подготвителна фаза	пф	-
осеменителна фаза	ф1	-
осветителна фаза	ф2	-
окончателна фаза	оф	-
постепенно-котловинна	пк	-
групово-изборна	ги	-
котловинно-постепенна	кп	-
гола	г	-
цялостна реконструкция	цр	
частична реконструкция	чр	-
за издънково възобновяване	ив	-
главосечна	гла	-
клоносечна	кло	-
за дивечова нива	дн	-
за дивечова просека	дп	-
ландшафтно планировъчна	лп	-
кастрене на клони	кас	-
на тесни ивици	ти	-
на сечище с площ до	до	
дка	дка	
на сечище с ширина до	ш	
на сечище с дължина до	д	-
м	м	-
напречно на реката	нпр	-
напречно на склона	нпс	-
надлъжно на склона	ндс	-
изборна	и	-
санитарна	сан	-
сеч надлесни дървета	снд	-
на 2 пъти	2п	-
на 3 пъти	3п	-
осветление	о	-
прочистка	прч	-
прореждане	прр	-
лин-сел. всеки	лс	-
ред	ред	-
и селекционна	с	-
%	%	-
схематично-селекционна всеки	схс	-
пробирка	прб	-
сеч за раст. простор	срп	-
отгледна 1 етап	1е	-
отгледна 2 етап	2е	-
селекционна	сел	-

оформ. котли за залес	окз	-
в гъстите групи	ггр	-
с гола за тополата	гтп	-
с гола за акацията	гак	-
изсичане на подлеса	ип	-
изсичане на храстите	их	-
изсичане на кел.габър	ик	-
отглеждане на подраста	оп	-
осветление на култура	ок	-
втори етаж	е	-
в началото на десетилетието	нд	-
в края на десетилетието	кд	-
ограждане	огр	-
съгл.противопож.план	спр	сдп
за дивечов котел	дк	-
за бръстилище	гб	-
за ловна просека 2 тип	лп2т	-
и разкъсване на корени	рк	-
съгласно ловен проект	слп	-
за дивечово сечище	дс	-
за дивечова ливада	дл	-
съгласно проекта за борба с ерозията	пбе	-
отглеждане	отг	-
изсичане на издънките	ии	-
изкореняване на пъновете	изк	-
за закрыта вертикална структура	звс	-
за закрыта хоризонтална структура	зхс	-
за полузакрита равнинна структура	прс	-
за полузакрита груповая структура	пгс	-
за полуоткрыта структура	пс	-
почистване	поч	-
затревяване	зат	-
съгласно парков проект	спп	-
за противопожарна просека	пп	-
в семеносна година	всг	-

Таксационно описание (теренно)

ГСЕ Участък.....

Кад. №

Землищ..... Собств.

Описание №

О Б Щ А Ч А С Т		О П И С А Н И Е Н А Д Ъ Р В О С Т О Я											
Отдел:	Стар отдел:	Дървесен вид	повр.	Про-изх	Възр. А	Пълнота	Вис. h	Бон. b	Диам D	Запас		ползуване	
Подотдел:	Стар подотдел:									v	V	%	куб.м
Ст. клас	Площ, ха					0,5/ 0,67							
Вид на горите:	Функция:												
Групи гори:	I. Защитни 3												
иглолистни 1	I.1 защ.на почвите												
шир.високост. 2	г.т. с IV и V ст.на ерозия												
за реконстр. 3	г.т. на пл.п-ви и накл. на												
за превр. 4	30°												
нискостъблени 5	г.т. м/у дига бряг												
тополови 6	свачиша												
Вид на подотдела:	г.т. на кам. тер.												
сем. насаждение 1	грох. и морени												
изд. насаждение 2	клек												
склоп. култура 3	лесонеприг.площ нп												
нескл. култура 4	лесонеприг.голини												
изред. култура 5	з.ивица р. Дунав.....ид												
клек 6	з. ивица река ир												
сечище 7	ТПБ с ерозиятабе												
пожарище 8	I.2. защита на водите												
голина 9	пояс I и II на СОС вз												
обр. площ 10	з.ивица язовир ия												
поляна 11	I.3. г.т. за з.на урб.т												
ливада 12	ив.нас.м. от I –III кат ...												
кам. път земен 13	ив.нас.м. от IVиV кат ...												
кам. път с наст 14	I.4 г.т.за з.на сг.и об. от												
шосе 15	тех. инф.												
просека 16	з.ив.магистр. им												
вр. склад 17	з.ив. I-вокл. ш иш												
нелес. площ 18	з. ив.ш от реп.п.м.рп												
нелес. голина 19	г.т. за защита на згради от												
скали 20	тех.инфр. и.зг.												
	з.ив.газопр. иг												
	з.ив.ж.плиния жп												
	з.ив.гор.гран. гт												
	защ.горски пояс гп												
	защита от урб. зу												
	II. Специални												
	II.1. По 33Т и 3ББ												
	за оп. на хаб.												
	оп.мест. на птиците												
	прир.паметн. пз												
	прир.парк пп												
	защ.местност зм												
	редки и енд. в.рв												
	защитени видове зв												
	ценни екосист. це												
	буф.з.резерв. бр												
	II.2 други												
	семенна база сб												
	горски разс. гр												
	сем. град. и пл. сгп												
	геог.култ.....												
	дендрарниум												
	НИУОГ												
	200 м.хижи и манастири .												
	БИСД												
	Токовища т												
	курортна гора кг												
	извънсел.парк ип												
	зелена зона зз												
	ГВКС												
	III. Стопански с												
О П И С А Н И Е Н А М Е С Т О Р А С Т Е Н Е Т О		П Р О Е К Т И Р А Н И М Е Р О П Р И Я Т И Я											
нелесопр.%	подобласт	залесяване		Вид на сечта и насока на стопанисване									
надм.вис. м		Насока на залесяване при котл. постеп.		насока на стопанисване:						ф. за раст. усл. ру ф. за тип. простр. тп			
изложение	възобновяване..... вб												
Наклон	месторастене												

Таксационно описание (електронен вариант)

Отдел	Под-отдел	Площ	Функция	СК	Състав / Вид на подотдел	Произход	Възраст	Пълнота	Бонитет	Надморска височина	Наклон	Изложение	Почва	Основна скала	Месторастение	Хабитат

Приложение № 5
към чл. 21, чл.22, ал.1, чл. 67, ал. 1, чл. 76, ал. 3 и 5 и чл. 96, ал.3

**Стопански класове,
цел на производството и турнус на сечта**

Наименование на стопанския клас	Съкратено обозначение	Бонитети	Цел на производството - диаметър на тънкия край, cm	Турнус год.
1	2	3	4	5
Бялборов високобонитетен	ББВ	I-II	над 30	120
Бялборов средно и нискобонитетен	ББСрН	III-V	над 18	100
Черборов високобонитетен	ЧБВ	I-II	над 30	120
Черборов средно и нискобонитетен	ЧБСрН	III-V	над 18	100
Кедров	Кд	I-V	над 18	100
Смърчов високобонитетен	СВ	I-II	над 30	120
Смърчов високопланински (над 1800 m)	СВп	I-V	над 18	120
Смърчов средно и нискобонитетен	ССр Н	III-V	над 18	100
Елов високобонитетен	ЕВ	I-II	над 30	120
Елов средно и нискобонитетен	ЕСрН	III-V	над 18	100
Дуглазков	Дгл	I-V	над 30	100-120
Бялмуров високобонитетен	БМВ	I-II	над 30	160
Бялмуров средно и нискобонитетен	БМСрН	III-V	над 18	140
Смесен иглолистен високобонитетен	СмИВ	I-II	над 30	120
Смесен иглолистен средно и нискобонитетен	СмИСрН	III-V	над 18	100
Иглолистно-широколистен високобонитетен	ИШВ	I-II	над 30	120
Широколистно-иглолистен високобонитетен	ШИВ	I-II	над 30	120
Иглолистно-широколистен средно и нискобонитетен	ИШСрН	III-V	над 18	100
Широколистно-иглолистен средно и нискобонитетен	ШИСрН	III-V	над 18	100
За двуетажни насаждения	ДвН	I-II	над 30	100-120/II ет.
Иглолистни култури извън района на разпространение	ИК	I-IV	над 18	ориентиран въчен 80
Бялборови култури извън района на разпространение	ББК	I-IV	над 18	ориентиран въчен 80
Черборови култури извън района на разпространение	ЧБК	I-IV	над 18	ориентиран въчен 80
Изборен	Из		турнус на стопанството	10
Буков високобонитетен	БВ	I-II	над 50	140
Буков среднобонитетен	БСр	III-част IV	над 30	120
Буков нискобонитетен	БН	част IV-V	над 18	100
Дъбов високобонитетен за спец.сортименти	ДВСпС	I-II	над 50	160
Дъбов високобонитетен	ДВ	I, II и част III	над 30	140
Дъбов средно и нискобонитетен	ДСрН	част III, IV и V	над 18	120
Култури от червен дъб	Чдб	I -V	над 18	100
Дъбов за производство на корк	ДК	I-V		100
Церов	Ц	I-V	над 18	100
Ясенов (лонгозки)	Я	I-III	над 30	100
Кестенов	К	I-V	над 18	100
Орехов	О	I-V	фурнирна дървесина	100

Липов	Л	I-V	над 18	90
Габърров	Г	I-V	над 18	100
Широколистен високоствъблен	ШВ	I-V	над 18	100
Брезов	Брз	I-V	над 18	60
Трепетликов	Тр	I-V	над 18	40
Тополов на типични месторастения (речни)	ТТ	I-III	по Инструкцията	
Тополов на нетипични месторастения (извънречни)	ТН	I-III	по Инструкцията	
Тополов	Т	I-III	по Инструкцията	
Акациев	А	I-V	над 8	15-20
Акациев за едра дървесина	АЕД	I-II	над 18	30-40
Акациев противоерозионен	АП	I-V	дребна дървесина	15
Буково високобонитетен за превръщане	БВП	I, II, III- част	над 18	90-100
Буков средно и нискобонитетен за превръщане	БСрНП	III-ч., IV, V- ч.	средна дървесина	55-60
Буково-габърров високобонитетен за превръщане	БГВП	I-III-част	над 18	90
Буково-габърров средно и нискобонитетен за превръщане	БГСрНП	част III-V	средна дървесина	55-60
Габърров високобонитетен за превръщане	ГВП	I, II, III- част	над 18	90
Габърров средно и нискобонитетен за превръщане	ГСрНП	III-ч., IV, V-ч.	средна дървесина	55-60
Дъбов високобонитетен за превръщане (зимен дъб и благун)	ДВП	I, II, III- част	над 18	90-100
Дъбов средно и нискобонитетен за превръщане (зимен дъб, благун, космат дъб)	ДСрНП	III-ч., IV, V-ч.	средна дървесина	55-60
Церов високобонитетен за превръщане	ЦВП	I, II, III- част	над 18	60
Церов за превръщане	ЦП	част III, IV, V	над 18	55
Смесен високобонитетен за превръщане	СмВП	I, II, III- част	над 18	80
Смесен средно и нискобонитетен за превръщане	СмНП	III-ч., IV, V-ч.	средна дървесина	55-60
Нискоствъблен	Н	-	-	-
Върбово-тополов брегозащитен	ВТБр	-	защита на речните брегове	
Горскоплоден за производство на плодове по реда на чл. 88, ал. 5, т. 3 от ЗГ	Гпл		за производство на плодове	-
Плантии от дървесни видове и храсти за ускорено производство на биомаса по реда на чл. 88, ал. 5, т. 2 от ЗГ	ПБ	-	За биомаса	при възраст на кол. Зрел.
1. Тополи (<i>Populus spp.</i>)				6
2. Върби (<i>Salix spp.</i>)				6
3. Черна елша (<i>Alnus glutinosa</i>)				20
4. Сребролистна липа (<i>Tilia tomentosa</i>)				20
5. Бяла акация (<i>Robinia pseudoacacia</i>)				15
6. Полски бряст (<i>Ulmus minor</i>)				20
7. Пауловния (<i>Paulownia spp.</i>)				12
8. Леска (<i>Corylus avellana</i>)				20
9. Източен чинар (<i>Platanus orientalis</i>)				20
10. Черница (<i>Morus spp.</i>)				15
Плантии от дървесни видове с кратък срок на отглеждане по реда на чл.88, ал.5, т.4 от ЗГ - топови		-	Производство на специална дървесина	15 20

- акациев				30
- червен дъб				30
- иглолистни				30
- черен орех				40
- питомен кестен, череша				

Производствени групи и показатели на метода за стопанисване по насаждения

Дървесни Видове	Групи по производствена цел											
	Дебели групи ДТ			Нормални групи НТ			Средни групи СТ			Средна дървесина СД		
	Показатели											
	Бони- тет	Ср. D _{1,3}	Възраст на сеч	Бони- тет	Ср. D _{1,3}	Възраст на сеч	Бони- тет	Ср. D _{1,3}	Възраст на сеч	Бони- тет	Ср. D _{1,3}	Възраст на сеч
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Бял бор	I	40	120	II	35	110	III	30	100	IV-V	20	80-90
Черен бор	-	-	-	I-III	30	100	IV	25	100	IV-V	16	60-70
Смърч	I	40	120	I-I	30	110-120	II-III	28	90-100	IV-V	18	90-100
Ела	-	-	-	I-II	35	100-120	III-IV	25	90-100	IV-V	18	80-100
Мура	I-II	40	150-160	I-III	30	110-130	II-III	25	90-110	IV-V	18	100-110
Благун, Горун	I-II	42	140-160	III-IV	25	120-130	IV-V	20	110-130	-	-	-
Цер	-	-	-	I-III	30	100	-	-	-	-	-	-
Бук	I-III	40-50	140-160	III-IV	25	120-130	IV-V	20	110-130	-	-	-
Др. твърди широколист.	-	-	-	I-III	30	100	IV-V	25	100-110	-	-	-
Топола	-	40-50	12-15	-	30	10-15	-	-	-	-	18	8-10
Изд. Бук	-	-	-	I	25	90	II-III	18	70-80	IV-V	14	60
Изд. горун и благун	-	-	-	-	-	-	-	-	-	I-IV	16	50-70
Изд. Цер	-	-	-	-	-	-	-	-	-	I-IV	14	16-20
Акация	-	-	-	-	-	-	-	-	-	I-V	14	10-20
Др. шир. издънкови	-	-	-	-	-	-	-	-	-	I-IV	16	50-70

ПРИМЕРНА СХЕМА

Разделяне на горските територии в горите при приложение на
метода за стопанисване на насажденията

Бялборови	Черборови	Смърч ви	Мурови	Други иглолистни	Дъбови	Церови	Букови	Други твърди широколистни	Топола и др. меки широколистни
A1	A2	A3	A4	A5	A6	A7	A8	A9	A10
ДТ	-	ДТ	ДТ	-	ДТ	-	ДТ	-	ДТ
НТ	НТ	НТ	НТ	НТ	НТ	НТ	НТ	НТ	НТ
СТ	СТ	СТ	СТ	СТ	СТ	-	СТ	СТ	СТ
СД	СД	СД	СД	СД	СД	СД	СД	СД	СД

ДТ - група насаждения за производство на дебели трупи

НТ - група насаждения за производство на нормални трупи

СТ - група насаждения за производство на средни трупи

СД - група насаждения за производство на средна дървесина

Видове гори

номер	вид гори	Насоки за стопанисване	Директива 92/43/ЕЕС	Ориентировъчни показатели за определене на видовете гори	Връзка с други класификационни схеми на горите		
					EUNIS	синтаксономия	Стопански клас
	ИГЛОСИСТНА ГРУПА						
	видове гори						
1	Гори от бял бор	При извеждане на отгледните сечи се цели запазване на белия бор в състава, подържане на смесени по състав гори на по-богатите месторастения. Подходящи възобновителни сечи са : постепенно-котловинна, неравномерно-постепенна, групово-изборна сечи. В поддържа не и задълбочаване на двуетажните насаждения, с цел хетерогенната структура и трансформацията им в разновъзрастни гори с настоящата растителна генерация се прилага изборно прореждане. Когато трансформацията ще се извърши със следващата растителна генерация се прилагат посочените по-горе дългосрочно-постепенни сечи. При отсъствие на специални ограничения се допуска провеждането на краткосрочно-постепенна сеч.	91СA	Участие на бял бор ≥ 5 ; надморска височина над 800 метра;	G3.4C	Съюз Piceion excelsae Raml. et al. 1928	ББВ, ББСрН, ДН
			91D0	бял борови гори върху влажни до мокри торфени субстрати	G3.E32	Съюз Sphagnion medii Kastner et Fossner 1933	Свежа борово-смърчова гора с разнотрелие; Борово-елова гора с боровинки; Свежа борово-букова гора; Борова гора с горун на кафяви почви; Свежа до суха борова гора с боровинки; Борова гора на сухи хумусно-карбонатни почви; Каменлива борова гора; Борово-смърчова гора на сфагнум; Скална борова гора;

	1.2. Култури от бял бор в естествената зона на разпространение на вида	Отгледни сечи насочени към подобряване на механичната устойчивост и качествени параметри на насажденията. Възобновителните сечи както при естествените бял борови гори.		Бял борови култури в естествената зона на разпространение на вида	G3.4F			ББВ, ББСрН,	
	1.3. Култури от бял бор извън естествената зона на разпространение на вида	Отгледни сечи насочени към подобряване на механичната устойчивост на насажденията и подпомагане на процесите на възстановяване на коренната растителност чрез прилагане на сечи за трансформация. Видът на сечи за трансформация сеч е в възобновителната сеч е в зависимост от възобновителните процеси и коренните видове, които се възстановяват.		Бял борови култури извън естествената зона на разпространение на вида	G3.F12			ИК	
2	Гори от черен бор	2.1. Естествени гори от черен бор	При извеждане на отгледните сечи се цели запазване на черния бор в състава, подържане на смесени по състав гори на по-богатите месторастения. Подходящи възобновителни сечи са : постепенно-котловинна, неравномерно-постепенна, групово-изборна сечи. При отсъствие на специални ограничения се допуска провеждането на краткосрочно-постепенна сеч.	9530	Участие на черен бор ≥4; надморска височина под 1300 метра;	G3.56	Подсвърз Graxino omni- Pinenion pallasiarum Em 1978	ЧБВ, ЧБСрН	Черноборова-букова гора с ела; Свежа черноборова-смърчова гора; Черноборова гора на сухи хумусно-карбонатни почви; Черноборова гора с космат Дъб; Скална черноборова гора;

		Отгледни сечи насочени към подобряване на механичната устойчивост и качествени параметри на насажденията. Възобновителните сечи както при естествените гори от черен бор.	култури от черен бор в естествената зона на разпространение на вида	G3.57		ЧВВ, ЧБСрН	
2.2. Култури от черен бор в естествената зона на разпространение на вида	2.3. Култури от черен бор извън естествената зона на разпространение на вида	Отгледни сечи насочени към подобряване на механичната устойчивост на насажденията и подпомагане на процесите на възстановяване на коренната растителност чрез прилагане на сечи за трансформация. Видът на сечи за трансформация сеч е в зависимост от възобновителните процеси и коренните видове, които се възстановяват.	култури от черен бор извън естествената зона на разпространение на вида	G3.F12		ИК	
3	Гори от смърч	3.1. Естествени гори от смърч	Участие на смърч ≥6; надморска височина над 1200 метра;	G3.1E	Съюз Piceion excelsae Pawl. et al. 1928	СВ, СВп, ССрН, И	Долинна смърчово-елова гора; Смърчова гора със заешки киселец; Смърчова гора със зелени мъхове и боровинки; Смърчова гора с ниски тревни петна; Високопланинската смърчова гора с боровинки и светлика; Високопланинската смърчова гора с боровинки и брусници; Високопланинската смърчово-мурова гора; Смърчово-черномурова гора; Субалпийската смърчова гора;

		гори, те са насочени към запазване на естествената групова структура на насажденията.	91D0	смърчови гори върху влажни до мокри торфени субстрати	G3.E6	Съюз Sphagnion medii Kastner et Flossner 1933		
	3.2. Култури от смърч в естествената зона на разпространение на вида	Отгледни сечи насочени към подобряване на механичната устойчивост и качествени параметри на насажденията. За трансформация на структурата и преминаване от сечишна в изборна форма се прилага изборно прореждане. Възобновителните сечи както при естествените смърчови гори.		култури от смърч в естествената зона на разпространение на вида	G3.IJ		СВ, СВп, ССрН	

4	Гори от об. ела	3.3. Култури от смърч извън естествената зона на разпространение на вида	Отгледни сечи насочени към подобряване на механичната устойчивост на насажденията и подпомагане на процесите на възстановяване на коренната растителност чрез прилагане на сечи за трансформация. Видът на възобновителната сеч е в зависимост от възобновителните процеси и коренните видове, които се възстановяват.	918A	Култури от смърч извън естествената зона на разпространение на вида	G3.F11	ИК	ЕВ, ЕСрН, И	Долинна елова гора с папрати; Елова гора със заешки киселец;
		4.1. Естествени гори от об. ела	Поддържане на неравномерна структура и смесен състав на дървоството. Подходящи възобновителни сечи са единично изборна и групово-постепенна сеч. Отгледните сечи се извеждат с цел подобряване на механичната устойчивост и качествени параметри на насажденията. За трансформация на структурата и преминаване от сечищна в изборна форма с настоящата растителна генерация се прилага изборно прореждане. Когато трансформацията ще се извърши със следващата растителна генерация се прилагат посочените по-горе дългосрочно-постепенни сечи.		Участие на ела ≥ 5 ; изключват се следните подотдели: Дървесен вид - обикновен бук и/или черен бор или бял бор с участие ≥ 5 за обикновен бук и бял бор и ≥ 4 за черен бор.	G3.16	Съюз Abieti-Piceion Br.-Bl. In Br.-Bl. Et al. 1939		

4.2. Култури от об. ела в естествената зона на разпространение на вида	Отгледни сечи насочени към подобряване на механичната устойчивост и качествени параметри на насажденията. За трансформация на структурата и преминаване от сечица в изборна форма се прилага изборно прореждане. Възобновителните сечи както при естествените елови гори.		култури от об. ела в естествената зона на разпространение на вида	G3.1I		ЕВ, ЕСрН,	
4.3. Култури от об. ела извън естествената зона на разпространение на вида	Отгледни сечи насочени към подобряване на механичната устойчивост на насажденията и подпомагане на процесите на възстановяване на коренната растителност чрез прилагане на сечи за трансформация. Видът на възобновителната сеч е в зависимост от възобновителните процеси и коренните видове, които се възстановяват.		култури от об. ела извън естествената зона на разпространение на вида	G3.F.11		ИК	

5	Смесени иглолистни и широколистни гори	Естествени гори	Отгледните сечи са насочени към поддържане на смесения състав на насажденията. Подходящи възобновителни сечи са групово-постепенна, групово-изборна, единично-изборна и неравномерно-постепенна сечи. За трансформация на структурата и преминаване от сечища в изборна форма с настоящата растителна генерация се прилага изборно прореждане. Когато трансформацията ще се извърши със следващата растителна генерация се прилагат посочените по-горе дългосрочно-постепенни сечи.	91BA	Смесени иглолистни и широколистно-иглолистни гори без преобладаване на дървесния вид	G4.6			СмМВ, СмИСрН, ИШВ, ИШСрН	Смърчово елово-букова гора с боровинки; Смърчово-букова гора със здравец;Влажна елово-буково-смърчова гора; Свежа елово-смърчово-борова гора; Елово-смърчово-мурова гора; Смърчово-елово-букова гора със светлика;Смърчово-елово-борово-мурова гора;
6	Гори от бяла и черна мура	6.1.Естествени гори гори от бяла и черна мура.	При отгледните сечи се поддържа участието на мурата. Подходящи възобновителни сечи са групово изборна, групово-постепенна сеч. (само за гори от бяла мура)	95A0	Участие на бяла, черна мура или смесени дървостои от двата вида ≥4	G3.616; G3.623	Съюз Pinion heldreichii Horvat 1946; Alliance Pinion peucis Horvat 195	БМВ, БМСрН, И	Мурово-буково-смърчова гора; Мурово-елова гора с боровинки; Влажна мурово-елово-букова гора; Каменлива мурово-смърчова гора; Мурово-борова гора с боровинки; Мурова гора с разнотравие; Високопланинска каменлива мурова гора; Субалпийска много силно каменлива мурова гора; Черномурово-елова гора; Черномурово-букова гора; Черноборово-черномурова гора; Свежа черномурова гора със светлика;Черномурова гора с мащерка; Едрокаменлива черномурово-белмурова гора; Скална черномурова гора	

		6.2.Култури от бяла и черна мура	Отгледни сечи насочени към подобряване на механичната устойчивост и качествените параметри на насажденията.			култури от бяла и черна мура	G3.616; G3.623			БМВ, БМСрН		
7	Клек	естествени гори	Без стопанска дейност.	4070		Участие на клек ≥4	G3.E1	Съюз Pinion mugo Pawl. 1928			Субалпийска клекова гора с мура и смърч; Субалпийска клекова гора с мура и елша; Субалпийска клекова гора с мура; Клекова гора с боровинки и брусници;	
				91D0		клекови храсталаци върху влажни до мокри торфени субстрати	G3.E1	Съюз Pinion mugo Pawl. 1928				
8	Дървовидна хвойна	естествени гори	Без стопанска дейност.	9560		Участие на дървовидна хвойна ≥2	G3.932	Съюз Carpinion orientalis Horvat 1958			Дъбово-хвойнова гора;	
9	Култури от чужди игл видове	гори с изкуствен произход	Отгледни сечи насочени към подобряване на механичната устойчивост и качествените параметри на насажденията и подпомагане на процесите на възстановяване на коренната растителност чрез прилагане на сечи за трансформация			култури от екзотични иглолистни видове	G3.F2		ИК			
	широколистна семенна група (високоствъблена)	видове гори										

10	Букови гори	10.1.Семенни букови гори	Отгледните сечи целят подържане на естественя вид състав и разновъзрастни структури в рамките на определени териториални единици (отдел, водосбор и др.). Извеждане на отгледни сечи чрез насочване на мероприятията към отделното дърво. Сечи с възобновителен период над 40 години - групово-постепенна, неравномерно-постепенна сеч, групово-изборна сеч. При отсъствие на специални ограничения се допуска провеждането на краткосрочно-постепенна сеч.	9130	Участие на бук ≥ 5 ; семенен произход; Основна скала - различна от варовик, мрамор, пес.варовик, варовит мергел, варовита глина, мергел, глинест мергел, доломит, калко-шисти, вар.пясъчник, рифов варовик, мраморизиран варовик. По северния склон на Стара планина над 400 m на сенчести изложения и над 900 m на слънчеви изложения; по южни склон на Стара планина над 900 m на сенчести изложения и над 1200 m на слънчеви изложения. На Витоша и северните склонове на Рила и планините в Западна Средна България над 1000 m на сенчести изложения и над 1300 m на слънчеви изложения. В Рило-Родопския масив (без северните склонове на Рила и югозападните на Родопите) над 900 m на сенчести изложения и над 1300 m на слънчеви. По южния макросклон на Рила и в Пирин над 1000 m на сенчести и над 1400 m на слънчеви изложения.	G1.6922	Съюз Fagion sylvaticae Luquet 1926	БВ, БСр, БН,	Букова гора със светлика; Букова гора на каменливи склонове; Букова гора с брустници; Букова гора с дебрянка; Букова гора с лазаркия; Букова гора с лавровишня; Букова гора с мъхове и лишеи; Свежа букова гора с власатка; Буково-брезова гора на каменливи почви; Долинна букова гора с разнотравие; Букова гора с планинска власатка; Букова гора с слабонога; Буково-смърнова гора на планинско-горска тъмноцветна почва; Свежа букова гора с боровинки;
----	-------------	-----------------------------	---	------	---	---------	---------------------------------------	--------------	--

11	Термофилни букови гори	11.1.Семенни термофилни букови гори		9110	Участие на бук ≥ 5 ; надм височина - над 1000 метра; Основна скала - различна от варовик, мрамор, пес.варовик, варовит мергел, варовита глина, мергел, глинест мергел, доломит, калко-шисти, вар.пясъчник, рифов варовик, мраморизиран варовик. Почви - бедни до много бедни .	G1.6921	Съюз Fagion sylvaticae Luquet 1926		
				9270	букови гори с участие на гръцка ела ≥ 2	G3.171	Съюз Fagion sylvaticae Luquet 1926		
				91W0	Участие на бук ≥ 5 ; семенен произход; надморска височина - под диференцираните надморски височини посочени за местообитание 9130.	G1.6924;	Съюз Fagion sylvaticae Luquet 1926	БВ, БСр, БН,	Буково-горунова дъбрава със зеленика; Букова гора с мъртва покривка; Букова гора със зеленика; Букова гора с разнотравие; Свежа букова гора с габър; Букова гора на каменливи почви; Букова гора със светлика; Букова гора с живилина; Букова гора с къпина; Свежа букова гора с габър; Буково-горунова- габърова гора със светлика; Букова гора с воден габър;
				9150	Участие на бук ≥ 5 ; семенен произход Основна скала - варовик, мрамор, пес.варовик, варовит мергел, варовита глина, мергел, глинест мергел, доломит, калко-шисти, вар.пясъчник, рифов варовик, мраморизиран варовик.	G1.661	Съюз Cephalantho- Fagion Tuxen 1955		
				9150	Участие на източен бук ≥ 4 , семенен произход	G1.6E1	Съюз Fagion orientalis Quezel et al. 1992		

12	Гори от зимен дъб	12.1.Семенни гори от зимен дъб	Отгледните сечи цялят:- осигуряване на преобладаващо участие на зимния дъб в състава; - запазване на семенния произход на насажденията; - предотвратяване на възможностите за замяната му с бук и обикновен габър. Възобновителни сечи - постепенно-котловинна, неравномерно-постепенна сечи.	9170	Участие на зимен дъб, об. габър или смес от двата вида ≥5; надморска височина над 600 метра; семенен произход	G1.A1C3	Съюз Quercion rubescenti-sessiliflorae Br.-Bl. 1932	ДВ, ДСрН,	Долинна горуново-букowo-габърова дъбрава; Горунова дъбрава в пaдини; Горуново-букунова дъбрава на вдлъбнати склонове; Долинна горуново-габърова гора; Каменлива горунова гора; Свежа до влажна горунова гора с бук, габър и липа; Свежа горунова гора на преходни почви; Горунова гора на сенчести склонове;
----	-------------------	--------------------------------	---	------	---	---------	---	-----------	--

13	Смесени дъбови гори (зимен дъб, бялагун, цер)	13.1. Естествени семенни смесени дъбови гори гори	Отгледните сечи целят: - Подържане на смесен състав; - недопускане превръщането в чисти церови гори или замяна на дъбовете от съпътстващи видове (габъри, мъждряк, кленове и др.). Възобновителни сечи - постепенно-котловинна и неравномерно-постепенна сечи.	91M0	Участие на бялагун, цер, зимен дъб или смес от трите вида ≥5; надморска височина по-малка или равна на 800 метра; семенен произход	G1.763; G1.768; G1.761; G1.7A1	Съюз Querçion confertae Horvat 1954	ДВ, ДСрН,	Благуново-церов дъбрава; Хълмиста благуново-горунова гора; Благунова гора с драка и келяв габър; Благунова гора с подлес от смрадлика; Долинна горуново-букова дъбрава; Свежа до влажна горунова дъбрава; Свежа благуново-горуново-церов дъбрава; Благуново-церов гора с келяв габър; Свежа благуново-горунова гора с бук; Горунова гора с орлова папрат; Благуново-горунова гора на малки плата; Свежа до сука горуново-церово-благунова гора; Каменлива благуново-горунова гора с житно разнотравие; Горуново-благуново-букова гора с мъхови и лишеи; Благуново-горунова гора с пирен; Благуново-горунов пазлак; Церова гора с келяв габър на хумусно-карбонатни почви; Смесена дъбрава с липа и ясен; Долинна габърова дъбрава; Смесена дъбрава с липа, ясен и габър; Горунова дъбрава в падини; Сука до свежа благунова гора на плата; Благуново-церов гора на припечни склонове; Благуново-церов гора със смрадлика; Ксеротермична дъбова гора; Сука до свежа хълмиста горуново-благунова гора; Свежа благуново-горунова гора на канелени горски почви; Свежа горуново-благуново-церов гора; Свежа благуново-горунова гора на плата; Свежа благуново-горуново-церов гора с храсти; Благунова гора с цер на заравнени склонове; Благуново-горунова гора на припечни склонове; Благуново-горунов кайряк; Сука до свежа благунова гора на стръмни склонове; Свежа буково-горунова гора с габър;
----	---	---	---	------	--	--------------------------------	-------------------------------------	-----------	---

		13.2. Култури от дъбове	Извеждане на отгледни сечи за подобряване на механичната устойчивост и регулиране на видовия състав, с дългосрочна цел трансформация на горите в естествени. За полза защитните горски пояси извеждане на сечи за подържане на защитната функция.		дъбови култури, полза защитни горски пояси	G1.C4				
14	Гори от цер	14.1. Семенни гори от цер	Отгледните сечи целят осигуряване на семенния производ. Възобновителни сечи - Постепенно-котловинна и неравномерно-постепенна сечи. При отсъствие на специални ограничения се допускат провеждането на краткосрочно-постепенна сеч.	9110	Участие на дръвоцветен дъб, цер или смес от двата вида ≥ 5 ; семенен производ. Разпространение - Дунавската равнина, Лудогорието и Добруджа	G1.7A1	Съюз Aceri tatarici-Quercion Zolyomi 1957	Ц, ЦП, ЦП	Суха равнинна гора от космат дъб и цер; Суха церово гора на равнини; Суха церово-благунна гора;	
15	Гори от космат дъб	15.1. Естествени гори	Основно защитни функции. Подържане на неравномерна пространствена структура. Сечи с дълъг възобновителен период - постепенно-котловинна и неравномерно-постепенна сеч. Отгледните мероприятия в стопанисваните гори са насочени към регулиране на видовия състав.	91AA 91H0	Участие на космат дъб ≥ 3 ; надморска височина под 800 метра; Участие на космат дъб ≥ 3 ; надморска височина под 800 метра; на варовикова основна скала ;	G1.7371	Съюз Carpinion orientalis Horvat 1958	H	Кайряк от космат дъб и келяв габър; Смесена гора от космат дъб и келяв габър с червена хвойна; Кайряк от космат дъб и храсти; Кайряк от космат дъб и благун с келяв габър; Кайряк от космат дъб със смрадлика;	

		Основна цел - производство и добив на корк. Прилагат се отгледни сечи с цел елиминиране на конкуренцията на естествената растителност. Намесите да се ограничат само около дърветата от корков дъб, без да се извършва изсичане на растителността върху цялата площ.			культури от корков дъб	G2.82			ДК	
15.2.Культури от корков дъб										
16	Крайречни гори	16.1.Естествени крайречни гори	Основна цел - производство и добив на корк. Прилагат се отгледни сечи с цел елиминиране на конкуренцията на естествената растителност. Намесите да се ограничат само около дърветата от корков дъб, без да се извършва изсичане на растителността върху цялата площ.	91E0	Дървесни видове - бяла върба, кошничарска върба, тритичинова върба, ракига, трошлива върба, ракига, тополя, бяла тополя, черна тополя, черна елша, бяла елша, планински ясен. Участие - по-голямо от 3 за всеки един от видовете или смесени дървостой от посочените видове.	G1.1112; G1.413	Съюз Salicion albae Soo 1930; Съюз Alnion incanae Pawl. et al. 1928; Съюз Alnion glutinosae Malcuit 1929	ВТБр	Кратко заливаема върбова гора; Средно заливаема върбова гора; Продължително заливаема върбова гора; Заливна върбово-тополово-елшова гора; Чернотополова заливна гора; Заливна гора от бяла тополя; Черноелшова заливна гора;	
				92AO	Дървесни видове - бяла върба, кошничарска върба, ракига, тополя, бяла тополя, черна тополя. Участие - по-голямо от 3 за всеки един от видовете или смесени дървостой от посочените видове.	G1.3155;	Съюз Populion albae Braun-Blanq. ex Tchou 1948			
				92C0	Участие на източен чинар ≥3	G1.381; G1.382;	Съюз Platanion orientalis l. et V. Karpati 1961			
				92D0	Крайречни съобщества на Tamarix ramosissima и Tamarix tetrandra.	F9.3133; F9.3141	Разред Nerio-Tamaricetea			
		16.2.Культури от хибридни тополи и други бързорастящи видове	Дървопроизводствени функции. Гола сеч, при спазване на изискванията за подържане на брегоукрепителни функции.		культури от хибридни тополи и други бързорастящи видове	G1.C1		ТТ, ТН, Т	Краткозаливаема изкуствена гора от евроамерикански тополи;	

17	Лонгозни гори	естествени гори	Исключително намалели като площ. Основна цел е запазване на естественият вид състав и структура на горите. Възобновителни сечи с дълъг възобновителен период, като не се допуска подмяна на естествения състав - неравномерно-степенна сеч.	91F0	Дървесни видове - летен дъб, лонгозки дъб, вярдимски дъб, полски ясен, бряст, полски бряст, дребнолистен бряст, полски клен, дъб. Участие - по-голямо или равно на 3 за всеки един от видовете или смесени дървостой от посочените видове.	G1.2232	Съюз Alno-Quercion roboris	Я	Равнинна лесостепна дъбрава; Смесена лесостепна дъбрава; Заливни дъбрави;
18	Гори от обикновен кестен	18.1.Естествени гори от обикновен кестен	Основна цел е запазване на вида в състава на насажденията и производство на плодове. Подходящи сечи - неравномерно-степенна, съчетана с отгледни сечи за подпомагане развитието на кестена.	9260	Участие на обикновен кестен ≥ 3	G1.7D1	Асоц. Tilio tomentosae-Castanetum sativae Dafis 1973	К	Смесена свежа до влажна кестенова гора;
19	Гори от обикновен габър	18.2.Кестенови култури 19.1.Семенни гори от обикновен габър	Подобряване на здравословното състояние на насажденията и създаване на условия за формиране на корони за плододаване. Отгледните сечи са насочени към запазване на смесения състав и семенен произход на насажденията. Подходящи възобновителни сечи са - постепенно-котловинна и неравномерно-степенна сечи. При отсъствие на специални ограничения се допуска провеждането на краткосрочно-степенна сеч.	91G0	кестенови култури	G1.C4	Съюз Carpinion betuli Issler 1931	К Г	Крайдолинна габърова гора с горун и бук;

20	Гори от липи	20.1.Естествени липови гори	Лесовъдските мероприятия са насочени към запазването на дъбовете в състава на насажденията и толериране на семенните екземпляри на липите. Възобновителни сечи - постепенно-котловинна и неравномерно-постепенна.	9120	Участие на сребролистна липа ≥ 4	G1.7C41	Съюз Aceri tatarici-Quercion Zolyomi 1957	ЛВ, ЛСрН	
		20.2.Култури от липа	Отгледни сечи насочени към подобряване на механичната устойчивост и качествените параметри на насажденията.		култури от липа	G1.C4		ЛВ, ЛСрН	
21	Смесени широколистни гори (планински ясен, явори, липи) на стръмни склонове.	естествени гори	Горите на стръмни и урвисти терени със защитни функции - без стопанска дейност. Възстановяване на естествения видосъстав при съобщества възникнали в резултат на човешка дейност. При решение за провеждане на възобновителни сечи се прилагат неравномерно-постепенна и групово-постепенна сечи.	9180	наклон ≥ 20 градуса; дървесни видове - клен, явор, ясен, планински ясен, планински бряст, сребролистна липа, едролостна липа, дребнолистна липа, шестил; Участие - ≥ 2 , за който и да е от дървесни видове или смесени дървостои от тези видове	G1.A4	Съюз Tilio-Acerion	ШВ	

22	Гори от бреза	22.1.Естествени гори от бреза	Пионерни съобщества. При решение за стопанисване на горите да се следват естествените суксионни процеси . Подходящи възобновителни сечи са неравномерно-постепенната и постепенно-котловинна сечи. Поради честотата на големи природни нарушения – ветровали и пожари в районите на разпространение да се подържат групи от пионерни съобщества, които да подпомагат по-бързото възстановяване на горската растителност.		участие на бреза ≥6	G1.9135	Съюз <i>Brachypodio pinnati-Betuletea pendulae</i> .	Брз	
		22.2.Култури от бреза	Отгледни сечи насочени към подобряване на механичната устойчивост и качествения параметри на насажденията. Възобновителни сечи както при естествените брезови гори.		култури от бреза	G1.C4		Брз	
	група издънкови за превръщане	видове гори							

23	23.1. Издънкови термофилни букови гори	При извеждане на отгледните сечи да се поддържа естествения видо-състав, като не се допуска смяна на бука от съпътстващите го видове (обикновен и воден габър, липи и др.). Отгледни сечи за подпомагане на семенните екземпляри, подобряване на механичната устойчивост и качествени параметри на насажденията. Възобновителни сечи - групово-постепенна, неравномерно-постепенна сеч и групово-изборна сечи. При отсъствие на специални ограничения се допуска провеждането на краткосрочно-постепенна сеч.	91W0, 91S0, 91SO	гори с издънков произход, оттоварящи на критериите за семенните			БВП, БСрП, БНП,	
	23.2. Издънкови букови гори	Отгледни сечи за подпомагане на семенните екземпляри, подобряване на механичната устойчивост и качествени параметри на насажденията. Подходящи възобновителни сечи са - групово-постепенна, и неравномерно-постепенна сеч. При отсъствие на специални ограничения се допуска провеждането на краткосрочно-постепенна сеч.	9130, 9110	гори с издънков произход, оттоварящи на критериите за семенните			БВП, БСрП, БНП,	

	123.3.Издънкови гори от зимен дъб	Отгледните сечи целят:- осигуряване на преобладаващо участие на зимния дъб в състава; - подпомагане на екземпляри със семенен произход; - предотвратяване на възможностите за замяната му с бук и обикновен габър. Възобновителни сечи - постепенно-котловинна, неравномерно-постепенна сечи. При отсъствие на специални ограничения се допуска провеждането на краткосрочно- постепенна сеч.	9170	гори с издънков произход, отговарящи на критериите за семенните			ЗдВП	
	23.4.Издънкови смесени дъбови гори	Отгледни сечи за осигуряване на семенния произход, подобряване на видовия състав и качеството на дървостите. Възобновителни сечи - Постепенно-котловинна и неравномерно-постепенна сечи. Интензивни отгледни мероприятия, насочени към превърщане на горите в семенни. При отсъствие на специални ограничения се допуска провеждането на краткосрочно- постепенна сеч.	91M0	гори с издънков произход, отговарящи на критериите за семенните			БлВП, СмВП, БлСРНП, СмНП, ЦБлСрСг, ЦЗлСрСг, БлЗдСрСг	

	23.5.Издънкови церови гори	Отгледни сечи за осигуряване на семенния произход, подобряване на видовия състав и качеството на дървостойа. Възобновителни сечи - Постепенно-котловинна и неравномерно-постепенна сечи. Интензивни отгледни мероприятия, насочени към регулиране на видовия състав и превръщане на горите в семенни. При отсъствие на специални ограничения се допуска провеждането на краткосрочно-постепенна сеч.	9110	гори с издънков произход, отговарящи на критериите за семенните		ЦВП, ЦП	
	23.6.Издънкови гори от обикновен габър	Отгледните сечи са насочени към толериране на екземпляри със семенен произход и запазване на семенен състав на насажденията. Подходящи възобновителни сечи са - постепенно-котловинна и неравномерно-постепенна сечи. При отсъствие на специални ограничения се допуска провеждането на краткосрочно-постепенна сеч.		гори с издънков произход, отговарящи на критериите за семенните		ГВП, ГСрНП	

	Гори от трепетлика	23.7 естествени гори	Пioneerни съобщества. При стопанисване на горите да се следват естествените сукцесионни процеси. Предвид потенциала за поява на коренови издънки при отсичане на трепетликовите екземпляри, при решение за смяна на дървесния вид подходящи са дългосрочно-постепенните възобновителни сечи. При решение за запазване на трепетликата като доминиращ вид в състава на насаждението, подходяща е групово-изборната сеч.		участие на трепетлика ≥ 6	G1.923			Tr	
	група ниско-стъблени гори									
24	Гори от акация	култури и издънкови акациеви насаждения	За насаждения с дървопроизводствени цели - гола сеч. За насаждения с противоерозионни и защитни функции - мероприятията са насочени към осигуряване изпълнението на тези функции. В тези случаи се допуска гола сеч на малки площи с цел физиологично подмладяване.		култури от акация	G1.C3			A, AED, AP	
25	Гори от келяв габър	естествени гори	За автохтонните съобщества - без стопанска дейност. Възстановяване на естествения видов състав при съобщества, възникнали в резултат на вторична сукцесия.		участие на келяв габър в основния етаж ≥ 7	G1.7C22	Съюз Carpinion orientalis Horvat 1958		H	

25	Гори от воден габър	естествени гори	Горите на стръмни и урвисти терени със защитни функции – без стопанска дейност. Възстановяване на естествения видо-състав при вторично възникнали в резултат на вторична сукцесия.		участие на воден габър ≥ 6	G1.7C1	Съюз Ostryo-Carpinion orientalis	H	
26	Орехови култури	гори с изкуствен произход	Без сечи		култури от обикновено орех или други горскоплодни видове	G1.C4		O	
27	Гори от пърнар	естествени гори	Без стопанска дейност.		участие на пърнар ≥ 2	F5.1162	Съюз Carpinion orientalis Horvat 1958	H	
28	Гори от конски кестен	естествени гори	Без стопанска дейност.		Участие на конски кестен ≥ 3	G1.A46221			

УСТАНОВЯВАНЕ НА ПРИРОДНИТЕ УСЛОВИЯ

1. Физико-географска характеристика

а) географско положение

Географското положение се установява, като се посочва местоположението, формата и площта на горската териториална единица, средните размери (дължина и ширина), астрономичните географски координати и граници със съседни горски териториални единици.

б) релеф

При проучването на релефа се вземат данни за релефната форма, наклона на терена, надморската височина и изложението. Отбелязва се степента на пресеченост на терена, характерни планински хребети и върхове и други особености на района. Събраната информация се обобщава в таблици №№ 1, 2 и 3. Средните надморски височини в таблица № 1 се дават през 50 или 100 м, в зависимост от разположението на горската териториална единица.

Разпределение на дървопроизводителната площ на горската териториална единица по средни надморски височини

Ср. надм. височини в метри					ОБЩО
Площ, ха					
%					100,0
1	2	3	4	5	6

Разпределение на дървопроизводителната площ на горската териториална единица по наклон на терена

Степени на накл.	Равно (0-4°)	Полегато (5-10°)	Наклонено (11-20°)	Стръмно (21-30°)	Много стръмно над 30°	ОБЩО
Площ, ха						
%						100,0
1	2	3	4	5	6	7

Разпределение на дървопроизводителната площ на горската териториална единица по изложение на терена

Изложения	Сенчести (СЗ, С, СИ, И)	Припечни (ЮИ, Ю, ЮЗ, З)	ОБЩО
Площ, ха			
%			100,0

в) хидроложки условия

При характеризирането на хидроложките условия се установяват основните водни течения, тяхната посока, воден дебит, по-важните им притоци, дълбочина и стръмнина на доловете, характерни особености на бреговете. Освен това при равнинни терени се вземат данни за подпочвените води (дълбочина и подвижност). За събиране на тази информация се ползват литературни източници или се провеждат собствени проучвания и наблюдения.

г) геоложки строеж и петрографски състав

В този раздел се посочват основните скали на територията на обекта, и тяхното разпространение, степен на напукване и изветряне. Тези данни се вземат от литературни източници, петрографски карти или от направените в миналото и в момента почвени профили, както и по скатове на пътищата от различни категории.

2. Проучване на климата

Проучването на климата включва определянето на географската област, подобласт и район, както и климатичните пояси и подпояси. Това става като се използва възприетото климатично райониране, климатичния атлас на Република България и горскорастителното райониране на страната, което е в основата на класификационната схема на типовете горски месторастения (типове гора).

Климатът се характеризира с: температура на въздуха (средна месечна, средна годишна и амплитуда); валежи (обща сума, разпределение по месеци и сезони); продължителност на вегетационния период; снежна покривка (начало, дебелина, начало и продължителност на топене); късни пролетни и ранни есенни слани; влажност на въздуха (средна, относителна и абсолютна по месеци и за годината, максимална и минимална); преобладаващи ветрове и други особености на климата (периодични засушавания, суховеи, проливни дъждове, мразоизхвърляне, снеголоми, ветроломи и ветровали и др.). Посочените данни се вземат от литературни източници и налични метеорологични станции в района на устройвания обект. Те се обобщават в приложените таблици. Освен това се установява наличието на промишлено замърсяване на въздуха, вредни въздушни емисии, замърсяване от транспортни средства и наличието на киселинни дъждове. Тези данни се вземат от бюлетините на МОСВ и РИООС, ХЕИ или от мониторинга за влиянието на вредните емисии върху горските екосистеми.

За средните температурни данни по климатични райони и горскорастителни пояси

Климатичен район Надм. височина в (м)	Пояси и подпояси и м. н.в.	Температура на въздуха в градуси				Средна годишна температура в градуси	Средна годишна абсолютна минимална	Средна годишна абсолютна максимална	Средна дата на трайно задържане на температурата на въздуха			
		I	IV	VII	X				над 5 °C		над 10 °C	
									пролет	есен	пролет	есен
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13

За разпределение на средните месечни суми на валежите

Климатичен район и надморска височина в (м)	Пояси и подпояси м. н.в.	Валежни суми в мм					Месец с макс. валежна сума	Месец с миним. валежна сума
		зима	пролет	лято	есен	годишно		
1	2	3	4	5	6	7	8	9

3. Проучване на почвите и почвената ерозия

3.1. Почвени проучвания

Проучването на почвените условия се провежда по отдели и подотдели и е насочено към установяване на основните показатели на почвеното плодородие: мощност; механичен състав; каменливост; плътност; влажност и химичен състав. Тези показатели се определят по данни от досегашни проучвания при минали инвентаризации. При необходимост могат да се направят допълнителни почвени профили или проби от копки, чийто брой се определя от ЗП.

По искане на инвеститора могат да се направят специални проучвания за определяне на киселинността и наличието на тежки метали и други замърсители на почвата.

Определянето на почвените показатели се извършва в специализирани почвени лаборатории за почвени анализи.

Резултатите от почвените проучвания се обобщават таблично

За площното разпределение на видовете (типовете и подтиповете) горски почви

Типове горски почви	Площ в (ха)	%
1	2	3

За разпределение на дървопроизводителната площ на проучвания обект по дълбочина на почвата

Дълбочина на почвата					
Твърде плитка (до 15 см)	Плитка (16-30 см)	Средно дълбока (31-60 см)	Дълбока (61-120 см)	Много дълбока (над 120 см)	ОБЩО
1	2	3	4	5	6
Площ в хектари					
Проценти					

За съдържанието на хумуса, общия азот и физическата глина в почвите

Тип почва	Хумус, %	Общ азот, %	Физическа глина, %
	Хоризонти		
1	2	3	4

Проучването на почвените и климатичните условия е в основата на определянето и картирането на типовете горски месторастения. За целта се използва приложената форма 1. След определянето на типовете горски месторастения се изготвят таблици

Форма 1

КАРТОТЕЧЕН лист

ГОРСКА ТЕРИТОРИАЛНА ЕДИНИЦА

ХАРАКТЕРИСТИКА НА МЕСТОРАСТЕНЕТО					
Отдел, подотдел	площ	ха	Местоположение спрямо хидр. мрежа		
Гор. раст. област и подобласт					
Гор. раст. пояс и подпояс					
Надморска височина			Почвен тип		
Изложение			Влажност		
Наклон			Механ. състав		
Релеф			Дълбочина		
Поречие			Плътност		
ОПРЕДЕЛЯНЕ НА МЕСТОРАСТЕНЕТО					
ОПРЕДЕЛЯЩ ЕКОЛОГИЧЕСКИ ФАКТОР	ГРУПА МЕСТОРАСТЕНИЯ				
	Крайдунав. заливни	Крайдунав. отводн.	Крайречни	Извънр. в пояса дб и чб	Горски в пояса на бк и игл.
Полож. спрямо сред. ниво на Дунав, м					
Продълж. на заливане през год. – дни					
Дълбоч. на подпочв. води VIII-IX, м					
Месторастене - N ^o по клас. схема					

Тип месторастене
% участие на друго местор. в подотдела
Препоръки за подобряване на месторастенето

Форма 1

Продължение

НАБЛЮДЕНИЯ									
а) Екстремни състояния по продълж. на заливане			б) Измерване на подпочвените води, м от повърхността на почвата						
Година	От месец до месец		Година	IV	V	VI	VII	VIII	IX
в) Промени в качеството на месторастенето			г) Промени в площта на месторастенето						
Година	Вид на промяната, причини		Година	Вид на промяната, причини					

Форма 1

Продължение

ХАРАКТЕРИСТИКА НА ДЪРВОСТОЯ														
Вид на горите							Храсти (покритие)							
Произход							Растеж (старт)							
Форма на стопанисване							Правостъбленост							
Строеж							Цел на производство							
Общо състояние							Турнус на сечта							
ЧИСЛЕНА ХАРАКТЕРИСТИКА														
Дата на измерване	Състав по топ. вид и клон	Площ (ха)	Таксационна характеристика								Стъблен запас		Среден прираст	
			Гъстота м/м	Възраст г.	Пълнота	Ср. височина, м	Ср. D _{1,3} см	% клони	% кора	Бонитет	на 1 ха	на цялата площ	на 1 ха	на цялата площ

За разпределение на дървопроизводителната площ по типове горски месторастения, горскорастителни области и подобласти, пояси и подпояс

Горскорастителна област, подобласт, пояс, подпояс, тип месторастене	Площ (ха)	%
1	2	3

За сравнение на размера на условния общ зрелостен прираст и площта по дървесни видове при сегашния и бъдещия състав на гората

Дървесен вид, бонитет	Условен общ среден зрелостен прираст, м ³ , площ по дървесни видове и бонитети, ха									
	Сегашен състав				Бъдещ състав					
	м ³ /ха	Площ (ха)	%	м ³ /ха на цялата площ	Върху залесената площ			Общо		
					Площ (ха)	%	м ³ /ха на цялата площ	Площ (ха)	%	м ³ /ха на цялата площ
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11

За сравнение на площта по дървесни видове при сегашния и бъдещия състав на гората

Дървесен вид	Сегашен състав		Бъдещ състав	
	ха	%	ха	%
1	2	3	4	5

3.2. Оценка на ерозията

Наред с почвените проучвания във всеки подотдел се извършва и оценка на ерозията и протичащите ерозионни процеси.

3.2.1. Определения.

При таксация, за всеки подотдел се установяват достигнатата степен на ерозия и процесите на ерозия.

Степента на ерозия е указание за това, докъде е стигнало отнасянето на почвата. Тя има значение главно за определяне на типа на месторастенето. С висока степен на ерозия се характеризират бедните месторастения.

В случаите, когато ерозията е в ход (активна ерозия), процесите на ерозия се описват чрез показателя вид на ерозията. Активна ерозия се наблюдава предимно в неерозирани площи и площи с ниска степен на ерозия. В площите с активна ерозия се проектират противоерозионни почвозащитни мероприятия.

Различават се площна, сруйчеста, браздова, ровинна и дълбочинна ерозия.

Ерозията е площна, когато водата или вятърът отнасят почвата равномерно от засегнатата площ.

Струйчестата и браздовата ерозия се дължат главно на дъждовната вода. Те се наблюдават най-често по силно наклонени дълги склонове. При струйчестата ерозия почвата е нарязана на бразди с дълбочина до 20-25 см. При браздовата ерозия браздите са с дълбочина 25-70 см.

Ровинната (или линейна) ерозия е още по-силно врязване на браздите, при което отделни бразди бързо се разширяват и задълбочават.

Дълбочинната ерозия обхваща тежките случаи на ровинната ерозия - порои, поройни реки и големи ровини, за овладяване на които са необходими едроразмерни прегради (баражи и др.).

б. Съкратени означения.

Степента на ерозия се означава с арабски цифри.

Ако ерозията е активна, към цифрата на степента се дописва една буква, която задава вида на ерозия, и едно число, което уточнява обхвата на ерозионните процеси, например

2 р 200 2 степен на ерозия, ровини с дължина 200 м

Означенията на видовете ерозия са, както следва:

п площна

с	струйчеста
б	браздова
р	ровинна
д	дълбочинна

При ровинна и дълбочинна ерозия се записва общата дължина на ровините в метри, например

1 д 50 1 степен на ерозия, дълбоки ровини, 50 м

При площна, струйчеста и браздова ерозия се записва обхванатата от ерозия площ в проценти спрямо цялата площ на подотдела, например

1 б 30 1 ст., браздова ерозия върху 30% от площта.

Ако ерозията е започнала, но още никой почвен хоризонт не е изнесен, се записва само буквата на вида ерозия, например

п 100 площна ерозия на цялата площ

Където е необходимо, могат да се описват два вида ерозия, например

1 б 30 р 500 1 степен, браздова ерозия върху 30% от площта и 500 м ровини

Обобщаването на данните от оценка на ерозията се извършва чрез попълване на таблици. Третиране и рекапитулиране на ерозията при проектиране на мероприятията.

Преглед на степента на ерозия в различните видове гори се прави в таблица. Този преглед е от значение при обосновка на типовете горски месторастене.

Преглед на процесите на ерозия в различните видове гори се представя таблично. Цялата площ на подотдела се отнася към най-тежкия вид ерозия, описан в него. Големи площи в тази таблица говорят за повсеместна ерозия, а малки - за локализирана.

Точна рекапитулация на обхванатата от ерозията площ отразено в таблица, като се отчита само действителната част от площта на подотдела, обхваната от активна ерозия. Големи площи в тази таблица говорят за необходимост от специален противоерозионен проект, като част на горскостопанския план или програма.

При наличие на площна, струйчеста или браздова ерозия се проектира противоерозионна почвоподготовка (терасиране) или противоерозионно залесяване (с погъсти схеми). Списък на площите с такава ерозия се отразява във ведомост. Противоерозионното мероприятие в подотдела се счита за достатъчно, ако предвидената за залесяване или терасиране площ е по-голяма от площта, обхваната от процеси на ерозия.

При наличие на ровинна ерозия се проектират дребноразмерни прегради - каменни прагчета и клейонажи. На всеки метър ровина се проектират 1 кв.м. в клейонажи. При наклон над 36° това число се удвоява. Ако ровината не се овлажнява достатъчно, вместо 1 кв.м клейонажи горското/ловно стопанство може да изпълни 1 куб.м каменни прагчета. Рекапитулация на установените ровини и необходимите клейонажи или прагчета се отразява във ведомост. Дълбочинната ерозия включва порои, поройни реки и големи ровини, за овладяване на които са необходими едроразмерни прегради (баражи и др.). Такива прегради се строят по отделен проект. Рекапитулация на подотделите, нуждаещи се от такъв проект, се посочват във ведомост.

Разпределение на общата площ по степени на ерозия и вид на горските територии

Вид на горите	неерозирани	I	II	III	IV	V	средно
1	2	3	4	5	6	7	8
Иглолистни							
Широколистни високостъблени							
Тополови							
Издънкови за превръщане							
Нискостъблени							

Незалесени горски територии							
Всичко							
%							

**Разпределение на общата площ на горската териториална единица
по вид на ерозията и вида на горските територии**

Вид ерозия Вид на горите	без ерозия	площна	струйчеста	браздова	ровинна	дълбочинна
1	2	3	4	5	6	7
Иглолистни						
Широколистни високоствъблени						
Тополови						
Издънкови за превръщане						
Нискоствъблени						
Незалесени горски територии						
Всичко						
%						

Разпределение на подложената на ерозия площ по вид на ерозията

	Без ерозия	Площна	Струйчеста	Браздова
1	2	3	4	5
Всичко				
в т.ч. ровини				
в т.ч. без ровини				

**ВЕДОМОСТ
за противоерозионни мероприятия**

Отдел, подотдел	Площ, предвидена за укрепяване, ха	Площ, предвидена за залесяване, ха	Други мероприятия
1	2	3	4
Всичко			х

**ВЕДОМОСТ
за противоерозионни съоръжения (дребноразмерни)**

Отдел, подотдел	Обем (размер)	Вид
1	2	3

**ВЕДОМОСТ
за противоерозионни съоръжения (едроразмерни)**

Отдел, подотдел	Обем (размер)	Вид
1	2	3

Указания за оценка на здравословното и санитарно състояние на насажденията

Най-често срещаните външни признаци за уврежданията в горите със съответните им съкратени означения (кодове) са посочени в дадения по-долу списък.

Списък на по-важните причини за уврежданията в горите

Код	Повреда
а	снеговал
б	мразобойни
в	ветровал
г	гниене
д	повреди от дивеч
е	мразоизтегляне
ж	ръжди
з	задушаване от плевели
и	издребняване на листата
й	прегаряне на кореновите шийки
к	кривостъбленост
л	ветролом
м	брашнести мани
н	некрози по листата
о	снеголоми
п	повреди от паша
р	рак по клоните
с	изсъхнали листа
т	трахеомикоза
у	увяхване
ф	кореново гниене
х	повреди от машини и хора
ц	промяна на цвета
ч	слизотечение
ш	шикалки и гали
ъ	измръзвания
ю	нагризване от насекоми
я	корояди
ь	пожари

Този списък съдържа както болести (мани, ръжди и др.), повреди от насекоми (корояди, нагризвания и др.), така и видими повреди, които могат да се дължат на неизяснени причини (например издребняване на листата). Таксаторът следва да запише онова, което вижда и в което е сигурен.

Списъкът на повредите може да се допълва по данни от собственика или ползвателя на горскостопанската териториална единица или от лесопатологично проучване.

За да се запише повредата в реда на дървесния вид се записва буква от степента, дял от повредените стъбла в десети и буква на повредата.

СКАЛА
за оценка на обезлистването и оцветяването на листата и короните на дърветата и насажденията

Бална оценка	Обезлистване %	Обезцветяване %	Степен на увреждане
0	0-10	0-10	зdravi
1	11-25	11-25	слабо засегнати
2	26-60	26-60	средно засегнати
3	над 60	над 60	силно засегнати
4	100	100	изсъхнали

СКАЛА
за комплексна оценка за състоянието на дървесните видове

Обезлистване (бал)	Оцветяване (бал)				Степен на увреждане
	0	1	2	3	
0	0	0	1	2	0 - здрави
1	1	1	2	2	1 - слабо засегнати
2	2	2	3	3	2 - средно засегнати
3	3	3	3	3	3 - силно засегнати
4	4	4	4	4	4 - сухи

Допълнителните белези за здравословното състояние на иглолистните са повредите по наличната листна маса - некрози (мъртви участъци), жълт, червеникав и кафяв цвят и др. Тези повреди се степенуват според процента на засегнатите листа:

Силните повреди на листата повишават степента на повреденост на дървото с 1 степен, а цялостната - с 2 степени.

При определяне на степента на повреда на насаждението се измерват дървета от господстващата му част.

Степента на повреда на едно дърво се измерва с вероятността то да отпадне преди достигане на турнус на възраст.

название на степента			вероятност за отпадане	
0	-	неповредени	ще оцелее	0/3
1	л	леко повредени	малко вероятно да загине	1/3
2	с	силно повредени	най-вероятно ще загине	2/3
3	н	необратимо повредени	загиващи и загинали	3/3

Забележка: За някои цели категории 0 и 3 могат да се разпаднат на две подкатегории. Категория 0 се разпада на подкатегории 0_a (растения без никакви видими повреди) и 0_b (растения с известни видими повреди, които растението очевидно ще преодолее). Категория 3 се разпада на подкатегории 3_a (загиващи растения, т.е. живи, но лишени от перспектива) и 3_b (загинали растения).

Когато повредата не се свързва с листната маса, например при ветролом и др. механични повреди, тя се степенува според вероятността за оцеляването на дървото.

Повредите се определят за всеки вид, който участва в състава, включително надлесните дървета, подраства и долния етаж.

За да се запише повредата, в реда на дървесния вид се записва (1) буква на степента, (2) дял на повредените стъбла в десети и (3) буква на повредата:

н5в	загинали, 50%, ветровал
с7п	силно повредени, 70%, паша

Когато освен обезлистването няма други видими признаци на повреда, не се пише буква на повредата:

с9	силно повредени, 90%, само обезлистване
----	---

Когато един и същи вид е засегнат едновременно от различни повреди, се записва само най-важната. Изключение се прави за гниенето. То може да се записва като втора буква, когато гнилите са 30 и повече процента:

л7нг леко повр., 70%, некрози; освен това гнили над 30%

Когато наличните повреди са усложнени с насекомен или друг каламитет, към означението на повредата се прибавя удивителен знак. Това означава, че е необходимо да се мине срочно със санитарна сеч:

?з7в! загнили 70%, ветровал, начало на усложнения.

По правило отделните дървета в насаждението са засегнати в различна степен. При подробно изследване се определя и записва участието на всички степени:

721м мана, 70% леко повредени, 20% силно, 10% необратимо
501 обезлистване, 50% леко повредени, 0% силно, 10% необратимо

Очевидно е, че

700 е същото, както л7

070 е същото, както с7.

Когато е записана повреда само към преобладаващия вид, тя се отнася до цялото насаждение:

бб 5 л7п всички имат 70% леки повреди от паша
см 4
ела 1

Когато за някой вид не е описана повреда, се подразбира, че тя е като при по-горния:

бб 5 с7 70% от бора и смърча са силно обезлистени
см 1
гбр 3 / 10% от гбр и кгбр имат леко обезлистване
кгбр 1

За да се означае, че даден вид и следващите са без повреди, в съответната графа се поставя черта:

бб	5	л7	
чб	1		70% от бб и чб са леко обезлистени
бк	3	/	
гбр	1		широколистните са без повреди

Ако се срещне повреда, която липсва в списъка на повредите, вместо код се пише въпросителен знак и повредата се записва със свободен текст по-долу:

кл 8
брс 2 н10? брястът е загинал от холандска болест
гбр /
цр с5?? 50% от цера е силно повреден от съхнене

Рекапитулиране и отчитане на повредите при проектиране на мероприятията се извършва в таблици

Преглед на повредите по дървесни видове

Видове повреди по дървесни видове	Площ на засегнатите гори		Общ запас на засегнатите гори	Очаквани загуби	
	ха	%		м ³	%
1	2	3	4	5	6

Разпределение на запаса (залесената площ) по степени на повреда и вид на насаждението

Вид на насаждението	Степен на повреда				Средна степен на повреда
	0	1	2	3	
Всичко					

Очакван размер на презалесяването

Дървесен вид	Общо култури	в т.ч. успели		Брой допълнителни фиданки	Брой повторения на залесяването
		ха	%		
1	2	3	4	5	6
Всичко					

Размер и причини за санитарните сечи

Причини	Клас на възраст					
Дървесен вид	I	II	III	IV	V	
1	2	3	4	5	6	7
Всичко						
%						

МЕТОДИ ЗА ТАКСИРАНЕ НА НАСАЖДЕНИЯТА

Методите за таксирание на отделните насаждения са в зависимост от желаната точност и ефективност.

Таксирането на отделните насаждения се извършва по дървесни видове в плътни кубически метри в стоящо състояние на стъблената маса.

Теренна работа. Установяване на запасите и обема на сортиментите

1. По метода на пълното клупиране

Пълното клупиране се прилага в изборните гори, както и във високостъблени зрели и презрели насаждения с пълнота от 0,1 до 0,3 независимо от площта, в зрели насаждения с площ до 2 ха, независимо от пълнотата им, както и в зрели насаждения с по-голяма площ и пълнота от ценни дървесни видове, които поради разположението си във вид на дълги ивици или друга форма не са удобни за приложението на друг метод.

Клупираните дървета се записват в карнет за клупиране (форма 2). Клупирането се извършва в степени на дебелина през 4 см от 10 см нагоре включително, а за изборните гори - от 6 см.

Форма 2 Карнет за пълно клупиране

ГТЕ / ГСЕ отдел подотдел.....

D _{1.3} см	Отбелязан брой дървета по дървесни видове			Измерени височини по дървесни видове			Числен брой на дърветата по дървесни видове			Кръгова площ по дървесни видове		
10												
14												
18												
22												
26												
30												
34												
38												
.....												
.....												
Общо												

При наклонени терени клупирането се извършва от горната страна на склона.

При засмолените борови дървета, ако е деформирано стъблото на височината на измерването, рамената на клупата се поставят в незасегнатите (ненаранени) пояси. Когато клупата попада в наранен участък, записва се следващата по-висока степен на дебелина от измерената.

Раздвоените дървета се измерват като отделни стъбла, ако мястото на измерване (1,30 м от основата) е над мястото на разклонението.

Определянето запаса на клупираните насаждения става чрез използване на разредни обемни таблици .

Разредни обемни таблици за стъблова дървесина

№ по ред	Дървесни видове	Автори
1	2	3
1	Бял бор	Недялков, С., Ю. Духовников, Кр. Кръстанов, А. Матеев, 1983
2	Смърч	Недялков, С., Ю. Духовников, Кр. Кръстанов, А. Матеев, 1983
3	Ела	Недялков, С., Ю. Духовников, Кр. Кръстанов, А. Матеев, 1983
4	Черен бор	Недялков, С., 1983
5	Бяла мура	Недялков, С., 1983
6	Бялборови култури	Кръстанов, Кр., П. Беляков, К. Шипков, 1983
7	Черноборови култури	Кръстанов, Кр., Недялков, Цаков
8	Високостъблен дъб (зимен дъб, благуи, летен дъб, космат дъб, клен, брекия, офика, скоруша)	Духовников, Ю., С. Недялков, А. Матеев, Кр. Кръстанов, 1983
9	Високостъблен цер	Сираков, Г., Ю. Духовников, 1951
10	Високостъблен бук (габър?, явор, шестил)	Духовников, Ю., С. Недялков, А. Матеев, Кр. Кръстанов, 1983
11	Липа	Духовников, Ю., А. Матеев, Б. Минчев, 1983
12	Чинар	Кръстанов, Кр., П. Беляков, Б. Кюлев, Р. Миланов, 1983
13	Високостъблен ясен, лонгозки бряст	Духовников, Ю., А. Илиев, 1983
14	Топол (P.regenerata, P.robusta, P.I-214)	Кръстанов, Кр., В. Факиров, П. Беляков, П. Ганчев, 1984
15	Червен дъб - култури	Беляков, П., 1983
16	Трепетлика	Петреску, Л., Р. Дисеску, 1958
17	Върба	Недялков, С., Ц. Цанов, 1983
18	Издънков бук (габър, явор, ясен)	Недялков, С., Кр. Кръстанов, П. Беляков, 1983
19	Издънков зимен дъб (летен дъб)	Недялков, С., 1983
20	Издънков благуи (космат дъб, клен, офика, скоруша, брекия)	Недялков, С., 1983
21	Издънков цер	Недялков, С., 1983
22	Издънков благуи за превръщане	Михов, Порязов, Добричов, 1994
23	Издънков горун за превръщане	Михов, Порязов, Добричов, 1994
24	Издънков цер за превръщане	Михов, Порязов, Добричов, 1994
25	Издънкова липа	Димитров, Е. Т., 1995
26	Акация	Кръстанов, Беляков, Цаков, 1995
27	Черна елша	Дечеи, И., С. Армашеску, 1983
28	Габър	Кръстанов, Беляков, Цаков, 1995

За определяне на височинния разряд се измерват височините на не по-малко от 10 дървета от трите централни степени на дебелина. Изчисляването на обемите на стъблата става по степени на дебелини за съответния височинен разряд.

Сортиментирането се извършва с помощта на сортиментни таблици за цели дървостои. За целта в среднопредставителни части на насажденията, в които се правят допълнителни измервания и оценки за оформяне на таксационното описание, върху определена произволно очертана площ се установява общият брой дървета и броят на онези от тях, които са негодни за строителна дървесина. На тази основа след това се определя класът на сортиментност.

Когато сортиментирането се извършва с разредни обемно-сортиментни таблици, при клупирането дърветата се разделят на три групи по степен на годност за строителна дървесина, а именно: годни (строителни); полугодни (полустроителни) и негодни (дървета за дърва).

Точността при работа с разредни обемни таблици при пълно клупиране се приема ($\pm$) 10%, като средна грешка за цели насаждения.

2. По математико-статистически методи

а) пробни ленти. Чрез пробни ленти се установява запасът на зрелите високостъблени насаждения, които не подлежат на пълно клупиране и за които не могат да се приложат реласкопичните методи – липсва добра видимост и/или хомогенност (метод на Битерлих).

Ширината на пробните ленти е постоянна - 10 м.

Интензивността на обхвата на извадката се определя в зависимост от необходимата точност ($\pm$) 10% и от големината на насажденията, а именно: от 3 до 5 ха - 20%, от 5 до 10 ха - 15% и над 10 ха - 10%.

Минималната междинна раздалеченост между средите на пробните ленти е 30 м при интензивност 20%. При по-голяма интензивност от 20 % методът не се прилага поради икономическа неизгодност.

При стръмни терени посоката на лентата следва посоката на хоризонталите. В останалите случаи пробните ленти се залагат по посока на късата страна на насаждението.

Оста на първата пробна лента се залага на половината от разстоянието между лентите.

На стръмни терени се вземат данни за наклона с оглед редуциране площта на лентите в хоризонтална или за привеждане на хоризонталните разстояния в наклонени и обратно.

Данните от клупирането се записват в карнет за пробни ленти (форма 3).

Определянето на дървесния запас и сортиментирането става както при пълното клупиране.

Форма 3

ВОДИЛ КАРНЕТА (длъжност, име и презиме)

Клупиране: Пробни ленти

Клупировачи: 1..... 2..... 3

(име и презиме)

Отдел N⁰ Подотдел..... Дата.....

Д1,3											N ⁰	α	L	L
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
10														
14														
18														
22														
26														
30														
34														
38														
42														

б) метод на Битерлих. Прилага се за установяване на дървесния запас в насаждения с добра видимост, които не се таксират по други методи.

Съобразно с площта на определеното за таксирание насаждение и неговата хомогенност, се изменя броят на пунктовете (реласкопични пробни площи) и разстоянието между тях.

Брой и разстояние между реласкопичните и кръговите пробни площи в зависимост от площта на насажденията и групата на хомогенност

Площ в ха	Група на хомогенност					
	I		II		III	
	Брой	Разстояние в м	Брой	Разстояние в м	Брой	Разстояние в м
1	2	3	4	5	6	7
3	5	77	9	58	12	50
4	6	82	10	63	14	53
6	7	92	12	71	17	59
8	8	100	14	76	20	63
10	9	105	16	79	22	67
12	9	110	17	84	24	71
14	11	113	19	86	26	73

16	12	115	20	89	28	76
18	13	118	21	92	39	77
20	13	124	22	95	31	80
22	14	125	23	98	33	82
24	15	126	24	100	34	84
26	15	132	25	102	36	85
28	16	132	26	104	37	87
30	17	137	27	105	38	89

По хомогенност насажденията се разпределят на три групи, а именно:

I група: Насаждения със слабо до умерено вариране на дървесния запас, с вариационен коефициент до 20%, едновъзрастни, с равномерна склопеност, с правилен строеж по дебелина, чисти или с преобладаване на един дървесен вид над 70% и пълнота над 0,8.

II група: Насаждения със средно вариране на запаса по площта с вариационен коефициент от 21 до към 32%. Те могат да бъдат чисти и смесени, със сравнително равномерно разположение на дървесните видове по площта, едновъзрастни и относително разновъзрастни, с неравномерен строеж по дебелина и неравномерна склопеност, частично разстроени, с наличие на прозорци с малка големина и започнал възобновителен процес и пълнота 0,6 - 0,7.

III група: Насаждения със силно вариране на запаса по площта и вариационен коефициент над 33-35%, едновъзрастни и разновъзрастни, с ясно изразена неравномерна склопеност - по начало наличие на прозорци както с малка, така и с голяма площ, с изведени предпоследни фази на групово-изборната и котловинно-постепенните сечи, напреднал възобновителен процес.

Определянето на групата на хомогенност на насажденията става чрез стереоскопско наблюдение и анализ на аерофотоснимки, или чрез предварително обхождане.

Върху картата с мащаб 1:10 000 се залага квадратна мрежа, при която всяка възлова точка е пункт на реласкопирането.

Когато броят на площадките е по-малък от 4 вкл., те се разполагат в различни части на насаждението, в места най-типични за неговата характеристика.

За изпълнение на теренните работи по този метод може да се използва реласкопа на Битерлих, опростения прибор на Битерлих, призмата на Анучин и др.

За установяване на видовата височина на таксираното насаждение е нужно да се определи неговата средна височина. За целта във всяка реласкопична площадка се измерва височината на средното дърво, а също и дължината на короната. За определяне на средния диаметър на същото дърво се измерва и диаметъра на гръдна височина.

При наклонени терени, във всеки пункт се измерва и ъгълът на наклона за привеждане на общата кръгова площ на 1 хектар от наклонена към хоризонтална площ.

За определянето на общата кръгова площ е достатъчно само броенето (форма 4), а за изчисляването и на запаса - определянето и на средната височина.

Форма 4

СБОРЕН ЛИСТ N Площадки

обект на планиране.....

Горскостопански участък

отдел подотдел азимут брой пунктове разстояние

Проектант год.

Състав												Общи сведения
Ср. А												Окомерна пълнота
Ср. Н												Масова пълнота
Ср. D _{1,30}												Бонитет
Ср. G _{1,30}												Нормален запас
Ср. FH												Действителен
V m ³ /ha												запас на ха
Площадка N	G	GxK	G	GxK	G	GxK	G	GxK	G	GxK	K	
1												Дърв. вид
2												Ср. Н
3												FH

Сортиментирането се извършва със сортиментни таблици за цели дървостои. За определяне на класът на сортиментност, в пунктовете през един, се определя броят на негодните дървета от общия брой на преброените дървета.

в) Метод на диференцирания брой и големина на пробните площи.

Този метод се прилага в зрелите насаждения, за които не се предвижда пълно клупиране. Той се основава на залагането на пробни площадки по определена система и определяне на целия дървесен запас въз основа на установения запас в отделните пробни площадки в съответствие с теорията на вероятностите и математическата статистика.

Всяка площадка трябва да съдържа най-малко 25 - 30 броя дървета.

Площите, които съответстват на горните радиуси, са в зависимост от гъстотата и са:

Гъстота на дървостоя, бр./ха	375	375-875	875-1875	над 1875
Площ (m ²)	1000	500	200	100

И тук, както при метода на Битерлих, броят на площадките и разстоянието между тях при квадратна мрежа в мащаб 1:10 000 се определя по данните в таблица 24.

При наклонен терен мрежата от площадки се разполага така, че разстоянието между пробните площи и техният радиус да съответствува на хоризонталните разстояния от картата. Радиусите на площадките се вземат по данните в таблица 25.

Големина на радиуса на кръговите пробни площадки във връзка с наклона на терена

39	2,86	4,03	6,40	9,08	12,80	18,10
40	2,88	4,07	6,45	9,09	12,89	18,23

Наклон в градуси	Размер на площадките в кв. метри					
	20	40	100	200	400	800
	Радиуси в метри					
1	2	3	4	5	6	7
1	2,52	3,56	5,64	7,96	11,28	15,96
2	2,52	3,56	5,64	7,96	11,29	15,96
3	2,52	3,56	5,65	7,97	11,29	15,97
4	2,52	3,56	5,65	7,97	11,30	15,98
5	2,52	3,57	5,65	7,98	11,31	15,99
6	2,53	3,57	5,66	7,98	11,32	16,00
7	2,53	3,57	5,66	7,99	11,33	16,02
8	2,53	3,58	5,67	8,00	11,34	16,04
9	2,54	3,58	5,68	8,01	11,35	16,06
10	2,54	3,59	5,69	8,02	11,37	16,08
11	2,54	3,59	5,70	8,03	11,39	16,11
12	2,55	3,60	5,71	8,05	11,41	16,14
13	2,55	3,61	5,72	8,06	11,43	16,17
14	2,56	3,61	5,73	8,08	11,46	16,20
15	2,56	3,62	5,74	8,10	11,48	16,24
16	2,57	3,63	5,75	8,12	11,51	16,28
17	2,58	3,64	5,75	8,14	11,54	16,32
18	2,59	3,65	5,79	8,16	11,57	16,37
19	2,59	3,66	5,80	8,19	11,60	16,41
20	2,60	3,67	5,82	8,21	11,64	16,46
21	2,61	3,68	5,84	8,24	11,68	16,52
22	2,62	3,70	5,86	8,27	11,72	16,57
23	2,63	3,71	5,88	8,30	11,76	16,63
24	2,64	3,73	5,90	8,33	11,81	16,70
25	2,65	3,74	5,93	8,36	11,85	16,77
26	2,66	3,76	5,95	8,40	11,90	16,83
27	2,67	3,77	5,98	8,43	11,95	16,91
28	2,68	3,79	6,00	8,47	12,01	16,98
29	2,69	3,80	6,03	8,51	12,07	17,06
30	2,71	3,82	6,06	8,55	12,13	17,15
31	2,72	3,84	6,09	8,60	12,19	17,23
32	2,74	3,87	6,13	8,65	12,25	17,33
33	2,75	3,89	6,16	8,69	12,32	17,43
34	2,77	3,91	6,20	8,74	12,39	17,53
35	2,78	3,93	6,23	8,80	12,47	17,63
36	2,80	3,96	6,27	8,85	12,55	17,74
37	2,82	3,98	6,31	8,91	12,63	17,86
38	2,84	4,00	6,36	8,97	12,71	17,98

Граничните дървета, чиито център на стъблото съвпада с граничната линия на площадката, се включват в нея през едно, или пък се отбелязват отделно, като само 50% от запаса им се включва към този на площадката.

В пробните площадки се извършва пълно клупиране и измерване на необходимия брой височини за установяване на височинния разред.

За повторно намиране на площадките и за контрол техните центрове се означават с колчета и задялване или отбелязване с траен знак върху най-близкото дърво до центъра.

Когато някоя площадка попадне в незалесени части на таскираното насаждение, под номера на площадката се пише (0).

Движението от площадка към площадка се направлява с компас или екер-бусола, а разстоянието се измерва с мерна лента или въже. При наклонен терен разстоянието се удължава съгласно данните посочени по-долу.

Действително разстояние между площадките в зависимост от наклона и хоризонталното разстояние

Наклон в градуси	Хоризонтално разстояние между площадките в метри			Наклон в градуси	Хоризонтално разстояние между площадките в метри		
	D=25	D=50	D=100		D=25	D=50	D=100
1	2	3	4	1	2	3	4
5	25,10	50,19	100,38	28	28,32	56,63	113,26
6	25,14	50,28	100,55	29	28,58	57,17	114,34
7	25,19	50,38	100,76	30	28,87	57,74	115,47
8	25,24	50,49	100,98	31	29,16	58,33	116,66
9	25,31	50,62	101,25	32	29,48	58,96	117,92
10	25,39	50,77	101,54	33	29,81	59,62	119,23
11	25,47	50,94	101,87	34	30,16	60,31	120,63
12	25,56	51,12	102,24	35	30,52	61,04	122,07
13	25,66	51,31	102,63	36	30,90	61,80	123,61
14	25,77	51,53	103,06	37	31,30	62,61	125,22
15	25,88	51,77	103,53	38	31,73	63,45	126,90
16	26,01	52,01	104,03	39	32,17	64,34	128,68
17	26,14	52,28	104,57	40	32,64	65,27	130,55
18	26,29	52,57	105,15	41	33,13	66,25	132,50
19	26,44	52,80	105,76	42	33,64	66,29	134,57
20	26,60	53,21	106,42	43	34,18	68,36	136,72
21	26,78	53,36	107,11	44	34,76	69,51	139,02
22	26,96	53,93	107,85	45	35,36	70,71	141,42
23	27,16	54,32	108,64	46	35,99	71,97	143,95
24	27,37	54,73	109,47	47	36,66	73,31	146,63
25	27,58	55,17	110,34	48	37,36	74,73	149,45
26	27,81	55,63	111,26	49	38,10	76,21	152,42
27	28,06	56,12	112,23	50	38,89	77,73	155,57

Сортиментирането се извършва с помощта на сортиментните таблици за цели дървостои или с разредни сортиментни таблици. Това налага успоредно с клупирането да се извършва и окачествяване на дърветата по годност за строителна дървесина или в пробните площи, през една, да се установява броят на негодните дървета.

г) метод на разстоянията. Прилага се в чисти едновъзрастни насаждения от I и II група на хомогенност с площ над 10 ха и пълнота над 0,6 вкл.

Броят и разстоянията между пунктовете се определят в зависимост от групата на хомогенност; площта на насажденията и желаната точност по отношение на средното разстояние между дърветата, въз основа на данните в таблица.

Степен на хомогенност	Вариационен коефициент	Брой пунктове
1	18 %	20
2	25 %	39
3	32 %	64

Точките се отбелязват на карта в мащаб 1:10 000 посредством шаблонни квадратни мрежи в същия мащаб на прозрачна милиметрова хартия. При стръмни терени ходовите линии се ориентират по хоризонталите

На предварително определените на картата и установени на терена пунктове се измерва разстоянието от най-близкото до пункта дърво до третия му най-близък съсед с точност ± 5 см. Освен това се измерват и диаметрите на нулевото (най-близкото до пункта) дърво и в зависимост от хомогенността, на 4-6 най-близки съседи, като се използват степени на дебелина 1 см. След приключване на работата във всички пунктове се определя средната степен на дебелина и се измерват височините на дърветата и дължината на короните (около 10 - 12 дървета) от трите централни степени за определяне на височинния разред, както при пълното клупиране.

Сортиментирането се извършва с разредни сортиментни таблици или със сортиментни таблици за цели дървостои. Когато се използват разредни сортиментни таблици, успоредно с клупирането се установява и степента на годност на измерваните дървета. Във втория случай в пунктовете през един се определя броят на негодните за строителна дървесина дървета.

д) Комбиниран метод. Прилага се за установяване на дървесния запас на чисти насаждения с пълнота над 0,5 и с площ над 2,0 ха.

Същността на метода се свежда до следното: При стереоскопско наблюдение на аерофотоснимките на насажденията - обект на таксиране, се очертава среднопредставителната им част по отношение на пълнотата (склопеността) и състава. По средата на така очертаните площи се прекарва права линия, по която на равни разстояния се залагат на терена от 3 до 5 кръгови пробни площи. За чистите насаждения от I група на хомогенност се залагат 3, от втора степен – 4, от трета степен - 5 пробни площи. Големината на пробните площи е такава, че да включва в себе си 40-50 дървета. Във всяка пробна площ се установява броят на дърветата. След това се измерват диаметрите на по 3 - 5 дървета, окомерно преценени като средни по дебелина с точност ± 5 mm, както и тяхната височина и дължина на короната. При наклон над 4° се измерва и наклона на терена.

При липса на аерофотоснимки, след обхождане на насажденията на картата се прекарва права линия, така че да се обхване разнообразието им по отношение на пълнотата. В отсечката заключена в границите на равни разстояния се залагат от 3-5 пробни площи, в които се извършват съответните измервания.

Големината на кръговите пробни площи се определя в зависимост от гъстотата на таксираните насаждения .

Гъстота бр./ха	200-300	300-400	400-600	600-800	над 800
Площ в м ²	1962	1256	706	452	314
Радиус в м	25,0	20,0	15,0	12,0	10,0

При този метод може да се определя и кръговата площ на насажденията, особено когато отгледните сечи се извършват на основата на оптималната кръгова площ.

Сортиментирането се извършва със сортиментни таблици за цели дървостои . За целта в пробните площи при установяване на общия брой дървета се определя и броя на негодните за строителна дървесина дървета.

3. По таблични методи.

По табличните (окомерни) методи се таксират насаждения, запасът на които не се определя по друг метод.

Определянето на запаса става чрез растежни) или обемни таблици за цели дървостои въз основа на данните за възрастта, средната височина, участието на всеки дървесен вид, бонитета и пълнотата, които се установяват при таксирането на насаждението и са вписани в таксационното описание. Определянето на средната възраст, средната височина, средния диаметър и процента на короната става с преки измервания, а останалите показатели – окомерно.

Таксирането се извършва при обхождане на насаждението, и извършване на необходимите измервания в техните среднопредставителни части на височините и диаметрите на 3-5 дървета. На същите дървета се вземат прирастни проби за определяне на

възрастта и се измерва дължината на короните. Състава и пълнотата се определят окомерно. За определяне на класът на сортиментност в пунктовете, на произволна площ се установява общият брой и броят на негодните дървета.

Минималният брой записи (места за таксация) в насаждението зависи от неговата големина както следва: до 3 ха - 2 записи; 3 - 10 ха - 3 записи; 11 и повече ха - 4 записи.

Всяко ново описание се провежда при устойчиво изменение на един или няколко таксационни показатели в сравнение с предишното място на таксация не по-малко от една степен, установена за даден показател.

Общата таксационна характеристика по данните от две и повече места на таксация се съставя в насаждението веднага след завършването на неговата таксация, с отчитане величината на частта от насаждението, характеризирана с всяко описание.

Сортиментирането се извършва със сортиментни таблици за цели дървостои.

За осигуряване на по-висока точност на окомерната таксация на насажденията в местата на таксация задължително се правят по 1-2 измервания на кръговата площ по метода на Битерлих.

4. Дешифровъчен метод на таксация по аерофотоснимки

Дешифровъчният метод на таксация се основава на аналитико-измерително дешифриране и качествени и количествени характеристики на насажденията по тяхното изображение на аерофотоснимки.

Този метод може да се прилага при наличие на специално дешифровъчна техника и съответно разработена технология.

5. Други методи

При установяване запаса на насажденията могат да се прилагат и други методи, които не противоречат на изискванията за точност, имат предимства пред изброените дотук методи и са посочени в Заданието за изработване на горскостопански план.

6. Установяване запаса на тополови насаждения

При тополовото стопанство запасът на дървостойките се установява както следва:

За зрелите култури - чрез клупиране на представителни редове - 5 - 10% от броя на дърветата в подотдела.

За младите и средновъзрастни култури - чрез средно пробно дърво, като височината и диаметърът на средното дърво се определят от измерване на 10 представителни дървета в две посоки или чрез растежни таблици.

При тополови култури със силно нарушена първоначална схема на залесяване - чрез пълно клупиране или по някой математико-статистически метод.

Камерална работа

1. Изчисляване на запасите и обема на сортиментите.

а) изчисляването на запасите на насажденията, таксирани чрез метода на пълното клупиране, пробните ленти и пробните площи се извършва върху сборен лист (форма 5), съставен въз основа на рекапитулацията на карнета за проведеното клупиране.

За изчисляване на стъблени обем се използват разредни обемни таблици.

Използването на други обемни таблици става с разрешението на Изпълнителна агенция по горите, с приемане на заданието за изработване на горскостопански план.

За приложението на обемните разредни таблици е необходимо да се определи височинният разряд. Това става по средните височини за трите централни степени на дебелина и разредните таблици. Изчислението на стъблените запаси се извършва по степени

на дебелина - през 4 см за високостъблените и през 2 см за културите, издънковите, тополовите и върбовите насаждения. Минималната степен на дебелина, за която се изчислява запасът е 10 см за високостъблените и 4 см за културите, издънковите и тополите.

Изчисляването на запасите при приложение на метода на диференцирания брой и големина на пробните площи се извършва с обемни таблици за всяка отделна пробна площ по самостоятелен височинен разред, определен по измерените на терена среден диаметър и средна височина. Обемът на стъблата и запасът на 1 хектар по дървесни видове и общо за всяка площадка се изчислява на самите карнети за клупиране. Така изчисленият запас за всяка площадка се пренася в сборния лист, където се извършва обобщението му за цялото насаждение.

Обемът на клоните се изчислява по обемните таблици за клоните или по таблица за определяне на обема на клоните в процент от стъблени обем в зависимост от средния процент на короната.

Закръглението при изчислителите работи е както следва: за броя на дърветата - 1 стъбло; за обема на 1 стъбло според закръглението на съответната таблица; за обема на всички стъбла от една степен на дебелина - $0,1 \text{ m}^3$, за обема на стъблата от всички степени на един дървесен вид и за всички дървесни видове - $0,1 \text{ m}^3$; за обема на стъблата на 1 ha - 1 m^3 ; за запаса на цялото насаждение - 5 m^3 за общ запас по-малък от 50 m^3 и 10 m^3 за общ запас по-голям от 50 m^3 .

Обемни таблици за клони

N по ред	Дървесни видове	Автори
1	2	3
1	Бял бор	Духовников, Ю., 1983
2	Черен бор	Шиков, К., 1965
3	Смърч	Недялков, С., 1950
4	Ела	Шиков, К., 1965
5	Високостъблен бук	Духовников, Ю., С. Недялков, А. Матеев, Кр. Кръстанов, 1963
6	Високостъблен зимен дъб и благу	Недялков, С., 1955
7	Евроамерикански тополи (P. robusta и P.I-214)	Кръстанов, Кр., В. Факиров, П. Беляков, П. Ганчев, 1984

Изчисляването на обема на сортиментите се извършва със сортиментни таблици за цели дървостои. За целта е необходимо да се знае средният диаметър, средната височина и класът на сортиментност. Средният диаметър е определен още на терена по правилото на Вайзе. Средната височина се изчислява като средноаритметична от тритецентрални степени на дебелина. Класът на сортиментност се определя в зависимост от процента на годните спрямо общия брой дървета, а именно: I клас - над 91%; II клас - от 71 до 90% и III клас под 70%. Сортиментирането по разредни обемно-сортиментни таблици се извършва върху сортиментна ведомост.

б) изчисляване на запаса при приложение на метода на Битерлих

Извършва се чрез умножение на кръговата площ за цялото насаждение с видовата височина, която отговаря на средната височина на таксираното насаждение

Видови височини

Дървесен вид	Бял бор	Черен бор	Смърч	Ела	Високостъблени		Нискостъблени				Култури		
					бук	дъб	бук	зимен дъб	благуи	цер	бял бор	черен бор	червен дъб
Височини	Видови височини												
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
3,0	2,64	2,67	2,67	-	2,58	2,43	2,79	2,76	2,88	2,91	3,33	3,20	2,83
3,5	2,76	2,76	2,70	-	2,66	2,59	2,84	2,87	3,01	3,01	3,54	3,41	3,00
4,0	3,92	2,92	2,88	-	2,80	2,76	3,00	3,00	3,20	3,16	3,75	3,62	3,18
4,5	3,10	3,15	3,02	-	2,97	3,02	3,15	3,20	3,42	3,38	3,96	3,83	3,36
5,0	3,35	3,35	3,25	-	3,15	3,25	3,30	3,40	3,60	3,50	4,18	4,04	3,53
5,5	3,57	3,58	3,46	-	3,35	3,47	3,52	3,58	3,74	3,68	4,39	4,24	3,70
6,0	3,78	3,78	3,66	3,61	3,54	3,66	3,72	3,78	3,96	3,90	4,60	4,45	3,88
6,5	4,03	4,03	3,90	3,83	3,77	3,90	3,96	4,03	4,10	4,10	4,81	4,66	4,06
7,0	4,27	4,27	4,13	4,02	3,99	4,13	4,20	4,20	4,27	4,27	5,02	4,86	4,23

7,5	4,50	4,42	4,35	4,24	4,20	4,35	4,35	4,42	4,50	4,50	5,23	5,07	4,40
8,0	4,72	4,64	4,56	4,46	4,40	4,56	4,56	4,64	4,64	4,64	5,44	5,28	4,58
8,5	4,93	4,84	4,84	4,67	4,59	4,85	4,76	4,84	4,84	4,84	5,65	5,49	4,76
9,0	5,13	5,04	5,04	4,89	4,77	5,04	4,95	5,04	4,95	4,95	5,86	5,70	4,93
9,5	5,41	5,32	5,32	5,10	4,94	5,32	5,13	5,22	5,13	5,13	6,07	5,90	5,10
10,0	5,60	5,50	5,50	5,32	5,10	5,50	5,30	5,40	5,30	5,30	6,28	6,11	5,28
10,5	5,88	5,78	5,77	5,52	5,35	5,78	5,56	5,67	5,46	5,46	6,50	6,32	5,46
11,0	6,05	5,94	5,94	5,75	5,50	6,05	5,72	5,38	5,61	5,61	6,71	6,52	5,63
11,5	6,32	6,10	6,21	5,97	5,75	6,21	5,98	5,98	5,75	5,75	7,92	6,73	5,80
12,0	6,60	6,36	6,48	6,19	5,88	6,48	6,12	6,24	5,88	5,88	7,13	6,94	5,98
12,5	6,75	6,50	6,62	6,41	6,12	6,63	6,38	6,38	6,00	6,00	7,34	7,15	6,16
13,0	7,02	6,76	6,89	6,63	6,37	6,89	6,50	6,50	6,11	6,11	7,55	7,36	6,33
13,5	7,15	6,88	7,15	6,84	6,62	7,16	6,62	6,62	6,21	6,21	7,76	7,56	6,50
14,0	7,42	7,14	7,28	7,06	6,72	7,28	6,86	6,86	6,30	6,44	7,97	7,77	6,68
14,5	7,54	7,25	7,54	7,26	6,96	7,54	6,96	7,10	6,52	6,52	8,18	7,97	6,86
15,0	7,80	7,50	7,80	7,47	7,20	7,80	7,20	7,35	6,60	6,75	8,40	8,18	7,03
15,5	8,06	7,75	7,90	7,68	7,44	8,06	7,28	7,44	6,82	6,82	8,61	8,39	7,20
16,0	8,16	8,00	8,16	7,90	7,52	8,16	7,52	7,68	6,88	7,04	8,82	8,60	7,38
16,5	8,41	8,08	8,41	8,11	7,75	8,42	7,59	7,92	7,10	7,26	9,03	8,81	7,56
17,0	8,50	8,33	8,50	8,31	7,99	8,67	7,82	7,99	7,14	7,31	9,24	9,01	7,73
17,5	8,75	8,58	8,75	8,53	8,22	8,93	8,05	8,22	7,35	7,52	9,45	9,22	7,90
18,0	9,00	8,64	9,00	8,75	8,46	9,00	8,10	8,46	7,56	7,56	9,66	9,43	8,08
18,5	9,06	8,88	9,06	8,96	8,51	9,25	8,32	8,51	7,77	7,77	9,88	9,63	8,26
19,0	9,32	9,12	9,31	9,16	8,74	9,50	8,36	8,74	7,79	7,79	10,09	9,85	8,43
19,5	9,55	9,36	9,55	9,36	8,97	9,75	8,58	8,97	7,99	7,99	10,30	10,05	8,60
20,0	9,80	9,40	9,60	9,56	9,20	9,80	8,80	9,00	8,20	8,00	10,51	10,26	8,78
20,5	9,84	9,64	9,84	9,75	9,22	10,05	8,82	9,22	8,40	8,20	10,72	10,47	8,96
21,0	10,08	9,87	10,08	9,93	9,45	10,29	9,03	9,24	8,61	8,40	10,93	10,68	9,13
21,5	10,32	10,10	10,32	10,15	9,68	10,32	9,03	9,46	8,60	8,39	11,14	10,88	9,30
22,0	10,56	10,12	10,34	10,36	9,90	10,56	9,24	9,68	8,80	8,58	11,35	11,09	9,48
22,5	10,58	10,35	10,58	10,55	10,12	10,80	9,45	9,67	9,00	8,78	11,56	11,30	9,66
23,0	10,81	10,58	10,81	10,74	10,35	11,04	9,66	9,89	9,20	8,97	11,77	11,50	9,83
23,5	11,04	10,81	11,04	10,95	10,58	11,28	9,64	10,10	9,16	8,93	11,98	11,71	10,00
24,0	11,28	11,04	11,28	11,16	10,56	11,28	9,84	10,32	9,36	9,12	12,19	11,92	10,18
24,5	11,52	11,27	11,27	11,36	10,78	11,52	10,05	10,54	9,56	9,31	12,40	12,31	10,36
25,0	11,75	11,25	11,50	11,55	11,00	11,75	10,05	10,50	9,75	9,25	12,61	12,34	10,53
25,5	11,73	11,48	11,73	11,73	11,22	11,99					12,62	12,54	10,71
26,0	11,96	11,70	11,96	11,91	11,44	12,22					13,04	12,75	10,81
26,5	12,19	11,92	12,19	12,11	11,66	12,46					13,25	12,96	11,06
27,0	12,42	12,15	12,15	12,31	11,88	12,42					13,46	13,16	11,23
27,5	12,38	12,38	12,38	12,49	11,83	12,65					13,67	13,37	11,40
28,0	12,60	12,32	12,60	12,66	12,04	12,88					13,88	13,58	11,58
28,5	12,82	12,54	12,82	12,84	12,25	13,11					14,09	13,97	11,76
29,0	13,05	12,76	12,76	13,02	12,47	13,43					14,30	14,00	11,93
29,5	13,28	12,98	12,98	13,20	12,68	13,57					14,51	14,20	12,10
30,0	13,50	13,20	13,20	13,38	12,90	13,50					14,72	14,41	12,28
30,5	13,72	13,42	13,42	13,55	13,11	13,73							
31,0	13,64	13,33	13,33	13,73	13,33	13,95							
31,5	13,86	13,54	13,54	13,90	13,54	14,18							
32,0	14,08	13,76	13,76	14,08	13,76	14,40							
32,5	14,30	13,98	13,97	14,28	13,97	14,63							

Видови височини за тополовите култури с възраст до 10 год.

H, м	P. regenerata		P. robusta		P. I - 214	
	до 20 м ²	над 20 м ²	до 20 м ²	над 20 м ²	до 20 м ²	над 20 м ²
1	2	3	4	5	6	7
5,0	3,430	3,360	3,415	3,130	3,250	3,090
5,5	3,498	3,365	3,536	3,218	3,382	3,174
6,0	3,582	3,378	3,666	3,336	3,522	3,282
6,5	3,685	3,464	3,809	3,464	3,672	3,414
7,0	3,794	3,500	3,941	3,577	3,808	3,556
7,5	3,8,77	3,577	4,087	3,720	3,945	3,705
8,0	4,000	3,680	4,208	3,832	4,096	3,832
8,5	4,097	3,7,82	4,301	3,952	4,224	3,972
9,0	4,203	3,906	4,428	4,077	4,383	4,131
9,5	4,313	3,990	4,531	4,208	4,531	4,275
10,0	4,440	4,100	4,690	4,340	4,690	4,430
10,5	4,546	4,210	4,798	4,483	4,819	4,567
11,0	4,697	4,323	4,972	4,609	4,994	4,719
11,5	4,795	4,450	5,106	4,738	5,140	4,864
12,0	4,920	4,560	5,244	4,848	5,316	5,004
12,5	5,062	4,688	5,400	4,975	5,487	5,150
13,0	5,200	4,810	5,551	5,096	5,668	5,304
13,5	5,305	4,900	5,656	5,224	5,791	5,440
14,0	5,418	4,998	5,796	5,362	5,922	5,600
14,5	5,539	5,104	5,916	5,481	6,090	5,756
15,0	5,655	5,205	6,080	5,625	6,225	5,880

15,5	5,766	5,332	6,215	5,668	6,386	5,983
16,0	5,904	5,472	6,368	5,840	6,544	6,160
16,5	6,098	5,660	6,501	5,940	6,699	6,286
17,0	6,154	5,661	6,647	6,052	6,851	6,426
17,5	6,265	5,792	6,755	6,212	7,017	6,580
18,0	6,408	5,922	6,912	6,354	7,110	6,714
18,5	6,530	6,031	7,030	6,475	7,252	6,863
19,0	6,650	6,061	7,125	6,593	7,315	6,954
19,5	6,766	6,142	7,254	6,688	7,410	7,059
20,0	6,900	6,280	7,400	6,800	7,520	7,160
20,5	7,031	6,396	7,482	6,908	7,646	7,318
21,0	7,161	6,510	7,581	7,035	7,718	7,413
21,5	7,267	6,622	7,697	7,181	7,847	7,546
22,0	7,392	6,710	7,810	7,326	7,920	7,678
22,5	7,515	6,750	7,942	7,470	8,032	7,785
23,0	7,659	6,854	8,050	7,567	8,142	7,884
23,5	7,788	6,956	8,178	7,684	8,272	8,037
24,0	7,872	7,032	8,280	7,824	8,352	8,184
24,5	8,011	7,154	8,403	7,913	8,501	8,305
25,0	8,150	7,275	8,550	8,050	8,575	8,425

Видови височини за тополовите култури с възраст над 10 год.

Hm	P. regenerata		P. robusta		P. I - 214	
	до 20 м ²	над 20 м ²	до 20 м ²	до 20 м ²	над 20 м ²	до 20 м ²
1	2	3	4	5	6	7
12,0	5,434	5,280	5,976	5,508	5,868	5,616
12,5	5,650	5,438	6,150	5,678	6,088	5,800
13,0	5,785	5,603	6,331	5,850	6,292	6,006
13,5	5,594	5,724	6,507	6,034	6,480	6,169
14,0	6,062	5,838	6,692	6,188	6,678	6,356
14,5	6,191	6,018	6,902	6,322	6,858	6,510
15,0	6,345	6,150	7,080	6,495	7,080	6,690
15,5	6,463	6,293	7,254	6,696	7,254	6,866
16,0	6,640	6,432	7,472	6,848	7,472	7,072
16,5	6,765	6,567	7,672	6,996	7,672	7,227
17,0	6,902	6,732	7,854	7,174	7,871	7,412
17,5	7,052	6,860	8,050	7,315	8,085	7,595
18,0	7,200	6,966	8,226	7,488	8,262	7,776
18,5	7,344	7,122	8,417	7,640	8,454	7,955
19,0	7,464	7,358	8,607	7,809	8,664	8,132
19,5	7,605	7,371	8,775	7,956	8,853	8,287
20,0	7,720	7,520	8,960	8,140	9,060	8,540
20,5	7,831	7,605	9,163	8,303	9,266	8,671
21,0	7,980	7,749	9,345	8,463	9,471	8,841
21,5	8,127	7,890	9,546	8,621	9,654	9,030
22,0	8,272	8,008	9,724	8,778	9,856	9,196
22,5	8,347	8,145	9,900	8,932	10,035	9,382
23,0	8,487	8,280	10,074	9,085	10,235	9,568
23,5	8,624	8,389	10,270	9,259	10,434	9,729
24,0	8,736	8,544	10,464	9,432	10,632	9,936
24,5	8,869	8,673	10,658	9,604	10,829	10,118
25,0	9,025	8,825	10,850	9,750	11,050	10,325
25,5	9,205	8,976	11,041	9,920	11,245	10,506
26,0	9,360	9,100	11,232	10,062	11,440	10,660
26,5	9,487	9,169	11,342	10,229	11,633	10,838
27,0	9,612	9,288	11,475	10,341	11,826	10,962
27,5	9,707	9,432	11,605	10,422	12,018	11,110
28,0	9,856	9,548	11,704	10,500	12,180	11,256
28,5	9,975	9,633	11,828	10,630	12,369	11,400
29,0	10,092	9,773	11,977	10,730	12,528	11,542
29,5	10,266	9,942	12,124	10,915	12,744	11,471
30,0	10,350	10,050	12,180	10,950	12,930	11,880
30,5	10,462	10,156	12,322	11,071	13,115	11,986
31,0	10,633	10,323	12,524	11,253	13,330	12,183
31,5	10,740	10,458	12,663	11,277	13,482	12,348
32,0	10,880	10,650	12,704	11,360	13,632	12,416
32,5	11,050	10,725	12,902	11,537	13,845	12,610
33,0	11,154	10,791	12,969	11,616	13,992	12,770
33,5	11,256	10,888	13,032	11,624	14,170	12,897
34,0	11,424	11,050	13,226	11,798	14,382	13,090
34,5	11,523	11,143	13,248	11,937	14,490	13,213
35,0	11,690	11,305	13,440	12,110	14,700	13,405

Изчисленията се правят по дървесни видове (форма 6). При използването на опростения уред на Битерлих или призмата на Анучин при наклонен терен, полученият резултат за кръговата площ на всяка площадка се коригира с коефициент

Наклон		Коефициент	Наклон		Коефициент	Наклон		Коефициент
в %	в градуси		в %	в градуси		в %	в градуси	
1	2	3	4	5	6	7	8	9
10	6	1,00	42	23	1,08	60	31	1,16
17	10	1,01	45	24	1,09	62	32	1,17
23	13	1,02	47	25	1,10	64	32	1,18
27	15	1,03	49	26	1,11	65	33	1,19
30	17	1,04	51	27	1,12	67	34	1,20
34	19	1,05	54	28	1,13	69	35	1,21
37	20	1,06	56	29	1,14	71	35	1,22
39	22	1,07	58	30	1,15	-	-	-

Когато при реласкопирането е извършено и клупиране, изчисленията се извършват във форма 6

Форма 6

ГТЕ / ГСЕ..... отдел..... подотделвъзраст..... площха

Кръгова площ и установяване броя на стъблата по ъглобройни площадки																								За про- ба- та
Кръгова площ		001	002	003	004	005	007	009	011	014	017	020	023	026	030	034	039	043	048	053	058	064		
Фактор за броя на стъблата при	ч.ф.1	100	50	33	25	20	14	11	9	7	6	5	4	4	3	3	3	2	2	2	2	2		
	ч.ф.2	200	100	66	50	40	28	22	18	14	12	10	9	8	7	6	6	5	4	4	3	3		
	ч.ф.4	400	200	133	100	80	57	44	36	29	24	20	17	15	13	12	10	9	8	8	7	6		
D 1,30		10	14	18	22	26	30	34	38	42	46	50	54	58	62	66	70	74	78	82	86	90		
Проба N		Дървесен вид - смърч																						
1				1		5		3		6	1												16	
2							2	2	5	3	4	1	1										18	
3					1	4	7	2	2	4	2												22	
4			1		2	2	4	1	2	2													14	
5				1	2	3	6	5	3	6	5			1									32	
6						3	2	7	3	5	4	1	1										26	
Общо сума от проби 1-6			1	2	5	17	21	20	15	26	16	2	2	1									128	
Ср. брой стъбла х ф. 1			0,17	0,33	0,83	2,83	3,50	3,33	2,50	4,33	2,67	0,33	0,33	0,17									21,32	
Кръгова площ			0,17	0,33	0,83	2,83	3,50	3,33	2,50	4,33	2,67	0,33	0,33	0,17									21,32	
х факт. за бр. стъб. за ч.ф. 1			50	33	25	20	14	11	9	7	6	5	4	4										
Действ. бр. стъбла на 1 ha			8,5	11,0	20,8	56,6	49,0	36,6	22,5	30,3	16,0	1,6	1,3	0,7									254,9	

в) Изчисляване на запасите при приложение на метода на разстоянията. По данните от измерванията на височините за трите централни степени на дебелина се изчисляват средноаритметичните височини и се определя височинният разред (форма 7). Изчислява се и средният процент на короните, а по него и обемът на клоните в проценти от стъблената маса. По обемната таблица за така определения височинен разред се извършва кубирание на всички измерени на пунктовете дървета. След това се изчислява средноаритметичната стойност на измерените разстояния от нулевото дърво до третия му най-близък съсед. По средноаритметичното разстояние (a_3) се определя гъстотата на дървостоя.

Форма 7

Таксационен карнет
 Таксиране по метода на разстоянията
 обект на планиране..... Горскостопански участък
 отдел подотдел проектант

Таксационни показатели	Общи сведения
------------------------	---------------

Таксационни показатели				Общи сведения				
Състав			% на клоните			Окомерна пълнота:		
Ср. А:			Обем на измерените д-та:			Масова пълнота:		
Ср. Н:			Обем на стъблата на ха:			Бонитет:		
Ср. D:			Обем на клоните:			Дървета на ха:		
Височинен разред			Обем на цели дървета			Запас на ха:		
% корона			на 1 ха:			Нормален запас:		
			Обем на насаждението:					
Данни от измерванията								
Пункт N	a3	Пункт N	a3	Клупиране		Измерени височини в метри	Обем в m³	
				D 1,3	Брой дървета		Брой дървета	Vi
1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20		21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31 32 33 34 35 36 37 38 39 40		12				
				14				
				16				
				18				
				20				
				22				
				24				
				26				
				28				
				30				
				32				
				34				
				36				
				38				
				40				
				42				
				44				
				46				
				48				
				50				
52								
54								
56								
58								
60								
				Общо				

Определяне на броя на дърветата на 1 ха в зависимост от средноаритметичната стойност на разстоянието от 3-та степен $\overline{a_3}$ по Приесол, 1974 г.

a ₃	N	a ₃	N	a ₃	N	a ₃	N
1	2	3	4	5	6	7	8
3.00	1258	4.05	705	5.10	445	6.15	306
3.05	1244	4.10	688	5.15	436	6.20	301
3.10	1204	4.15	672	5.20	428	6.25	296
3.15	1166	4.20	656	5.25	420	6.30	292
3.20	1130	4.25	641	5.30	412	6.35	287
3.25	1095	4.30	626	5.35	404	6.40	282
3.30	1062	4.35	612	5.40	397	6.45	278
3.35	1031	4.40	598	5.45	390	6.50	274
3.40	1001	4.45	584	5.50	383	6.55	270
3.45	972	4.50	572	5.55	376	6.60	266
3.50	944	4.55	559	5.60	369	6.65	262
3.55	918	4.60	547	5.65	363	6.70	258
3.60	893	4.65	535	5.70	356	6.75	254
3.65	869	4.70	524	5.75	350	6.80	247
3.70	845	4.75	513	5.80	344	6.85	245
3.75	823	4.80	502	5.85	338	6.90	243
3.80	801	4.85	492	5.90	333	6.95	240
3.85	781	4.90	482	5.95	327	7.00	236
3.90	761	4.95	472	6.00	322		
3.95	742	5.00	463	6.05	316		
4.00	723	5.05	454	6.10	311		

Стъбленият обем на 1 ха се изчислява по формулата:

$V = V_n C$, където

V - обем на дървостоя в м³/ха;

V_n - обем на измерените на пунктовете дървета в м³;

C - преводен коефициент, който се изчислява като отношение на броя на дърветата, отчетен от таблица 14 (Nr) и броя на измерените дървета (Nn), или $C = Nr : Nn$

Изчисляването на обема на сортиментите се извършва със сортиментни таблици за цели дървостои. Класът на сортиментност се определя, както при метода на пълното клупиране, пробните ленти и пробните площи.

От обема на насаждението на 1 хектар се изчислява обемът на цялата площ. Обемът на клоните се изчислява, както и при другите методи.

г) Изчисляване на запасите при приложение на комбинирания метод. То се извършва въз основа на измерванията на терена, като се прави обща обработка за всички пробни площи, като измерените радиуси се редуцират според наклона. Изброените дървета по дървесни видове се привеждат към един хектар по формулата: $N_{ha} = \Sigma N_i : \Sigma f_i$, където ΣN_i - сумата на броя на дърветата в отделните пробни площи, а Σf_i - сумата на площите на пробните площи в хектари. След това се определя средното разстояние между дърветата по формулата: $a_{cp} = \sqrt{10000 / N}$, където N е броят на дърветата на 1 хектар. От всички измерени диаметри се изчислява средния диаметър по кръгова площ, а от измерените височини - съответно средната височина.

Обемът на насажденията се изчислява въз основа на следните формули за основните дървесни видове:

Обемът на насажденията се изчислява въз основа на следните формули за основните дървесни видове (Михов, 2005):

$$V = \left(\frac{d_{cp}}{a_{cp}}\right)^2 (0.71 + 0.39 H - 0.0022 H^2) - \text{бял бор}$$

$$V = \left(\frac{d_{cp}}{a_{cp}}\right)^2 (0.55 + 0.435 H - 0.0029 H^2) - \text{смърч}$$

$$V = \left(\frac{d_{cp}}{a_{cp}}\right)^2 (0.55 + 0.41 H - 0.0017 H^2) - \text{ела}$$

$$V = \left(\frac{d_{cp}}{a_{cp}}\right)^2 (0.86 + 0.34 H - 0.00052 H^2) - \text{бук}$$

$$V = \left(\frac{d_{cp}}{a_{cp}}\right)^2 (1.23 + 0.35 H) - \text{дъб}$$

където: V - обем на насажденията в m^3/ha

d_{cp} - среден диаметър в см

a_{cp} - средно разстояние между дърветата в м

H - средна височина на насаждението в м.

Обемът на клоните се определя както при останалите методи.

Изчисляването обема на сортиментите се извършва чрез сортиментните таблици за цели дървостои. Класът на сортиментност се определя в зависимост от процента на годните дървета от общия брой дървета в пробните площи.

д) Изчисляване на запасите на неклупираните насаждения. Извършва се с растежни таблици по данните за възрастта, средната височина, пълнотата и участието на всеки дървесен вид на насажденията със средна височина 3 m и нагоре.

По установената възраст и средната височина се определя бонитетът за всеки дървесен вид.

Съгласно средната възраст и бонитета от растежните таблици за съответния дървесен вид се отчита запасът на стъблената маса на 1 ха (без клони).

Растежни таблици

N по ред	Дървесни видове	Автори
1	2	3
1	Бял бор	Тюрин, 1983
2	Смърч	Тюрин, 1983
3	Ела	Шиков, К.
4	Черен бор	Недялков, С., 1983
5	Бяла мура	Недялков, С., Кр. Кръстанов, 1983
6	Бялборови култури	Кръстанов К., П. Беляков, К. Шиков, 1983
7	Черноборови култури	Цаков, Хр., 1983
8	Високостъблен горун, благуи, летен дъб, цер	Вименауер, 1983
9	Червен дъб	Бирк (унгарски)
10	Високостъблен бук и габър	Недялков, С., 1983
11	Високостъблена липа	Армашеску, С., Г. Тома, Т. Дорин, И. Децей, 1983
12	Високостъблена бреза	Тюрин, 1983
13	Високостъблен ясен	Орлов, 1983
14	Високостъблени евроамерикански тополи	Кръстанов, Кр., В. Факиров, П. Беляков, Хр. Цаков, П. Ганчев, 1987
15	Високостъблена трепетлика	Тюрин, 1983
16	Високостъблен чинар	Кръстанов К., П. Беляков, Б. Кюлев, Р. Миланов, 1983
17	Акациеви култури	Георгиев, Ж., 1983
18	Издънкова липа	Матвеев, Матин, 1983
19	Издънкова акация	Георгиев, Ж., 1983
20	Издънкови благуи, летен дъб, космат дъб, горун	Шустов, 1983
21	Цер	Димитров, Е.П.
22	Издънков бук	Недялков, С., Кр. Кръстанов, П. Беляков, 1983
23	Издънков келяв габър	Георгиев, Ж., 1983
24	Издънкова елша	Давидов, 1983
25	Издънкова върба	Георгиев, Ж., 1983

Може да се използва и опростеният метод за изчисляване на запаса само по средна височина, по обемните таблици за цели дървостои.

Растеж и производителност за цели дървостои на различните дървесни видове (без клоии) по средна височина при пълнота 1.0 на дървостоя

Н _{ср.} м	бял бор	смърч	ела	бяла мура	чер бор	бук вис.	дъб вис.	липа	тре- петл.	топо ла	Издънкови		
											бук	дъб	ак.
	м ³												
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
3	15	24	23	22	42	10	26	48	16	9	25	20	9
4	27	43	36	36	56	19	32	60	25	14	40	30	13
5	42	63	52	53	72	29	38	72	35	19	55	42	19
6	57	84	69	73	90	40	46	84	46	26	71	52	25
7	72	105	89	93	108	52	54	96	58	33	88	62	38
8	88	127	110	121	128	65	62	110	71	42	105	72	41
9	105	150	135	151	150	79	70	125	84	52	121	84	50
10	123	174	160	184	176	94	80	140	98	62	137	96	60
11	142	199	190	220	202	110	90	155	113	74	153	108	72
12	162	225	220	255	223	128	100	170	128	88	170	121	83
13	183	252	252	292	252	148	110	190	143	104	186	134	95
14	205	280	285	327	276	170	120	205	150	120	202	148	107
15	227	308	318	363	300	193	130	225	170	138	217	163	121
16	250	337	352	400	324	216	140	245	194	158	234	178	137
17	273	367	387	435	348	239	151	265	213	173	250	193	155
18	293	397	422	470	372	262	162	285	232	202	266	208	172
19	319	427	458	507	396	285	173	305	253	230	282	224	190
20	342	458	496	542	420	308	184	330	275	256	296	240	
21	366	490	536	578	444	331	195	355	299	280		257	
22	391	523	578	613	468	354	206	380	324	304		275	
23	416	557	620	648	492	378	218	405	349	330		294	
24	441	591	662	684	516	402	231	425	374	363		314	
25	487	625	704	720	540	426	244	455	399	378		335	
26	494	661	746	760	564	450	257	485	424	404	-	358	-
27	522	698	788	760	564	474	270	510	449			383	
28	551	736	832			498	283	540	474			408	
29	581	775	878			522	298	565	499			433	
30	611	815	924			546	314	595	524			459	
31	642	856	970			570	330	630				489	
32	673	898	1016			594	346	660					
33	704	941	1066			618	362	695					
34	735	984	1116			640	378	730					
35	766	1027	1166			660	394	765					

Полученият обем на 1 ха се редуцира на установената пълнота на насажденията и на процентното участие на дървесния вид в състава на насаждението.

Когато в таблицата липсват данни за установената средна възраст на насаждението, извършва се интерполация или екстраполация по най-близките възрасти.

Запасът на сложните насаждения се изчислява поотделно за всеки дървесен вид и етаж от дървостоя по описания начин, като се използват съответните таксационни данни.

Закръглянето на данните е както следва: за възрастта и височината - според изискванията на таксацията; за запаса на 1 ха - 1 м³; за запаса на цялата площ - 5 м³ за насажденията със запас, по-малък от 50 м³ и 10 м³ за насажденията със запаси, по-големи от 50 м³.

Използването на други таблици за изчисление на запасите или за бонитиране на насажденията става с решение от ведомството на горите, с приемане на Заданието за изработване на горскостопански план.

Изчисляването на обемите на сортиментите става чрез сортиментни таблици за цели дървостои. Класът на сортиментност се определя както при другите методи.

Препоръчителни сортиментни таблици за цели дървостои

N	Дървесен вид	Автор на таблиците	Година на издаване	Входни параметри
1.	Бял бор млади и среднов.	Ю. Духовников	1953	Нср., Дср.
2.	Смърч млади и среднов.	Ю. Духовников	1953	Нср., Дср.
3.	Бял бор- естествен	И. Михов	1980	Дср.
4.	Смърч - естествен	И. Михов	1980	Дср.
5.	Ела - естествен	И. Михов	1980	Дср.
6.	Бяла мура – естеств.	И. Михов	1980	Дср.
7.	Черен бор – естеств.	И. Михов	1980	Дср.
8.	Бук - естествен	И. Михов	2000	Дср.
9.	Дъб - естествен	И. Михов, Р. Петрин	2002	Дср.
10.	Цер - издънков	Ю. Духовников, И. Кумчев	1953	Нср., Дср.
11.	Липа	Ю. Духовников	1953	Нср., Дср.

Забележка: За бялборови, зимендъбови и букови семенни насаждения могат да се използват и бонитетни сортиментни таблици за първи клас на сортиментност на К. Богданов и Т. Тончев, 2000 г. (сп. „Лесовъдска мисъл”). За целта е необходимо да се определи средната доминираща височина.

2. Установяване на текущият прираст по обем на насажденията

Текущият прираст по обем на насажденията се определя в зависимост от приложеният метод на таксирание.

При измерителните (пробностъблени методи), той се определя директно от пробните дървета, на които се прави частичен стъблен анализ за установяване на обема в момента и в началото на определен период от време (5 или 10 години).

При насаждения, в които е извършено клупиране (пълно клупиране, метод на пробните ленти, метод на пробните площи, метод на разстоянията и др.) определянето на текущият обем прираст се извършва косвено, чрез формулата на Шнайдер.

За целта, след клупирането с помощта на Преслеровия свредел се вземат прирастни проби от средни пробни дървета от всяка степен на дебелина. Пробните дървета се избират така, че да съответствуват по диаметър на средния диаметър на степента на дебелина и да бъдат нормално развити. Освен вземането на прирастни проби на същите дървета се измерват дължините на короните и височината и се оценява окомерно интензивността на растежа по височина в следните 5 степени: спрял, слаб, умерен, добър, много добър и превъзходен. Дължината на короната от височината на дърветата може да се определи и окомерно в три относителни степени, а именно: над 1/2; от 1/4 до 1/2 и по-малка от 1/4. От взетите прирастни проби се установява броя на годишните пръстени в 1 см, измерен отвън навътре.

Изчисляването на прираста се извършва по формулата на Шнайдер, а именно:

$$P_v = \frac{k}{d.n},$$

където: **к** - коефициент, който се движи от 400-800 и се отчита в зависимост от интензивността на растежа и дължината на короната; **d** - диаметър на дървото без кора в см и **n** - брой на годишните пръстени в 1 см.

Стойности на коефициента **к** от формулата на Шнайдер

Дължина на короната в части от височината на дърветата	Интензивност на растежа по височина					
	спрял	слаб	умерен	добър	мн. добър	превъзходен
По-голяма от 1/2	400	470	530	600	670	730
От 1/2 до 1/4	400	500	570	630	700	770
По-малка от 1/4	400	530	600	670	730	800

След кубирането, на основата на така изчисленият процентен прираст и данните в сборния лист се изчислява прираста по обем на степените на дебелина по формулата:

$$Z_{vi}^{tek} = 0,01 \cdot v_i \cdot P_{vi} / M^3,$$

където: Z_{vi}^{tek} - текущ прираст по обем на *i*-тата степен на дебелина; v_i - обем на *i*-тата степен на дебелина; P_{vi} - процент на текущия прираст на *i*-тата степен и **n** - брой на степените на дебелина.

При насаждения, таксирани по методи без клупиране прирастът по обем може да се определи също по формулата на Шнайдер. В този случай прирастните проби се вземат от 3-4 дървета със средни размери. След изчисляването на процентния прираст на всяко дърво се изчислява средноаритметичен процент, който се използва за изчисляване на общия текущ обем прираст на насаждението по формулата:

$$Z_v^{tek} = 0,01 \cdot V \cdot P_v / M^3,$$

където: Z_v^{tek} - текущ прираст по обем на насаждението; **V** - стъблен обем на насаждението в M^3 и P_v - средноаритметичен процентен прираст на пробните дървета.

Текущият прираст на насажденията, таксирани по методи без клупиране може да се определи и с помощта на растежните таблици по известните формули на Герхардт, а именно:

$$Z_v^{tek} = Z_{vt}^{tek} (1,7 - 0,7 \cdot k) \cdot k \quad \text{- за светлолюбиви видове;}$$

$$Z_v^{tek} = Z_{vt}^{tek} (2,0 - k) \cdot k \quad \text{- за сенкоиздръжливи видове,}$$

където: Z_v^{tek} - текущ прираст по обем на насаждението в M^3/ha ; Z_{vt}^{tek} - текущ прираст по обем, отчетен по бонитета и средната възраст на насаждението от растежните таблици за наличния дървостой в M^3/ha и **к** - пълнота на насаждението.

Пълнотата на насаждението при математико-статистическите методи без клупиране е масова, а при окомерните (таблични) методи е окомерна.

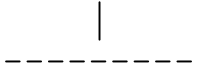
Тези формули могат да се прилагат и при насаждения, таксирани с пълно или частично клупиране. Тук също се използва изчислената масова пълнота на дървостойте.

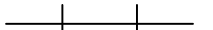
При смесените и сложни насаждения, текущият прираст се изчислява по дървесни видове и етажи, като се използва или пълнотата изчислена по маса за всеки дървесен вид или пък се отчита и участието на видовете, когато пълнотата е оценявана общо за насаждението.

Условни знаци за картите по противопожарно устройство на горските територии

 Барьерна преграда - непрекъсната линия с ширина 1.5- 2.0 мм.

 Лесокултурна преграда - прекъсната линия от тирета с дължина 10 мм., ширина 1.5 мм. Разстояние между тиретата е 8 мм.

 Минерализована ивица - прекъсната линия от тирета с дължина 5 мм., ширина 1.5 мм. и разстояние между тях 2 мм.

 Санитарна ивица - непрекъсната линия с ширина 0.5 мм. преминаваща през всеки 20 мм. през средата на напречни линии с дължина 4 мм.

 Пожароопасен обект - (когато поради малки размери не може да се отрази с площта си в мащаба на картата- отделна постройка, сметище, гробище, цех и т.н.)- кръгче с диаметър 5 мм. и кръстче в него.

 Място за паркиране - правоъгълник с размери 6x4 мм. и буква “Р” разположена в него.

Място за палене на огън - кръгче с диаметър 3 мм.

размери 8x8 мм.

Противопожарно депо - стилизирани кръстосани кирка и лопата с общи

Стационарен наблюдателен пункт - кръгче с диаметър 2 мм. и конус над него с височина 5 мм.

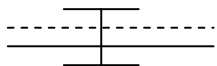
Хеликоптерна площадка - елипса и кръстче с общи размери 10x5 мм.

Водоизточник за зареждане на противопожарна техника – правоъгълник с размери 6x4 мм., оцветена с червен цвят ако е съществуваща и заштрихована, ако е проектирана

 Път за движение на противопожарни автоцистерни и място за обръщане - червена линия с ширина 0.5 мм. и кръгче с диаметър 3 мм. Оцветено с червен цвят. Когато пътят отговаря на изискванията за движение на противопожарна техника линията е непрекъсната, а когато е проектиран за ремонт- линията е прекъсната с дължина на тирето 10 мм.

 Маршрут за патрулиране - прекъсната червена линия от тирета с дължина 10 мм., ширина 1.5 мм и точка между тях. Разстояние между тиретата 8 мм.

Барьера на горски автомобилен път. Общ размер 4х4 мм.

Съществуващите естествени и изкуствени прегради и други съоръжения се означават с черен условен знак, а проектираните- със син.

Оцветяването на подотделите според класа на пожарна опасност на насажденията е както следва: първи клас- със светлочервен цвят; втори клас- с оранжев цвят; и трети клас- със зелен цвят.

Всички водни площи се оцветяват със светлосин цвят.

ТАБЛИЦИ ЗА ТАКСАЦИОННА ХАРАКТЕРИСТИКА

За разпределение на площта по вид на подотдела и групи гори

Вид на земите	Група гори					Всичко	%
	Иглолистни	Широколистни	Тополови	Издънкове за превръщане	Ниско-стъблени		
1	2	3	4	5	6	7	8
хектари							
A. Насаждения							
а) с площта 0.4 - 1.0 в това число:							
1. от ест. произход							
2. склопени култури							
3. несклопени култури							
б) с площта 0.1 - 0.3 в това число:							
1. от ест. произход							
2. изредени култури							
Всичко							
Б. Клек							
Всичко залесена площ							
В. Незалес. горска площ, за залесяване							
1. Пожарища							
2. Голини							
3. Сечища							
Всичко							
Г. Недървопронзв. горска площ							
1. Обработваеми площи							
2. Ливади							
3. Поляни							
4. Разсадници							
5. Пътища							
6. Просеки							
7. Дворни места							
8. Временни складове							
9. Лесонепригодни голини							
10. Скали							
11. Лесонепр. площи, обрасли с дървесна и храстова растителност							
12. Блата							
13. Езера							
14. Мочури							
15. Водоеми							
16. Високотланински пасища							

**Разпределение на залесената площ и запаса без клони по
групи гори и по функции**

Групи гори	Иглолистни			Широколистни			Всичко		
	обща площ	залес. площ	запас	обща площ	залес. площ	запас	обща площ	залес. площ	запас
	ха		м ³	ха		м ³	ха		м ³
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
I. СТОПАНСКИ									
II. ЗАЩИТНИ, в т.ч.									
За защита на почвите									
За защита на водите									
За защита на урбанизирани територии									
За защита на сгради и обекти на техническа инфраструктура									
Горна граница на гората									
Защитни пояси									
Гори създадени по ТПБЕ									
III. СПЕЦИАЛНИ									
Защитени територии по ЗЗТ									
Защитени зони по ЗБР									
Други по ред на други закони									
За семепроизв.насаждения и градини									
Горски разсадници									
Опитни и географски култури									
Дендрариуми									
Научно изслед. и учебно-опитни гори									
Токовища									
До 200 м. около хижи									
До 200 м. около обекти с религ.значение									
Бази за интензивно стопанисване на дивеча									
Горски територии с рекреат.значение									
За поддържане на ландшафта									
Горски територии с ВКС									
Гори във фаза на старост									
Всичко II+III									
Общо I+II+III									

Забележка: Залесената площ в тази таблица включва и клека.

Разпределение на залесената площ и запаса по типове месторастения

Област, пояс, подпояс, наименование на типове месторастения	Съкратено обозначение	Площ в (ха)	%	Запас, стояща (м³)	%
I	2	3	4	5	6

Разпределение на залесената площ по класове на възраст при двете/двата последователни инвентаризации/горскостопански планове

Година на ивент.// План.	Класове на възраст								Всичко	
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII		над VIII
.....%										100,0
.....%										100,0
Разлика										

Разпределение на общия дървесен запас (с клонои) по класове на възраст при двете/двата последователни инвентаризации/горскостопански планове

Година на ивент. План.	Класове на възраст								Всичко
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII над VIII	
	Кубически метри стояща маса								
%,,									100,0
%,,									100,0
Разлика									

За разпределение на залесената площ, общия дървесен запас и средния дървесен прираст по класове (с подкласове) на възраст в стопански клас

Класове на възраст	Подкласове на възраст	Площ		Запас на основни насаждения		Запас на надлесни дървета	Среден дървесен прираст
		ха	%	м ³	%	м ³	
1	2	3	4	5	6	7	8
I	I а						
	I б						
II	II а						
	II б						
III	III а						
	III б						
IV	IV а						
	IV б						
V	V а						
	V б						
VI	VI а						
	VI б						
VII	VII а						
	VII б						
VIII	VIII а						
	VIII б						
над VIII							
Всичко							
Средна възраст /год./							
Среден запас на 1 ха за осн. насажд. и ср. прираст на 1 ха							

За разпределение на залесената площ по дървесни видове и класове на възраст

Дървесни видове	Класове на възраст										Общо	%
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	над VIII			
	Хектари											
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
Всичко											100.0	

За разпределение на залесената площ по видове насаждения и бонитети

Видове насаждения	Бонитети					Общо	Среден бонитет
	I	II	III	IV	V		
	Хектари						
1	2	3	4	5	6	7	8
Всичко							
%						100.0	

За разпределение на залесената площ по класове на възраст и бонитети

Класове на възраст	Бонитети					Общо	Среден бонитет
	I	II	III	IV	V		
	Площ, ха						
1	2	3	4	5	6	7	8
I-a							
I-б							
II-a							
II-б							
.....							
.....							
.....							
Всичко							
%						100.0	

За разпределение на дървесния запас по класове на възраст и бонитети

Класове на възраст	Бонитети					Общо	Среден бонитет
	I	II	III	IV	V		
	куб.м						
I-a							
I-б							
II-a							
II-б							
.....							
.....							
.....							
Всичко							
%						100.0	

**Разпределение на общия дървесен запас по дървесни видове,
класове на възраст и бонитети**

Класове на възраст	Бонитети					Общо	Среден бонитет
	I	II	III	IV	V		
	запас, куб. м						
1	2	3	4	5	6	7	8
бял бор							
I-a							
I-б							
II-a							
II-б							
.....							
черен бор							
I-a							
I-б							
II-a							
II-б							
.....							
Всичко							
%						100.0	

За разпределение на залесената площ по класове на възраст и пълноти

Пълно- та	Класове на възраст									Общо	%
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	над VIII		
	Хектари										
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
0,1											
0,2											
0,3											
0,4											
0,5											
0,6											
0,7											
0,8											
0,9											
1,0											
Всичко											100,0
Средна пълнота											

За разпределение на дървесния запас по дървесни видове и класове на възраст

Дървес. видове	Класове на възраст									Общо	%
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	над VIII		
	Кубически метри										
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Всичко											100,0

Разпределение на залесената площ по подкласове на възраст и бонитети

класове на възраст	подклас на възраст	бонитети					Общо	Среден бонитет
		I	II	III	IV	V		
							ха	
I	1-10							
	11-20							
II	21-30							
	31-40							
III	41-50							
	51-60							
IV	61-70							
	71-80							
V	81-90							
	91-100							
VI	101-110							
	111-120							
VII	121-130							
	131-140							
VIII	141-150							
	над 150							
всичко								
процент								

Разпределение на залесената площ по дървесни видове и бонитети

Дървесни видове	бонитети					Общо, ха	Среден бонитет
	I	II	III	IV	V		
.....							
.....							
.....							
Всичко							
Процент							

Разпределение на залесената площ по класове на възраст и бонитети

класове на възраст	бонитети					Общо, ха	Среден бонитет
	I	II	III	IV	V		
I							
II							
III							
IV							
V							
VI							
VII							
VIII							
IX							
X							
XI							
XII							
XIII							
всичко							
ср.възраст							
Всичко							
Процент							

Разпределение на залесената площ по дървесни видове и класове на възраст

дър весе н вид	I	II	III	IV	V	VI	VII	VII	IX	X	XI	XII	XIII	XIV	XV	XVI	XVII	хе кт ар и об що	%
	1-5	6-10	11-15	16-20	21-25	26-30	31-35	36-40	41-45	46-50	51-55	56-60	61-70	71-80	81-90	91-100	над 100		
....																			
....																			
....																			
Об що																			
%																			

За разпределение на залесената площ по класове на възраст и степени на дебелина																				
d 1,3 м.	Класове на възраст																	Общо		%
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	VIII	IX	X	XI	XII	XIII	XIV	XV	XVI			
	Хектари																			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21
До 10 см																				
10-14																				
14-18																				
18-22																				
22-26																				
26-30																				
30-34																				
34-38																				
38-42																				
42-46																				
46-50																				
Над 50 см																				
Всичко																				100,0
Среден диаметър																				

Разпределение на дървесния запас по класове на възраст и бонитети

Класове на възраст	Бонитети						Общо	Среден бонитет
	I	II	III	IV	V			
	Запас, куб. м.							
1	2	3	4	5	6	7	8	
I-a								
I-b								
II-a								
II-b								
.....								
.....								
.....								
Всичко								
%						100,0		

Разпределение на запаса с клони по дървесни видове и класове на възраст

дър весе н вид	I	II	III	IV	V	VI	VII	VII	IX	X	XI	XII	XIII	XIV	XV	XVI	XVII	хе кт ар и об що
1-5		6-10	11-15	16-20	21-25	26-30	31-35	36-40	41-45	46-50	51-55	56-60	61-70	71-80	81-90	91-100	над 100	%
....																		
....																		
....																		
....																		
Об що																		
%																		

**Разпределение на площта в защитните и специални
горски територии**
(разработва се по категории на база на протокола за категоризация съгласно чл. 5, ал. 3 от Закона за горите)

Защитни и специални горски територии	Групи/видове гори					
	Иглолистни	Широколистни високостъблени	Издънкови за превръщане	Нискостъбле ни	Тополови	
1	2	3	4	5	6	
I. ЗАЩИТНИ						
1. за защита на водите						
в т.ч. Ги II зони на СОЗ						
в т.ч. 200 м. около язовири						
2. за защита на почвите						
в т.ч. върху твърде плитки почви с наклон до 30 ⁰						
в т.ч. върху твърде плитки почви с наклон над 30 ⁰						
в т.ч. върху твърде плитки почви с наклон над 30 ⁰						
в т.ч. върху лесонепригодни почви						
в т.ч. между дига-бряг на реките и островите						
в т.ч. 200 м. покрай р. Дунав						
в т.ч. 100 м. около големите реки						
в т.ч. горски територии с IV и V степен на ерозираност						
в т.ч. свлачища						
в т.ч. клекови формации						
в т.ч. скални и урвисти терени с наклон над 45 ⁰						
3. за защита на урбанизираните територии						
в т.ч. нас. места I - III категория						
в т.ч. нас. места IV - VIII категория						

4. за защита на техническа инфраструктура в т.ч. 100-200 м. за магистрала				
в т.ч. 50-100 м. за I клас пътища				
в т.ч. 25-50 м. за останалите пътища				
в т.ч. 25-50 м. за техническа инфраструктура по ЗУТ				
в т.ч. 50-100 м. за ЖП пътища				
5. горна граница на гората				
6. защитни пояси				
7. технически проект за борба с ерозията				
II. СПЕЦИАЛНИ				
1. защитени територии по ЗЗГ				
2. защитени зони по ЗБР				
3. обявени по други закони				
4. семенпроизводствени насаждения и градини				
5. горски разсадници				
6. опитни и географски култури				
8. бази за интензивно стопанисване на дивеча				
9. токовища				
10. научноизследователски и опитни гори				
11. до 200 м. около туристическите хижи				
12. до 200 м. около обектите с религиозно значение				
13. с рекреационно значение				
14. за поддържане на ландшафта				
15. с висока консервационна стойност				
ОБЩО				

**Разпределение на площта в защитните и специални
горски територии**

(разработва се по категории на база на протокола за категоризация съгласно чл. 48 от наредбата – изработва се само за ГТЕ)

Защитни и специални			
горски територии – в пълният им обхват	площ	запас	
1	2	3	
I. ЗАЩИТНИ			
.....			
.....			
.....			
.....			
ОБЩО			
II. СПЕЦИАЛНИ			
.....			
.....			
.....			
ОБЩО			
ВСИЧКО			

**Разпределение на дървесния запас в защитните и специални
горски територии**

Защитни и специални горски територии	Групи/видове гори				
	Иглолистни	Широколистни	Излънкови за превръщане	Нискоствъбле ни	Тополови
1	2	3	4	5	6
I. ЗАЩИТНИ					
1. за защита на водите					
в т.ч. зона на СОЗ					
в т.ч. вододейни зони					
в т.ч. 200 м. около язовири					
2. за защита на почвите					
в т.ч. върху твърде плитки почви с наклон до 30°					
в т.ч. върху твърде плитки почви с наклон над 30°					
в т.ч. върху лесонепригодни почви					
в т.ч. между дига-бряг на реките и островите					
в т.ч. 200 м. покрай р. Дунав					
в т.ч. 100 м. около големите реки					
в т.ч. горски територии с IV и V степен на ерозираност					
в т.ч. свлачища					
в т.ч. клекови формации					
в т.ч. скални и урвисти терени с наклон над 45°					
3. за защита на урбанизираните територии					
в т.ч. нас. места I - III категория					
в т.ч. нас. места IV - VIII категория					
4. за защита на техническата инфраструктура					
в т.ч. 100-200 м. за магистрала					
в т.ч. 50-100 м. за I клас пътища					
в т.ч. 25-50 м. за останалите пътища					
в т.ч. 25-50 м. за техническата инфраструктура по ЗУТ					
в т.ч. 50-100 м. за ЖП-пътища					
5. горна граница на гората					
6. защитни пояси					

функции на горите общо за ГТЕ / ГСЕ

Стопански класове	Стопански	защитни	специални	всичко	%
	Хектари				
Общо иглолистни					
Общо шир. вис.					
Общо изд. за превръщане					
Общо нискоствъблени					
Общо					

За разпределение на залесената площ по група гори, дървесни видове и класове на възраст за горите със защитни и специални функции

Дървесни видове	Класове на възраст												Всичко залесена площ	%
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	над VIII	X	XI	XII		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12			
I. Иглолистни														
Всичко														
%														100.0
II. Широколистни високоствъблени (без тополи)														
Всичко														
%														100.0
III. Тополови														
Всичко														
%														100.0
Всичко														100.0

[illegible]

	Хектари											
	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1												
1. Иглолистни												
2. Широкол. високоствълени												
3. Тополови												
4. Издънкови за превръщане в семенни												
5. Нискоствълени												
Всичко												
%												
											100,0	

Разпределение на залесената площ по група/вид гори и по бонитети

Видове гори	Бонитети						Всичко залесена площ, ха	Среден бонитет
	Хектари							
	I	II	III	IV	V			
1	2	3	4	5	6		7	8
I. Иглолистни Всичко %							100,0	
II. Широколистни високостъблени Всичко %								
III. Тополови Всичко %								
Всичко широколистни високостъблени (II+III) %							100,0	
Всичко високостъблени, иглолистни и широколистни (I+II+III) %							100,0	
IV. Издънкови за превръщане в семенни Всичко %							100,0	
V. Нискостъблени Всичко %							100,0	
Общо I ÷ V %							100,0	

За разпределение на залесената площ по класове на възраст и бонитети

Класове на възраст	Бонитети					Общо	Среден бонитет
	I	II	III	IV	V		
	Хектари						
1	2	3	4	5	6	7	8
I							
II							
III							
IV							
V							
VI							
VII							
VIII							
над VIII							
Всичко						100.0	
%							

Разпределение на запаса по група гори, дървесни видове и класове на възраст със защитни и специални функции

Дървесни видове	Класове на възраст										Общ запас	%
	I	II	III	IV	V	V	VII	VIII	над VIII			
	Кубически метри											
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
I. Иглолистни												
.....												
.....												
.....												
Всичко												
%										100.0		
II. Широколистни високоствъблени												
....												
....												
Всичко												
%										100.0		

III. Тополови										
...										
...										
Всичко										
%										100.0
Всичко широколистни високоствъблени (II+III)										
Всичко										
%										100.0
Всичко високоствъблени - иглолистни и широколистни (I+II+III)										
Всичко										
%										100.0
IV. Издънкови за превръщане										
Всичко										
%										100.0
V. Нискоствъблени										
Всичко										
%										100.0
Всичко										
%										100.0

Разпределение на залесената площ в Натура 2000 по типове горски природни местообитания, площта на горите във фаза на старост и обема на мъртвата дървесина по типове горски местообитания по Прил. 1 на ЗБР

Наименование на типове горски природни местообитания	Код на местообитанието	Площ на местообитанieto (ха)	Запас на местообитанието (м ³)	Площ на ГФС (ха)	% на ГФС от площта на местообитанieto	Обем на мъртвата дървесина	
1	2	3	4	5	6	м ³	% спрямо запаса
						7	8

ОБЯСНИТЕЛНА ЗАПИСКА

УВОД

Описват се накратко дейностите, които се поставят за изпълнение при извършване на инвентаризацията на горските територии в съответната горска териториална единица, както и тяхната последователност.

Глава първа ПРИРОДНИ УСЛОВИЯ, ТИПОВЕ МЕСТОРАСТЕНИЯ И ИКОНОМИЧЕСКИ ЕФЕКТ

1. Име и местонахождение на горската териториална единица

Посочва се в коя част на България попада горската териториална единица, географски район, планина, наименования на по-важните местности, в коя административна област се намира горскостопанската единица, община, кметства и населени места, кратко описание на инфраструктурата, административна принадлежност, регионална дирекция по горите.

2. Физико-географска характеристика

а) географско положение: прави се описание в коя част (планина, склонове и пр.) се намира горската териториална единица, каква фигура образува и средните ѝ размери.

б) релеф: особености, най-голяма, най-малка и средна надморска височина, характерни хребети, низини, плата и пр. Таблица - характеристика на релефа по надморски височини, наклон, изложение (таблици 1, 2 и 3 от Приложение № 1). Значение на релефа за формирането на различните типове месторастения.

в) хидроложки условия: по-главни водни течения, характер на хидрографската мрежа, леглата и бреговете на реките, дебита им, наличие на естествени и изкуствени водоеми, и пр., подпочвени води.

3. Геоложки строеж и петрографски състав

Кратки сведения за геологията на горската териториална единица. Петрографският състав се описва въз основа на приложената петрографска карта в мащаб, определен със заданието. Основни почвообразуващи скали, разположение, степен на изветряване.

4. Климатични условия

Кратко описание на климатичното райониране и на съответните климатични райони. Анализ на отделните климатични елементи: температурен режим, валежен режим, индекс на сухотата, снеговалежи, влажност на въздуха, засушливост. Продължителност на вегетационния период. Климатични екстремуми. Преобладаващи и местни ветрове. Данните се вземат от метеорологични справочници, от книгата „Климатични райони на България и техният климат” от Събев и Станев, „Горскорастително райониране” от Боян Захариев и други източници и се онагледяват с таблици и карти. Изводите се свързват с типологията на горските месторастения.

5. Почва

Описват се срещаните типове, подтипове, видове, механичния състав, физическите свойства и пр. Прилага се почвена карта в мащаб, определен със заданието, аргументирана с резултатите от заложените почвени профили (през различни периоди на инвентаризация) и анализи. Дават се таблици и диаграми за изясняване на почвената характеристика. Прилага се таблица за разпределение на площта по дълбочина на почвата (Приложение № 1).

Ерозия. Описват се ерозионните процеси върху територията на горската териториална единица, където и доколкото ги има. Класифицират се по особености и по вредност, и отражението им върху типологичната характеристика на горските месторастения. Анализира се изпълнението и ефекта на изградените противоерозионни съоръжения в миналото.

6. Растителност

Извършва се характеристика по горскорастителни райони и растителни формации на: състав на горите, обем, вертикална зоналност на горската растителност и разпределението ѝ по формации, срещани в горската териториална единица, дървесни и храстови видове.

Дава се информация за разпределение на площта на инвентаризираната територия по видове гори. Въз основа на данните за произход на горите се прави анализ за степента на естественост на растителността.

7. Типове месторастения

Метод за проучване – съгласно класификационната схема за типовете месторастения и инструкцията за определянето им (2011 г.). Описание на установените типове месторастения и техния лесорастителен район. Наименование и сигнатура. Установените в горската териториална единица типове месторастения се дават в таблична форма по площ и по горскорастителни подпояси и пояси. Кратки характеристики за всяко месторастение поотделно. В характеристиката се посочва площното му разпространение, почвата, основната скала, наличната горска растителност и нейната продуктивност, видовете, подходящи за месторастенето с неговата потенциална продуктивност.

Глава втора ХАРАКТЕРИСТИКА НА ГОРСКИТЕ ТЕРИТОРИИ

1. Обща площ на горската териториална единица и разпределението ѝ по категории според основните им функции.

а) Разпределение на общата площ на горската териториална единица по вид на териториите и вид на (Приложение № 9) (общо и по видове собственост). Лесистост на района.

б) Характеристика на горските територии, подлежащи на залесяване и на недървопроизводителните горски територии.

в) Настъпили промени в общата площ от извършването на предишната инвентаризация и причини за това.

г) Разпределение на общата и залесената площ и общия дървесен запас по категории гори според функциите им и основание за това (цитират се документи за категориите гори). Съставя се протокол за категоризирането на горите по категории (приложенията).

д) Описание на установените лечебни растения и защитени растения и животни, по отделна методика или по налична в района на горската териториална единица информация (РДГ, РИОСВ, областен план за развитие на горските територии, БАН и др.).

Прилага се и таблица (Приложение № 9) - общо и по видове собственост.

е) За защитените зони от НАТУРА 2000, които попадат на територията на горскостопанската единица, се представя разпределение на залесената площ и запаса на насажденията по типове горски природни местообитания от Приложение № 1 на ЗБР, резултатите от анализа на благоприятното им

природозащитно състояние (БПС).

1. Таксационна характеристика на насажденията

Прави се по категории гори според функциите им и по стопански класове (стопански групи) общо за горската териториална единица.

Разпределение на залесената площ и запаса по типове месторастения в границите на отделни стопански класове (Приложение № 11).

За всеки стопански клас, вид гори и по категории гори (стопански, защитни и специални) се прилагат таблици от Приложение № 11:

а) За разпределение на залесената площ, общия дървесен запас и средния дървесен прираст по класове (с подкласове) на възраст.

б) За разпределение на залесената площ по дървесни видове и по класове на възраст.

в) За разпределение на залесената площ по класове на възраст и бонитети.

г) За разпределение на залесената площ по подкласове на възраст и бонитети.

д) За разпределение на залесената площ по класове на възраст и пълноти.

е) За разпределение на залесената площ по класове на възраст и по степени на дебелина.

ж) За разпределение на дървесния запас по класове на възраст и бонитети.

з) За разпределение на общия дървесен запас по дървесни видове, клас на възраст и бонитети.

и) За разпределение на дървесния запас по дървесни видове и класове на възраст.

Прави се сравнение в таблична форма на залесената площ и общия дървесен запас по класове на възраст по видове гори и общо за гората при предишната и сегашната инвентаризация.

и) Посочват се изчислените средни таксационни показатели общо за цялата горска териториална единица по видове гори и по стопански класове: състав по дървесни видове в проценти, средна възраст в години, среден бонитет до един десетичен знак, средна пълнота до два десетични знака, среден запас на 1 ha.

За онагледяване се прилагат следните диаграми:

1.) Разпределението на залесената площ по стопански класове и по видове гори се дава в кръгови диаграми.

2.) Разпределението на залесената площ и общия дървесен запас на високостъблените гори по класове на възраст се дава в диаграма с правоъгълници. При наличие на високостъблените гори и издънкови гори за превръщане във високостъблени се съставя отделна диаграма.

3.) Разпределението на залесената площ и общия дървесен запас по дървесни видове общо за горската териториална единица се дава в кръгови диаграми.

Въз основа на горните таблици и диаграми се прави подробен анализ за изменението на отделните показатели, като се посочват и причините на които се дължат.

3. Стопански класове

а) Видове и брой стопански класове (производствени групи) в сравнение с предишната инвентаризация.

б) Основания за отделяне на всеки стопански клас (производствена група) с оглед на изискванията на наредбата и на данните от таксационната характеристика.

В обяснителната записка се прави кратка характеристика на всеки стопански клас въз основа на изводите от горните таблици (средните таксационни данни и други особености). След характеристиката на горите, включени в стопанските класове, се прави в т.ч. и характеристика и на категориите гори със защитни и специални функции по видове гори.

4. Турнуси на сеч

Турнусът на сеч се определя по стопански класове (производствени групи), съобразно:

а) техническата зрелост;

б) възрастта на количествената, защитната и други специални зрелости;

Посочват се основанията за използване на съответната зрелост (техническа, защитна и др.). Съпоставя се определения турнус с турнуса от предишната инвентаризация.

5. Видове гори

За всеки вид гори се прави кратка характеристика на установените средни таблични показатели. Прави се кратък анализ на причините довели до изменение на показателите и се отчита в каква степен са в резултат на естествени процеси и в каква от извършената стопанска дейност.

ПРИЛОЖЕНИЯ

1. Протоколи, заповеди и други документи, свързани с инвентаризацията;
2. Таксационни описания в електронен формат (Приложение № 4);
3. В табличен вид данни-извадка от таксационните описания на подотделите (Приложение № 4).
4. Карти – основна и тематични;
5. Данни за постоянните пробни площи;
6. Отчетни форми за баланса на горските територии (ГТ) - №№ 1, 2, 3, 4, 6 и 7 от Приложение № 12 - по общини, землища и видове собственост. Информацията се предоставя в електронен формат, позволяващ извършването на анализи и справки.
7. Ведомост за почвените профили.
8. Списък по землища (в електронен вид) на имотите собственост на физически и юридически лица, в който за всеки имот да бъде отразено в кой (кои) подотдел (подотдели) попада и с каква площ.

Забележка: В случаите по чл. 13, ал. 10 от Закона за горите, обяснителната записка може да се изработи общо с обяснителната записка на горскостопанския план, като в този случай текстовете за горските територии – държавна собственост са в отделни точки към всяка глава или в отделна глава.

Отчетна единица:												
Разпределение на площта на горските територии												
по вид на земите (1 ГТ)												
към Г.												
Справка за залесената площ в хектари												
ГТЕ	вид на горите	Насаждения с пълнота 0,4-1,0	Вечичко с пълн. 0,4-1,0	Насаждения с пълнота 0,1-0,3	Вечичко с пълнота 0,1-0,3	Общо залесена площ	Клек	Залесена площ + клек	Незалесена площ за залесяване	Недърво-производ. гор. площ	ОБЩО ГОРСКА ПЛОЩ	
РД		Естествени насаждения	Култури	Култури	Естествени ретини	Изредени култури						
ДП												
ДТС/ДТС												
Община												
Област												
Собственост												
Иглолистни												
Широколистни												
Изд. за превръщане												
Нискостъблени												
Тополови												
ОБЩО												
Справка за незалесената, недървопроизводителната и предоставената горска площ в хектари										Предоставени земи от горските територии		
Незалесена площ подл. за залесяване												
Недървопроизводителна горска площ												
вид на горите	Пожарица	Голини	Сечища	Вечичко	Обработ. площи	Ливади	Поляни	Разсадници	Пътна просека	Вечичко	Стопанисвана от	незалесена площ
Иглолистни												
Широколистни												
Изд. за превръщане												
Нискостъблени												
Тополови												
ОБЩО												

Отчетна единица:		Разпределение на засенената площ по дървесни видове и класове на възраст (2 ГТ)													
		към Г.													
		общо, ха	1-20 г.	21-40 г.	41-60 г.	61-80 г.	81-100 г.	101-120 г.	121-140 г.	над 140 г.					
I. Иглолистни															
От тях: Бял бор															
Смърч															
Черен бор															
Ела															
Бяла мура															
Черна мура															
Дугласка															
Листовишня															
Други (общо)															
II. Широколистни високоствъбл.															
От тях: Бук															
Зимен дъб															
Летен дъб															
Благуи															
Цер															
Червен дъб															
Габър															
Ясен															
Липи															
Тополи															
Тренеллика															
Явор															
Бреза															
Кестен															
Орех															
Други (общо)															
Венчко широколистностъбл.															
Венчко високоствъблени															
Венчко															
дървесни видове		общо, ха	1-5 г.	6-10 г.	11-15 г.	16-20 г.	21-25 г.	26-30 г.	31-35 г.	36-40 г.	41-45 г.	46-50 г.	51-55 г.	56-60 г.	над 61 г.
III. Издънкови за превръщане															
от тях:															
Зимен дъб															
Летен дъб															
Благуи															
Цер															
Бук															
Габър															
Други (общо)															
IV. Нискоствъблени венчко															
от тях:															
Зимен дъб															
Летен дъб															
Благуи															
Цер															
Бук															
Акация															
Габър															
Келия габър															
Други (общо)															
Венчко В това число тополи															

Отчетна единица:		Разпределение на дървесния запас по дървесни видове и класове на възраст (3 ГГ)													
ГТЕ	РДГ	към Г.													
ДП	ДГС/ДДС														
Община	Област														
Собственост															
дървесни видове	общо куб.м	1-20 г.	21-40 г.	41-60 г.	61-80 г.	81-100 г.	101-120 г.	121-140 г.	над 140 г.						
I. Иглолистни															
От тях: Бял бор															
Смърч															
Черен бор															
Ела															
Бяла мура															
Черна мура															
Дугласка															
Лиственица															
Други (общо)															
II. Широколистни високоствъб.															
От тях: Бук															
Зимен дъб															
Летен дъб															
Бялагун															
Цер															
Червен дъб															
Габър															
Ясен															
Липи															
Топол															
Трепетлика															
Явор															
Бреза															
Кестен															
Орех															
Други (общо)															
Всичко широколист. високоствъб.															
Всичко високоствъбени															
Всичко															
дървесни видове	общо	1-5 г.	6-10 г.	11-15 г.	16-20 г.	21-25 г.	26-30 г.	31-35 г.	36-40 г.	41-45 г.	46-50 г.	51-55 г.	56-60 г.	над 61 г.	наддесети
III. Издънков за преаръщане															
от тях:															
Зимен дъб															
Бялагун															
Цер															
Бук															
Габър															
Други (общо)															
IV. Нискоствъбени всички															
от тях:															
Зимен дъб															
Бялагун															
Цер															
Бук															
Акация															
Габър															
Келяв габър															
Други (общо)															
Всичко: В това число тополи															

РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА ПЛОЩТА И ЗАПАСА ПО КАТЕГОРИИ ГОРИ (4 ГГ)									
къмГ.									
Отчетна единица:	Категории гори	обща площ	залесяна площ	запас	обща площ	залесяна площ	запас	обща площ	залесяна площ
ГТЕ	Всичко	ха	ха	И+Ш	ха	ха	И	ха	ха
РДГ									
ДП									
ДГС/ДИС									
Община									
Област									
Собственост									
1. Защитни	Категории гори								
в т.ч.									
за защита на почвите									
за защита на водите									
за защита на урбанизираните територии									
за защита на сградите и обектите на техн.инфр.									
горна граница на гората									
защитни пояси									
гори, създадени по техн.проект борба с ерозията									
2. Специални									
по закона за защитените територии									
в т.ч.									
резервати									
поддържани резервати									
национални паркове									
природни паркове									
защитени местности									
природни забележителности									
по закона за биологичното разнообразие									
в т.ч.									
защитени зони за опазване на природните местообитания									
защитени зони за опазване на дивите птици									
защитни горски територии за защита на почвите									
защитни горски територии за защита на урбанизираните територии и рекреационните гори									
специални горски територии за поддържане на ландшафта									
семепроизводствени насаждения и градини									
горски разсадници и клонови колекции									
токовища									
бази за интензивно стопанисване на дивеча									
опитни и географски култури от горски дървесни и храстови видове									
дендрариуми									
научноизследователски и учебно-опитни гори									
до 200 м. около туристическите хижи и обекти с религиозно значение									
гори с висока консерв стойност									
обявявани по реда и при условията на други закони									
Всичко									

ОТЧЕТ ЗА ДОБИТАТА ДЪРВЕСИНА (S GT)												
Отчетна единица												
ГТЕ												
РДГ												
ДП	къмг.											
ДГС/ДЛС												
Община	Общо от всички видове сечи											
Област												
Собственост												
вид на горите	възобн сечи	в т.ч. оконч	голи	общо	отгледни	техн сечи	сан сечи	едра	средна	дребна	плътни кубически метри всичко дърва вършина	стояща лежача маса маса
ВИСОКОСТЪБ	По горскостоп.план/програма											
ЛЕН ДЪБ	Действително отсечено											
ВИСОКОСТЪБ	По горскостоп.план/програма											
ЛЕН БУК	Действително отсечено											
ТОПОЛИ	По горскостоп.план/програма											
	Действително отсечено											
ДРУГИ ШИР.	По горскостоп.план/програма											
ВИС.	Действително отсечено											
ИЗД. ЗА	По горскостоп.план/програма											
ПРЕВРЪЩАНЕ	Действително отсечено											
НИСКОСТЪБЛ	По горскостоп.план/програма											
ЕНИ	Действително отсечено											
	По горскостоп.план/програма											
	Действително отсечено											
ШИРОКОЛИС	втч от санитарни сечи											
ТНИ ОБЩО	втч от технически сечи											
	По горскостоп.план/програма											
	Действително отсечено											
ИГЛОЛИСТНИ	втч от санитарни сечи											
	втч от технически сечи											
	По горскостоп.план/програма											
	Действително отсечено											
В С И Ч К О	втч от санитарни сечи											
	втч от технически сечи											

ОТЧЕТ ЗА РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА ЗАЛЕСЕНАТА ПЛОЩ ПО КЛАСОВЕ НА ВЪЗРАСТ И ПЪЛНОТИ							
							Формуляр - класове на възраст и пълноти (6 ГГ)
Отчетна единица:	къмг.						
ГТЕ							
РДГ							
ДП							
ДГС/ДЛС							
Община							
Област							
Собственост							
	пълноти	всичко хектари	I 1-20 г	II 21-40 г	III 41-60 г	IV 61-80 г	V 81-100 г
							VI 101-120 г
							VII 121-140 г
							VIII над 140 г
0,1							
0,2							
0,3							
0,4							
0,5							
0,6							
0,7							
0,8							
0,9							
1,0							
Всичко							
Средна пълнота							

ОТЧЕТ НА ГОРСКИТЕ ТЕРИТОРИИ ПО ВИДОВЕ НАСАЖДЕНИЯ И БОНИТЕТИ (7 ГГ)						
Отчетна единица:	къмГ.					
ГТЕ						
РДГ						
ДП						
ДГС/ДГС						
Община						
Област						
Собственост						
Общо	Видове насаждения	площадка	I бонитет	II бонитет	III бонитет	IV бонитет V бонитет
I. Иглолистни						
в т.ч.: Бял бор						
Смърч						
Черен бор						
Ела						
Бяла мура						
Черна мура						
Дугласка						
Лиственца						
Други (общо)						
II. Широколистни високоствъбл.						
в т.ч.: Бук						
Зимен дъб						
Летен дъб						
Благун						
Цер						
Червен дъб						
Габър						
Ясен						
Липи						
Тополи						
Тренелника						
Явор						
Бреза						
Костен						
Орех						
Други (общо)						
Смесени широколистни.						
Велико широколистни високоств. (21+39)						
Велико високоствъблени (8+21+39)						
III. Издънков за прераждане						
в т.ч.:						
Зимен дъб						
Благун						
Цер						
Бук						
Габър						
Други (общо)						
IV. Нискоствъблени велико						
в т.ч.:						
Зимен дъб						
Благун						
Цер						
Бук						
Акация						
Габър						
Кедров габър						
Други (общо)						
Велико: В това число тополи						

Отчетна единица		ОТЧЕТ ЗА ДОБИТАТА ДЪРВЕСИНА	
ГТЕ			
ДГС/ДЛС			
Община		къмГ.	
Област			
Собственост		Отгледни сечи	
РДГ			
		хектари	
		отгледни	
вид на горите		общо	без м.добив
ВИСОКОСТЪБ	По горскостоп.план/програма		
ЛЕН ДЪБ	Действително отсечено		
ВИСОКОСТЪБ	По горскостоп.план/програма		
ЛЕН БУК	Действително отсечено		
	По горскостоп.план/програма		
ТОПОЛИ	Действително отсечено		
ДРУГИ ШИР.	По горскостоп.план/програма		
ВИС.	Действително отсечено		
ИЗД. ЗА	По горскостоп.план/програма		
ПРЕВРЪЩАНЕ	Действително отсечено		
НИСКОСТЪБЛ	По горскостоп.план/програма		
ЕНИ	Действително отсечено		
	По горскостоп.план/програма		
	Действително отсечено		
ШИРОКОЛИС	втч от санитарни сечи		
ТНИ ОБЩО	втч от технически сечи		
	По горскостоп.план/програма		
	Действително отсечено		
	втч от санитарни сечи		
ИГЛОЛИСТНИ	втч от технически сечи		
	По горскостоп.план/програма		
	Действително отсечено		
	втч от санитарни сечи		
В С И Ч К О	втч от технически сечи		

Формуляр - ГС добив на дървесина (5 ГФ)

едра	средна	дребна	плътни кубически метри				
			всичко	дърва	вършина	лежаща	стояща
			стр.д			маса	маса

Отчетна единица		ОТЧЕТ ЗА ДОБИТАТА ДЪРВЕСИНА		
ГТЕ				
ДГС/ДЛС				
Община		към		
Област				
Собственост		Технически сечи		
РДГ				
		хектари	техн	едра
вид на горите			сечи	
ВИСОКОСТЪБ	По горскостоп.план/програма			
ЛЕН ДЪБ	Действително отсечено			
ВИСОКОСТЪБ	По горскостоп.план/програма			
ЛЕН БУК	Действително отсечено			
ТОПОЛИ	По горскостоп.план/програма			
	Действително отсечено			
ДРУГИ ШИР.	По горскостоп.план/програма			
ВИС.	Действително отсечено			
ИЗД. ЗА	По горскостоп.план/програма			
ПРЕВРЪЩАНЕ	Действително отсечено			
НИСКОСТЪБЛ	По горскостоп.план/програма			
ЕНИ	Действително отсечено			
	По горскостоп.план/програма			
	Действително отсечено			
ШИРОКОЛИС	втч от санитарни сечи			
ТНИ ОБЩО	втч от технически сечи			
	По горскостоп.план/програма			
	Действително отсечено			
	втч от санитарни сечи			
ИГЛОЛИСТНИ	втч от технически сечи			
	По горскостоп.план/програма			
	Действително отсечено			
	втч от санитарни сечи			
В С И Ч К О	втч от технически сечи			

Формуляр - ГС добив на дървесина (5 ГФ)

средна	дребна	плътни кубически метри				лежаща маса	стояща маса
		всичко стр.д	дърва	вършина			

Отчетна единица	ОТЧЕТ ЗА ДОБИТАТА ДЪРВЕСИНА		
ГТЕ			
ДГС/ДЛС			
Община	къмГ.		
Област			
Собственост	Санитарни сечи		
РДГ			
	хектари		
вид на горите		сан	едра
		сечи	
ВИСОКОСТЪБ	По горскостоп.план/програма		
ЛЕН ДЪБ	Действително отсечено		
ВИСОКОСТЪБ	По горскостоп.план/програма		
ЛЕН БУК	Действително отсечено		
	По горскостоп.план/програма		
ТОПОЛИ	Действително отсечено		
ДРУГИ ШИР.	По горскостоп.план/програма		
ВИС.	Действително отсечено		
ИЗД. ЗА	По горскостоп.план/програма		
ПРЕВРЪЩАНЕ	Действително отсечено		
НИСКОСТЪБЛ	По горскостоп.план/програма		
ЕНИ	Действително отсечено		
	По горскостоп.план/програма		
	Действително отсечено		
ШИРОКОЛИС	втч от санитарни сечи		
ТНИ ОБЩО	втч от технически сечи		
	По горскостоп.план/програма		
	Действително отсечено		
	втч от санитарни сечи		
ИГЛОЛИСТНИ	втч от технически сечи		
	По горскостоп.план/програма		
	Действително отсечено		
	втч от санитарни сечи		
В С И Ч К О	втч от технически сечи		

Формуляр - ГС добив на дървесина (5 ГФ)

		плътни кубически метри				
средна	дребна	всичко	дърва	вършина	лежаща	стояща
		стр.д			маса	маса

Отчетна единица		ОТЧЕТ ЗА ДОБИТАТА ДЪРВЕСИНА		
ГТЕ				
ДГС/ДЛС				
Община		къмГ.		
Област				
Собственост		Възобновителни сечи		
РДГ				
		хектари		
		възобн	в т.ч.	
вид на горите		сечи	оконч	голи
ВИСОКОСТЪБ	По горскостоп.план/програма			
ЛЕН ДЪБ	Действително отсечено			
ВИСОКОСТЪБ	По горскостоп.план/програма			
ЛЕН БУК	Действително отсечено			
	По горскостоп.план/програма			
ТОПОЛИ	Действително отсечено			
ДРУГИ ШИР.	По горскостоп.план/програма			
ВИС.	Действително отсечено			
ИЗД. ЗА	По горскостоп.план/програма			
ПРЕВРЪЩАНЕ	Действително отсечено			
НИСКОСТЪБЛ	По горскостоп.план/програма			
ЕНИ	Действително отсечено			
	По горскостоп.план/програма			
	Действително отсечено			
ШИРОКОЛИС	втч от санитарни сечи			
ТНИ ОБЩО	втч от технически сечи			
	По горскостоп.план/програма			
	Действително отсечено			
	втч от санитарни сечи			
ИГЛОЛИСТНИ	втч от технически сечи			
	По горскостоп.план/програма			
	Действително отсечено			
	втч от санитарни сечи			
В С И Ч К О	втч от технически сечи			

Формуляр - ГС добив на дървесина (5 ГФ)

едра	средна	дребна	плътни кубически метри			лежаща маса	стояща маса
			всичко стр.д	дърва	вършина		

Таблица

за обвързаност между функционалното зонироване и обществените екосистемни ползи

Категории гори (чл.5)	Обществени екосистемни ползи (чл.249 от ЗГ)
Защитни горски територии	
за защита на почвите	защита срещу ерозия на почвата от лавини и наводнения
за защита на водите	обезпечаване на количеството и качеството на водата
за защита на урбанизираните територии	екраниране, поглъщане на шум и замърсители, поддържане на микроклимат;
за защита на сградите и обектите на техническата инфраструктура	защита на инфраструктурни обекти и съоръжения
включващи горна граница на гората	забавяне и регулиране на въздействията от промените на климата
защитни пояси	забавяне и регулиране на въздействията от промените на климата
създадени по технически проекти за борба с ерозията	защита срещу ерозия на почвата от лавини и наводнения
Специални горски територии	
защитени територии по смисъла на ЗЗТ	поддържане на биологичното разнообразие; защита на природното и културното наследство;
защитени зони по смисъла на ЗБР	поддържане на биологичното разнообразие; защита на природното и културното наследство;
с особени статут и режими определени по реда на други закони	защита на природното и културното наследство; обезпечаване на количеството и качеството на водата
семепроизводствени насаждения	поддържане на биологичното разнообразие
семепроизводствени градини	поддържане на биологичното разнообразие
горски разсадници	поддържане на биологичното разнообразие
опитни и географски култури от горски дървесни и храстови видове	поддържане на биологичното разнообразие
дендрариуми	осигуряване на условия за рекреация и туризъм
научноизследователски гори	
учебно-опитни гори	
токовища	поддържане на биологичното разнообразие

до 200 м около туристическите хижи	осигуряване на условия за рекреация и туризъм
до 200 м около обекти с религиозно значение	осигуряване на условия за рекреация и туризъм; защита на природното и културното наследство
бази за интензивно стопанисване на дивеча	
с рекреационно значение	осигуряване на условия за рекреация и туризъм
за поддържане на ландшафта	поддържане на традиционния ландшафт
Гори с висока консервационна стойност	защита срещу ерозия на почвата от лавини и наводнения; обезпечаване на количеството и качеството на водата; поддържане на биологичното разнообразие; екраниране, поглъщане на шум и замърсители, поддържане на микроклимат; осигуряване на условия за рекреация и туризъм; поддържане на традиционния ландшафт; защита на природното и културното наследство; защита на инфраструктурни обекти и съоръжения; забавяне и регулиране на въздействията от промените на климат
Стопански горски територии	

С Ъ Д Ъ Р Ж А Н И Е

на Областния план за развитие на горските територии

ВЪВЕДЕНИЕ

1. Кратко описание на природните условия и горските територии
2. Характеристика на собствеността на горските територии.
3. Съществуваща структура на управление на горите. История на горското стопанство в района.
4. Лесистост на областта и общините.
5. Анализ и оценка на потенциала на горските ресурси. Роля и значение на горското стопанство за икономиката на областта

ЧАСТ ПЪРВА

ЕДИННА ГОРСКОСТОПАНСКА КАРТНА ОСНОВА НА ГОРСКИТЕ ТЕРИТОРИИ

1. Единна горскостопанска картна основа.
2. Източници на използваната графична информация.

ЧАСТ ВТОРА

ФУНКЦИОНАЛНО ЗОНИРАНЕ НА ГОРСКИТЕ ТЕРИТОРИИ

1. Категоризация на горските територии:
 - 1.1. Защитни горски територии
 - 1.2. Специални горски територии
 - 1.3. Стопански горски територии
2. Горски територии предоставящи обществени екосистемни ползи
3. Зони за защита от урбанизация

ЧАСТ ТРЕТА

ВЪЗМЕЗДНО ПОЛЗВАНЕ НА ОБЩЕСТВЕНИ ЕКОСИСТЕМНИ ПОЛЗИ

1. Горски територии, определени за възмездно ползване на обществени екосистемни ползи.
2. Видове стопански дейности, за които се дължи плащане за обществени екосистемни ползи.

ЧАСТ ЧЕТВЪРТА

ЦЕЛИ НА УПРАВЛЕНИЕТО НА ГОРСКИТЕ ТЕРИТОРИИ И НА ЛОВНОТО СТОПАНСТВО

1. Цели на управление по категории гори.
2. Цели на управление по общини и на областно ниво.
3. Режими и ограничения изисквани по нормативни документи и административни актове.
4. Насоки за управление, забрани и ограничения по категории гори, които се налагат с областния план
5. Режими в зоните за защита от урбанизация.
6. Основни дървесни и храстови видове, с които ще се залесява.
7. Цели на управление на ловното стопанство.
8. Насоки за управление на ловното стопанство.

ЧАСТ ПЕТА

ЕКОЛОГИЧНА И СОЦИАЛНО ИКОНОМИЧЕСКА ОЦЕНКА НА ПЛАНА

1. Анализ и оценка на мерките за горските територии, предвидени в стратегиите за развитие на общините и областта.
2. Социално-икономическа оценка на целите на управление на горските територии и на ловното стопанство.
3. Оценка на въздействието на плана върху състоянието и развитието на горските ресурси по видове гори
4. Екологична оценка на областния план за развитие на горските територии.
5. Оценка за съвместимост с целите на НАТУРА 2000, включително определяне на благоприятното природозащитно състояние на представените в областта горски местообитания.

ПРИЛОЖЕНИЯ

1. Единна горскостопанска картна основа на горските територии;
2. Карты на горските територии по категории гори;
3. Карты на горските територии предоставящи обществените екосистемни ползи
4. Карты на горските територии, в които ползването на обществени екосистемни ползи е възмездно;
5. Карта на зоните за защита от урбанизация;
6. Списък на видовете стопански дейности, за които се дължи плащане за обществени екосистемни ползи в горските територии;
7. Образци,таблици, списъци и диаграми, съгласно текста;
8. Свитък „Обществени консултации“. Списъци на заинтересованите лица, протоколи от обсъждания и други резултати от консултативните дейности;
9. Доклад по екологична оценка и решение на компетентният орган
10. Доклад по оценка за съвместимост с целите на НАТУРА 2000 и становище на компетентният орган
11. Източници на използваната информация.
12. Динамично приложение с административните актове по чл. 6 ал. 2, с които се променят приетите с областният план категории гори, приети след утвърждаването на областният план
13. База данни (цифров модел)

ЗАДАНИЕ

за изработване на Областен план за развитие на горските територии

Посочват се основните дейности и задачи, както и методите, които се използват при изработване на областния план:

1. Кратко описание на природни условия и горските територии, което включва обобщени климатични характеристики (климатични райони, температури, валежи); хидрографска мрежа и воден отток; релеф (надморски височини, разчлененост); основни типове гора
2. Характеристика на собствеността на горските територии. Като източник на информация се ползва КВС или кадастрална карта
3. Съществуваща структура на управление на горите. История на горското стопанство в района.
4. Лесистост на областта и общините (изчислява се на базата на действително залесени територии към момента на планиране)
5. Анализ и оценка на потенциала на горските ресурси. Включва оценка на дървесните и недървесни горски ресурси. Извършва се на базата на данни от действащите горскостопански планове.
6. Роля и значение на горското стопанство за икономиката на областта. Определя се на базата на данни от общините за регистрираните стопански субекти в горскодобивната и преработвателна промишленост и заетите лица в отрасъла. Роля на дървата за огрев като източник на енергия спрямо други източници на енергия.

ЧАСТ ПЪРВА

ЕДИННА ГОРСКОСТОПАНСКА КАРТНА ОСНОВА НА ГОРСКИТЕ ТЕРИТОРИИ

В заданието задължително се посочват източниците, които ще бъдат ползвани за създаване на картната основа – актуална инвентаризация, карта на възстановената собственост, кадастрална карта, ортофото карта/карта на физическите блокове. Поставя се изискване за идентифициране на явни фактически грешки при обединяване на данните от различните източници.

ЧАСТ ВТОРА

ФУНКЦИОНАЛНО ЗОНИРАНЕ НА ГОРСКИТЕ ТЕРИТОРИИ

1. Категоризация на горските територии:
 - 1.1. Защитни горски територии
 - 1.1.1. за защита на почвите
 - 1.1.2. за защита на водите
 - 1.1.3. за защита на урбанизираните територии
 - 1.1.4. за защита на сградите и обектите на техническата инфраструктура, вкл и от лавини
 - 1.1.5. горна граница на гората
 - 1.1.6. защитни пояси
 - 1.1.7. гори създадени по технически проекти за борба с ерозията
 - 1.2. Специални горски територии
 - 1.2.1. защитени територии по смисъла на ЗЗТ
 - 1.2.2. защитени зони по смисъла на ЗБР
 - 1.2.3. с особени статут и режими определени по реда на други закони
 - 1.2.4. семепроизводствени насаждения
 - 1.2.5. семепроизводствени градини
 - 1.2.6. горски разсадници

- 1.2.7. опитни и географски култури от горски дървесни и храстови видове
- 1.2.8. дендрариуми
- 1.2.9. научноизследователски гори
- 1.2.10. учебно-опитни гори
- 1.2.11. токовища
- 1.2.12. до 200 м около туристическите хижи
- 1.2.13. до 200 м около обекти с религиозно значение
- 1.2.14. бази за интензивно стопанисване на дивеча
- 1.2.15. с рекреационно значение
- 1.2.16. за поддържане на ландшафта
- 1.3. Стопански горски територии

Категоризацията на горските територии се извършва на основание определенията в Глава трета, Раздел I от Наредбата.

2. Горски територии предоставящи обществени екосистемни ползи за:
 1. защита срещу ерозия на почвата от лавини и наводнения;
 2. обезпечаване на количеството и качеството на водата;
 3. поддържане на биологичното разнообразие;
 4. екраниране, поглъщане на шум и замърсители, поддържане на микроклимат;
 5. осигуряване на условия за рекреация и туризъм;
 6. поддържане на традиционния ландшафт;
 7. защита на природното и културното наследство;
 8. защита на инфраструктурни обекти и съоръжения;
 9. забавяне и регулиране на въздействията от промените на климата.

За основа се използва категоризацията от актуалната инвентаризация.

Изготвя се таблица/баланс за обвързаност между функционалното зониране и обществените екосистемни ползи, като за всяка категория и съответната ѝ екосистемна полза се посочват площ и процент (Приложение №13)

3. Зони за защита от урбанизация

В заданието могат да се посочват/описват и други критерии и методики за определяне на горски територии предоставящи обществените екосистемни ползи.

ЧАСТ ТРЕТА

ВЪЗМЕЗДНО ПОЛЗВАНЕ НА ОБЩЕСТВЕНИ ЕКОСИСТЕМНИ ПОЛЗИ

Посочват се възмездните екосистемни ползи, както и методите, които се използват за тяхното определяне и оценяване.

1. Горски територии определени за възмездно ползване на обществени екосистемни ползи.
2. Списък на видовете стопански дейности, за които се дължи плащане за обществени екосистемни ползи в горските територии.

Към изпълнителя се поставят изисквания по отношение начина на определяне на горските територии за възмездно ползване на обществени екосистемни ползи – например социологически проучвания, интервюта с ключови заинтересовани страни и официални източници на информация като общински и областни администрации.

Посочват се методики, по които да се изчисли размера на дължимите плащания за конкретните възмездни екосистемни ползи в конкретни територии.

ЧАСТ ЧЕТВЪРТА

ЦЕЛИ НА УПРАВЛЕНИЕТО НА ГОРСКИТЕ ТЕРИТОРИИ И НА ЛОВНОТО СТОПАНСТВО

Посочват се основните цели, режими и насоки:

1. Цели на управление по категории гори.
2. Цели на управление по общини и на областно ниво.
3. Режими и ограничения изисквани по нормативни документи и административни актове.
4. Насоки за управление, забрани и ограничения по категории гори.
5. Режими в зоните за защита от урбанизация.
6. Списък на дървесните и храстови видове с които ще се залесява.
7. Цели на управление на ловното стопанство.
8. Насоки за управление на ловното стопанство.

ЧАСТ ПЕТА

ЕКОЛОГИЧНА И СОЦИАЛНО ИКОНОМИЧЕСКА ОЦЕНКА НА ПЛАНА

Посочват се основните изисквания за:

1. Анализ на планираните мерки, свързани с горските територии, от стратегиите за развитие на общините и областта.
2. Социално-икономическа оценка на целите на управление на горските територии и на ловното стопанство.
3. Оценка на въздействието на плана върху състоянието и развитието на горските ресурси по видове гори
4. Екологична оценка на областния план за развитие на горските територии.
5. Оценка за съвместимост с целите на НАТУРА 2000, включително определяне на благоприятното природозащитно състояние на представените в областта горски местообитания.

ПРИЛОЖЕНИЯ

1. Единна горскостопанска картна основа на горските територии;
2. Карти на горските територии по категории гори;
3. Карти на горските територии предоставящи обществените екосистемни ползи
4. Карти на горските територии, в които ползването на обществени екосистемни ползи е възмездно;
5. Карта на зоните за защита от урбанизация;
6. Списък на видовете стопански дейности, за които се дължи плащане за обществени екосистемни ползи в горските територии ;
7. Образци,таблици, списъци и диаграми, съгласно текста;
8. Свитък „Обществени консултации“. Списъци на заинтересованите лица, протоколи от обсъждания и други резултати от консултативните дейности;
9. Доклад по екологична оценка и решение на компетентният орган
10. Доклад по оценка за съвместимост с целите на НАТУРА 2000 и становище на компетентният орган
11. Източници на използваната информация.
12. Динамично приложение с административните актове по чл. 6 ал.2, с които се променя приетите с областният план категории гори ,приети след утвърждаването на областният план
13. База данни (цифров модел)

**ИНФОРМАЦИЯ ЗА ИЗДАВАНЕ НА РЕШЕНИЕ ПО ЧЛ. 31, АЛ. 7 ОТ ЗАКОНА ЗА
БИОЛОГИЧНОТО РАЗНООБРАЗИЕ ЗА ПРЕЦЕНЯВАНЕ НА ВЕРОЯТНАТА СТЕПЕН НА
ЗНАЧИТЕЛНО ОТРИЦАТЕЛНО ВЪЗДЕЙСТВИЕ НА ГОРСКОСТОПАНСКИЯ ПЛАН/
ПРОГРАМА, ЛОВНОСТОПАНСКИЯ ПЛАН И ПЛАНА ЗА ДЕЙНОСТИ ПО ОПАЗВАНЕ И
ЗАЩИТА НА ГОРСКИТЕ ТЕРИТОРИИ ОТ ПОЖАРИ ВЪРХУ ЗАЩИТЕНИТЕ ЗОНИ ОТ
НАТУРА 2000**

**Част I.
Горскостопански план.**

ЗАЩИТЕНИ ЗОНИ, ТИПОВЕ МЕСТООБИТАНИЯ, ЗАЩИТЕНИ ТЕРИТОРИИ

1. Име и местонахождение на горскостопанската единица

Посочва се разположението на горскостопанската единица - административна област, община, населени места.

2. Защитени зони и защитени територии

а) Описание на защитените зони и защитените територии: Представя се информация за защитените зони и защитените територии или за частите от тях, попадащи в горските територии, предмет на горскостопанския план/програма, плана за дейности по опазване и защита на горските територии от пожари и горските и земеделски територии, предмет на плана за ловностопански дейности (Наименование, Код, Заповед за обявяване/решение на МС);

б) площ на защитените зони и защитените територии и/или части от тях, попадащи в обхвата на горскостопанската единица: за всяка защитена зона и защитена територии се посочва площта им, кои отдели или подотдели (когато част от отдела е в ЗЗ или ЗТ) попадат в границите им.

в) типове местообитания: описват се всички природни местообитания, установени в защитените зони, като се представят в таблична форма по площно разпределение.

г) информация за териториите по видове собственост за ловностопанските дейности и за дейностите по опазване и защита на горските територии от пожари.

ПЛАНИРАНИ МЕРОПРИЯТИЯ

1. Сечи

а) Възобновителни сечи.

Сечите се описват общо по площ според вида, фазата и възобновителния период на сечите, в т.ч. и по природни местообитания в защитените зони за опазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна.

Информацията се представя и в таблична форма, вкл. и за защитените зони за опазване на дивите птици.

б) Отгледни сечи.

Описват се особеностите им общо по вид на сечта с площи, в т.ч. и по природни местообитания

в защитените зони за опазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна.

Информацията се представя и в таблична форма, вкл. и за защитените зони за опазване на дивите птици.

в) Технически сечи

Описват се по вид и площ за всяко местообитание.

г) Други сечи

Описват се по вид и площ за всяко местообитание.

2. Възобновяване и залесяване

а) Площ за подпомагане на естественото възобновяване на насажденията, които се предвиждат възобновителни сечи, общо и по природни местообитания.

б) Площ и дървесните видове за създаване на изкуствени насаждения, попълване на изредени насаждения и подпомагане, общо и по природни местообитания

3. Строителство на сгради и пътища

Предвидените за строителство сгради, пътища и други обекти - брой, вид и предназначение.

4. Гори във фаза на старост.

Представя се опис на определените гори във фаза на старост по отдели и подотдели и съответните им площи, разпределени по типове местообитания.

5. План за ловностопански дейности.

Описват се предвидените ловностопански мероприятия в границите на защитените зони, попадащи в горски и земеделски територии:

- Ловни просеки и пътеки /м, км/
- Фуражна база /дка, ха/
- Биотехнически съоръжения - вид и брой
- БИСД – координатен регистър, кратко описание, площ, отдели и подотдели, вид дивеч и др.
- Сгради, ловни заслони, пътища и др.

6. План за дейностите по опазване и защита на горските територии от пожари

а) Дава се разпределение на площта на горските територии по класове на пожарна опасност, попадащи в границите на защитените зони;

б) Вид и площ на планираните лесокултурни и технически мероприятия, в защитените зони и защитените територии, вкл. по природни местообитания.

Карти и приложения

1. Цифров модел (формат zem 2.10) на горскостопанските карти, картите на планираните ловностопански мероприятия и мероприятията по опазване и защита на горските територии от пожари
2. Картен материал на хартиен носител с нанесени граници на защитените зони и защитените територии
3. Таблици за защитените зони и защитените територии, които съдържат:

- Наименование на защитената зона/защитена територия
- Наименование на природното местообитание

Характеристика по подотдели:

- Площ
- Вид собственост
- Състав
- Произход
- Възраст
- Бонитет
- Запас на 1 ха
- Вид на сечта
- Интензивност на сечта
- Размер на ползване

ЗАДАНИЕ ЗА ИЗРАБОТВАНЕ НА ГОРСКОСТОПАНСКИ ПЛАН

Увод

Посочва се основанието за изработване на горскостопански план. Описват се общините и землищата на населените места, попадащи в района на отделната горскостопанска единица и се дават някои основни изисквания при изработването на плана.

Глава I

Площ, подлежаща на горскостопанско планиране

1. Площ на горските територии

Посочва се площта на горските територии, подлежащи на горскостопанско планиране. Прави се анализ на промените в площта, станали след влизането в сила на последния план, като се цитират постановления, заповеди, протоколи и съответните площи. Показват се площите от горските територии, обект на плана, предоставени на други ведомства, като се посочват съответните заповеди, отдели и подотдели и площи.

2. Характеристика на горските територии

Прави се характеристика на площта по вид земи и по функции. За горите със защитни и специални функции се прави подробна характеристика по категории, като се посочват документите за обявяването им, отдели, подотдели и площ. Дава се в таблична форма залесената площ по видове насаждения и бонитети. Посочват се други проекти, планове или програми, изработени за горскостопанската единица, срокът на действие на които не е изтекъл.

За горите в защитени зони от Натура 2000 се прави характеристика на идентифицираните типове горски природни местообитания от прил. 1 на ЗБР.

Глава II

Досегашно стопанисване

Посочват се проучванията, които трябва да се извършат за анализирането на досегашното стопанисване на горските територии

ПРОУЧВАНЕ НА РЕЗУЛТАТИТЕ ОТ ДОСЕГАШНОТО СТОПАНИСВАНЕ И ПОЛЗВАНЕ ОТ ГОРИТЕ

Проучването на резултатите от стопанисването на горите и осъщественото ползуване през последните десет години от влизането в сила на горскостопанския план включва:

Събирането на информация и документи за историята на обекта на планиране, броя на горскостопанските участъци, изработените досега горскостопански планове и основите на организацията на стопанството при изработването на последния горскостопански план - картна основа, форма на стопанството, видове гори, стопански класове (производствени групи) и турнуси на сеч, размер на ползуването, видове възобновителни, отгледни и други сечи, залесяване, избор на главни дървесни видове, горски недървесни продукти и услуги, строителство на пътища, сгради и други съоръжения, лесозащитни мероприятия и мероприятията за защита от ерозия.

Прави се задълбочен анализ, чрез съпоставка на вида и обема на планираното ползване и различни горскостопански мероприятия с изпълнението им по отчетни документи. Анализа на изпълнение на планираните мероприятия се извършва общо за стопанската единица и по видове гори.

Особено внимание при анализа се обръща на причините за неизпълнение на мероприятията през миналия ревизионен период. На основата и на събраната при таксационното проучване информация се анализират резултатите от проведените възобновителни и отгледни сечи, залесителни, лесозащитни и други мероприятия, като се изясняват причините за получени отрицателни или незадоволителни резултати. Преценява се доколко възобновителните сечи са правилно проектирани, правилно ли са проведени и как са се отразили на останалите съседни насаждения и естественото възобновяване. Специално внимание се отделя на голите и санитарните сечи. Дават се конкретни примери както за отклоненията от предвижданията, така и за добри управленски и лесовъдски решения. Анализират се състоянието на насажденията (останалите на корен дървета) в резултат от използваните машини и екипировка, както и върху състоянието на подраста и почвата.

Съпоставя се размерът на реализираното ползване от възобновителни, отгледни, санитарни и други сечи с предвиденото по горскостопански план и се посочват причините за неизпълнение или превишение на ползването.

Прави се анализ на предвидените и изпълнени сечи и залесявания за едни и същи насаждения.

Извършва се анализ на добитата дървесина и нейната сортиментна структура с тази предвидена в горскостопанския план и се изясняват причините за констатираните несъответствия.

Съпоставят се и се анализират данните за изпълнение на мероприятията по възобновяването, залесяването и защита срещу ерозията. На основата на събраните данни от таксационните проучвания се установява какъв е обема и какво е качеството на изпълнение на тези мероприятия, посоката на протичащите възобновителни процеси, качеството на създадените култури, проведените отгледни мероприятия и технически съоръжения. Изясняват се причините за констатираните несъответствия и неблагоприятни тенденции и резултати.

Анализира се дейността по семесъбирането и производството на посадъчен материал, състояние на разсадниците, семепроизводствените насаждения, семепроизводствените градини и специализирани горски култури за семепроизводство, състояние и използваемост на горската семепроизводствена база.

Прави се съпоставка и анализ за изпълнението на предвидените ползвания на недървесни горски продукти - добив на сено, гъби, плодове, семена, билки, лико, кори и др.

Прави се съпоставка и анализ на резултатите от пътното строителство и строителството на сгради, съобщителни и други съоръжения. Установява се обхвата на пътната мрежа по отношение на площта на обекта на планиране, дължина по вид и категория на пътищата, гъстота на пътната мрежа в км/ха, състояние и поддържане на пътищата.

Проучването на лесозащитните мероприятия, мерките и мероприятията за защита на горските територии от пожари, акцентира се на обема на предвидените спрямо изпълнените мероприятия, спазването на санитарните изисквания при провеждане на сечите в горите, динамиката на появяване и разпространение на насекоми и гъбни вредители, повреди от засушаванията, съхненето на горите, повреди от абиотични климатични и антропогенни фактори, повреди от дивеч и паша в културите и зрелите насаждения, както и на използваните методи за борба - биологични и химически, и проведени профилактични мерки за борба с

вредителите в горските разсадници.

Прави се анализ на нарушенията в горите от незаконна сеч, паша на добитък и др., предприетите мерки за борба с нарушителите.

Установява се площта и щетите от възникнали пожари в горите на обекта на планиране, причините за тяхното възникване и ефективността на предприетите мерки и мероприятия за защита на горските територии от пожари и други предприети мерки за тяхното ограничаване.

Проучванията обхващат и организацията на управлението на обекта на планиране, както и проучване на икономическите условия в района.

Въз основа на проучването на икономическите условия и на досегашното стопанисване и ползване се съставят обобщителни таблици от № 90 до № 102.

Таблицы 94, 95 и 96 се съставят и по вид на горите с обобщени резултати от целия период.

Обобщените данни за разпределение на горските територии по видове собственост, площта на недържавните гори, по категории горски територии, според функционалното им предназначение, демографската характеристика, приходите и разходите, като тези данни се представят в табличен вид в таблици от № 90 до № 102.

Разпределение на площта на горските територии, съобразно техните функции

Обща горска площ	стопански функции		Защитни и специални, в това число:													
			Общо		Защитни по чл.5, ал. 2 от ЗГ		специални по чл.5, ал. 3, т. 1 от ЗГ - 33Г		специални по чл.5, ал. 3, т. 1 от ЗГ - 3БР		специални по чл.5, ал. 3, т. 1 от ЗГ - други		специални по чл.5, ал. 3, т. 2 от ЗГ		специални с рекреационно значение	
ха	ха	%	ха	%	ха	%	ха	%	Ха	%	ха	%	ха	%	ха	%

Изменение на обема на приходите през предходния период., хил. лева

Източници	Година										Общо			Средно за периода
	20...						20...		разчет	отчет	разчет	отчет		
	разчет	отчет	разчет	отчет	разчет	отчет	разчет	отчет						
Промислен добив														
Местно население														
Странична дейност														
Такси по Закона за лова														
Други														
Всичко														

Разходите за ЛКД за предходния период, хил.лева

Мероприятия по ЛКД	Година от ревизионния период					Общо	Средно за периода
	20..	...		...	20..		
1. ЛЕСОКУЛТУРНИ МЕРОПРИЯТИЯ							
1. Семейбиране							
2. Почвоподготовка							
3. Производство на фиданки							
4. Залесяване							
5. Попълване на култури							
6. Отглеждане на култури							
7. Отглеждане на млади насаждения							
8. Охр. и защита на горите от:							
8.1. вредители							
8.2. пожари							
8.3. охрана							
8.4. минерализовани ивици							
9. Други							
ОБЩО по I.							
II. ДРУГИ РАЗХОДИ							
1. Довностанански мероприятия							
ОБЩО I + II							

Изменение на приходите, разходите и дохода от единица площ за горскостопанската единица, в лв./ха

Показатели	Година от периода			Средно за периода
	20..	...	20..	
Приходи				
Разходи				
Доход				

Заб.: 1. Данните за приходите и разходите се получават като общите средногодишни приходи и разходи за ревизионния период от табл. 91, 92 и 93 се разделят на общата площ на обекта на планиране.

2. Данните за приходите и разходите от държавните и частните гори се предоставят безвъзмездно от техните собственици.

3. Доходът се определя като разлика между приходите и разходите

Разпределение на планираните и изведени възобновителни и отгледни сечи по площ (ха)*

Вид на сечта	Проектирано по горскостопански план	Изпълнено	% от ГСП	+ / -
1	2	3	4	5
<u>I. Възобновителни сечи</u>				
1. Постепенна сеч				
1.1. фаза 1				
1.2. фаза 2				
1.3. окончателна фаза				
2. Постепенно-котловинна сеч				
3. Неравномерно-постепенна сеч				
4. Изборна сеч				
5. Групово-изборна сеч				
6. Групово-постепенна				
7. Гола сеч (нискостобълени, тополови и акациеви гори)				
.....				
<u>Всичко:</u>				
<u>II. Отгледни сечи</u>				
1. Осветление				
2. Прочистка				
3. Прореждане				
4. Пробирка				
5.				
6. Селекционни				
<u>III. Санитарни сечи</u>				
<u>IV. Други сечи</u>				
V. Технически сечи				
<u>ОБЩО:</u>				

Забележка: същата таблица се прилага и за предвидените и изпълнените сечи за едни и същи насаждения

За размера на годишното ползване и добитите материали по категории дървесина (групи сортименти) през ревизионния период по основни видове сечи

Година	Размер на годишното ползване		Категории дървесина				Дърва	Изпол-звана вършина
	Стояща	Лежаща	Едра	Средна	Дребна	Общо		
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Възобновителни сечи								
...								
...								
...								
Общо								
%								
Предвидено по ГСП %								
Разлика +/-								
Отгледни сечи								
...								
...								
...								
Общо								
%								
Предвидено по ГСП %								
Разлика +/-								
Санитарни сечи								
...								
...								
...								
Общо								
%								
Предвидено по ГСП %								
Разлика +/-								
От всички видове сечи								
...								
...								
...								
Общо								
%								
Предвидено по ГСП %								
Разлика +/-								
По ГСП								

Извършени залесявания през ревизионния период

	Вид на залесяването							
Година	Ново залесява- не	В зрели невъзобно- вени гори	Възстанов- яване на гори	Попъл- ване на редини	Дву- етаж- ни насаж- дения	Всичко	Подпо- магане на възоб- новява- нето	Употребени фиданки
	ha (редуцирана площ)							хил. бр.
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Общо								
Предвидени по ГСП								
в повече								
в по-малко								

За сравнение на предвиденото и изпълнено залесяване по дървесни видове *

Дървесен вид	Предвидено в ГСП по подотдели	Действително изпълнено по подотдели	% по отношение на предвиденото
	хектари		
1	2	3	4
<u>I. Иглолистни</u>			
<u>Всичко:</u>			
<u>II. Широколистни</u>			
<u>Всичко:</u>			
<u>ОБЩО:</u>			

Забележка: същата таблица се прилага и за предвидените и изпълнените залесявания по дървесни видове за едни и същи подотдели

**Разпределение на проектираната и изпълнена
почвоподготовка по вид**

Вид на почвоподготовката	Планирано	Изпълне но	% изпълн ение	в земеделски територии
1	2	3	4	5
1. Пълна				
2. Частична				
2.1. Поясна				
2.2. Изкопно-насипна на тераси				
2.3. Ръчни тераси				
2.4. Пояси - животинска сила				
2.5. Тераси-канавки				
2.6. Канавко-валове				
2.7. Площадки				
2.8. Дупки				
2.9. Микроповишения				
2.10. Микропонижения				
3. Опростена				
4. Без подготовка				
ОБЩО				

За добива на недървесни горски продукти през ревизионния период

N по ред	Недървесни горски продукти	Мярка	Години											Общо	Предви- дено по ГСП	В повече или по- малко
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	
1.	Сено	тона														
2.	Листников фураж	пр.м ³														
3.	Смърчови кори	тона														
4.	Смола	тона														
5.	Горски плодове	тона														
6.	Билки	тона														
7.																
8.																

Проведени лесозащитни мероприятия

N°	Наименование на мероприятияето	Мярка	20 год.		20..... год.	
			План	Изпълнено	План	Изпълнено
1	2	3	4	5	6	7

За извършените нарушения през изминалия ревизионен период

[illegible]

Глава III

Теренни проучвания

1. Таксиране на насажденията

Посочват се теренните работи при таксацията на насажденията и начините за определяне на запаса им.

Глава IV

Основни насоки за организация на обекта на планиране

1. Разделяне на горскостопанската единица на участъци

Посочват се броя, границите и наименованията на участъците.

2. Стопански класове, цел на стопанството и турнуси на сеч

Въз основа на разпределението на залесената площ по видове насаждения и бонитети се определят вероятните стопански класове, цел на стопанството и турнуса на сеч, които за държавните и общински горски територии са задължителни и се формират в съответствие с тези от инвентаризацията на горската териториална единица.

Глава V

Планиране на мероприятия

1. Сечи

Предвид биологическите особености на дървесните видове, хода на възобновителния процес, вида на горите и целта на стопанството, се дават насоките за стопанисване на горите. Определят се условията, при които се планира възобновяване, отглеждане, трансформация на насажденията или технически сечи.

2. Определяне размера на ползването

Посочва се, че размера на ползването от възобновителни и отгледни сечи се определя в зависимост от произхода и състоянието на насажденията, в съответствие с предвидените стопански класове за горската териториална единица.

3. Възобновяване и залесяване

Анализира се хода на естественото възобновяване и се дават някои основни указания при предвижданията на залесяванията.

4. Планиране на други мероприятия

Посочват се следните мероприятия: добив на недървесни горски продукти (паша, добив на сено, билки, горски плодове и при възможност смолодобив), необходимостта от предвиждане на ремонт, реконструкция или изграждане на пътно и сградо-строителство и строеж на противоерозионни съоръжения.

Глава VI

Дейности по опазване на горските територии от пожари

Посочва се, че тези дейности са извадка от предвидените в общия план за дейностите по опазване от пожари отнасящи се за горски територии, обект на горскостопанския план в горската териториална единица.

Глава VII

Обем на предвидените лесокултурни и технически мероприятия

Посочват се начините за изчисляване на обемът на отделните видове лесокултурни и технически мероприятия по окрупнени показатели.

Глава VIII

Съдържание на горскостопанския план

Посочва се подробно съдържанието на горскостопанския план (приложение № 26) , с всички приложения и карти.

Глава IX

Срокове за планиране

Посочват се указателни срокове за извършване на теренните и камерални работи и представяне горскостопанския план, с всички приложения на възложителя.

Глава X

Видове дейности и категории на трудност

Посочва се обемът на дейностите по видове и по категории на трудност, съгласно приложение № 2.

Глава XI

Приложения към заданието

1. Сметки

2. Списъци на зрелите насаждения, запаса на които се определя чрез пълно клупиране, математико-статистически методи и с растежни таблици.

3. Копия от заповеди и други документи отразяващи извършени разпореждания с горските територии за ревизионния период.
4. При необходимост се прилагат копия на нормативни документи, карта и други.

ПРАКТИЧЕСКИ УКАЗАНИЯ

Относно: Използването на оптималната кръгова площ на горските насаждения като основа на отгледните сечи

I. НЯКОИ ОСНОВНИ ПОЛОЖЕНИЯ

Оптималната кръгова площ на горските насаждения е онази, при която се получава максимален текущ прираст по обем. От това определение следва, че ако е известен режимът на оптималната кръгова площ за дървопроизводствения период на насажденията от даден дървесен вид при различните условия на месторастене и ако този режим се поддържа при всяка възраст, ще се осигурят условия за получаване на максимално количество дървесина от единица горска площ.

Режимът на оптималната кръгова площ за естествените насаждения у нас е установен опитно за белия бор, смърча и бука. Съществен момент в тези разработки е отчитането на типа на растеж на насажденията, като дадените за внедряване в практиката таблици се отнасят за най-широко разпространените насаждения.

Конкретните стойности на оптималната кръгова площ по дървесни видове и бонитети са дадени в таблици №№ 60, 61 и 62. Таблиците за белия бор могат да се използват на този етап и при прорежданията на естествените черборови насаждения, както и при горските култури от тези видове. Без особен риск таблиците за смърча могат да се прилагат и за еловите насаждения.

2. ПРАКТИЧЕСКИ УКАЗАНИЯ ПРИ ПРОВЕЖДАНЕ НА ОТГЛЕДНИТЕ СЕЧИ

Използването на оптималната кръгова площ на насажденията като критерий за извършване на прорежданията и пробирките е свързано със следните теренно-измерителни работи:

2.1. Определяне на кръговата площ на насаждението на 1 хектар

За определяне на кръговата площ на насажденията на 1 ха, на този етап могат да се препоръчат следните два метода:

2.1.1. Метод на Битерлих. След обхождане на насаждението за преценка на неговата хомогенност, с помощта на опростения прибор на Битерлих, със съотношение 1:50 между ширина на прицелната рамка и дължината на дървената линия, в определени пунктове на площта се извършва т.н. ъглово броене. Броят на пунктовете е от 5-10 броя в зависимост от степента на хомогенност, като долната граница се отнася до по-хомогенни, а горната - до по-слабо хомогенни насаждения. В горските култури броят на пунктовете е по-малък и се движи от 1 до 3 броя. Местата на пунктовете се маркират на картата, чрез развитие на квадратната мрежа, със страна $l = \sqrt{f:n}$, където:

f - площ на насаждението в m^2 ;

n - брой на пунктовете.

След това в насаждението се установява по картата първият пункт и чрез движение по азимут и измерване (може и на крачки) на разстоянието се намират следващите пунктове. За всеки пункт, въртейки се в кръг, специалистът визира, през прицелната рамка диаметрите на всички дървета на гръдна височина, които среща погледа му до пълно завъртане на 360 градуса, т.е. стигайки до онова дърво, от което е започнал броенето. При визирането всички дървета, които излизат извън прицелната рамка, се броят като цели (1), онези, които плътно се вметват в рамката за $1/2$, а тези, които имат по-малки диаметри - не се броят. Сумата от така броените цели и половинки дървета дава направо кръговата площ на дървостоя на 1 ха в даден пункт. Едновременно с това във всеки пункт се измерват и височините на по 2-3 броя

дървета, окомерно преценени като средни по диаметър. При наклонени терени се измерва и ъгъла на наклона, като установената кръгова площ се привежда към хоризонтална площ, като се разделя на косинуса от този ъгъл. След приключване на работата във всички пунктове се изчислява средно аритметичната стойност на кръговата площ, която е кръговата площ на насаждението. Методът на Битерлих може да се прилага само в насаждения с добра видимост и по-правилна форма.

2.1.2. Комбиниран метод (Ив. Михов, 1986 г.)

Този метод се прилага в насаждения с недобра видимост, както и насаждения с добра видимост, но с площ над 10 ха.

Както и при метода на Битерлих е необходимо насаждението да се обходи предварително, за да се определи неговата степен на хомогенност. След това на картата, през насаждението се прекарва права линия, така че да обхване констатираното от обхождането разнообразие в неговата пълнота. След това, на равни разстояния по нея се отбелязват центровете на 3 до 5 броя кръгови пробни площи. Разстоянието между тях се определя като дължината на правата се раздели на броя на пробните площи. Центърът на първата пробна площ се намира на 1/2 от изчисленото разстояние, мерено от началната точка на правата. След това чрез изчисленото разстояние и движение по правата се намират центровете на останалите пробни площи. Големината на пробните площи е такава, че включва в себе си минимум 30-40 броя дървета. Това изискване обикновено се осигурява при радиус на пробната площ от 10 м за младите, 15 м за средновъзрастните и 15-20 м за дозряващите насаждения. Очертаването на границите на пробните площи трябва да бъде много прецизно и се извършва с помощта на ролетка или въже, а при наличие на съответен инструментариум и оптически път. При случай на гранични дървета, в пробната площ те се включват през 1, т.е. 50%. След ограничаването във всяка една от пробните площи се установява броят на дърветата (без клупиране) и се измерват диаметрите и височините на по 2-3 средни по размери дървета. При наклонени терени се измерва и ъгъла на наклона. При горските култури, които се характеризират с висока степен на хомогенност, броят на пробните площи може да бъде и по-малък. След приключване на измерителната работа, площта на всяка пробна площ се привежда в хоризонтална по формулата:

$$f = \pi \cdot r^2 \cos \alpha$$

Кръговата площ на насаждението се изчислява въз основа на следното уравнение:

$$G_{\text{ha}} = 0,785 \left(\frac{d}{a} \right)^2 \quad a = \sqrt{\frac{\sum f_i}{\sum n_i}}$$

където:

d - среден диаметър на насаждението в см изчислен като средноаритметичен от диаметрите на измерените в пробните площи дървета;

a - средно разстояние между дърветата в м;

f_i - хоризонтална площ на отделните пробни площи в м²;

n_i - брой на дърветата в отделните пробни площи.

2.2. Определяне на бонитета

Както е известно, бонитетът на дадено насаждение се определя от неговата възраст и средна височина. Възрастта се взема направо от таксационните описания, като се прибавят и броят на годините от началото на ревизионния период. Така получената възраст се проверява чрез възрастта на няколко средни по размери дървета в дървостоя.

Средната височина се изчислява като средноаритметична от височините на измерените в пунктовете или пробните площи дървета.

По-нататък, използвайки приложените таблици се определя точният бонитет на насаждението, което може в някои случаи да наложи извършването на съответната интерполация.

2.3. Определяне на метода на интензивността на прореждането

Отгледните сечи в белборовите и смърчовите насаждения, се провеждат по низовия, а в буковите насаждения по комбинирания метод. Интензивността на отгледната сеч в % се определя от разликата между установената по точка 2.1. кръгова площ на насаждението и оптималната кръгова площ, отчетена от таблиците. Процентът на интензивност се изчислява спрямо действителната кръгова площ.

Следвайки метода и интензивността на отгледната сеч, специалистът отбелязва за сеч отговарящите на лесовъдските изисквания дървета, като се стреми да не намалява общата кръгова площ на насаждението под оптималната.

Оптимална кръгова площ за белия бор (по Ю. Духовников, Ал. Илиев, И. Михов, Е. Димитров, К. Богданов)

А год.	I а бонитет		I бонитет		II бонитет		III бонитет		IV бонитет	
	Х ср. м	Г оп. м ² /ха	Х ср. м	Г оп. м ² /ха	Х ср. м	Г оп. м ² /ха	Х ср. м	Г оп. м ² /ха	Х ср. м	Г оп. м ² /ха
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
20	9,6	23,0	8,4	21,8	7,2	20,5	5,6	19,2	4,7	18,0
30	14,3	34,8	12,3	32,9	10,6	31,0	8,7	29,1	7,2	27,2
40	18,4	40,7	16,2	38,4	14,0	36,2	11,7	34,0	9,6	31,7
50	22,2	45,3	19,6	42,8	17,0	40,3	14,3	37,8	11,8	35,4
60	25,3	48,3	22,4	45,6	19,5	43,0	16,5	40,3	13,8	37,6
70	27,9	50,8	24,8	48,0	21,7	45,2	18,5	42,4	15,4	39,6
80	30,0	52,5	26,7	49,6	23,4	46,7	20,0	43,8	16,7	40,9
90	31,9	53,6	28,4	50,6	24,9	47,7	21,4	44,7	17,8	41,8
100	33,6	54,6	29,9	51,6	26,2	48,6	22,5	45,6	18,7	42,6

Оптимална кръгова площ за смърч (по Ю. Духовников, Ал. Илиев, И. Михов, Е. Димитров, К. Богданов)

А год.	I а бонитет		I бонитет		II бонитет		III бонитет		IV бонитет	
	Х ср. м	Г оп. м ² /ха	Х ср. м	Г оп. м ² /ха	Х ср. м	Г оп. м ² /ха	Х ср. м	Г оп. м ² /ха	Х ср. м	Г оп. м ² /ха
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
20	6,5	16,4	5,0	14,8	3,6	12,6	2,6	10,4	1,8	9,1
30	11,0	26,9	8,3	24,2	6,4	18,6	4,8	15,8	3,6	13,0
40	16,1	36,5	12,3	32,8	9,6	25,8	7,4	22,0	5,7	18,1
50	20,6	44,7	16,2	40,2	13,0	32,2	10,3	27,5	8,2	22,7
60	24,2	51,4	19,9	46,1	16,4	37,7	13,2	32,4	10,6	26,7
70	27,2	56,7	22,8	50,9	19,2	42,4	15,8	36,5	12,8	30,1
80	29,8	61,2	25,4	54,8	21,6	46,4	18,0	40,2	14,6	33,2
90	31,8	64,7	27,5	57,9	23,6	49,9	19,9	43,3	16,4	35,8
100	33,5	67,6	29,2	60,5	25,4	53,0	21,4	46,1	17,8	38,2

Оптимална кръгова площ за бука
(по И. Михов, Ю. Духовников, Ал. Илиев, Р. Петрин)

А год.	I бонитет		II бонитет		III бонитет		IV бонитет	
	Х ср. м	G оп. м ² /ха	Х ср. м	G оп. м ² /ха	Х ср. м	G оп. м ² /ха	Х ср. м	G оп. м ² /ха
1	4	5	6	7	8	9	10	11
20	6,2	9,8	5,1	9,3	4,1	8,7	3,0	8,3
30	10,2	18,5	8,9	17,6	7,4	16,6	5,8	15,6
40	14,8	26,9	12,8	25,5	10,8	24,0	8,6	22,6
50	19,4	32,7	16,7	31,0	14,0	29,2	11,2	27,4
60	23,2	37,0	20,2	35,0	17,0	33,0	13,8	31,0
70	26,5	40,5	23,2	38,4	19,6	36,2	16,0	34,0
80	29,1	43,3	25,4	41,0	21,6	38,7	18,0	36,4
90	31,0	45,7	27,2	43,3	23,4	40,8	19,6	38,3
100	32,5	47,7	28,6	45,2	24,6	42,6	20,8	40,0

МЕТОДИКА ЗА ТЕРЕННИ И КАМЕРАЛНИ РАБОТИ. ПРОБНИ ПЛОЩИ, ПРОБНИ ДЪРВЕТА И СТЪБЛЕН АНАЛИЗ

I. Теренни работи

Постоянни пробни площи

Постоянните пробни площи се залагат за продължителни наблюдения с повторни измервания за събиране на материали, които могат да бъдат използвани за различни цели: проверка или съставяне на растежни таблици; изследване вида, интензивността и повтаряемостта на отгледните сечи; изучаване ефективността от влиянието на различни мероприятия върху хода на растежа и прираста на дървостоя и изменението на неговите таксационни показатели и др.

Изборът на насажденията в горската териториална единица / горскостопанската единица за залагане на постоянни пробни площи, трябва да отговаря на главните негови особености и стоящите за решение пред него задачи, които са свързани с дървостойте с най-голямо стопанско значение, с преобладаващите бонитети и типове месторастения.

Необходимото количество пробни площи се определя съвместно с регионалната дирекция по горите и/или собственика или ползвателя на горската територия, с отчитане на конкретните условия, а също и от наличието на материали от пробни площи, заложи при предишната инвентаризация или планиране.

Цялото насаждение или по-голяма част от него трябва да бъде еднородно по отношение на околната среда (почва, експозиция, наклон, надморска височина, микроклимат и пр., установени чрез топологични изследвания). Местата на постоянните пробни площи трябва да бъдат защитени добре от външни влияния.

Те трябва да бъдат отдалечени най-малко на 50 m от края на гората и на 10 - 20 m от големи пътища и просеки.

Всички пробни площи, независимо от тяхното предназначение, се залагат с оглед тяхното по-широко използване за други цели.

Постоянната пробна площ, в зависимост от поставената цел, се състои от един или повече парцели, които се намират един до друг или в близост.

Около постоянната пробна площ, както и около отделните парцели се поставят изолационни ивици, с цел да се изключат нежеланите влияния от страна на околното насаждение. Ширината на ивиците е от 10 - 20 m според височината на насаждението. Изолационната ивица се третира от двете страни до половината по същия начин, както съседния ѝ отделен парцел.

В ивица с ширина 30 m около постоянните пробни площи не се разрешават възобновителни сечи. Заснемането на необходимите данни и анализът се извършват от парцели.

Форма и размери на парцелите. В зависимост от целите на постоянната пробна площ и възможностите в насаждението, даден парцел може да има следните форми и размери:

а) 0,25 ха - квадрат, с дължина на страните 50 m. Той е заобиколен от 20 m защитна ивица.

б) 0,20 ха - правоъгълник, с дължина на страните 40 и 50 m и защитна зона 20 или 15 m. Тези размери се използват само тогава, когато не са налице условия за залагане на парцел с размери по т. а).

в) 0,15 ха - правоъгълник, с дължина на страните 30 и 50 м и защитна зона 20 или 15 м. Тези размери се използват само тогава, когато няма възможност за използване размерите по т. а), б).

В младите насаждения постоянните пробни площи се залагат със същите размери, но измерителните работи се провеждат само върху част от пробната площ. Във възрастните насаждения се спазва правилото, размерите на площта да осигуряват минимален брой на стъблата - 200.

След обозначението на площта се изготвя скица на същата в мащаб 1:10 000. На скицата се отбелязват всички характерни репери, пътища, гранични знаци, строежи и др., които облекчават ориентацията. За разположението на парцелите и характерни пунктове от тяхната околност се изготвя скица в М 1:1 000.

Затвърдяване на граничните точки и линии. На ъглите на пробната площ или парцела върху подходящи характерни стоящи дървета на страната към пробната площ (парцела), с блажна боя се нанася номера на пробната площ или парцела.

На ъглите на парцелите се поставят стълбове от трайно дърво с височина 1,5 м и диаметър 10 - 15 см. Върхът на стълбовете се отрязва наклонено и на 20 см под върха се прави отрез, върху който с блажна боя се нанася номера на парцела.

Брой на парцелите и тяхното разпределение върху площта. Парцелите се означават последователно с римски цифри. Според това, дали условията на околната среда и структурата на изследваното насаждение са еднородни или разнородни, се възприема един от следните варианти на разпределение на отделните парцели:

а) Подреждане на отделните парцели един до друг в насаждението или във форма на квадрат, или на кръст, с необходимите изолационни ивици между тях. Този вариант е целесъобразен за хомогенни условия на насаждението.

б) Мозаично разпределение на отделните парцели в 4 редици до 6 малки площи (всичко 24 малки площи - поделения на отделните парцели, със страни 20 x 20 м или 0,04 ха).

Изпитваните методи на работа (например за прореждане) трябва да се повтарят равномерно във всички редици. този вариант е наложителен при хетерогенни условия (наклон, склоп, типологични различия и др.). Когато път или поляна пресича реда на парцелите, след необходимото прекъсване при определянето мястото на следващия блок, той трябва да бъде поставен при същите условия.

Измерване и номериране на отделните дървета. Точката на измерването на всичките дървета е на гръдна височина и се поставя откъм северната страна на дървото или пък откъм горната страна при наклонен терен. Тя се означава с Т-образен знак или кръстче, с ширина на ивицата 2 см, нанесени с блажна боя. Всички дървета, които могат да се измерват на гръдна височина, се номерират с блажна боя над знака на гръдна височина.

Номерирането започва обикновено от левия ъгъл на парцела и се извършва на ивици, не по-широки от 5 - 8 м.

Диаметрите на гръдна височина се измерват с прецизна клупа с точност до 0,1 см.

Височините се измерват по дървесни видове и етажи.

Измерват се необходимия брой височини за построяване крива на височините.

Всички данни за постоянните пробни площи се записват и изчисляват в специални таблици и форми (табл. 86, 87, 88, 89 и форми 6, 7, 8).

Непосредствено след залагането, постоянните пробни площи се ограждат от органите на устройвания обект, а след завършване на теренните работи се предават за опазване и поддържане в течение на ревизионния период.

Временни пробни площи

Временните пробни площи се залагат така, че да отговарят на непосредствените нужди на лицето извършващо инвентаризация или изработващо горскостопанския план - за тренировъчни занятия, за установяване на интензивността на възобновителните и отгледните

сечи, за качественото състояние и сортиментния строеж на дървостоя и добивите, пригодността на обемните и растежни таблици и др.

Поради своето временно предназначение те не се означават и затвърдяват трайно на терена.

Пробните площи за изучаване на сортиментния строеж и добивите се залагат с оглед възможно най-пълно да обхващат разнообразието на зрелите насаждения от различните дървесни видове по отношение на състава, бонитета, пълнотата и качественото състояние.

Клупирането на дърветата във временни пробни площи се извършва по степени на дебелини през 2 или 4 cm според възрастта и вида на дървостоя.

В пределите на всяка степен на дебелина всички дървета се разпределят по дървесни видове на строителни, полустроителни и дървета за дърва.

При тополовото стопанство временните пробни площи се използват главно за определяне на запаса и прираста. Те може да имат правилна геометрична форма, а може да са и представителни редове.

Последователността на теренните и камералните работи при временните пробни площи е както при постоянните пробни площи.

Пробни дървета

Пробните дървета се използват за уточняване на таксационните показатели на таксираните дървостои. Техният брой и начин на избор зависи от конкретните задачи, стоящи пред лицето извършващо инвентаризация или изработващо горскостопанския план.

На тренировъчните пробни площи, с помощта на пробни дървета, се определя възрастта и височината на дървостойте, което дава възможност да се уточни бонитетът. За постигане на поставената цел е достатъчно да се отсекаат три нормално растящи дървета от трите централни степени на дебелина.

На пробните площи, заложи за изучаване хода на растежа на дървостойте и за проверка на растежни таблици в средновъзрастни, дозряващи, зрели и презрели дървостои, броят на пробните дървета се определя в размер 10% от броя на дърветата в пробната площ с общ брой от 15 до 25 броя. Намалването броя на пробните дървета се допуска в чисти едновъзрастни дървостои от ниските класове на възраст, а именно:

а) В I клас на възраст от иглолистни гори и в I - II клас на широколистните гори - от 7 до 10 броя на пробна площ;

б) Във II клас на иглолистните и III клас на широколистните гори от 10 до 15 броя;

в) От III клас нагоре за иглолистните и IV клас за широколистните гори - не по-малко от 15 броя пробни дървета на пробна площ.

На пробните площи, заложи за изучаване на сортиментната структура на дървостойте, пробните дървета се вземат по статистически метод. За целта при клупирането на пробната площ се отбелязва всяко пето стъбло в пределите на отделните степени на дебелина, независимо от качественото състояние на стъблата.

При изследване хода на растежа всички степени на дебелина трябва да бъдат представени с пробни дървета. За трите централни степени на дебелина се вземат не по-малко от 3 пробни дървета, за следващите съседни - по 2 и по-нататък по 1 пробно дърво. За дървесните видове, които се срещат като примес, е достатъчно да се вземат 3 пробни дървета от централните степени на дебелина.

При избора на пробните дървета се извършва проверка на височината и чрез сравнение с кривата на височините. Допуска се отклонение в рамките на $\pm 5\%$. При избора на пробните дървета по дебелина, не е задължително те да съответстват точно на средното значение на съответната степен на дебелина, но не бива да се допускат отклонения по-големи от 1% в една или друга посока.

При изследване хода на растежа на дървостойте, всички пробни дървета трябва да бъдат напълно здрави. Преди отсичане на пробното дърво се измерва диаметъра на гръдна височина в две взаимноперпендикулярни направления.

Номерацията на пробните дървета се извършва отделно за всяка пробна площ, като в карнета на пробното дърво (форма 10) се записва неговия номер и възраст, установена чрез отчитане на пъна. Върху пъна също се записват тези данни с химически или цветен молив.

Пробните дървета, като правило, се отчитат извън пробната площ, но в непосредствена близост до нея, така че върху пробната площ да може да се провеждат изследвания и при следващото инвентаризация или изработване на горскостопански план. Вземането на пробни дървета от пробната площ се допуска в случай, когато дървостоят, в който е заложена, подлежи на сеч в близките години, или когато, поради изменения в характера на дървостоя, не е възможно да се намерят подходящи пробни дървета вън от пробната площ.

Измерването на пробните дървета се извършва по средата на двуметрови секции, за която цел в основата на отсеченото дърво се измерват и отбелязват нечетните метри - 1, 3, 5 и т.н. Измерването на диаметъра на пъна, на гръдна височина и по средата на двуметровите секции с кора се извършва с мерна клупа с точност до 1,0 cm. Дебелината на кората и прираста по дебелина за последните 10 години се измерват с мащабна линия с точност до 1,0 cm. Диаметрите без кора се определят като разлика между диаметъра с кора и дебелината на кората, а диаметъра 10 години назад - като разлика между диаметър без кора и прираста за последните 10 години.

При сечта височината на пъна не се допуска да бъде по-голяма от 1/3 от диаметъра на гръдна височина.

Прирастът по височина за последните 10 години се определя с точност до 10 cm, чрез отчитане на годишните прешлени при иглолистните дървесни видове и чрез постепенно отсичане от върха надолу при широколистните дървесни видове.

Прирастът по дебелина за последните 10 години на гръдна височина и на 1/2 от височината на стъблото се определя по два взаимноперпендикулярни диаметри с точност до 1,0 mm.

Разкрояването на пробните дървета на сортименти се извършва с отчитане наличните недостатъци на дървесината, по качество и размери в съответствие с изискванията на стандартите за отделните сортименти. При липса на недостатъци по дървесината на стъблото разкрояване на сортименти не се прави.

Стъблен анализ

За провеждането на стъблен анализ в гората се отрязват шайби от определените дървета за анализ, по които се извършват необходимите измервания в камерална обстановка.

Първата шайба се взема при шийката на корена и се нарича нулева. След това се отрязва шайба на 1,30 м от шийката, а следващите шайби се отрязват на различни разстояния, обикновено през 2 m в местата с нечетните метри - 1, 3, 5 и т.н. метри (форма 10). За някои случаи могат да се възприемат по-къси секции.

Откъм долната страна на всяка шайба се записва номера на анализираното дърво и височината, от която е взета, при което шайбата, взета от кореновата шийка, се означава с нула, а следващите с 1, 1,3, 3 и т.н. Последният отрез се отбелязва с „в” (връх).

II. Камерални работи

Обработка на пробни площи, пробни дървета и стъблени анализи

Обработка на пробни площи. Обработката на всяка пробна площ става на специални формуляри (табл. 56, 57, 58, 59 и форма 8).

Данните се изчисляват за всеки етаж и дървесен вид поотделно за оставащата и отпадащата част.

Общо за пробната площ се изчисляват и данни за 1 ха.

Преди да се пристъпи към окончателната обработка на пробната площ, се извършва проверка на нейната площ с отчитане поправката за хоризонталната проекция, ако наклонът на терена превишава 4° .

Построяването на кривата на височините се извършва въз основа на средноаритметичните данни от измерването на височините на дърветата за всяка степен на дебелина и от пробните дървета в пробната площ.

Чрез разделяне сумата на кръговата площ на целия дървостой на общото число на живите дървета се получава кръговата площ на средното дърво. По нея от таблицата за кръговите площи се определя точния среден диаметър на дървостоя с точност 0,1 см.

Средната височина съответства на средния диаметър и се установява чрез отчитане от кривата на височините с точност до 0,1 м срещу установения среден диаметър.

Съставът се определя по запаса на всеки дървесен вид с отчитане в десети части от запаса.

Пълнотата се определя чрез съпоставка с кръговата площ от растежните таблици за даден бонитет за съответния дървесен вид, установен по средната възраст и средната височина.

Възрастта се изчислява като средноаритметична по данните от пробните дървета.

За определяне на запаса се използват обемните разредни таблици за съответния дървесен вид.

При нужда от данни за сортиментния строеж на дървостоя в пробната площ се извършва сортиментирание според съществуващата практика при маркиране на лесосечения фонд (форма 20).

Резултатите от изчисленията при обработката на пробните площи се закръгляват със следната точност:

- а) Средни височини по степени на дебелина - до 0,1 м;
- б) Средният диаметър - до 0,1 см;
- в) Обемът по степени на дебелина и обемът на сортиментите в него - до $0,01 \text{ м}^3$;
- г) Сумата от кръговите площи по степени на дебелина - до $0,01 \text{ м}^2$, а за дървостоя - до $0,1 \text{ м}^2$.

Резултатите за запаса по етажи и за пробната площ се закръгляват до цели кубически метри. Изчисленияте проценти се закръгляват до първия десетичен знак.

Обработените пробни площи се поставят в обяснителната записка към инвентаризацията или горскостопанския план, и се анализират във връзка с поставената им цел.

Обработка на данните за пробните дървета. Въз основа на данните, записани в карнета на пробните дървета при теренните работи, се извършват изчисления за установяване на следните показатели:

- а) Обема на двуметрови секции и обема на стъблото с кора и без кора с точност до $0,0001 \text{ м}^2$;
- б) Коефициент на пълнодървесността с точност до 0,01;
- в) Видово число на стъблото с точност до 0,001;
- г) Текущия и среден прираст по обем с точност до $0,0001 \text{ м}^3$;
- д) Обема на всеки сортимент без кора с точност до $0,0001 \text{ м}^3$;
- е) Обема на цялата строителна дървесина с точност до $0,0001 \text{ м}^3$;
- ж) Обема на вършината с точност до $0,0001 \text{ м}^3$;
- з) Обема на кората на строителната част на стъблото с точност до $0,0001 \text{ м}^3$.

Обработка на материалите за стъблени анализи. Обработката на шайбите от стъблените анализи трябва да се извърши по възможност веднага, тъй като дървесина бързо изсъхва, шайбите се напукват и се деформират. За всяко отчитане на годишните пръстени всяка шайба първоначално се изглажда откъм лицевата страна. Лицевата страна на шайбата е тази, която се получава при пререза в точната височина, т.е. точно на 1 м, 1,30 м, 3 м и т.н.

След това се пристъпва към отчитане на годишните пръстени. Най-напред се отчитат годишните пръстени на нулевата шайба, като отчетът се извършва от центъра към периферията.

Всеки десети, респ. пети или едногодишен пръстен се отбелязва с химически молив и се описва затворена окръжност на последния годишен пръстен. В последния периферен отчет най-често се получава непълна десетица (респ. петица) от годишни пръстени.

На останалите шайби - започвайки от тези на 1 м, отчитането на годишните пръстени се провежда от периферията към центъра. При това от периферията към центъра се отбелязва непълната десетица (респ. непълната петица) от годишни пръстени, които са се получили при отчитането на нулевата шайба, а по-нататък се отчита през десет, респ. пет, две или една година.

Броят на пръстените на всяка шайба се записва в съответната графа на формуляра за стъблени анализ (форма 10).

След отчитането и отбелязването на годишните пръстени се измерват и диаметрите на сеченията на всяка шайба, които се образуват в резултат на ограниченията на годишните пръстени от десетилетията (респ. петилетките или по години).

Диаметрите на шайбите се измерват в милиметри по две взаимноперпендикулярни направления (СЮ-ИЗ).

Диаметрите на шайбите, отнасящи се към определен период се вписват в съответните графи и в резултат се получават за една и съща възраст на дървото диаметрите на различните височини.

Всички записвания от измерването на диаметрите се правят на втора страница.

На третата страница се нанасят кръговите площи в квадратни сантиметри, съответстващи на изчислените средни диаметри на съответните възрасти.

За определяне обема на всички секции с дължина 2 м се сумират кръговите площи и резултатът се записва на третата страница. След това на тези суми се извършва преместване на десетичната точка с четири знака в ляво (т.е. квадратните сантиметри се обръщат в квадратни метри) и се умножава по две (т.е. по дължината на секцията).

Получените произведения представляват обемите на всички двуметрови секции в различните възрасти от живота на дървото.

След това за всяка възраст се изчислява обемът на връшката като конус - кръговата площ в основата на връшката се умножава с $1/3$ от дължината ѝ. Сумата от обемите на всички двуметрови секции и обема на връшката определя обема на цялото стъбло с кора и без кора в настоящия момент и без кора в минало време през десет, респ. пет или една години.

Последната четвърта страница се попълва по данни от страници 2 и 3. Те представляват сами по себе си изводите от анализа на дървесното стъбло.

Преди всичко се изяснява ходът на растежа по височина на анализираното стъбло по възприетите периоди. Ходът на растежа по височина се установява графически, като по абсцисата на координатната система се нанася разликата между броя на годишните пръстени в основата на дървото на шайбите на различна височина, а на ординатата височината, за която се отнасят шайбите. По този начин се получава начупена крива за растежа на дървото по височина. От нея без предварително изравняване се отчитат височините за кръгли възрасти и се нанасят в съответната графа на четвърта страница.

Диаметрите на гръдна височина на анализираното стъбло се вземат като средни от данните за шайбата за гръдна височина (1,30).

Обемите на стъблото се преписват от заключителните резултати на 3-та страница.

Средният прираст се получава чрез деление величината на съответния таксационен показател (височина, диаметър, обем) на възрастта, а текущият прираст - чрез разликата във величините на съответния показател от края и началото на периода, разделена на броя на годините в периода - 10, респ. 5 или 1 години.

Освен абсолютната величина на текущия прираст се изчислява и процентът на текущия прираст по формулата:

$$P = \frac{200}{n} \cdot \frac{V_a - V_{a-n}}{V_a + V_{a-n}}$$

където Р е процентът на прираста; n - броят на годините за изследвания период; V_a и V_{a-n} - величината на показателя в края и началото на дадения период.

По-нататък се определя видовото число на стъблото по периоди, отнасяйки обемът на стъблото към обема на цилиндър, който има еднаква височина и еднакъв диаметър с гръдния диаметър на стъблото.

Освен попълването на таблиците в карнета за стъблени анализ въз основа на тези данни се строят и редица графики.

На първата страница на формуляра за стъблени анализ, а така също и на графиките и чертежите се записва датата на изпълнението и подписът на изпълнителя.

Постоянна пробна площ №

Дървесен вид:	Горскостопанска / горска териториална единица:
Цел на залагане:	Участък:
Площ, размери:	Отдел и подотдел:
Дата на измерването:	
Скица:	

Извлечение от таксационното описание

Тип гора: Тип месторастене:

Състав по дървесни видове	Площ по дървесни видове (ха)	Числена таксационна характеристика					Първичен запас		Предвидено за сеч		
		Възраст	Пълнота	Височина	Бонитет	Диаметър	На 1 ха, м ³	На цялата площ м ³	%	м ³	Вид на сечта
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Произход: Форма: Състояние: % на короните: % на правостъбленост: Подраст, състав: ср. възр. год.; ср. вис.; покр. ... % Височинен разряд: Месторастене: Горско растителен пояс: Надморска височина: Изложение: Наклон: Част от релефа: Основна скала: Почва: тип: дълбочина: мех. състав: влажност: Постилка: Покривка: Храсти:											

Опис на стъблата**ГТЕ / ГСЕ:** **Пробна площ: №****Отдел:**..... **Подотдел:** **Вариант:****Година на измерването:**

№ на дървото	Вид	D _{1,3} cm	Височина, м	Година на сечта	№ на дървото	Ви д	D _{1,3} cm	Височина, м	Година на сечта
1	2	3	4	5	1	2	3	4	5

Изчисление на запаса на пробна площ №

ГТЕ / ГСЕ:

Отдел: Подотдел: Площ: Изп. об. табл:

Степен на дебелина	Номера на стъбл. за дърв. вид:	Брой на стъблата	Кръгова площ		Средна височина, м	Височинен разред	Стъблена маса, м ³
			единична м ²	обща, м ²			
1	2	3	4	5	6	7	8
Общо							
Данни за 1 ха							

Форма 8

Отдел: Подотдел: Пробно дърво N^o :

Дървесен вид:

Среда на секцията	Диаметри сега, см						D за 10 г.	D преди 10 г.		
	D, см	ср. D, см	G см ²	кора в см	D без кора, см	G без кора, см		D, см	ср. D, см	G см ²
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1										
3										
5										
7										
9										
11										
13										
15										
17										
19										
21										
23										
25										
27										
29										
31										
Сума (от G) м ²										
Обем на стъблото, м ³ (сума от GxL)										
Обем на връшката, м ³										
l d.....										
Обем на цялото стъбло м ³										
Текущ прираст м ³										

Дата: Съставил:

Форма 9

[illegible][illegible]

СТЪБЛЕН АНАЛИЗ

на

N^o

I. Местоположение

Гора

Отдел № подотдел пробна площ №

II. Условия на месторастенето и насаждение

Изложение:

Наклон:

Почва:

Почвена покривка и постилка:

Форма:

Състав и отношение на сместа:

Средна пълнота:

Средна възраст:

Средна височина:

Подраст:

Бонитет:

III. Характеристика на околните дървета (разстояние, посока, дървесен вид, клас по Kraft, височина, диаметър и др.)

.....

.....

Надморска височина:

IV. Анализирано стъбло

Дървесен вид:

Възраст:

Диаметър:

Дължина на цялото стъбло:

Дължина на стъблото до 14 cm на т. край:

Дължина на стъблото до 8 cm на т. край:

Дължина на стъблото до короната:

Площ на проекцията на короната:

Обем на цялото стъбло:

Обем на стъбл. част от 14 cm до 7 cm на т. край:

Обем на стъбл. част под 7 cm на т. край:

Обем на клоните:

Обем на короната:Диаметър на 1/4 от

височината:Диаметър на 1/2 от

височината:Диаметър на 3/4 от

височината:

ГОД.

CM

М

М

М

М

М²

М³

М³

М³

М³

%

CM

CM

CM

№ по отре- за	Височина на отрезите	Обозначение на диаметъра	Диаметри на сеченията при възраст, см		
	Число на годишните пръстени				
			с кора	без кора	
1	2	3	4	5	6
	0				
	1,3				

ПЛАНИРАНЕ НА ГОРСКОСТОПАНСКИ ДЕЙНОСТИ

Планирането на горскостопански мероприятия включва планирането на: сечи, залесителни мероприятия, съоръжения за защита срещу ерозия, ползуване на недървесни горски ресурси, предвиждания за строителство на сгради, пътища и др. съоръжения, лесозащитни мероприятия. Видът на отделните мероприятия се указва в Заданието за изработване на горскостопански план или програма.

1. Сечи.

Планирането на сечите включва определяне на допустимия размер за ползване за всяко насаждение въз основа на възприетите насоки за стопанисване на горите и изискванията на наредбата за сечите без да се посочва конкретната сеч. За всяко насаждение се дава насоката за стопанисване на горите за плановия период чрез определяне на целите на планираните сечи – възобновяване, отглеждане, трансформация, подържане на инфраструктура (технически).

1.1. Възобновителни сечи.

Планирането на насажденията за водене на възобновителните сечи става върху формуляра за таксационното описание още по време на теренните проучвания в зависимост от състоянието на насажденията и съгласно Наредбата за сечите в горите. Посочват се всички насаждения, в които е възможно провеждането на възобновителна сеч и максималния обем на възможен добив от всяко едно от тях. Възобновителните сечи се провеждат само в рамките на определената оптималната норма на ползване. В плана се посочват възможните видове сечи, максималната възможна интензивност и максимално възможната маса за отсичане. При окончателните фази в буковите и дъбовите гори се предвижда отглеждане на подраства. Планирането на възобновителните сечи се съобразява с изводите направени от анализа на стопанисването през миналия ревизионен период.

При планиране на сечите е целесъобразно получаването на по-голяма концентрация на сечищата по басейни.

За планирания размер на ползуване и вероятната сортиментна структура на добитата дървесина се съставят обобщителни таблици №№ 103-107.

1.2. Отгледни сечи.

Планирането на насажденията за отгледни сечи също става върху формуляра за таксационното описание още по време на теренните проучвания в зависимост от състоянието на насажденията и съгласно по чл. 101, ал. 3 от Закона за горите. Освен в тази наредба, интензивността на прорежданията след 30-годишна възраст и пробирките може да се определи и на основата на оптималната кръгова площ (Приложение № 18). В младите насаждения може да се планира и кастрене на дърветата, което води до подобряване на качеството на добиваната в зряла възраст дървесина, особено за добив на специални сортименти.

1.3. Технически сечи

Техническите сечи се планират при планиране на ловностопански мероприятия, подържане на инфраструктурата, в това число определяне на необходимост от провеждане на мероприятия в сервитутите на енергийните обекти и на дърветата в прилежащите насаждения, които представляват потенциална опасност за енергийните обекти и при

планиране на дейностите по опазване на горските територии от пожари. Тези сечи се съгласуват със съответните планове. Размерът на възможния добив по дървесни видове и категории дървесина се отразяват в отделна таблица.

5. Залесяванията

Залесяванията се планират в зрели насаждения, при планирани възобновителни сечи, за залесяване или подпомагане на естественото възобновяване, където то е трудно осъществимо, върху незалесени дървопроизводителни горски територии, в силно изредени млади, средновъзрастни и дозряващи насаждения, върху незалесени горски територии, намиращи се край магистрали, първостепенни и второстепенни пътища от републиканската пътна мрежа и покрай ЖП – линии, в горния планински пояс за повдигане на горната граница на гората, в случаите на създаване на интензивни горски култури за ускорено производство на биомаса, за изпълнение на технически проекти за борба против ерозията и на други залесявания, планирани от собствениците на горски територии.

Залесяванията се групират по насоки като ново залесяване, попълване на редини, залесяване в зрели и невъзобновени насаждения, за създаване на двуетажни насаждения и други насоки, определени от Изпълнителна агенция по горите.

При избора на дървесните видове за залесяване се изхожда от видовете подходящи за месторастенето, според класификационна схема на типовете горски месторастения в Република България. Необходимо е да се дава приоритет на местните и устойчиви видове за създаване на смесени и сложни насаждения. Установява се количеството на необходимия посадъчен материал по видове и качество. Освен това се указва типът на културите, схемата на тяхното създаване и отгледните мероприятия.

При планиране на начините на почвоподготовка и схемите за залесяване се спазват изискванията на Наредба № 2 за залесяване и инвентаризация на горските култури. Данните за планираните залесителни мероприятия се обобщават в приложените таблици №№ 108, 109 и 110. Те се съставят, както за обекта на планиране, така и по участъци, когато е извършено такова деление на горската територия.

6. Съоръжения за защита срещу ерозия

Планирането се извършва по отдели и подотдели в зависимост от вида и степента на ерозия на почвата. За всеки обект (порой, свлачища, плъзгания, ровини и др.) се прави кратка обосновка за мястото, вида и обема на предвидените едроразмерни и дребноразмерни технически съоръжения.

7. Добив на недървесни горски продукти

Недървесни горски продукти включва добив на смола, борина, сено, кори, лико, семена, гъби, лечебни и ароматни растения или части от тях, лишеи и мъхове, горски плодове, зеленина, коледни елхи, листников фураж, улов на животни, които не са дивеч, както и разпореждането с тях;

Пашата на домашни животни се допуска в случаи, когато няма да влияе неблагоприятно върху състава, растежа, производителността и естественото възобновяване на насажденията и изпълнението на техните екологични и социални функции (прилага се списък на забранените за паша горски територии по землища).

Планирането на смолодобив се допуска в зрели чисти бял и черенборови насаждения, в които се проектира провеждането на възобновителни сечи, а също и в зрели смесени насаждения, където участието на двата дървени видове е над 0.4 от състава. Сроковете на смолодобив зависят от вида на насаждения и планираната възобновителна сеч и се определят от инвеститора. По начало за добив на смола се разчитат дървета с диаметър не по-малък от 18 см.

Не се допуска смолодобив в защитните горски територии, в горските територии с рекреационно значение и в горските територии в специалните горски територии по чл. 5, ал. 3, т. 1 от Закона за горите.

Планът за смолодобив се съставя по специален формуляр (Таблица № 112).

Добивът на пълна борина се планира въз основа на данните за проведените възобновителни сечи през миналите ревизионни периоди. Той се определя в килограми и се закръглява в тонове и се дава в таблична форма (Таблица № 115).

Добивът на сено, горски плодове, гъби, билки и др. се планира в насаждения, на основата на данните за тяхното количество, установено при таксиране на насажденията. Указание за това може да бъде и добивът през изминали години. Следва да се отчитат и възможностите за неговото увеличаване. За някои от тези ползвания, по искане на инвеститора могат да се разработват специални планове.

8. Строителство на горски пътища, сгради и други съоръжения в горските територии

Планирането за строителство на пътища, административни и обслужващи сгради, и други съоръжения се основава на нуждите на горскостопанската единица за осигуряване на нормални условия за стопанисване, ползуване, опазване и защита на горите.

То се извършва съгласно предвиденото в заданието за изработване на горскостопански план или програма. Планирането се дава в табличен вид по форми 11 и 12.

9. Защита на горските територии

Мероприятията за защита на горските територии обхващат мерките за предотвратяване е борба с болести, вредители, пожари и други абиотични въздействия.

9.1. Мероприятията за борба с биотичните (болести и вредители) и антропогенните фактори се проектира въз основа на проучването на здравословното състояние на горите и Наредбата по чл. 132 от Закона за горите за защита на горските територии от болести и вредители и други повреди. При общо влошено здравословно състояние, планът се разработва съвместно с Лесозащитните станции.

На основата на данните от инвентаризацията на полезните насекомоядни птици и мравуняците се предвиждат и мероприятията за тяхното опазване и увеличаване като: ограждане на мравуняците, залагане на изкуствени гнезда, подхранване и др.

9.2. Мерките и мероприятията за защита на горските територии от пожари се заключават в следното:

а) определяне и групиране на насажденията по класове на пожарна опасност и съставяне на карта за планираните мерки и мероприятия;

б) планиране на противопожарни прегради и мероприятия за връзка на наблюдателните кули с центъра на горскостопанската единица, определяне на центрове за складиране на противопожарна техника и инвентар и др.

На тази основа се изготвят: Ведомост за противопожарните дялове (Форма 11) и карта на мерките и мероприятията за защита на горските територии от пожари.

Мерките и мероприятията за защита на горските територии от пожари се планират в съответствие с Наредбата по чл. 138, ал. 2 от Закона за горите за редът и условията за защита на горските територии от пожари. Предвиждат се съвременни и ефикасни средства за откриване, комуникация и гасене на горски пожари.

**Размер на ползването на дървесина по вид на сечта, по площ и запас
общо за десетилетието 20.. - 20..**

Вид на сечта	Мярка	Стопански класове	В т.ч.защитни и специал. г. тер.	Всичко	% по площ % по запас
1	2	3	4	5	6
1. Възобновителна сеч	ха м ³				
1.1. Възобновителна сеч във високостъблени гори					
1.1.1.					
Всичко възобновителни сечи във високостъблени гори	ха м ³				
1.2. Възобновителна в издънкови гори за превръщане във високостъблени	ха м ³				
1.2.1.					
Всичко възобновителна в издънкови гори за превръщане във високостъбл.	ха м ³				
1.3. Възобновителна в нискостъблени	ха м ³				
1.3.1.					
Всичко възобновителна сеч в нискостъблени	ха м ³				
ОБЩО ВЪЗОБНОВИТЕЛНИ СЕЧИ	ха м ³				
2. Сеч на надлесни дървета	м ³				
3. Отгледни сечи					
3.1. Отгледни сечи във високост. гори					
3.1.1. Осветления	ха				
3.1.2. Осветления на културите	ха				
3.1.3. Отглеждане на подрастта	ха				
3.1.4. Прочистки	ха м ³				
3.1.5. Прореждания	ха м ³				
3.1.6. Пробирки	ха м ³				
3.1.7. Линейно-селекционни	ха м ³				
3.1.8. Селекционни сечи					
4. Санитарна сеч	ха м ³				
5. Други	ха м ³				
Всичко	ха м ³				

**Размер на ползването по вид на сечта, площ и запас, групи гори, видове гори,
функционални групи и общо**

Групи гори, видове гори и функционални групи	Възобновителни сечи	отгледни сечи	санитарни сечи	технически сечи	селекц.	Общо
Иглолистни гори						
Гори от						
Стоп. функции - ха						
Стоп. функции - м ²						
Защ. и спец. функции - ха						
Защ. и спец. функции - м ²						
Всичко - ха						
Всичко - м ²						
‘						
Всичко - ха						
Всичко - м ²						
Широколистни високостъблени						
.....						
Стоп. функции - ха						
Стоп. функции - м ²						
Защ. и спец. функции - ха						
Защ. и спец. функции - м ²						
Всичко - ха						
Всичко - м ²						
Тополови						
.....						
Стоп. функции - ха						
Стоп. функции - м ²						
Защ. и спец. функции - ха						
Защ. и спец. функции - м ²						
Всичко - ха						
Всичко - м ²						
Издънкови за превръщане						
.....						
Стоп. функции - ха						
Стоп. функции - м ²						
Защ. и спец. функции - ха						
Защ. и спец. функции - м ²						
Всичко - ха						
Всичко - м ²						
Нискостъблени						
.....						
Стоп. функции - ха						
Стоп. функции - м ²						
Защ. и спец. функции - ха						
Защ. и спец. функции - м ²						
Всичко - ха						

Всичко - м□						
Всичко - ха						
Всичко - м□						

**Сравнение на предвиденото ползване при двата
последователни плана (програми)**

Год. на Пла нира не	Залес. площ	Запас		Ср. при- раст на 1 ха	Размер на годишното ползване от:							
		на 1 ха	на цялата площ		Възобновит елни сечи	Сеч надл. дървета	отгледни сечи	санитарни сечи	всичко	на 1 ха	% от запаса	
	ха	m ³										
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
20 ...												
20 ...												
Раз- лика + / -												

**Разпределение на предвидената за отсичане през десетилетието стояща маса по
дървесни видове, видове сечи и категории дървесина общо за горскостопанската
единица**

Вид на сечта	Дърв вид	Предвидена за от- сичане ст. маса		Отпад, кора и неизп. клони	Лежаща маса	Вероятен добив на категории дървесина (сортименти)					
		без клони	с клони			Строителна дървесина				Дърва за отопл.	Използв върш.
						едра	средна	дребна	всичко		
		Плътни кубически метра									
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1. Възобновителна сеч във високостъблени гори: а) иглолистни общо иглол. % б) широкол. гори общо широколист. % всичко иглолистни и широколистни											
2. Възобн. сеч в издънкови гори за превр. във вис. всичко %											
3. Възобновителна (гола) сеч в нискост. гори всичко %											
4. Сеч на надл. дървета а) в иглол. гори б) в широкол. високостъбл. гори											

в) в издънкови гори за превръщане във вис. г) средностъблени д) в нискостъблени гори всичко %											
5. Отгл. сечи I. Във високостъблени гори а) прочистки - в иглолистни гори общо иглолистни - в широколистни общо широколистни всичко % б) прореждания - в иглолистни гори общо иглолистни - в широколистни общо широколистни всичко иглолистни и широколистни %											
в) пробирки - в иглолистни общо иглолистни гори - в широколистни гори общо широколистни всичко иглолистни и широколистни % Общо от отгл. сечи във високостъблени гори иглолистни широколистни общо % II. В издънкови гори за превръщане във вис. а) прочистки всичко %											
б) прореждания всичко % в) пробирки всичко % Общо от отгл. сечи в издънкови гори за превр. във високостъблени % Общо от всички отгл. сечи %											
6. Санитарни сечи а) във високостъблени гори - в иглолистни общо иглолистни - в широколистни общо широколистни											

всичко % б) в издънкови за превр. във високостъблени всичко %											
Общо санитарни сечи всичко %											
7. други сечи - в иглолистни общо иглолистни - в широколистни общо широколистни високостъблени всичко %											
8. Селекционни сечи											

**За възприетите проценти за категориите дървесина на предвидената за отсичане
стояща маса (с клони) по видове сечи и дървесни видове**

Вид на сечта	Дърв вид	Предвидена за от- сичане ст. маса		Отпад, кора и неизп. клони	Лежащ а маса	Вероятен добив на категории дървесина (сортименти)					
		без клони	с клони			Строителна дървесина				Дърва за огрев	Изпол- зв върш.
						едра	Средна	дребна	всичко		
		Плътни кубически метра									
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12

**Разпределение на предвидената за залесяване площ през десетилетието по вид на
залесяването и по участъци**

Вид на залесяването	Участъци				Всичко	
	ха	%	ха	%	ха	%
1	2	3	4	5	6	7
1. Ново залесяване						
2. В зрели насаждения						
2.1. След гола сеч						
2.2. След оконч. сеч						
Всичко в зрели насаждения						
3. Попълване редини						
4. За двуетажни насаждения						
5. Възстановяване на гори						
ОБЩО						
За подпомагане естест. възобнов. в зрели невъзобнов. насаждения						
Презалесяване						

Разпределение на предвидената за залесяване площ през десетилетието и на необходимия посадъчен материал по дървесни видове

Дървесен вид	Залесяване в зрели насаждения				Ново залесяване	За двете насаждения	Попълване редици	Общо	%	Подпомаг. на ест. възобн. В зрели невъз.насажд	Презалесяване	Необходим пос. материал	
	след гола сеч	след оконч. сеч	всичко	Фиданки хил.бр.								Семена,кг	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
Всичко									100,0				

Разпределение на предвидената през десетилетието площ за залесяване по вид на почвоподготовката и по участъци

Вид на почвоподготовката	Участъци				Всичко	
	I		II		ха	%
	ха	%	Ха	%		
1	2	3	4	5	6	7
1. Пълна						
2. Частична						
2.1. Поясна						
2.2. Изкопно-насипни тераси						
2.3. Ръчни тераси						
2.4. Пояси-животинска теглителна сила						
2.5. Тераси-канавки						
2.6. Канавко-валове						
2.7. Площадки						
2.8. Дупки						
2.9. Микропонижения						
2.10. Микроповишения						
3. Опростена ²						
4. Без почвоподготовка						
Всичко механизирана						
Всичко механ. почвоподготовка						
ОБЩО						

Размер на площта, забранена за паша

участък	Обща площ	Забранена за паша площ	% от общата площ
	Ха		
1	2	3	4
Общо за ГСЕ			

Вид и количество на смолата, която се предвижда да се добие през десетилетието

Вид на смолата	Горскостопански участъци				Общо	Средно-годишно
	I	II	III	IV		
	Килограми				6	7
1	2	3	4	5		
Всичко						

Размер на добива на смърчови кори за десетилетието и средногодишно

участък	Очакван добив лежаща смърчова дървесина до 120	Възприет добив смърчови кори от 1 м ³ лежаща маса	Очакван добив смърчови кори за	30% неоползотворим отпад	Оползотворим добив	
					за десетилетиет	Средно годишно

	г.		десетилетието		о	
	Килограми					
1	2	3	4	5	6	7
Общо за ГСЕ						

Размер на добива на дъбови кори за десетилетието и средногодишно

Технически участък	Очакван добив лежаща дърв. маса от здб и бл (100% от средна, 30% от дребна и 2% от едра)	Възприет добив дъбови кори от 1 м ³ лежаща маса	Очакван добив дъбови кори за десетилетието	10% не-оползотворим отпад	Оползотворим добив	
					За десети летието	Средно годишно
	Килограми					
1	2	3	4	5	6	7
Общо за ГСЕ						

Количество на пълната борина, която ще се добива през десетилетието и средногодишно

Технически участък	Отсечена през ревизионния период стояща дървесна маса от бял бор при главна сеч	Възприет добив пълна борина от 1 м ³ отсечена бялборов дървесина при главна сеч	Очакван добив на пълна борина от бял бор	
			За десетилетието	Средно годишно
	м ³	Килограми	тона	
1	2	3	4	5
Общо за ГСЕ				

Форма 11

ДРУЖЕСТВО (ЕДНОЛИЧЕН ТЪРГОВЕЦ)

Горскостопанска единица:

Участък:

ПРОЕКТ ЗА ПЪТИЩАТА за периода 20 ... 20 ... година

Ръководител: ДРУЖЕСТВО

Проектант:

Форма 11

Продължение

№ по ред	Вид на пътя	Начало и край на пътя	Дължина, км	Степен на шосетата	Пътят кой гори или кой отдели обслужва
1	2	3	4	5	6

Форма 11

Продължение

Вид на работата (ново шосе, реконструкция, само земни работи, само настилка и пр.)	Количество на дървените материали, които ще се извозват	Стойност на пътя по окрупнени показатели		Забележка
		за 1 км	за цялата дължина	
		лева		
1	2	3	4	5

Форма 12

ДРУЖЕСТВО (ЕДНОЛИЧЕН ТЪРГОВЕЦ)

Горскостопанска единица:

Участък:

ПРОЕКТ ЗА СГРАДИТЕ
за периода 20 ... 20 ... година

Ръководител: ДРУЖЕСТВО

Проектант:

Форма 12

Продължение

№ по ред	Предназначение на сградите (за канцеларии, жилища, обори, заслони, горски кантони и др.)	Гора и местност или селище, където ще се строи сграда	Колко семейства или лица ще живеят	Колко броя добитък ще се подслонява в обора
1	2	3	4	5

Форма 12

Продължение

Вид на строежа (довършване и какво именно) или нова сграда	От какъв материал ще се строи сградата	Необходими суми, лв.	Забележка
6	7	8	9

Форма 13

№ на пожара	№ на отделите, влизаци в дяла	Клас и подклас на пожарната опасност	Площ на дяла в ха	Площ на младите иглолистни насаждения и култури в дяла, ха	Обща характеристика на преобладаващите насаждения, състоянието им и условията на месторастене	Източници на огън и разстоянието до дяла	Средства за гасене и разстояние до дяла
1	2	3	4	5	6	7	8

ВЕДОМОСТ
За мелиоративни дейности

Отдел, подотдел	Площ, подложена на ерозия	Площ, предвидена за залесяване	Площ, предвидена за терасиране
1	2	3	4
Всичко			

НОРМИ НА ПОЛЗВАНЕ ОТ ВЪЗОБНОВИТЕЛНИ СЕЧИ ОПРЕДЕЛЕНИ ПО ФОРМУЛНИТЕ МЕТОДИ

1. Установяване размера на ползването от възобновителни сечи във високостъблените гори

1. 1. Изчисляване на вариантни норми по формулни методи

Размерът на ползването от възобновителни сечи при сечищната форма на стопанството се определя по формулни методи за всеки стопански клас при комбинираният лесоустройствен метод, а при участъковия лесоустройствен метод като сечище по състояние.

Ползването се определя като средногодишна норма по площ и по обем.

За всеки стопански клас при високостъблените гори се изчисляват най-напред вариантни норми на ползване по следните методи (вид сечище):

а) Сечище по среден прираст. Средногодишната норма по обем при сечището по прираст ($C_{Z'' \text{ об}}, \text{м}^3$) се определя като сума от средните прирасти на насажденията по класове на възраст, т.е.:

$$C_{Z'' \text{ об}} = \frac{V_I}{a_I} + \frac{V_{II}}{a_{II}} + \dots + \frac{V_n}{a_n} = Z_I + Z_{II} + \dots + Z_n, \text{ или}$$

$$C_{Z'' \text{ об}} = \sum Z_{\text{ср}}, \text{м}^3$$

Средногодишната норма по площ при сечището по среден прираст ($C_{Z'' \text{ пл}}, \text{ха}$) се определя по формулата:

$$C_{Z'' \text{ пл}} = \frac{C_{Z'' \text{ об}}}{m}, \text{ ха, където } m - \text{средния запас на 1 ха на зрелите и презрелите насаждения в стопанския клас (експлоатационен запас).}$$

$$m = \frac{V_{\text{зр}} + V_{\text{презр}}}{F_{\text{зр}} + F_{\text{презр}}}, \text{м}^3/\text{ха}.$$

б) Сечище по зрелост. Средногодишната норма на ползване по площ при сечището по зрелост - ($C_{\text{зр. пл}}, \text{ха}$) се определя по формулата:

$$C_{\text{зр. пл}} = \frac{F_{\text{зр}} + F_{\text{презр}}}{k}, \text{ ха}$$

Нормата по обем при сечището по зрелост ($C_{\text{зр. об}}, \text{м}^3$) се определя по формулата:

$$C_{\text{зр. об}} = \frac{V_{\text{зр}} + V_{\text{презр}}}{k}, \text{м}^3; \text{ където } k - \text{годините в един клас на възраст (к=20 г.)}$$

Тъй като сегашният запас на зрелите и презрелите насаждения ще бъде различен от съответния им запас към края на разчетния период, то $C_{\text{зр. об}}$ може да се определи на основата на средния зрелостен запас и изчислената норма по площ при сечището по зрелост:

$$C_{\text{зр. об}} = C_{\text{зр. пл}} \cdot M, \text{м}^3$$

в) Сечище по възраст. Средногодишната норма на ползване по площ при сечището по възраст ($C_{\text{възр. пл}}, \text{ха}$) се определя след като в разчетите се включат и насажденията от дозряващия клас на възраст:

$$C_{\text{възр. пл}} = \frac{F_{\text{гозр}} + F_{\text{зр}} + F_{\text{презр}}}{2k}, \text{ ха}$$

Нормата по обем на същото сечище ($C_{\text{възр. об}}, \text{м}^3$) се определя по формулите:

$$C'_{\text{възр. об}} = \frac{V_{\text{гозр}} + V_{\text{зр}} + V_{\text{презр}}}{2k}, \text{ м}^3 \text{ или}$$

$$C'_{\text{възр. об}} = C'_{\text{възр. пл}} \cdot M, \text{ м}^3$$

Така изчислено за период от 40 г. това сечище се нарича първо сечище по възраст, а когато в разчетите се включат и насажденията от средновъзрастния клас на възраст при разчетен период 3к (60 години), тогава говорим за второ сечище по възраст.

$$C''_{\text{възр. пл}} = \frac{F_{\text{ср}} + F_{\text{гозр}} + F_{\text{зр}} + F_{\text{презр}}}{3k}, \text{ ха}$$

$$C''_{\text{възр. об}} = \frac{V_{\text{ср}} + V_{\text{гозр}} + V_{\text{зр}} + V_{\text{презр}}}{3k}, \text{ м}^3$$

Тъй като при разчетен период 60 години ще имаме силна промяна в дървесните запаси, по-подходяща формула за нормата по обем е :

$$C'_{\text{възр. об}} = C'_{\text{възр. пл}} \cdot M, \text{ м}^3$$

г) Сечище по запас. Средногодишната норма на ползване по обем при сечището по запас ($C_{\text{зап. об}}, \text{ м}^3$) се определя като общия дървесен запас на стопанския клас се раздели на половината от възприетия турнус на сеч (Т) :

$$C_{\text{зап. об}} = \frac{V_g}{0,5T}, \text{ м}^3, \text{ а нормата по площ } (C_{\text{зап. пл}}, \text{ ха}) \text{ се определя по формулата:}$$

$$C_{\text{зап. пл}} = \frac{C_{\text{зап. об}}}{m}, \text{ ха, където}$$

m - среден зрелостен (експлоатационен) запас - $\text{м}^3/\text{ха}$

Формулата за определяне на обема на ползването при сечището по запас е известна като формула на Мантел. Ако знаменателят 0.5Т се горижира на 0.6Т според Ландолт се получават по-надеждни резултати, тъй като V_d е по-малък от нормалния запас (V_n) средно с 20%.

д) Сечище по нормален процент на ползването. Определят се като проценти на основата на площта, запаса и възприетия турнус на сечта за даден стопански клас по зависимости от теорията за нормалната гора:

$$P_n = \frac{100}{T}, \% \text{ от площта}$$

$$P_n = \frac{200}{T}, \% \text{ от запаса}$$

Формулите се използват за сравнение и анализ на определените проценти на ползване по площ и по обем при действителни стопански класове с неравномерна възрастова структура.

е) Нормално площно сечище. Ежегодният размер на ползването се изчислява по формулата:

$$C_{\text{кор. пл}} = \frac{F}{T}, \text{ ха където } F - \text{залесената площ на стопанската единица, а } T - \text{турнусът}$$

на сечта. Това е обща формула за регулиране нормата на ползване в горите, с която се осигуряват условия за прилагане на принципа за постоянство и равномерност на ползването.

ж) Коригирано площно сечище ($C_{\text{кор. пл}}$). Изчислява се на основата на нормалното площно сечище и корекционен коефициент (A_k) пряко свързан с отклоненията на действителната възрастова структура на даден стопански клас спрямо нормалното разпределение в рамките на възприетия турнус на сеч. Или

$$C_{\text{кор. пл}} = C_{\text{нор. пл}} \cdot A_k = \frac{F}{T} \cdot \frac{A_g}{A_n} = \frac{F}{T} \cdot \frac{A_g}{0,5T}, \text{ ха.}$$

Тази формула е известна е лесоустройството като формула на Штоцер.

1.2. Определяне на оптимално сечище.

Оптималната норма на ползване от възобновителни сечи за стопанския клас се избира от получените средногодишни вариантни норми на ползване, след като се проведат анализи и разчети, свързани с динамиката на възрастовата структура за период равен на турнуса на сечта и се отчетат редица обстоятелства свързани със здравословното състояние на насажденията, ходът на възобновителния процес и други условия, които налагат ускоряване или забавяне на ползването от главни (възобновителни сечи).

Разчетите, анализите и избора на оптималното сечище се извършват като норма на ползване по площ, след което се приема като оптимална и нормата на ползване по обем за съответния вид сечище.

2. Определяне на ползването от възобновителни сечи при високостъблените гори със защитни и специални функции при сечищната форма на стопанството.

Ползването в рамките на устройствения период от тези гори се намира като сума от проектираните по вид и интензивност възобновителни сечи в отделните насаждения и се определя като сечище по състояние. При този случай набраното ползване от възобновителни сечи не се контролира по формулните методи, но е желателно да се съпостави и анализира главно със сечищата по прираст и по запас.

Видът и интензивността на възобновителни сечи се проектира в зависимост от състоянието на отделното насаждение да изпълнява функционалното си предназначение. В този смисъл за всяка функция на гората следва да се използва система от критерии за оценка на таксационното, здравословното и функционално състояние на отделното насаждение.

3. Определяне на ползването от възобновителни сечи при издънковите гори за превръщане в семенни (стопански класове за превръщане).

Нормата на ползване при тези гори в рамките на периода се установява като сечище по състояние и не е възприето да се контролира по формулните методи.

Видът и фазата на сечта се определят от таксационния строеж на насаждението, степента на възобновителния процес и възможностите за създаване на условия за правилно насочване и регулиране на семенното възобновяване. При семеносни години и последващо добро възобновяване е желателно да се ускорят възобновителните сечи по време и по интензивност.

4. Размер на ползване в нискостъблените гори и в тополовите и акациевите стопански класове.

Размерът на ползването в нискостъблените гори може да бъде определен чрез разделяне на гората на прости годишни сечища съобразно турнуса на сечта, при малки горски площи на принципа на периодичното ползване или пък като съгласувана с горовладелеца норма по обем определена на принципа на изборната сеч. Средногодишната норма на ползване трябва да бъде определена на база на периоди и стремеж към осигуряване на трайно ползване от тези гори.

Размерът на ползване по запас от възобновителни сеч за тополовите и акациевите стопански класове се определя като частно от запаса на насажденията към годината на сечта и годините на устройствения период.

5. Размер на ползване от отгледни и санитарни сечи.

Определя се на ниво насаждение на принципа на сечището по състояние в зависимост от функционалната категория, видовия състав, възрастта, таксационната характеристика, строежа и състоянието на насаждението. Съгласно Наредба за сечите в горите се определя вида, интензивността и повторемостта на отгледната сеч спрямо

отделното насаждение. Общият размер на ползването представлява сума от всички определени за отглеждане насаждения.

Размерът на ползването от санитарни сечи е случайна величина, която зависи от здравословното и санитарно-хигиенно състояние на насажденията. Проектира се във всички насаждения, които имат нужда от тази сеч, при което се изсичат дървета от най-различни степени на дебелина.

6. Установяване размера на ползването при интензивно-изборното стопанство.

Определя се спрямо всяко насаждение по следната формула:

$$C_3 = \frac{V_2 + M - V_1}{a}$$

където C_3 е годишното ползване по запас;

V_2 - дървесния запас, установен при второто измерване (устройство);

V_1 - дървесния запас, установен при първото измерване (устройство);

M - обемът на отсечените дървета през изтеклия период;

a - периодът от години между двете измервания (турнус на стопанството).

Горната формула е валидна за типични разновъзрастни насаждения, за които $V_1 = V_{\text{опт}}$ и целта е постоянно да се поддържа един оптимален запас.

В случаите, когато се устройват за първи път изборни гори и липсват данни от две последователни измервания, размерът на ползването в отделното насаждение се определя по изрази:

$$C_3 = V_d - V_{\text{опт.}} + Z_v$$

където C_3 - ползване по обем за предстоящия 10-годишен период;

V_d - действителен запас, установен чрез пълното клупиране;

$V_{\text{опт.}}$ - оптимален запас, установен по моделни насаждения;

Z_v - текущ прираст за **предстоящия 10-годишен период**, установен по утвърдена методика.

Данните за изчислените норми на ползване и възприетото оптимално сечище се представят в таблица.

Изчисляване размера на годишно ползване от възобновителна сеч по стопански класове

Стопански клас	Въз-приет турнус	Обща (зале-сена) площ	Площ на зрелите и през-релите насаж-дения	Площ на дозряващи те насаж-дения	Площ на нас. от най-възрас. клас на средн. нас.	Запас на зрелите и презрелите насаждения	Среден експло-тационен запас на 1 ха	Изчислени По среден прираст	
								площ	запас
								(ха)	м ³
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

продължение

варианти на годишно сечище						Нормално площно годишно сечище		Възприето сечище между изчислените варианти	
По възраст до 60 год.		По възраст за 40 год.		По зрелост				Сечище по:	
Площ	Запас	Площ	Запас	Площ	Запас			Площ	Запас
ха	м³	ха	м³	ха	м³	ха		ха	м³
11	12	13	14	15	16	17	18	19	20

СТОЙНОСТНА ОЦЕНКА НА НАСАЖДЕНИЯТА

При стойностната оценка се използват таксационната характеристика и приложенията на Наредба за оценка на поземлени имоти в горски територии, ДВ 63/2011 г. (наричана за краткост „Наредбата за оценка“).

Опростена оценка

За целите на планирането оценката се извършва по агрегирани данни (опростена оценка).

Земята се оценява по таблица за разпределение на залесената площ по типове месторастения).

Стойността на земята от даден тип месторастение за 1 ха се определя по Приложение № 1 от наредбата за оценка.

Стойността на земята на голите площи, за които не е определен тип на месторастенето, се оценява като нелесопригодна площ по същото Приложение № 1 (от Наредбата за оценка).

Когато средната местна цена на селскостопанските имоти C е по-висока от 3000 лв/ха (300 лв/дка), към цената на земята по Приложение № 1 (от Наредбата за оценка) се добавя разликата $C-3000$. Средната местна цена C се определя по статистически данни като средна за територията на общината по местоположението на обекта на планиране.

Дървостоят се оценява по таблица за разпределение на запаса по дървесни видове и класове на възраст посредством паричните таблици в приложение № 21 на наредбата за оценка, по формулата:

$$W = T \frac{v}{N},$$

където

W е стойността в лв на насажденията от даден дървесен вид и клас на възраст,

T е табличната стойност в лв/ха за съответните дървесен вид и клас на възраст,

v е запасът по таблица 75 за съответните дървесен вид и клас на възраст,

N е съответният нормален запас в лв/ха по растежните таблици за III бонитет.

Табличната стойност T се отчита от таблицата на дървесния вид в Приложение № 21 от наредбата за оценка. При това бонитетът се приема за III, възрастта отговаря на средата на класа на възраст, а извозното разстояние се определя като средно за горскостопанската единица.

Прецизна оценка

По искане на възложителя, залегнало в заданието, се прави прецизна оценка по подотдели по наредбата за оценка.

При прецизна оценка всеки подотдел се оценява поотделно и резултатите се сумират.

Земята се оценява по реда на чл. 7 ал. 1 и 2 на наредбата за оценка, посредством Приложение № 1 на същата наредба.

Когато средната местна цена на селскостопанските имоти C е по-висока от 3000 лв/ха (300 лв/дка), към цената на земята по чл. 7 се добавя разликата $C-3000$. Средната местна цена C се определя по статистически данни като средна за територията на общината по местоположението на обекта на планиране.

Дървостоят се оценява по реда на чл. 8 до 19 на наредбата за оценка.

По искане на възложителя, залегнало в задането, дървостоят може да се оцени по паричните таблици по Приложение № 21 на наредбата за оценка. Стойността на дървостоя е сума от стойността на елементите на основното насаждение. В такъв случай стойността на 1 хектар за всеки елемент гора се отчита от таблицата и се редуцира по участие и пълнота.

ОПРЕДЕЛЯНЕ НА ЕКОЛОГО-ИКОНОМИЧЕСКИЯ ЕФЕКТ ОТ ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ПЛАНИРАНИТЕ ГОРСКОСТОПАНСКИ МЕРОПРИЯТИЯ

Екологическият ефект от планираните дейности се изразява в поддържането и подобряването на функциите на горите.

Икономическа ефективност е постигането на целите при оптимално съотношение между разходи и стопански резултати. Принципът на икономическата ефективност се спазва при всички мероприятия, в това число екологически и ландшафтни.

Еколого-икономически ефект

Оценката на ефекта от изпълнението на предвидените при горскостопанското планиране мероприятия се извършва чрез система от критерии и показатели, които характеризират състоянието на горските ресурси и тяхното устойчиво управление за обекта на планиране.

По всеки критерий се съпоставя стойността на определен показател при два последователни горскостопански плана или програми.

Показателите за оценка на лесовъдския и екологичен ефект са посочени в таблица № 121, а тези за поддържане и подобряване на социално-икономическите функции – в таблица № 122.

Определянето на стойностите на отделните показатели става въз основа на обобщени таксационни таблици, както и таблиците на досегашното стопанисване, икономическите условия, здравословното състояние, биологичното разнообразие, почвените условия, ерозията и планиране на горскостопанските мероприятия и ползването.

Икономическа ефективност

Критерий за икономическата ефективност са средногодишните стопански резултати в лв/ха, както за изтеклия период, така и на предстоящия. За целта се попълват таблиците №№ 26, 27, 28 и 29 от Приложение № 7.

Приходите и разходите за изтеклия ревизионен период се определят по счетоводни данни на собственика или ползвателя на горската територия и се сравняват с данните на съпоставими горски и ловни стопанства и със средните за страната. Приходите и разходите, свързани с изпълнението на горскостопанския план или програма, се определят въз основа на планираните мероприятия в натура аналогично на годишните разчети, по цени към годината на изработване (финансово планиране). Финансовото планиране в горскостопанския план или програма има ориентировъчен характер, прави се съвместно от автора на плана и собственика или ползвателя на горските територии и служи за обосноваване на необходимите средства.

Плановият средногодишен резултат се сравнява със средногодишния резултат от миналия планов период и със средното равнище по отчетността на държавните предприятия по чл. 163 от Закона за горите за държавните горски територии, и на приходите и разходите на горските и ловни стопанства, работещи при сходни условия.

Ефективност на интензивното дървопроизводство

Интензивно е дървопроизводството за промишлени нужди. То е известно още като интензивно горско стопанство по аналогия с интензивните горски култури. Интензивно е

горското стопанство с турнуса до 30 години. Интензивно стопанство се води с бързорастящи видове на добри месторастения с цел висока печалба. То е допустимо при ниски изисквания по отношение на опазване на природата и биоразнообразието. В рамките на един обект на планиранет (ДГС, ДЛС, частен имот и др.) интензивно може да се стопанисва цялата територия на стопанството или само един или повече стопански класа.

Ефективността може да се определя за минал или бъдещ период.

Оценяваните решения трябва да са лесовъдски издържани по отношение на видовия състав, турнуса, начина на отглеждане и възобновяване и др.

В неинтензивното стопанство ефективността (доходността) на стопанството се определя по формулата

$$BCR = \frac{\text{приходи - данъци}}{\text{разходи}}$$

където BCR е съотношението приход-разход (benefit to cost ratio)

Стопанството е печелившо, когато $BCR > 1$. В резултат от проектираните мероприятия доходността се повишава, когато BCR за новия планов период е по-високо от BCR за стария планов период.

В интензивното стопанство ефективността може да се оценява чрез критерия net present value (чист осъвременен доход или печалба). За целта се строи график на приходите и разходите по години. Чистият осъвременен доход (NPV) се определя по формулата

$$NPV = \sum_{t=0}^n \frac{C_t}{(1+i)^t}$$

където C_t – чист доход през годината t , n – икономически живот на проекта, i – лихвен (сконтов) процент. Сконтовите проценти се задават от инвеститора като нормативен минимален процент на възвръщаемост на капиталите. Когато се работи с нает капитал, сконтовият процент е най-малко равен на лихвите по кредитите. В държавните гори се работи със сконтов процент 5%, доколкото заданието не уточнява друго.

Инвестицията е оправдана, ако чистият осъвременен доход е положително число. От две инвестиции с близък ефект в натура се предпочита тази, която дава по-висок доход.

Ефективност на капиталното строителство

По задание на възложителя към плана може да се приложи предварителна оценка на ефективността на капиталното строителство - на пътното строителство, мелиорациите на терена, транспортните и др. съоръжения. Такава оценка може да се възлага при определяне на ползуването в затворени басейни и др.

Ефективността (или рентабилността) r на капиталното строителство и придобиването на основни средства се определя по „инженерния метод”, т.е. по формулата

$$r = \left(\frac{e}{c} - \frac{1}{n} \right) \cdot 100,$$

където e е средногодишният ефект от инвестицията, c е размерът на инвестицията, а n е очакваният стопански живот (амортизационният срок) на инвестицията. Ефективността се измерва в проценти или в стотинки на вложен лев, т.е. 10% отговаря на 10 ст/лев.

Когато стопанският живот е неограничен, се прилага формулата

$$r = \frac{e}{c} \cdot 100.$$

Инвестицията е оправдана, ако ефективността е положително число, $r > 0$. От две инвестиции с близък ефект в натура се предпочита тази, която дава по-висока ефективност. При инвестиции в строителство и техника е желателна ефективност 5-10%.

Средногодишният ефект e е увеличението на чистия доход в резултат от инвестицията, т.е.

$$e = \text{Ч.ДОХОД СЛЕД ИНВЕСТИЦИЯТА} - \text{Ч.ДОХОД ПРЕДИ ИНВЕСТИЦИЯТА}.$$

Чист доход са приходите, намалени с необходимите разходи. Когато приходите и разходите не са постоянни, те се осредняват за периода на икономически живот на инвестицията. Когато инвестицията не носи преки приходи, средногодишният ефект се измерва с намалението на разходите

$$e = \text{разход преди инвестицията} - \text{разход след инвестицията}.$$

Срок на откупуване е величината

$$p = \frac{c}{e}.$$

Срокът за откупуване е мярка за стопанския риск. За намаляване на стопанския риск е желателно срокът за откупуване да е в рамките на ревизионния период.

Направления и показатели за оценка на общото състояние и екологическите функции на горите

N по ред	Направления и показатели	мяр- ка	За обекта на планиране	
			преди 10 г.	нов план
1	2	3	4	5
A	Състояние на горските ресурси			
I	Обща горска площ	к. ха		
1.	Залесена горска площ	%		
2.	Незалесена дървопроизводителна	%		
3.	Недървопроизводителна	%		
3.1.	Поляни			
3.2.	Храсти			
4.	Иглолистни гори	к.ха		
5.	Широколистни гори	к. ха		
5.1.	Семенни	%		
5.2.	Издънкове за превръщане	%		
5.3.	Нискостъблено стопанисване	%		
5.4.	Реконструкция	%		
	Средностъблено стопанисване			
6.	Гори до 40 години	%		
7.	Дозряващи гори	%		
8.	Зрели и престарели гори	%		
II	Запас - общо	к.м ³		
1.	Иглолистни	%		
2.	Широколистни	%		
2.1.	Семенни	%		
2.2.	Издънкове за превръщане	%		
2.3.	Нискостъблено стопанисване	%		
	Средностъблено стопанисване			
III	Средни показатели за гората			
1.	Среден запас	м ³ / ха		
2.	Среден обемен прираст	м ³ / ха		
3.	Средна възраст	год.		
4.	Среден бонитет			
5.	Средна пълнота			
IV	Странични горски ресурси - общо	тон		
1.	Горски плодове и гъби	тон		
2.	Сено	тон		
3.	Площ на горите за паша	ха		
4.	Ловно стопанство	тон		
5.	Рибовъдство	тон		
6.	Технически и лечебни растения	тон		
B	Здравословно състояние на горите			
I	Площ на горите със слаби увреждания	ха		
1.	Иглолистни	ха		

1.1.	Биотични	%		
1.2.	Абиотични	%		
1.3.	Антропогенни	%		
2.	Широколистни	ха		
2.1.	Биотични	%		
2.2.	Абиотични	%		
2.3.	Антропогенни	%		
II	Площ на горите със силни и необратими урвеждания	ха		
1.	Иглолистни	ха		
1.1.	Биотични	%		
1.2.	Абиотични	%		
1.3.	Антропогенни	%		
2.	Широколистни	ха		
2.1.	Биотични	%		
2.2.	Абиотични	%		
2.3.	Антропогенни	%		
B	Запазване на биологичното разнообразие			
1.	Естествени гори	ха		
2.	Изкуствени гори	ха		
3.	Площ на горите за възобновяване	ха		
3.1.	Естествено възобновяване	%		
3.2.	Изкуствено възобновяване	%		
4.	Гори с природозащитен статус	ха		
4.1.	Представителни горски екосистеми	%		
4.2.	Застрашени от изчезване екосистеми	%		
4.3.	Защитени горски територии	%		
	<i>Защитени зони</i>	%		
	<i>в т.ч. на местообитанията</i>	%		
	<i>в т.ч. на птиците</i>	%		
5.	Видово разнообразие - общо дървесна растителност	бр.		
5.1.	Редки и застрашени от изчезване	%		
5.2.	Защитени и ендемични видове	%		
6.	Смесени насаждения	ха		
7.	Гори за запазване и използване на генетичните горски ресурси	ха		
7.1.	Семенни бази	%		
7.2.	Семепроизводствени градини	%		
7.3.	Географски култури	%		
	<i>Горски разсадници</i>			
Г.	Показатели за защ. и рекреац. функции			
1.	Среден защитно-водоохранен клас			
2.	Среден клас на рекреационна ценност			
3.	Ерозиран горски земи	ха		
3.1.	Площна ерозия	%		
3.2.	Струйчеста и браздова ерозия	%		
3.3.	Ровинна и дълбочинна ерозия	%		
4.	Гори за изборно стопанисване	ха		
5.	Защитни гори	ха		
	<i>Специални гори</i>	ха		
6.	Рекреационни гори	ха		

Показатели за поддържане и подобряване на социално-икономическите функции на горите

N по ред	Направления и показатели	мяр-ка	За територията на горск. тер. единица		За обекта на планиране	
			преди 10 г.	нов план	преди 10 г.	нов план
1	2	3	4	5	6	7
1.	Лесистост	%				

2.	Население - общо	х.бр.				
2.1.	В трудоспособна възраст					
а.	мъже	%				
б.	жени	%				
2.2.	Заети в горския сектор	бр.				
а.	мъже	%				
б.	жени	%				
в.	безработни	бр.				
3.	Неусвоени гори	ха				
3.1.	Недостъпни	%				
3.2.	Труднодостъпни	%				
4.	Ползуване на дървесина - общо	х.м ³				
4.1.	Ползуване от възобновителни сечи	%				
4.2.	Ползуване от отгледни сечи	%				
4.3.	Ползуване от санитарни сечи	%				
4.4.	Ползуване от 1 ха залесена площ	м ³				
4.5.	Ползуване от въз. сечи към общия запас	м ³				
5.	Сортиментна структура на горите с клони	х.м ³				
5.1.	Едра строителна дървесина	х.м ³				
5.2.	Средна строителна дървесина	х.м ³				
5.3.	Дребна строителна дървесина	х.м ³				
5.4.	Дърва	х.м ³				
5.5.	Общо	х.м ³				
6.	Стойност на дървесните запаси	х.лв.				
7.	Доходност на горското стопанство					
7.1.	Приходи	х.лв.				
7.2.	Разходи	х.лв.				
7.3.	Доходи	лв./ ха				

ОПРЕДЕЛЯНЕ НА ЗАЩИТНО-ВОДООХРАННИЯ КЛАС НА ГОРСКИТЕ ЕКОСИСТЕМИ

Фактори	Защитно-водоохранен клас*				
	I	II	III	IV	V
Възраст на насажденията, год.	над 100	100-80	80-60	60-20	до 20
Пълнота	0,8-0,7	1,0-0,9	0,6-0,5	0,4-0,3	под 0,3
Форма на стопанството	тип. избор.	нетип. изборна	постеп. сечищ.	голосечна на малки площи	голосечна на големи площи

* Забележка: Защитно-водоохранния клас на отделното насаждение се установява като средноаритметична величина от трите оценки, а за отделите и за общата площ на защитните гори, като среднопретеглена величина. Това се отнася и за изчисляване на рекреационната ценност, съгласно показателите, приведени в следващата таблица.

ОПРЕДЕЛЯНЕ НА КЛАСА НА РЕКРЕАЦИОННА ЦЕННОСТ НА ГОРСКИТЕ ЕКОСИСТЕМИ

Показатели	Клас на рекреационна ценност		
	I	II	III
Бонитет на насажденията	първи, втори и трети	четвърти	пети
Възраст на насажденията	над 100	40-100	под 40
Вид гори	високостъблени	издънкови	нисокостъблени
Форма на стопанството	изборна	постепенно сечищна	гола сеч на малки площи
Степен на устойчивост на насажденията*	първа и втора	трета и четвърта	пета

* Забележка: Степента на устойчивост на насажденията се определя по следните признаци и условия:

Първа степен: Насажденията са здрави с добър растеж и развитие. Здравите дървета са повече от 90%. Почвата е рохка, почвената покривка - типична за месторастенето и добре запазена.

Втора степен: Общо добро състояние на насажденията, процента на повредените дървета не повече от 20-30%. Необходими са оздравителни мероприятия от лесовъдски характер (сечи), охрана и защита на горите.

Трета степен. Насаждения с явно изразени признаци на забавен растеж и развитие. Повредените дървета са 30-50%. Подлеса и почвената покривка в незадоволително състояние. Необходими са срочни оздравителни мероприятия (санитарни сечи), комплекс от мероприятия по охрана и защита на горите и усилен санитарен контрол.

Четвърта степен. Главно застарели насаждения с рязко изразени признаци на забавен растеж и развитие и начален период на загиване на дървостоя. Болните дървета 50-70%. Подраст и подлес обикновено липсва. Необходими са лесовъзстановителни сечи или реконструкции.

Пета степен. Насажденията са масово повредени от биотични и абиотични фактори. Болните дървета са повече от 75%. Представяват източници на зараза за съседните насаждения. Необходимо е срочно провеждане на санитарни сечи, изгаряне на отпадъците при сечта, евентуално химическо третиране на почвата и изкуствено залесяване.

ПРЕДЛОЖЕНИЕ

за представяне, разглеждане и приемане на обособените стопански класове, турнусите на сеч и размера на годишното ползване от възобновителни сечи

С предложението се представя информация за формираните при извършената инвентаризация стопански класове (производствени групи). Аргументирано се представят производствените, стопанските и специални цели, формираните стопански класове съобразно функционалната принадлежност на горите, които са залежали в горскостопанския план.

За всеки стопански клас (производствена група) се предлагат цел на стопанство и турнус на сеч.

При изработване на горскостопански планове във високостъблените гори се предлагат и възприетите оптимални норми на ползване от възобновителни сечи.

Предложението дава възможност за запознаване с тези важни организационни решения и на тази основа след обсъждане в експертен съвет на Изпълнителна агенция по горите, да се вземат оптимални решения за стопанисване на насажденията.

Приетите решения в тази насока представляват база за изпълнение на същинската планова дейност при изработване на горскостопанските планове.

Предложението се структурира в следните основни точки:

1. Характеристика на горските територии.
 2. Стопански класове (производствени групи) и вид на горите със защитни и специални функции от тях.
 3. Средногодишни норми на ползване от възобновителни сечи във високостъблени гори (оптимално сечище) при изработване на горскостопанските планове.
 4. Ползване от възобновителни сечи в останалите гори.
- Всяка от тези точки трябва да включва следното съдържание (като информация, анализ и обосновка и като предлагани решения):

1. Характеристика на горските територии

1.1. Площ на горските територии на обекта на планиране по предходния горскостопански план, разпределена по вид на земите:

залесена	ха	%
незалесена дървопроизводителна	ха	%
незалесена недървопроизводителна	ха	%
Всичко:	ха	100.0

1.2. Разпределение на площта на горските територии по основни функции по предходния горскостопански план.

1.3. Актуално разпределение на площта по вид на земите.

1.4. Актуално разпределение на площта на горските територии по основни функции.

1.5. Изменения (намаление и увеличение) на площта на горските територии спрямо досега действащия горскостопански план, както по отношение на вида на земите, така и промени в тяхното функционално предназначение. Всички промени се документират със съответни заповеди и протоколни решения.

1.6. Разпределение на залесената площ и дървесния запас (с клони) на обекта на планиране по класове на възраст спрямо предходния горскостопански план. Данните се представят таблично (ха, м³, %) и се анализират причините за настъпилите промени (разлики ±).

2. Стопански класове (производствени групи) и вид на горите със защитни и специални функции

2.1. В обобщена таблица се представят наименованията, турнусите и площите на

стопанските класове (производствени групи) и видовете гори със защитни и специални функции от тях. Тази информация е основа за сравнение на предишната и сегашната организация на дейностите по стопанисване горите, както и за обосновка на новите стопанско-организационни решения за обекта на планиране.

2.2. Последователно се представят обособените стопанските класове (производствени групи). Кратката информация за всяка от тях включва:

- насаждения/култури, от които са обособени съответните стопански класове (производствени групи) - видов състав, произход, бонитет;
- среден бонитет;
- стопанска, специална или защитна цел (функция);
- цел на производство и турнус на сеч (на стопанството);
- в табличен вид се представя разпределението на залесената площ по групи месторастения, видове насаждения и бонитети;
- обобщена таблица за разпределението на залесената площ, дървесния запас и общия среден прираст по класове и подкласове на възраст.

2.3. Горите със защитни и специални функции се представят като част от стопанските класове (производствени групи) и се показва разпределението на площта им (ха, м³), общо и отделно по стопански класове (производствени групи).

2.4. В табличен вид се представя разпределението на залесената площ по функционални групи гори, съгласно категоризирането им на база извършената инвентаризация.

2.5. Представя се таблица за разпределение на общата площ за всички функции, в т.ч за всяка една по отделно с цялата им площ.

3. Средногодишни норми на ползване от възобновителни сечи във високостъблените гори (оптимално сечище).

3.1. Представят се аргументирани предложения за нормата (размера) на ползването от възобновителни сечи по стопанските класове (производствени групи) във високостъблените гори, вкл. в горите със защитни и специални функции. Предлаганите норми (възприето сечище) се обосновават въз основа на задълбочен анализ по насаждения в зависимост от: възрастовата структура, зрялост съобразно турнуса на сеч, функционална принадлежност и разпределението им по склопеност и степен на възобновяване.

3.2. Представя се таблица (образец приложение № 20) за изчисляване размера на средногодишното ползване от възобновителни сечи като варианти на формулните методи и се указва избраното (възприетото) оптимално сечище. В таблицата се представят всички необходими данни, при които са извършени разчетите (турнус, залесена площ, площ на зрели и презрели насаждения, площ на дозряващите насаждения и площта на насажденията от най-възрастния клас на средновъзрастните насаждения, запас на зрелите и презрелите насаждения на базата, на който се изчислява средния експлоатационен запас - м³/ха).

3.3. Обобщава се средногодишната норма на ползването от възобновителни сечи от всички стопански класове (производствени групи), в т.ч. и на горите със защитни и специални функции.

4. Представя се размера на годишното ползване от възобновителни сечи от останалите гори по стопански класове (производствени групи) като сбор от проектираните в тях сечи по състояние, въз основа на анализ по насаждения в зависимост от: възрастовата структура, зрялост съобразно турнуса на сеч, функционална принадлежност и разпределението им по склопеност и степен на възобновяване.

5. В табличен вид се представя сравнение на проектираното годишно ползване от възобновителни сечи (без клони), сравнено с предвиденото такова в предходния горскостопански план. На тази основа се прави анализ и обобщение на решенията на горскостопанския план по отношение на ползването от възобновителни сечи през новото десетилетие в обекта на планиране.

6. Представя се в табличен вид процент на добивите категории дървесина по видове сечи, вид гори и дървесни видове.

СЪДЪРЖАНИЕ НА ГОРСКОСТОПАНСКИ ПЛАН

Част I Обяснителна записка.

УВОД

Описват се накратко дейностите, които се изпълняват при изработване на горскостопанския план, както и тяхната последователност.

Глава първа ПРИРОДНИ УСЛОВИЯ, ТИПОВЕ МЕСТОРАСТЕНИЯ И ИКОНОМИЧЕСКИ ЕФЕКТ

1. Име и местонахождение на горскостопанската единица

Посочва се в коя част на България попада горскостопанската единица, географски район, планина, наименования на по-важните местности, в коя административна област се намира горскостопанската единица, община, кметства и населени места, кратко описание на инфраструктурата, административна принадлежност – района на държавно предприятие по чл. 163 от закона за горите, съответното териториално поделение - държавно горско или ловно стопанство, регионална дирекция по горите, кадастрална карта и кадастралните регистри и/или карта на възстановената собственост.

2. Физико-географска характеристика

а) географско положение: прави се описание в коя част (планина, склонове и пр.) се намира горскостопанската единица, каква фигура образува и средните ѝ размери.

б) релеф: особености, най-голяма, най-малка и средна надморска височина, характерни хребети, низини, плата и пр. Таблица - характеристика на релефа по надморски височини, наклон, изложение (таблици №№ 1, 2 и 3 от Приложение № 5). Значение на релефа за формирането на различните типове месторастения.

в) хидроложки условия: по-главни водни течения, характер на хидрографската мрежа, леглата и бреговете на реките, дебита им, наличие на естествени и изкуствени водоеми, и пр., подпочвени води.

3. Геоложки строеж и петрографски състав

Кратки сведения за геологията на горскостопанската единица. Петрографският състав се описва въз основа на приложената петрографска карта в мащаб, определен със заданието. Основни почвообразуващи скали, разположение, степен на изветряване.

4. Климатични условия

Кратко описание на климатичното райониране и на съответните климатични райони. Анализ на отделните климатични елементи: температурен режим, валежен режим, индекс на сухотата, снеговалежи, влажност на въздуха, засушливост. Продължителност на вегетационния период. Климатични екстреми. Преобладаващи и вредни ветрове. Данните се вземат от метеорологични справочници, от книгата „Климатични райони на България и техният климат” от Събев и Станев, „Горскорастително райониране” от Боян Захариев и други източници и се онагледяват с таблици

и карти (таблици № 4 и № 5 от Приложение № 5). Изводите се свързват с топологията на горските месторастения.

5. Почва

Описват се срещаните видове/типове, подтипове, механичният състав, физическите свойства и пр. Прилага се почвена карта в мащаб, определен със заданието, аргументирана с резултатите от заложените почвени профили (през различни периоди на инвентаризация) и анализи. Дават се таблици и диаграми за изясняване на почвената характеристика. Прилага се таблица за разпределение на площта по дълбочина на почвата (таблици № 6 и № 7 от Приложение № 5). Описва се богатството на почвите (таблица № 8 от приложение № 5).

Ерозия. Описват се ерозионните процеси върху територията на горскостопанската единица, където и доколкото ги има. Класифицират се по особености и по вредност, и отражението им върху топологичната характеристика. Анализира се изпълнението и ефекта на изградените противоерозионни съоръжения в миналото.

6. Растителност

Характеристика по горскорастителни райони и растителни формации: съставът на горите, обемът, вертикална зоналност на горската растителност и разпределението ѝ по формации, срещани в горскостопанската единица, видове дървета и храсти.

Дава се информация за разпределение на площта на инвентаризираната територия по видове гори. Въз основа на данните за произход на горите се прави анализ за степента на естественост на растителността.

7. Типове месторастения

Метод за проучване - класификационна схема и инструкцията за определянето им. Описание на установените типове месторастения и техния лесорастителен район. Наименование и сигнатура. Установените в горскостопанската единица типове месторастения се дават в таблична форма по площ и по горскорастителни подпояси и пояси. Кратки характеристики за всяко месторастение поотделно. В характеристиката се посочва площното му разпространение, почвата, основната скала, наличната горска растителност и нейната продуктивност, видовете, подходящи за месторастенето с неговата потенциална продуктивност (таблица № 9 от Приложение № 5).

Данните от точки 2-7 се получават от извършената инвентаризация на горската териториална единица, в която се намира горскостопанската единица, обект на планиране.

8. Очакван технико-икономически ефект

Възприет метод - условен общ среден зрелостен прираст. Използвани опитни таблици - размер на сегашния условен общ среден зрелостен прираст при оптималния бъдещ състав на гората (таблица № 10 от приложение № 5). Изводи. Сравнение между площите при сегашния дървесен състав и дървесните видове, подходящи за месторастенето (таблица № 11 от Приложение № 5).

Приложения

1. Карти на типовете месторастения в М 1:25 000.

Глава втора ИКОНОМИЧЕСКИ УСЛОВИЯ

1. Роля и значение на горите на горскостопанската единица за икономиката на общината и областта.

а) Ползватели на дървесина (дърводобивни и дървопреработващи, местни и регионални предприятия и др.). Годишна потребност и добив на дървесина, приход и разход на горскостопанската единица.

б) Транспортни и експлоатационни условия в района на горскостопанската единица - пътна мрежа (съществуваща, реконструкция, разширение). Описание на временно недостъпните басейни (горска територия, до която няма изграден горски автомобилен път). Достъпност на горите за ползване и провеждане на горскостопанските мероприятия, опазване и други дейности.

в) Недървесни горски продукти. Паша, сенокос, лиственици, добив на семена, събиране на билки, гъби, плодове и др.

г) Други полезни функции на горите. Защитни и специални. Добиване на смола, лов, риболов и други.

Глава трета ДОСЕГАШНО СТОПАНИСВАНЕ

I. С Е Ч И

А. Възобновителни сечи

а) Сравнение по площ и запас на предвидените и проведени възобновителни сечи по вид и фаза на сечта, интензивност и размер на ползването.

Сравнението да се направи по видове гори (по вид на сечта), общо за изпълнението до годината, предхождаща изработването на плана и отделно само за насажденията, в които е предвидена и проведена сеч.

б) Спазвани ли са съответните нормативни документи, отнасящи се до провеждането на възобновителни сечи. Причини за отклоненията.

в) Сечта провеждана ли е върху цялата площ на насажденията или само в по-достъпните или възобновени части.

г) При комплектуване на лесфонда подбрани ли са насажденията от всички стопански класове, басейни и участъци и по неотложност.

д) Отражение на проведените сечи върху хода на естественото възобновяване.

Б. Отгледни сечи

а) Да се направи сравнение по площ, запас и интензивност на предвидените и извършени отгледни сечи по вид на сечта (осветление, прочистки, прореждания, пробирки, линейно-селекционна). Сравнението се прави общо за стопанството и по вид на горите.

б) Спазвани ли са нормативните документи (наредбата по чл. 101, ал. 3 от Закона за горите и др.), отнасящи се до провеждането на отгледните сечи.

в) Подобрени ли са видовият състав и състоянието на дървостойките в резултат от проведените отгледни сечи.

В. Санитарни сечи и сечи за оформяне котли за залесяване

а) Да се направи сравнение по площ и по запас на предвидените и изпълнени санитарни сечи и сечи за оформяне котли за залесяване. Резултатите от проведените санитарни сечи.

Г. Други сечи (в т.ч. технически, селекционни и др.)

II. ПОЛЗВАНЕ НА ДЪРВЕСИНА ОБЩО И ПО КАТЕГОРИИ ДЪРВЕСИНА

а) Общ размер на ползването стояща маса, сравнен с предвиденото (таблица № 31 от Приложение № 18).

б) Разпределение на ползването от стояща маса, сравнено с предвиденото по горскостопански план.

в) Обем на годишното ползване по категории дървесина, сравнен с предвиденото. Сравнението да се направи по вид на сечта (възобновителна и отгледна).

III. ВЪЗОБНОВЯВАНЕ И ЗАЛЕСЯВАНЕ

A. Възобновяване

а) Сравнение по площ на предвидените и изпълнени мероприятия за подпомагане на естественото възобновяване на сечнозрелите насаждения - разрохкване, сеене на семена, садене на фиданки и др.

Б. Залесяване

а) Сравнение по площ на предвидените и изпълнени залесявания по насоки на залесяването и по дървесни видове (таблица № 33) и отделно за подотделите, в които е предвидено по горскостопански план и извършено залесяване (таблица № 34).

б) Спазвани ли са препоръките за залесяване, броя и сезона на отглежданията и др.

в) Съотношение на иглолистните към широколистните при залесяванията общо и за проверените насаждения.

г) Преценка за състоянието на горските култури.

д) Изпълнение на предвидените за създаване интензивни промишлени култури, за тополовото стопанство и др.

В. Почвоподготовка

а) Сравнение по площ на предвидената и изпълнена почвоподготовка.

б) Съотношение на механизиранията и ръчната почвоподготовка.

IV. СМОЛОДОБИВ

а) Сравнение по площ и количество на добитата смола в килограми спрямо предвижданията на плана - общо и по участъци. Добивът на смола реализиран ли е от предвидените в плана насаждения. Отклонения, подотдели и обща площ. Има ли случаи на изсечени дървостои, в които по план се предвижда само засмоляване, или в които добивът на смола не е бил завършен.

V. СТРОИТЕЛСТВО НА СГРАДИ И ПЪТИЩА

а) Построени и ремонтирани през периода сгради по брой, вид и предназначение в сравнение с предвижданията на горскостопанския план.

б) Построени и ремонтирани през периода пътища и други транспортни съоръжения в сравнение с предвижданията на горскостопанския план.

VI. ДОБИВ НА НЕДЪРВЕСНИ ГОРСКИ ПРОДУКТИ

а) Посочват се вида и количествените стойности на добитите недървесни горски продукти през десетилетието по години.

б) Повреди на културите и насажденията от домашни животни и дивеч.

VII. МЕРКИ И МЕРОПРИЯТИЯ ЗА ОПАЗВАНЕ НА ГОРСКИТЕ ТЕРИТОРИИ ОТ ПОЖАРИ

а) Проведени противопожарни мероприятия по горскостопански план, като извадка от планираните мерки и мероприятия за опазване на горските територии от пожари при извършване на инвентаризацията на горските територии - минерализовани ивици, противопожарни пояси, противопожарни пунктове и др.

VIII. Опазване на горите – в табличен вид се дават отчетени нарушения, пожари, административни нарушения, издадени актове.

На база предвидените и изпълнени мероприятия и извършените проучвателни и проектни работи се прави подробен анализ за ефективността от предвидените и изпълнени видове сечи и други дейности, отражението им върху продуктивността на насаждението, сортиментния му строеж, здравословното състояние, възобновяване и други, както и причините за констатирани негативни резултати (ако има такива). Този анализ следва да послужи като основа за предвижданията на новите лесовъдски мероприятия за следващия ревизионен период.

VIII. Отчет и регистри, свързани с изпълнението на горскостопанския план

а) Отразени ли са в баланса на горските територии, регистъра на горските територии, горскостопанската карта и др. промените в площта на горите и в категорията на горите: включени бивши земеделски територии към горските територии, горски територии с променено предназначение, учредени ограничени вещни права върху горски територии, извършени прекатегоризации и други промени в горските територии (нови гори със защитни и специални функции).

б) Отразени ли са както се изисква извършените сечи в регистъра за добивите.

в) Отразени ли са извършените залесявания по насоки, дървесни видове, агротехника и др. в книгата за културите.

г) Правени ли са в таксационните описания записвания по отношение на извършените сечи по вид, общ размер на ползването и сортименти и на извършените залесявания по насоки дървесни видове и агротехника.

Глава четвърта ХАРАКТЕРИСТИКА НА ГОРСКИТЕ ТЕРИТОРИИ

1. Обща площ на горскостопанската единица и разпределението по категории според основните им функции.

а) Разпределение на общата площ на горскостопанската единица по вид на земите (таблица № 63 от Приложение № 9).

б) Характеристика на горските територии, подлежащи на залесяване и на недървопроизводителните горски територии.

в) Настъпили промени в общата площ от изработването на предишния горскостопански план и причини за това.

г) Разпределение на общата и залесената площ и общия дървесен запас по категории гори според функциите им и основание за това (цитират се документи за категориите гори, извадка от протокола за категоризирането на горските територии на горскостопанската единица). Прилага се и таблица № 64 от Приложение № 9.

д) Прави се кратко описание на защитените територии в пълния им обхват.

е) За защитените зони от НАТУРА 2000, които попадат на територията на горскостопанската единица, се представя разпределение на залесената площ и запаса на насажденията по типове горски природни местообитания от Приложение № 1 на ЗБР, резултатите от анализа на благоприятното им природозащитно състояние (БПС) и общи и специфични мерки за постигане или поддържане на БПС.

1. Таксационна характеристика на насажденията

Прави се по стопански класове (стопански групи) и общо за горскостопанската единица.

Разпределение на залесените площи и общия дървесен запас по типове месторастения в границите на отделни стопански класове. Дава се в текста на записката (таблица № 65 от Приложение № 9).

За всеки стопански клас и вид гори се изготвят и дават в приложенията следните таблици за таксационни характеристики:

а) За разпределение на залесената площ, общия дървесен запас и средния дървесен прираст по класове (с подкласове) на възраст (таблица № 68 от Приложение № 9).

б) За разпределение на залесената площ по дървесни видове и по класове на възраст (таблица № 69 от Приложение № 9).

в) За разпределение на залесената площ по класове на възраст и бонитети (таблица № 71 от Приложение № 9).

г) За разпределение на дървесния запас по класове на възраст и бонитети (таблица № 72 от Приложение № 10).

д) За разпределение на общия дървесен запас по дървесни видове, клас на възраст и бонитети (таблица № 73 от Приложение № 9).

е) За разпределение на залесената площ по класове на възраст и пълноти (таблица № 74.1 от Приложение № 10).

ж) За разпределение на залесената площ по класове на възраст и по степени на дебелина (таблица № 74.2 от Приложение № 10).

з) За разпределение на дървесния запас по дървесни видове и класове на възраст (таблица № 75 от Приложение № 10).

Прави се сравнение в таблична форма на залесената площ и общия дървесен запас по класове на възраст, по видове гори и общо за гората при предишното и сегашното планиране (таблица № 66 и № 67 от Приложение № 10).

е) Дават се изчислените средни таксационни показатели общо за цялата горскостопанската единица: състав по дървесни видове в проценти, средна възраст в години, среден бонитет до един десетичен знак, средна пълнота до два десетични знака, среден запас на 1 ха.

За онагледяване се дават следните диаграми:

Разпределението на залесената площ по стопански класове и по видове гори се дава в кръгови диаграми.

Разпределението на залесената площ и общия дървесен запас на високостъблените гори по класове на възраст се дава в диаграма с правоъгълници. При наличие на високостъблените гори и издънкови гори за превръщане във високостъблени се съставя отделна диаграма.

Разпределението на залесената площ и общия дървесен запас по дървесни видове общо за горскостопанската единица се дава в кръгови диаграми.

Със заданието за проектиране за изработване на горскостопанския план може да се възложи да се направи и характеристика на отделни групи/категории горски територии.

Глава пета

ОСНОВНИ НАСОКИ ЗА ОРГАНИЗАЦИЯ НА СТОПАНСТВОТО

1. Направление на стопанството

Цел на стопанисването е според категориите горски територии и областния план за развитието им.

2. Разделяне горскостопанската единица на участъци

а) Брой на участъците, названия, площи, мотиви за образуването им, седалища са съгласно приетите при инвентаризацията. Промени се допускат със заданието за изработване на горскостопанския план.

б) Описват се граници на участъците и териториалното разположение на горите в тях, отдели.

3. Стопански класове

а) Видове и брой стопански класове (стопански групи) в сравнение с предишния горскостопански план.

б) Основания за отделяне на всеки стопански клас (стопанска група) с оглед на изискванията на наредбата и на данните от таксационната характеристика.

В обяснителната записка се дава кратка характеристика на всеки стопански клас въз основа на изводите от горните таблици (средните таксационни данни и други особености). След характеристиката на горите, включени в стопанските класове към горите със стопански функции, се прави характеристика и на категориите гори със защитни специални функции по видове гори (таблици №№ 76-85 от Приложение № 10).

4. Турнуси на сеч

Турнусът се определя по стопански класове (стопански групи), като за целта се използват:

а) Главната цел на производството на отделните дървесни видове при дадените природни и икономически условия;

б) Изучаванията за техническата зрелост;

в) Възрастта на количествената, защитната и други специални зрелости;

Посочват се основанията за използване на съответната зрелост (техническа, защитна и др.).

Съпоставя се определения турнус с турнуса от предишния горскостопански план.

5. Видове гори

За всеки вид гори се прави кратка характеристика на установените средни таблични показатели. Прави се кратък анализ на причините довели до изменение на показателите и се отчита в каква степен са в резултат на естествени процеси и в каква от извършената стопанска дейност.

Глава шеста

ПЛАНИРАНИ МЕРОПРИЯТИЯ

1. Сечи

а) **Възобновителни сечи.** Описват се по видове гори и стопански класове в зависимост от особеностите на насажденията и възприетите насоки за стопанисване съгласно приложение №5. Посочват се лесовъдски и други съображения за това.

Посочват се продължителността на възобновителния период и други особености.

б) Отгледни сечи. Описват се особеностите им за отделните видове гори и насаждения.

в) Сечи за трансформация. Описват се целта на планираната трансформация и особеностите им за отделните видове гори .

г) Технически сечи

д) Други сечи

2. Определяне на нормата на ползването на дървесина от възобновителни сечи във високоствъблени гори.

За всеки стопански клас ползването на дървесина се изчислява по площ и по маса по различните формулни методи. Данните се поместват в таблица (таблица № 86 от Приложение № 20).

Преценяват се евентуалните резултати от различните видове ползвания и се възприема със съответната мотивировка най-изгодното ползване за горскостопанската единица на база на разпределението по класове на възраст в перспектива.

3. Определяне на нормата на ползването на дървесина от възобновителни сечи в издънкови гори за превръщане във високоствъблени, нискоствъблените и тополовите гори, и при отгледни сечи

Нормата на ползването от възобновителни сечи в издънкови гори за превръщане във високоствъблени, нискоствъблените и тополовите гори, както и при отгледните сечи от всички видове гори, се определя сумарно на база състоянието и строежа на насажденията и процента на ползването.

4. Общ размер на ползваната дървесина

Дава се площта и запаса за отсичане общо за горскостопанската единица по видове сечи и по стопански класове (таблица № 88 от Приложение № 29).

5. Добиви общо и по категории дървесина от лесосечния фонд

Дават се общо за горскостопанската единица по вид на сечта и по дървесни видове:

а) От възобновителна сеч

б) От отгледни сечи - по видове сечи

в) От санитарни сечи

г) Други сечи

д) От сечи за оформяне на котли за залесяване в изредени млади и средновъзрастни насаждения (да се види в наредбата за залесяване)

Общо за горскостопанската единица (таблица № 90 от Приложение № 29)

6. Възобновяване и залесяване

а) Мероприятия за естествено възобновяване на насажденията, които се предвиждат за възобновителна сеч през десетилетието.

б) Мероприятия за залесяване в зрели насаждения, предвидени за възобновителна сеч и др.

в) Залесяване в млади и средновъзрастни насаждения

г) Залесяване за създаване на двуетажни насаждения

д) Попълване на култури

е) Залесяване на голи площи

ж) Обосновка на избраните за залесяване дървесни видове, начин за обработване на почвата, методи на залесяване и гъстота на културите

з) Отглеждане на културите

и) Указание за начините и метода за добиване и производство на необходимия посевен и посадъчен материал; елитни семенни дървета и семенни бази, разсадници.

7. Здравословно състояние на гората

Информация за здравословното състояние на насажденията, вид и степен на повреди, засегнати площи, посочени в табличен вид.

8. Добив на недървесни горски продукти и услуги

а) Паша – описват се подотделите забранени за паша по участъци и землища на населени места.

б) Косене на трева за сено. В кои местности и подотдели се разрешава; върху каква площ средногодишно; среден годишен добив на сено.

в) Смолодобив. Дават се подробни обяснения за проектирането, попълва се формуляр по образец.

г) Добив на кори. Дават се подробни обяснения за проектирането.

д) Добив на пънна борина. Дават се подробни обяснения за проектирането.

е) Добив на смрадлика.

ж) Добив на билки и горски плодове.

з) Други недървесни горски продукти и услуги.

Влияние на добива на недървесни горски продукти и услугите за развитието на горскостопанската единица.

8. Строителство на сгради и пътища

а) Предвидените за строителство през предстоящия десетгодишен период сгради. Брой, вид, предназначение и разпределението им по територията на горскостопанската единица и обосновка за необходимостта им. Попълва се формуляр по образец.

б) Строителство на пътища, телефонни линии и пр. и обосновка за необходимостта им. Попълва се формуляр по образец.

При поискване от собственика се прилага една план-схема за перспективното развитие на пътната мрежа в горскостопанската единица.

в) Стойност на проектираното строителство по окрупнени показатели.

9. Дейности по опазване на горските територии от пожари

а) Разпределение площта на горскостопанската единица по класове и подкласове на пожарна опасност. Попълва се формуляр по образец.

б) Проект за противопожарна охрана

в) Техническа оценка на набелязаните мероприятия и ефективност.

10. Обем на проектираните лесокултурни мероприятия и мероприятия за защита от ерозия

Изчислява се обемът на отделните видове лесокултурни и технически мероприятия по окрупнени показатели.

11. Общи бележки

Описва се екипът изработил горскостопанския план, ползвана литература и нормативна уредба, ползвана изходна база данни, таблици, лицензирани софтуерни продукти, използвана техника и други. Задължително се подписва и подпечатва от изпълнителя.

ЧАСТ II

Таксационни описания с работен проект

1. Таксационни описания – работен проект за сечите и залесяванията
2. Опис-ведомост за предвиденото строителство на пътища и сгради, борба срещу ерозията, мерки и мероприятия за опазване на горските територии от пожари и др. (таблица карнет....) (форми 11, 12 и 13 от приложение № 29)

ЧАСТ III

Горскостопански карти и различни приложения

1. Протоколи – от съвещания и експертни съвети, протокол за категоризация съгласно чл. 5 от Закона за горите, протокол за определяне на базови източници и др.
2. Таблици за обща характеристика на горските територии (площ, запас, ползване и др.),
3. Таблица за таксационна характеристика по стопански класове и групи гори
4. Списъци: на горските територии по землища; на несъответствията с КВС и кадастралната карта; на основните дървесни видове; на насаждения, чиито запас е определен по математико-статистическите методи; на съкратените наименования на дървесни и храстови видове и обозначенията на повредите
5. Отчетни форми за баланса на горските територии (ГФ) от № 1 до № 7 (Приложение № 11)
6. Опис на проекти с отношение към територията, обект на горскостопанския план, чийто срок на дейност не е изтекъл
7. Други (ведомости)- на постоянните пробни площи, на почвените профили, на предвиденото строителство на пътища и сгради, борба срещу ерозията, мерки и мероприятия за опазване на горските територии от пожари и др.
8. Сборни листове
9. Картен материал (опис на отделните видове карти и броят им)

Забележка: В случаите по чл. 13, ал. 10 от Закона за горите, обяснителната записка се изработва общо с обяснителната записка за извършената инвентаризация, (в този случай текстовете са и в т.ч. за горските територии – държавна собственост).

I. Област Дунавска хълмиста равнина се разделя на пет подобласти:

1. Западно-Дунавска;
2. Средно-Дунавска;
3. Лудогорска;
4. Добруджанска;
5. Острови на р. Дунав с площ над 500 ха.

В **Западно-Дунавската подобласт** главен вид едър дивеч може да бъдат сърната, дивата свиня и еленът лопатар.

В **Средно-Дунавската подобласт** главен вид едър дивеч може да бъде сърната, а в някои ловностопански райони и еленът лопатар.

В **Лудогорската подобласт** главен вид едър дивеч може да бъдат благородният елен, сърната – полски и горски екотип и муфлонът.

В **Добруджанската подобласт** главен вид едър дивеч може да бъде сърната, включително и полският екотип, а в някои ловностопански райони и благородният елен, еленът лопатар и муфлонът.

На **островите на р. Дунав** с площ над 500 ха главен вид едър дивеч може да бъде дивата свиня.

Във всички подобласти на област Дунавска хълмиста равнина главен вид дребен дивеч може да бъдат заекът, яребицата и фазанът.

На големите острови на р. Дунав главен вид дребен дивеч може да бъде фазанът.

II. В област Предбалкан главен вид едър дивеч може да бъдат сърната, благородният елен и дивата свиня, а в някои ловностопански райони - еленът лопатар и муфлонът.

В област Предбалкан съпътстващ вид дребен дивеч може да бъдат заекът, яребицата, а в някои ловностопански райони - фазанът и планинският кеклик.

III. Област Стара планина се разделя на три подобласти:

1. Западна Стара планина;
2. Средна Стара планина;
3. Източна Стара планина.

В **Западна Стара планина** главен вид едър дивеч може да бъде благородният елен, сърната и дивата свиня.

В **Средна Стара планина** главен вид едър дивеч може да бъде благородният елен, сърната и дивата свиня.

В **Източна Стара планина** главен вид едър дивеч може да бъде благородният елен, сърната и дивата свиня, а в някои ловностопански райони - еленът лопатар и муфлонът.

Във всички подобласти на област Стара планина съпътстващ вид дребен дивеч може да бъде заекът.

IV. Област Югозападна България се разделя на три подобласти:

1. Пограничните планински вериги по западната граница;
2. Високите полета на Средна Западна България;
3. Долните течения на Струма и Места.

В **Пограничните планински вериги** по западната граница главен вид едър дивеч може да бъдат дивата свиня и сърната.

Във **Високите полета на Средна Западна България** главен вид едър дивеч може да бъде дивата свиня, а в някои ловностопански райони - сърната.

По **Долните течения на реките Струма и Места** главен вид дребен дивеч може да бъде колхидският фазан в подходящите за него местообитания.

V. Област Средна гора се разделя на две подобласти:

1. Ихтиманска Средна гора;
2. Сърнена Средна гора.

В **Ихтиманска Средна гора** главен вид едър дивеч могат да бъдат дивата свиня и сърната.

В **Сърнена Средна гора** главен вид едър дивеч могат да бъдат дивата свиня и сърната, а в някои ловностопански райони - еленът лопатар и муфлонът.

VI. Рило-Родопската област се разделя на четири подобласти:

1. Витоша - Плана - Верила;
2. Рила и Пирин;
3. Западни Родопи;
4. Източни Родопи.

В подобласт **Витоша - Плана - Верила** главен вид едър дивеч може да бъдат благородният елен, еленът лопатар и муфлонът, а в някои ловностопански район - дивата свиня и сърната.

В подобласт **Рила и Пирин** главен вид едър дивеч може да бъдат сърната, благородният елен и дивата свиня, а в някои ловностопански райони – дивата коза, алпийският козиерог и глухарът.

В подобласт **Западни Родопи** главен вид едър дивеч може да бъдат сърната, дивата свиня и благородният елен, а в някои ловностопански райони - глухарът.

В подобласт **Източни Родопи** главен вид едър дивеч може да бъдат благородният елен, сърната, дивата свиня, еленът лопатар, муфлонът и глухарът.

Във всички подобласти на Рило-Родопската област главен вид дребен дивеч могат да бъдат заека и планинския кеклик.

VII. Област Тракийска низина и Подбалкански полета се разделя на три подобласти:

1. Тракийска;
2. Подбалканска;

3. Причерноморска.

В подобласт **Тракийска** главен вид едър дивеч в някои ловностопански райони може да бъде сърната, дивата свиня, благородния елен и еленът лопатар, а главен вид дребен дивеч - колхидският фазан, заекът и яребицата.

В подобласт **Подбалканска** главен вид едър дивеч е сърната, а главен вид дребен дивеч може да бъдат заекът и яребицата.

В подобласт **Причерноморска** главен вид едър дивеч може да бъдат благородният елен, еленът лопатар и муфлонът, а главен вид дребен дивеч може да бъдат заек, колхидски фазан и яребица.

VIII. Област Югоизточна България (Странджанско-Сакарска област) се разделя на три подобласти:

1. Странджа;
2. Сакар;
3. Горнотракийска.

В подобласт **Странджа** главен вид едър дивеч могат да бъдат благородният елен, сърната, еленът лопатар и дивата свиня.

В подобласт **Сакар** главен вид едър дивеч може да бъдат благородният елен, сърната, еленът лопатар и дивата свиня.

В **Горнотракийската** подобласт главен вид едър дивеч може да бъде сърната, а в някои ловностопански райони - еленът лопатар, а от дребния дивеч – колхидският фазан.

Методи за провеждане на таксацията на дивеча

1. Установяване на дивеча върху цялата площ

Това е най-точният метод, но е трудоемък и много скъп. Използва се главно при едрия дивеч, който се преброява по няколко начина. Ако има на разположение достатъчно хора, ловната площ може да се раздели на участъци и дивечът да се прогони последователно. Следи се един и същи дивеч да не се брои два пъти, затова посоката на гонките е към проверените вече участъци.

Най-често пълното преброяване на едрия дивеч не се извършва на цялата площ, а само там, където е съсредоточен. Пролетната таксация се извършва по време, когато едрия дивеч все още е съсредоточен в зимните си местообитания. Те се установяват чрез предварително обхождане. Освен това, преди всяко преброяване се заличават пресните следи. След гонката, при повторното обхождане се следят следите, оставени върху снежната покривка, или мократа почва. По следите добрият познавач на дивеча може да установи не само количеството, но и неговия пол и приблизителна възраст.

За да се избегне преброяването на едни и същи животни, дивечът който има обширен район на движение (като дивата свиня), се преброява едновременно върху целия горски комплекс. Така се постига по-голяма точност и се избягва повторното му преброяване.

2. Установяване на дивеча върху част от площта

Прилага се за видове, които населяват сравнително равномерно цялата площ. Върху минимум 20 % от нея се залагат пробни площи, които да покрият разнообразието на терена в зависимост от начина на трайно ползване (работни земи, трайни насаждения, пасища и ливади). Последователно дивечът се преброява поотделно във всяка пробна площ, изчислява се запасът на отделния тип местообитание и пропорционално на площта му се пресмята запасът върху цялата площ.

3. Пробни площи с предварително определена площ.

Използват се при хълмисти, пресечени терени, когато няма добра видимост. Самите пробни площи трябва да са най-малко 10 ха. Използват се естествени парцели по трайни теренни форми с определена площ от карта, или с правоъгълна форма, измерени с крачки. Гоначите се нареждат от едната страна, а преброителите - П-образно на останалите три страни така, че да могат да се виждат. Всеки брои дивечът, който е минал между него и колегата му от лявата страна.

4. Маршрутни пробни площи. Това е основният метод за таксиране на дребен дивеч в равнинните и слабо хълмисти терени. Гоначите (от 4 - 5 до 10 - 12) се нареждат в линия, дълга 100 - 150 м, а ръководителят им застава в средата. Маршрутната ивица трябва да обхване цялото разнообразие на терена.

Дължината ѝ се измерва по карта, с транспортно средство, или с крачкомер. При движението ръководителят записва дивеча. Гоначите не трябва да бързат. С гоначите трябва да има и 1 - 2 кучета - птичари.

5. Пряко наблюдение на дивеча

Извършва се целогодишно от служителите по ловно стопанство от изградените чакала край хранилките, дивечовите ниви, сечища, ловни просеки, външната граница на гората с работните земи и др. При съпоставяне на данните от няколко наблюдателя за броя на наблюдаваните стада, половата и възрастовата им структура, рогата, здравословното състояние и някои характерни белези на индивидите, както реално отчитане на сезонната миграция, може да се очертае задоволителна преценка за общото количество на дивеча.

6. Прослушване на дивеча

По време на сватбуването по рева и брачните песни на мъжките се определя със задоволителна точност техния брой. Този метод се прилага у нас при елените, фазаните и глухара.

Всеки рогач си избира място, където в продължение на цял месец реве (ако не бъде обезпокоен). Около него се събират кошутите, задържат се и младите рогачи. Привечер и рано сутрин се прослушват всички места и се отбелязва броят на сватбуващите мъжари. По гласа им се определя приблизително и тяхната възраст. Неколкократните наблюдения дават добри резултати.

Глухарите се преброяват най-лесно през април в токовищата. По едно и също време трябва да се посещават всички токовища в района. Чрез системни наблюдения могат да се получат данни и за кокошките, както и за младите петли - годинаци, които обикновено не пеят.

В устроените фазанови ловища петлите могат да се преброят по крясъците, които издават през април - май. След това в един, или два квартала се прогонват всички птици като се преброят кокошките и младите петли - годинаци, които обикновено не пеят, за да се установи съотношението между половете.

7. Отчет на отстреляния дивеч

Прилага се най-често при хищниците в райони където се предават кожата или части от отстреляните животни. Удобен е за прилагане при дивата свиня, заека, фазана и др. При съпоставяне на отсрела за последните 3 години с коефициента на прираст може сравнително точно да се определи действителния запас.

При отчет на отстрел до 10 % спрямо планирания за текущата година, се намаляват резултатите от таксацията на 50 % и съответно планираният отстрел за следващата година се ограничава.

8. Провеждане на есенна таксация

Есенната таксация се провежда през есента или зимата, с цел коригиране на плана за ползване под формата на контролна таксация, от която се съди дали планираният прираст е налице.

Държавните горски стопанства (ДГС), държавните ловни стопанства (ДЛС), юридическите лица, които имат сключени договори за стопанисване и ползване на дивеча в дивечовъдните участъци и ловните сдружения ежегодно до 31 март извършват таксиране на дивеча.

Резултатите от извършената таксация в ловностопанските райони на ловните сдружения се представят за одобряване от държавното горско стопанство или от държавното ловно стопанство.

Таксацията за ловностопанските райони по чл. 11 и по § 69 от Закона за лова и опазване на дивеча и в националните паркове се организира от лицата, които стопанисват дивеча в тях, и от лицата по чл. 36, ал. 1 от Закона за лова и опазване на дивеча. Резултатите от проведената таксация в тях се одобряват от ИАГ.

До 15 октомври в ловностопанските райони на ловните сдружения, в които има одобрен план за ползване на заек, се провежда контролна есенна таксация.

При изработването на плана за ползване, в случаите когато се установи явно несъответствие между последната извършена пролетна таксация на дивеча и условията на местообитанието, се извършва контролна таксация.

Всички резултати от проведените таксации се нанасят в стандартни образци, и се предават за одобряване съответно на ДГС (ДЛС), РДГ и ИАГ.

Стандартни образци за таксации и ползване на дивеча

Всички резултати от проведените таксации, планове за ползване и реалният отчет на отстрела се вписват ежегодно на местно и регионално ниво в стандартни образци и се представят на по-висша инстанция – РДГ; ИАГ. Образците се отнасят за държавните ловностопански райони и за предоставените ловностопански райони на ловни сдружения:

Таксационен лист -	попълва се от ДГС / ДЛС	(обр. 1)
Таксация на едър дивеч –	попълва се от РДГ	(обр. 2,3)
Таксация на дребен дивеч –	попълва се от РДГ	(обр. 4,5)
Таксация на хищници –	попълва се от РДГ	(обр. 6,7)
Таксация на едър дивеч по възраст. групи–	попълва се от РДГ	(обр. 8,9)
Проектоплан за ползване на едър дивеч –	попълва се от РДГ	(обр. 10,11)
Проектоплан за ползване на дребен дивеч –	попълва се от РДГ	(обр. 12,13)
Проектоплан за ползване на хищници –	попълва се от РДГ	(обр. 14)
Отчет за ползването на дивеч –	попълва се от РДГ	(обр. 15)

ДГС/ДЛС - _____, ЛРС - _____

Повностапански район _____ - _____ ха _____

	Вид дивеч	Мъжки					Женски			Всичко бр.
		Едно-годишни	Млади	Средно възрастни	Зрели	Общо	Млади	Зрели	Общо	
Едър дивеч	Благороден елен									
	Елен лопатар									
	Сърна									
	Дива свиня									
	Мечка									
	Вълк									

	Таксирана площ /минимум 20% от площа на ЛСР/	Угари	Есенници	Трайни насажд.	Пасища и мери	Гора	Общо
		ха	ха	ха	ха	ха	ха
	Див заек /бр./						
Ме				Заек за цялата площ /бр./:			

Местен дребен дивеч

В таксацията са участвали _____ ловци.

за ДГС/ДЛС: _____ / _____ / _____

_____. 20____. година
за ЛРД: _____ / _____ / _____

С В Е Д Е Н И Е

за резултатите от пролетното таксиране на дивеча в района на РДГ год.
държавните ловностопански райони по ДЛС и ДГС - едър дивеч и хищници

№ по ред	ДЛС / ДГС	Обща площ ха	ИЗБРОЕН ДИВЕЧ ВЪРХУ ЦЯЛАТА ПЛОЩ - БРОЯ																								Глухар	Мечка			Вълк																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																								
			Благороден елен			Елен лопатар			Сърна			Дива свиня			Муфлон			Дива коза			м	ж	вс.																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																
			м	ж	вс.	м	ж	вс.	м	ж	вс.	м	ж	вс.	м	ж	вс.	м	ж	вс.																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																			
1.																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																							</

ИЗГОТВИЛ:

ДИРЕКТОР НА РДГ:

С В Е Д Е Н И Е

за резултатите от пролетното таксиране на дивеча в района на РДГ год.
 държавните ловностопански райони по ДЛС и ДГС - дребен дивеч и хищници

№ по ред	ДЛС / ДГС	Обща площ	ИЗБРОЕН ДИВЕЧ ВЪРХУ ЦЯЛАТА ПЛОЩ - БРОЯ						ск. кучета
			заяк	фазан	яребица	кеклик	чакал	лисица	
1.									
2.									
3.									
4.									
5.									
6.									
7.									
8.									
9.									
10.									
11.									
12.									
13.									
14.									
15.									
16.									
17.									
ОБЩО за РДГ									

ИЗГОТВИЛ:

ДИРЕКТОР НА РДГ:

С В Е Д Е Н И Е
за резултатите от пролетното таксиране на хищниците в района на РДГ год.
в държавните ловностапански райони по ДЛС и ДГС

№ по ред	ДЛС/ДГС	Обща площ ха	МЕЧКА			Вълк	Чакал	Лисица	Черен пор	Енотовидн о куче	Скигаци кучета	Бялка	Язовец	Сврака	Сива врана	Посев. врана	Чавка
			м	ж	вс.												
1.																	
2.																	
3.																	
4.																	
5.																	
6.																	
7.																	
ОБЩО за РДГ																	

ИЗГОТВИЛ:

ДИРЕКТОР НА РДГ:

ТАКСАЦИЯ НА ЕДРИЯ ДИВЕЧ
по възрастови групи в държавните ловностапански райони по ДЛС и ДГС
на територията РДГ през год.

№ по ред	ДЛС/ДГС	Площ ха.	Доп. запас по ЛУП бр.	ДЕЙСТВИТЕЛЕН ЗАПАС бр.										Общо	Полово съотнош. М:Ж	% от Допуст. запас
				МЪЖКИ			ЖЕНСКИ									
				Едногодишни	Млади	Средновъзр.	Трофейно зрели	Всичко	Едногодишни	Зрели	Всичко					
1	2	3	4	5	6	7	8	10	11	12	13	14	15	16		
БЛАГОРОДЕН ЕЛЕН																
1.																
2.																
3.																
4.																
5.																
6.																
7.																
8.																
9.																
10.																
11.																
12.																
13.																
14.																
15.																
16.																
17.																
ВСИЧКО РДГ																
В това число в заградени БНСД по ДГС и ДГС																
1.																
2.																
3.																
4.																
5.																
СЪРНА																
1.																
2.																
3.																
4.																
5.																
6.																
7.																
8.																
9.																
10.																
11.																
12.																
13.																
14.																
15.																
16.																
17.																
ВСИЧКО РДГ																

ИЗГОТВИЛ:

ДИРЕКТОР НА РДГ:

ПРОЕКТ - ПЛАН ЗА ПОЛЗВАНЕ НА ЕДРИЯ ДИВЕЧ
разпределен по възрастови групи в държавните ловноотопански райони по ДЛС и ДГС
на територията РДГ през ловен сезон год.

№ по ред	ДЛС/ДГС	Доп. запас бр.	Действителен запас бр.			Полово съотнош. МЖ	ПОЛЗВАНЕ бр.							Общо	% от Действителния запас			
			Мъжки	Женски	Всичко		МЪЖКИ бр.			ЖЕНСКИ бр.								
							Приплод и	Едногодишни	Млади	Средновъзр.	Трофейно зрели	Всичко	Приплод и			Едногодишни	Зрели	Всичко
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19
БЛАГОРОДЕН ЕЛЕН																		
1.																		
2.																		
3.																		
4.																		
5.																		
6.																		
7.																		
8.																		
9.																		
10.																		
11.																		
12.																		
13.																		
14.																		
15.																		
16.																		
ВСИЧКО РДГ																		
В това число в заградени БИСД по ДЛС и ДГС																		
1.																		
2.																		
3.																		
4.																		
5.																		
СЪРНА																		
1.																		
2.																		
3.																		
4.																		
5.																		
6.																		
7.																		
8.																		
9.																		
10.																		
11.																		
12.																		
13.																		
14.																		
15.																		
16.																		
ВСИЧКО РДГ																		

ИЗГОТВИЛ:

ДИРЕКТОР НА РДГ:

ПРОЕКТО - ПЛАН ЗА ПОЛЗВАНЕ
на местен дребен дивеч в държавните ловностопански райони по ДЛС и ДГС
на територията РДГ през ловен сезон Год

№ по ред	ДЛС/ДГС	Зайци					Фазани					Яребица					Кеклици					Ползване
		Пролетен запас	Брой на 100 ха.	Коефициент на прираст	Есенен запас	Ползване	Пролетен запас	Брой на 100 ха.	Коефициент на прираст	Есенен запас	Ползване	Пролетен запас	Брой на 100 ха.	Коефициент на прираст	Есенен запас	Ползване						
1.																						
2.																						
3.																						
4.																						
5.																						
6.																						
7.																						
8.																						
9.																						
10.																						
11.																						
12.																						
13.																						
14.																						
15.																						
16.																						
За РДГ																						

ИЗГОТВИЛ:

ДИРЕКТОР НА РДГ:

С В Е Д Е Н И Е

за резултатите от пролетното таксирание на дивеча в района на РДГ-- ГОД.
предоставени лоностопански райони на ловни сдружения по ДЛС и ДГС - едър дивеч и хищници

№ по ред	ДЛС / ДГС	Обща площ ха	ИЗБРОЕН ДИВЕЧ ВЪРХУ ЦЯЛАТА ПЛОЩ - БРОЯ																Глухар	МЕЧКА			ВЪЛК
			Благороден елен		Елен лопатар		Сърна		Дива свиня		Муфлон		Дива коза		МЕЧКА								
			м	ж	вс.	м	ж	вс.	м	ж	вс.	м	ж	вс.	м	ж	вс.						
1.																							
2.																							
3.																							
4.																							
5.																							
6.																							
7.																							
8.																							
9.																							
10.																							
11.																							
12.																							
13.																							
14.																							
15.																							
16.																							
ОБЩО за РДГ																							
В това число в заградени БИСД по ДЛС/ДГС																							
1.																							
2.																							
3.																							
4.																							
5.																							

ИЗГОТВИЛ:

ДИРЕКТОР НА РДГ:

С В Е Д Е Н И Е

за резултатите от пролетното таксиране на дивеча в района на РДГ - год.
предоставени лоностопански райони на ловни сдружения по ДЛС и ДГС - дребен дивеч и хищници

№ по ред	ДЛС / ДГС	Обща площ	ИЗБРОЕН ДИВЕЧ ВЪРХУ ЦЯЛАТА ПЛОЩ - БРОЯ						
			заек	фазан	яребица	кеклик	чакал	лисица	ск. кучета
1.									
2.									
3.									
4.									
5.									
6.									
7.									
8.									
9.									
10.									
11.									
12.									
13.									
14.									
15.									
16.									
ОБЩО за РДГ									

ИЗГОТВИЛ:

ДИРЕКТОР НА РДГ:

С В Е Д Е Н И Е
за резултатите от пролетното таксиране на хищниците в района на РДГ-..... год.
в **предоставени лоностопански райони на ловни сдружения по ДЛС и ДГС**

№ по ред	ДЛС/ДГС	Обща площ ха	МЕЧКА			Вълк	Чакал	Лисица	Черен пор	Енотовидно куче	Скитащи кучета	Бялка	Язовец	Сврака	Сива врана	Посев. врана	Чавка
			м	ж	вс.												
1.																	
2.																	
3.																	
4.																	
5.																	
6.																	
7.																	
8.																	
9.																	
10.																	
11.																	
12.																	
13.																	
14.																	
15.																	
16.																	
ОБЩО за РДГ																	

ИЗГОТВИЛ:

ДИРЕКТОР НА РДГ:

ТАКСАЦИЯ НА ЕДРИЯ ДИВЕЧ
по възрастови групи в предоставени ловностапански райони на ловни сдружения по ДДС и ДГС
на територията РДГ през год.

№ по ред	ДПС/ДПС	Площ ха.	Доп.запас по ЛУП бр.	ДЕЙСТВИТЕЛЕН ЗАПАС бр.										Общо	Полово съотнош. М:Ж	% от Допуст. запас
				МЪЖСКИ			ЖЕНСКИ				ЖЕНСКИ					
				Едногоди шни	Млади	Средновъз р.	Трофейно зрели	Вечико	Едногоди шни	Зрели	Вечико					
1	2	3	4	5	6	7	8	10	11	12	13	14	15	16		
БЛАГОРОДЕН ЕЛЕН																
1.																
2.																
3.																
4.																
5.																
6.																
7.																
8.																
9.																
10.																
11.																
12.																
13.																
14.																
15.																
16.																
ВСИЧКО РДГ																
В това число в загалени БИСД по ДПС и ДПС																
1.																
2.																
3.																
4.																
5.																
СЪРНА																
1.																
2.																
3.																
4.																
5.																
6.																
7.																
8.																
9.																
10.																
11.																
12.																
13.																
14.																
15.																
16.																
ВСИЧКО РДГ																

ИЗГОТВИЛ:

ДИРЕКТОР НА РДГ:

ПРОЕКТО - ПЛАН ЗА ПОЛЗВАНЕ НА ЕДРИЯ ДИВЕЧ
разпределен по възрастови групи в предоставени лоностопански райони на ловни сдружения по ДЛС и ДГС
на територията РДГ през ловен сезон год.

№ по ред	ДДС/ДГС	Доп. запас бр.	Действителен запас бр.				Полово съотнош. М:Ж	МЪЖКИ бр.						ЖЕНСКИ бр.				Общо	% от Действителния запаса
			Мъжки	Женски	Всичко	Приплод			Средно възр.	Трофеино зрели	Всичко	Приплод		Зрели	Всичко				
						и		и				и	и			и	и		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	
БЛАГОРОДЕН ЕЛЕН																			
1.																			
2.																			
3.																			
4.																			
5.																			
6.																			
7.																			
8.																			
9.																			
10.																			
11.																			
12.																			
13.																			
14.																			
15.																			
16.																			
ВСИЧКО РДГ																			
СЪРНА																			
1.																			
2.																			
3.																			
4.																			
5.																			
6.																			
7.																			
8.																			
9.																			
10.																			
11.																			
12.																			
13.																			
14.																			
15.																			
16.																			
ВСИЧКО РДГ																			

ИЗГОТВИЛ:

ДИРЕКТОР НА РДГ:

ПРОЕКТ - ПЛАН ЗА ПОЛЗВАНЕ
на местен дребен дивеч в **предоставени ловностанански райони на ловни сдружения** по ДПС и ДПС
на територията РДГ през ловен сезон год

№ по ред	ДПС/ ДПС	Зайци					Фазани					Яребица					Кеклици				
		Пролетен запас	Брой на 100 ха.	Коэффициент на прираст	Есенен запас	Ползване	Пролетен запас	Брой на 100 ха.	Коэффициент на прираст	Есенен запас	Ползване	Пролетен запас	Брой на 100 ха.	Коэффициент на прираст	Есенен запас	Ползване	Пролетен запас	Брой на 100 ха.	Коэффициент на прираст	Есенен запас	Ползване
1.																					
2.																					
3.																					
4.																					
5.																					
6.																					
7.																					
8.																					
9.																					
10.																					
11.																					
12.																					
13.																					
14.																					
15.																					
16.																					
За РДГ																					

ИЗГОТВИЛ:

ДИРЕКТОР НА РДГ:

ПЛАН ЗА ПОЛЗВАНЕ НА ХИЩНИЯ ДИВЕЧ
в предоставените ловностопански райони на територията на РДГ през год

№ по ред	ДЛС/ДГС	Обща площ ха	Вид дивеч										
			Вълк	Чакал	Лисица	Ск. кучета	Черен пор	Енотовидно куче	Бялка	Сврака	Сива врана	Посев. врана	Чавка
1.													
2.													
3.													
4.													
5.													
6.													
7.													
8.													
9.													
10.													
11.													
12.													
13.													
14.													
15.													
16.													
ОБЩО за РДГ													

ИЗГОТВИЛ:

ДИРЕКТОР НА РДГ:

ИЗГОТВИЛ: _____ ДИРЕКТОР НА РДГ: _____

Бонитиране на местообитанията, определяне на допустимите запаси и коефициентите на прираст на едрия дивеч

В зависимост от биологичните изисквания на различните видове дивеч към условията на средата, общата площ на ловностопанския район се разпределя на типове местообитания със съответен бонитет.

Допустимите запаси зависят от бонитета на местообитанието и интензивността на ловностопанските мероприятия.

Бонитирането на местообитанията на видове дивеч с локално разпространение се извършва съгласно опитните резултати от Лесотехническият университет, Института за гората и Изпълнителната агенция по горите, както и на базата на световните достижения на ловностопанската наука. За муфлона, дивата коза и глухара то се съобразява с таблицата, посочена в приложението.

При паша на домашен добитък обхващаща над 50 % от площта, бонитетът на местообитанието се намалява с една степен.

Благороден елен (*Cervus Elaphus*)

При благородния елен подлежат на бонитиране местообитанията, в които има целогодишно благоприятни условия за стопанисването му.

Бонитетът на местообитанията на благородния елен се определя въз основа на таблица № 1

Допустимите запаси на 100 ха площ за благородния елен се определят въз основа на таблица № 2.

Допустимите запаси за благородния елен, определени въз основа на естествената производителност на местообитанията, се редуцират при наличие на залесявания върху поголеми площи или при наличие на интензивно земеделие в ловностопанския район.

Елен лопатар (*Dama dama*)

Бонитетът на местообитанията на елена лопатар се определя въз основа на таблица № 1.

Допустимите запаси на 100 ха площ за елена лопатар се определят въз основа на таблица № 2.

Сърна (*Capreolus capreolus*)

Бонитетът на местообитанията на сърната се определя въз основа на таблици № 1 и № 3.

Допустимите запаси на 100 ха площ за сърната се определят въз основа на таблица № 2.

Дива свиня (*Sus scrofa*)

Бонитирането на местообитанията на дивата свиня е едроплощно.

Бонитетът на местообитанията на дивата свиня и допустимите запаси на 100 ха. площ се определят въз основа на таблица № 1 и таблица № 2.

При определяне на допустимите запаси на дивата свиня се отчита интензивността на селското стопанство в ловностопанския район и предполагаемите щети, които видът нанася на земеделската продукция. В райони с основен селскостопански отрасъл – картофопроизводство, допустимият запас се намалява на 50%.

Бонитиране на местообитанията, определяне на допустимите запаси и коефициентите на прираст на дребния дивеч

Бонитиране на местообитанията за дребен дивеч се извършва във всички подходящи за обитаване от дадения вид ловностопански райони независимо дали са едродивечови или дребнодивечови.

При ловностопански райони с еднообразни по характер местообитания, бонитирането се извършва обобщено за цялата площ на района.

Производителността на дребнодивечовите местообитания се определя чрез оценка на основните екологични фактори, от които зависи разпространението и числеността на всеки вид дребен дивеч.

Бонитирането на местообитанията на заека, яребицата и тракийския кеклик се извършва чрез количествено изразяване на стойностите на бонитетообразуващите фактори, а на фазана - чрез описание на типовете местообитания.

Бонитетообразуващите фактори за всеки вид дребен дивеч са различен брой. Те условно са разделени на:

1. непроменливи фактори на средата - надморска височина, релеф, хидрографска мрежа, почви, климат;
2. относително непроменливи фактори, които могат да бъдат повлияни от стопанската дейност - горска растителност, убежища, селскостопански култури;
3. променливи фактори, които зависят изцяло от стопанската дейност - степен на механизация и химизация в селското стопанство, ловностопански мероприятия, палене на стърнища, паша на домашни животни, численост на хищниците.

По първите две групи фактори на ал. 1 всяко местообитание получава определен брой точки, в зависимост от стойността на фактора, като точките са повече за факторите, които са с по-голяма значимост. Въз основа на тях се определя бонитетът на местообитанието, което всъщност е потенциалната му производителност.

Променливите фактори отразяват отрицателното въздействие на стопанската дейност върху качеството на местообитанията и тяхната производителност за дребния дивеч. За тях се получават отрицателни точки при бонитирането, които понижават бонитетната степен. Определеният чрез тях бонитет показва настоящата производителност на местообитанието.

При отстраняване на негативните последици от въздействието на отрицателно действащите фактори местообитанието не получава отрицателни точки и това води до повишаване на неговия бонитет.

Оценката на настоящата производителност на местообитанието се извършва по всеки един от факторите по ал. 1, като бонитетът на местообитанието е общата сума от точките, получени при оценката на всички фактори съгласно съответните бонитетни таблици.

Допустимите запаси за всеки вид дребен дивеч се определят в зависимост от бонитета на местообитанието и независимо от запасите на останалите видове дивеч в същия ловностопански район.

Допустимите запаси за дребния дивеч определят възможното ползване на вида.

Определените допустими запаси за даден вид дребен дивеч са минимални за съответния ловностопански район.

Ловностопанските райони се бонитират поотделно за всеки вид дребен дивеч. В една и съща ловна площ може да има различни бонитети за различните видове дребен дивеч.

Заек (*Lepus europaeus*)

Местообитанията на заека за всички ловностопански райони са:

1. открити местообитания;
2. горски местообитания.

Бонитетът на местообитанията за заека се определя въз основа на бонитетните таблици №№ 6 и 7..

Бонитетът на ловностопанските райони с лесистост до 30% се определя въз основа на бонитетната таблица № 6 за открити местообитания.

Бонитетът на ловностопанските райони, включени в границите на големи горски масиви, с лесистост над 90%, се определя въз основа на бонитетната таблица № 7 за горски местообитания.

Ловностопанските райони с лесистост от 30 до 90% се разделят на няколко участъка с еднакъв характер на местообитанията и всеки от тях се бонитира по бонитетната таблица съответно за открити или горски местообитания.

В зависимост от общия брой точки, получени при бонитирането, бонитетът на откритите местообитания на заека е, както следва:

1. над 62 точки - I бонитет;
2. от 49 до 62 точки - II бонитет;
3. от 35 до 48 точки - III бонитет;
4. от 21 до 34 точки - IV бонитет;
5. под 21 точки - V бонитет.

В зависимост от общия брой точки, получени при бонитирането, бонитетът на горските местообитания на заека е, както следва:

1. над 49 точки - I бонитет;
2. от 39 до 49 точки - II бонитет;
3. от 28 до 38 точки - III бонитет;
4. от 17 до 27 точки - IV бонитет;
5. под 17 точки - V бонитет.

Допустимите запаси на 100 ха и коефициентите на прираст за заека по бонитети са определени въз основа на таблица № 2.

Яребица (*Perdix perdix*)

Бонитетът на местообитанията на яребицата се определя въз основа на бонитетна таблица № 8.

В зависимост от общия брой точки, получен при бонитирането, бонитетът на местообитанията на яребицата е, както следва:

1. над 55 точки - I бонитет;
2. от 40 до 55 точки - II бонитет;
3. от 24 до 39 точки - III бонитет;
4. под 24 точки - IV бонитет.

Допустимите запаси на 100 ха и коефициентите на прираст за яребицата по бонитети са определени въз основа на таблица № 2.

Тракийски кеклик (*Alectoris chukar*)

Местообитанията на тракийския кеклик се включват в три ловностопански области - Тракийска низина, Подбалкански полета, Югоизточна България (Странджанско-Сакарска

област) и Рило-Родопска област (Източнородопска подобласт).

Бонитетът на местообитанията на тракийския кеклик в ловностопанските области Тракийска низина, Подбалкански полета и Югоизточна България (Странджанско-Сакарска област), се определя въз основа на бонитетна таблица № 9

Бонитетът на местообитанията на планинския кеклик в ловностопанските области Предбалкан, Старопланинска, Югозападна България, Средна гора и Рило-Родопска, се определя въз основа на бонитетна таблица № 10.

В зависимост от общия брой точки, получен при бонитирането, бонитетът на местообитанията на тракийския кеклик е, както следва:

1. над 39 точки - I бонитет;
2. от 24 до 39 точки - II бонитет;
3. под 24 точки - III бонитет.

Допустимите запаси на 100 ха и коефициентите на прираст за тракийския кеклик по бонитети са определени въз основа на таблица № 2.

Фазан (*Phasianus colchicus*)

Местообитанията на фазана са:

а) ФМ-1 - смесени нискостъблени издънкови гори с преобладание на дъба, на богати и свежи почви;

б) ФМ-2 - смесени нискостъблени издънкови гори с преобладание на дъба, на бедни и сухи почви;

в) ФМ-3 - дъбрави на свежи и богати почви;

г) ФМ-4 - дъбрави на сухи и бедни почви;

д) ФМ-5 - едновъзрастни дъбови гори;

е) ФМ-6 - акациеви гори;

ж) ФМ-7 - млади култури от черен бор;

з) ФМ-8 - крайречни и околводни.

Екологичните характеристики на местообитанията на фазана по ал. 1 са посочени в Приложение № 29.

Бонитират се всички площи, върху които има дървесна и храстова растителност. Включват се и групите от храстова и закелявяла растителност с площ над 1 дка, на разстояние не повече от 2 км от основния горски комплекс.

Не се бонитират следните местообитания:

а) големите компактни горски комплекси с площ над 200 ха, ако не са устроени като фазанови ловища;

б) изредените (ажурни) горски пояси без храстова растителност способни да пропускат 15 - 25% от въздушния поток и откритите пространства, на разстояние по-голямо от 2 км от гора или трайни насаждения;

в) всички местообитания с надморска височина над 700 м.

Бонитетът на местообитанията на фазана се определя въз основа на таблица № 11.

Допустимите запаси на 100 ха и коефициентите на прираст по бонитети спрямо женските при фазана, са определени въз основа на таблица № 2.

Особености при определяне на допустимите запаси в ловностопанските райони

В държавните ловни стопанства допустимите запаси на дивеча могат да се завишат спрямо запасите, определени в съответните за вида дивеч бонитетни таблици, както следва:

1. за благородния елен – със стопански коефициент от 1.5 до 2;

2. за елена лопатар - със стопански коефициент от 1.5 до 2.5;
3. за сърната - със стопански коефициент от 1.5 до 2.

В райони където стопанисването на дивеч в допустим запас е в ущърб на основния селскостопански отрасъл и води до щети над 10 % се допуска стопанският коефициент на съответния вид да бъде снижен до 0.5.

В дивечовъдните участъци се поддържат допустимите запаси за вида дивеч, определени в съответните бонитетни таблици, а при възможности за по-ефективно стопанисване на дивеча, се допуска запасите да бъдат завишени с коефициентите за държавните ловни стопанства.

В базите за интензивно стопанисване на дивеча стопанските запаси за вида дивеч се определят спрямо запасите, определени в съответните за вида дивеч бонитетни таблици, както следва:

1. за благородния елен - със стопански коефициент до 10;
2. за елена лопатар - със стопански коефициент до 50;
3. за муфлона - със стопански коефициент до 20;
4. за дивата свиня - със стопански коефициент до 20.

В ловностопанските райони по чл. 7, ал. 5, т. 1 от Закона за лова и опазване на дивеча се поддържат допустимите запаси за вида дивеч, определени в съответните бонитетни таблици.

Зимните загуби спрямо есенния запас в зависимост от бонитета по видове дивеч са, както следва:

1. за благородния елен - от 5 до 10%;
2. за елена лопатар - от 5 до 10%;
3. за сърната - от 10 до 25%;
4. за дивата свиня - от 5 до 10%;
5. за заека - от 10 до 30%;
6. за яребицата - от 20 до 50%;
7. за тракийския кеклик - от 20 до 40%;
8. за фазана - от 20 до 50%.

Намаление на допустимите запаси на дивеча от междувидовото взаимодействие се определя с таблица № 12.

Числеността на хищниците се определя съобразно изискването на Закона за лова и опазването на дивеча и планове им за управление.

Таблица № 1

БОНИТИРАНЕ НА ЕДРОДИВЕЧОВИТЕ МЕСТООБИТАНИЯ

Тип местообитание	ХАРАКТЕРИСТИКА на местообитанието	БОНИТЕТ						
		бе	ел	сг	дс	мф	дк	гл
1. Лонгозна гора	1. Насажденията предимно високостъблени или издънкови, чисти или с широколистни култури.	I	II	II	I			
2. Тополови култури	1. Насажденията предимно средновъзрастни, дозряващи и зрели. Подлестния етаж добре изразен от къпина, аморфа и др.	II	II	II	III			
	2. Преобладават млади несклопени насаждения с междуредово селскостопанско ползване. Липса на подлесен етаж.	III	III	III	IV			
3. Акациеви култури	1. Насажденията предимно дозряващи и зрели с единичен и групов подлес.	III	III	III	IV			
	2. Преобладават млади култури и издънково възобновени акациеви сечища с достъпен за дивеча младиняк.	II	II	II	III			
4. Кестенови култури	1. Насажденията предимно зрели, изредени. Подрасто-подлесният етаж неравномерен, на петна.	II	II	I				
5. Орехови култури	1. Насажденията предимно зрели, изредени. Плътна почвена покривка.	II	I	I				
6. Келявогабърова гора	1. Насажденията с преобладание на келявия габър и примес от дъбове и др. широколистни; неравномерни по площ сечища и петна от склопени и несклопени иглолистни култури.	IV	IV	IV	III			
7. Масивни иглолистни култури	1. Преобладават несклопени иглолистни култури с широколистни издънки и петна от високи склопени широколистни насаждения.	II	II	II	II			
	2. Преобладават склопени иглолистни култури с петна от широколистни издънки.	III	III	III	I			
	3. Преобладават гъсто склопени иглолистни култури с мъртва почвена постилка.	IV	IV	IV	I			
8. Високостъблена дъбова гора	1. Преобладават чисти семенни дъбови насаждения и смесени до 10% основно с липа, габър, ясен и др.; пълнота 0.4 - 0.8; с изразен подлесен етаж от дрян, глог, келяв габър и др.; сечищни участъци, поляни 20 – 50 % от площта; богат тревен състав.	I	I	I	I			
	2. Преобладават чисти семенни дъбови насаждения и смесени до 10% основно с липа, габър, ясен и др.; склопени, пълнота до 1.0; средно гъст подлесен етаж; открити площи 20 – 50 % с богат тревен състав.	II	II	II	I	I		
	3. Преобладават чисти семенни дъбови насаждения и смесени до 10% основно с липа, габър, ясен и др.; склопени, пълнота до 1.0; подлесен етаж едитичен, на петна; открити площи под 20 %.	III	III	III	I	II		

Тип местообитание	ХАРАКТЕРИСТИКА на местообитанието	БОНИТЕТ						
		бе	ел	сг	дс	мф	дк	гл
9. Издънкова дъбова гора	1. Преобладават разновъзрастни нискоствълени дъбови насаждения с подлес от глог, дрян, келяв габър, драка и др.; поляни и ливади 20 – 50 % с богат тревен състав.	II	II	II	I	I		
	2. Преобладават нискоствълени едновъзрастни дъбови насаждения с единичен и групов примес до 10% от бук, габър, клен, мъждрян и др.; подлес от глог, дрян, келяв габър, драка и др.; поляни и ливади под 20 %.	III	III	III	I	III		
	3. Преобладават разновъзрастни нискоствълени дъбови насаждения с възобновени сечища и несклопени култури 10- 30 %.	III	II	II	I	III		
	4. Преобладават разновъзрастни нискоствълени дъбови насаждения с възобновени сечища и нескл.култури 31- 50 %	II	II	II	I	II		
	5. Преобладават нискоствълени дъбови насаждения със склопени младиняци и култури 51-70 %.	III	II	II	I	III		
10. Смесена широколистна високоствълена гора с преобл. на дъба.	1. Преобладават високоствълени дъбови насаждения с примес 20-50 % от други широколистни и несклопени култури върху 10 - 30 % от площта.	I	I	I	I	I		
	2. Преобладават високоствълени дъбови насаждения с примес 10-50 % от други широколистни и несклопени култури върху 31 - 50 % от площта.	II	II	II	I	II		
	3. Преобладават високоствълени дъбови насаждения с примес 10-50 % от други широколистни, склопени младиняци и култури върху 51 - 80 % от площта.	III	III	III	I	III		
11. Смесена широколистна издънкова гора с преобладание на дъба	1. Насажденията са предимно издънкови с пълнота 0.6-0.7; примес от други широколистни 20-50 %; изредени участъци и несклопени широколистни култури; гъст подлесен етаж.	I	I	I	I	I		
	2. Насажденията са предимно издънкови с пълнота 0.8-0.9; примес от други широколистни 20-50 % на петна; изредени участъци и несклопени иглолистни култури; подлесен етаж на петна.	II	II	II	I	II		
	3. Насажденията са предимно издънкови, гъсто склопени с пълнота 1.0; примес от други широколистни 20-50 % на петна; изредени участъци и несклопени иглолистни култури; подлесен етаж на петна.	III	III	III	I	III		
12. Мозаично смесена широколистна гора	1. Насажденията издънкови или високоствълени с неравномерен единичен или групов примес 10-30% от дъб, ясен, явор, бряст, клен и др. Неравномерни по площ сечища, младиняк и широколистни култури.	I	I	I	II	I		
13. Маломерни горски комплекси сред земеделски площи	1. Всички видове гори в областта на Дунавската равнина с площ до 100 ha.	I	I	I	II	I		

Тип местообитание	ХАРАКТЕРИСТИКА на местообитанието	БОНИТЕТ						
		бе	ел	сг	дс	мф	дк	гл
14. Липова гора	1. Насажденията предимно високи, пълнота 0.5-0.8, склопът изреден и разкъсан от възобновени сечища. и неравномерни петна от други широколистни; подрасто-подлесният етаж на петна.	II	II	II	II	III		
	2. Насажденията предимно високи, склопени, пълнота 0.9-1.0, с единичен и групов примес от габър, ясен и др.; подрасто-подлесният етаж единичен.	III	III	III	II	IV		
15. Габърова гора	1. Насажденията предимно високи, пълнота 0.5-0.8, с единичен и групов примес от липа, дъб, бряст и др.; склопът изреден и разкъсан от възобновени сечища.	II	II	II	II	III		
	2. Насажденията предимно гъсто склопени – пълнота 0.9-1.0, с единичен и групов примес от бук, явор и др.; подрасто-подлесен етаж неравномерен.	III	III	III	II	IV		
16. Смесена широколистна гора с преобладание на бука	1. Насажденията предимно издънкови, отчасти семенни, склопени, пълнота 0.9-1.0, разновъзрастни; примесът 20-50% от неравномерно разпределени петна от габър, дъб и други широколистни.	III	III	III	II	IV		
17. Високостъблен а букова гора	1. Насажденията предимно семенни, склопени, пълнота 0.9-1.0, средновъзрастни 20-60 г.; неравномерно разпределени петна от габър, дъб и др.	III	III	II	II	IV		
	2. Насажденията предимно семенни, склопени, с пълнота 0.9-1.0; средновъзрастни и дозряващи 61-80 г., подрасто-подлесният етаж единичен.	III	III	III	II	IV		
	3. Насажденията предимно семенни, с пълнота 0.5-0.8; зрели над 80 г., подрасто-подлесният добре изразен; повсеместно малина, къпина и др.	I	II	I	I	III		
	4. Склопът на насажденията разкъсан от възобновени сечища и иглолистни култури 10 - 30 %; под склопа къпина, малина, и др.	I	II	I	II	III		
	5. Склопът на насажденията разкъсан от възобновени сечища и иглолистни култури 31 - 50 %.	II	III	II	II	III		
	6. Склопът на насажденията разкъсан от възобновени сечища и иглолистни култури 51 - 80 %.	III	III	III	II	III		
18. Издънкова букова гора	1. Преобладават смесени буково-габъррови и буково-горунови насаждения до 1000 м н.в.; пълнота 0.6-0.8; богат подлесен етаж и тревна покривка; откритите пространства 10–30 %.	II	III	II	II	III		
	2. Преобладават чисти букови насаждения и с примес от иглолистни 1000 - 1300 м н.в.; пълнота 0.6-0.8; богат подлесен етаж и тревна покривка; откритите пространства 10–30 %.	II	III	II	II	IV		
	3. Преобладават чисти букови насаждения и с примес от иглолистни над 1300 м н.в.; пълнота 0.9-1.0.	III		III	II			

Тип местообитание	ХАРАКТЕРИСТИКА на местообитанието	БОНИТЕТ						
		бе	ел	сг	дс	мф	дк	гл
19. Гора на силно наклонени, скални и урвести терени	1. Склопът на гората разкъсан от скални масиви, ерозиран каменисти петна, открити затревени участъци и храстови групи. Подлесният етаж богат и разнообразен; откритите пространства 20 – 50 %.	IV		IV	II	I	I	
	2. Склопът на гората разкъсан от скални масиви, ерозиран каменисти петна, открити затревени участъци и храстови групи. Подлесният етаж богат и разнообразен; откритите пространства под 20 %.	IV		IV	II	II	II	
20. Смесена иглолистно-широколистна гора	1. Насажденията предимно средновъзрастни и дозряващи с преобладание на бял или черен бор, ела, смърч и неравномерни петна от бук, явор, трепетлика и др. Открити площи под 10 %.	IV		III	III	IV	III	III
	2. Насажденията предимно зрели, високостъблени с петна от главна сеч. Открити площи 10 – 30 %.	II		II	II	III	III	II
21. Борова гора	1. Насажденията предимно зрели и дозряващи с равномерен склоп и единичен примес от бук, трепетлика и други. Открити площи 10 – 30 %. Почвената покривка от житни и боровинки – средно гъста.	III	III	III	III	III	II	II
	2. Насажденията предимно зрели с разкъсан склоп след главна сеч. Открити площи 10 – 30 %. Почвената покривка от житни и боровинки - гъста.	II	II	II	III	III	II	I
	3. Насажденията предимно млади и средновъзрастни, склопени. Открити площи под 10 %. Почвената покривка от житни и боровинки - рядка.	IV	III	IV	III	IV	III	
22. Елова гора	1. Насажденията предимно чисти и смесени, зрели и дозряващи с примес от смърч, бук, бял бор и др. Почвената покривка от житни и боровинки – на петна.	IV		IV	III			
23. Смърчова гора	1. Насажденията предимно чисти или смесени с други иглолистни, единично бук. Почвената покривка със зелени мъхове и боровинки, на петна.	IV		IV	III		III	III
24. Мурова гора.	1. Насажденията предимно от бяла или черна мура, чисти или смесени, с неравномерен строеж. Подлес от клек на петна. Почвената покривка от житни и боровинки – на петна.	IV		IV	III		II	II
25. Клекови формации	1. Разположени сред високопланински пасища над горната граница на гората.	IV		IV	III		II	
26. Скални терени с петна от дърв. или храстова растителност	1. Почти обезлесени, ерозиран каменисти планински терени. Почвената покривка на петна от ксерофитни треви.			IV	IV		I	
27. Високопланински пасища	1. Високопланински пасища, осеяни със скални групи и петна от клек или смрика.	III					I	

Използвани съкращения в таблицата:

бе – благороден елен
ел – елен лопатар
сг – сърна горски екотип
дс – дива свиня

мф – муфлон
дк – дива коза
гл – глухар

Определяне на средния бонитет на ловностопанските райони

Средният бонитет на ловностопанските райони се изчислява по формулата:

$$B_{cp} = \frac{\sum_{i=1}^n B_i \cdot n_i}{100}$$

където:

B_{cp} е средният бонитет на ловностопанския район;

B_i - бонитетът на съответния тип местообитание, чийто бонитет се изчислява;

n_i - частта в % на съответния тип местообитание спрямо общата площ на района.

ДОПУСТИМИ ЗАПАСИ И ПЛАНОВИ КОЕФИЦИЕНТИ НА ПРИРАСТ

Вид дивеч	Бонитет	Допустим запас бр./100ha	Кпр/ зр.ж.	Кпр/ вс.ж.	Кпр/общ з.					
					1.5:1	1.3:1	1:1	1:1.2	1:1.5	1:2
Бл.елен	I	2.0-2.5	0.70	0.56	0.22	0.24	0.28	0.31	0.34	0.37
	II	1.5-1.9	0.70	0.56	0.22	0.24	0.28	0.31	0.34	0.37
	III	1.0-1.4	0.60	0.48	0.19	0.21	0.24	0.26	0.29	0.32
	IV	0.5-0.9	0.60	0.48	0.19	0.21	0.24	0.26	0.29	0.32
Сърна (ГЕТ)	I	9.1-12.0	1.20	1.00	0.40	0.43	0.50	0.55	0.60	0.67
	II	8.1-9.0	1.10	0.90	0.36	0.39	0.45	0.50	0.54	0.60
	III	3.1-8.0	1.00	0.80	0.32	0.35	0.40	0.44	0.48	0.54
	IV	2.0-3.0	0.90	0.70	0.28	0.30	0.35	0.38	0.42	0.47
Сърна (ПЕТ)	I	3.2-4.0	1.10	0.90	0.36	0.39	0.45	0.50	0.54	0.60
	II	2.4-2.8	1.00	0.80	0.32	0.35	0.40	0.44	0.48	0.54
Дива свиня	I	1.0-1.5	2.50	2.00	0.80	0.87	1.00	1.10	1.20	1.34
	II	0.8-0.9	2.00	1.60	0.64	0.70	0.80	0.88	0.96	1.07
	III	0.6-0.7	1.50	1.20	0.48	0.52	0.60	0.66	0.72	0.80
	IV	0.4-0.5	1.25	1.00	0.40	0.43	0.50	0.54	0.60	0.67
Елен лопатар	I	3.0-5.0	0.90	0.70	0.28	0.30	0.35	0.38	0.42	0.47
	II	2.0-2.9	0.80	0.65	0.26	0.28	0.32	0.36	0.39	0.43
	III	1.0-1.9	0.75	0.60	0.24	0.26	0.30	0.33	0.36	0.40
Муфлон	I	7.0-8.0	0.80	0.64	0.26	0.28	0.32	0.35	0.38	0.45
	II	4.6-6.9	0.70	0.56	0.22	0.25	0.28	0.31	0.34	0.39
	III	2.6-4.5	0.60	0.48	0.19	0.21	0.24	0.26	0.29	0.34
	IV	1.0-2.5	0.40	0.32	0.13	0.14	0.16	0.18	0.19	0.22
Дива коза	I	5.0-6.0	0.60	0.50		0.21	0.25	0.28	0.30	
	II	3.0-4.0	0.50	0.40		0.17	0.20	0.22	0.24	
	III	1.0-2.0	0.40	0.30		0.13	0.15	0.16	0.18	
Кафява мечка	I	0.1-0.2	0.65	0.52		0.22	0.26	0.29		
	II	0.05-0.09	0.63	0.50		0.21	0.25	0.28		
	III	0.02-0.04	0.61	0.48		0.21	0.24	0.27		
	IV	0.01	0.58	0.46		0.21	0.23	0.25		
Глухар	I	6.0-8.0	1.50	1.20		0.52	0.60	0.66		
	II	3.0-5.0	1.25	1.00		0.43	0.50	0.55		
	III	1.0-2.0	1.00	0.80		0.34	0.40	0.44		
Заяк	I	21.0-25.0	3.00	3.00			1.50			
	II	15.0-20.0	2.40	2.40			1.20			
	III	10.0-14.0	1.80	1.80			0.90			
	IV	5.0-9.0	1.20	1.20			0.60			
	V	3.0-4.0	0.80	0.80			0.40			
Яребица	I	51.0-60.0	2.40	2.40			1.20			
	II	30.0-50.0	2.00	2.00			1.00			
	III	10.0-29.0	1.60	1.60			0.80			
	IV	5.0-9.0	1.20	1.20			0.60			
Кеклик	I	16.0-20.0	2.00	2.00			1.00			
	II	10.0-15.0	1.60	1.60			0.80			
	III	5.0-9.0	1.20	1.20			0.60			
Фазан	I	31.0-40.0	3.00	3.00			1.50			
	II	21.0-30.0	2.60	2.60			1.30			
	III	11.0-20.0	2.00	2.00			1.00			
	IV	5.0-10.0	1.40	1.40			0.70			

Бонитиране местообитанията на сърна – полски екотип (ПЕТ)

ТИП местообитание	ХАРАКТЕРИСТИКА на местообитанието	БОНИТЕТ
1. Земеделски територии с полезащитни горски пояси и трайни убежища в Северна България.	1.1. Местообитанията в Североизточна България. Наличие на есенници, фуражни култури.	I
	1.2. Поречия на реки, суходолия, тераси, изоставени овощни градини. В земеделските площи – житни, фуражни и окопни култури.	II
2. Открити местообитания в Южна България.	2.1. Площите основно с пшеница, ечемик и по-малко царевица, слънчоглед, цвекло. Постоянни водоизточници.	I
	2.2. Площите основно с царевица и други окопни култури.	II

Таблица № 4

Бонитиране местообитанията на кафява мечка

Бонитетобразуващи фактори	Вариант	Бонитет	Точки
I. Условия за обитание			
A. АБИОТИЧНИ ФАКТОРИ			
1. Климат	планински, средни годишни температури 5-8°C, валежи 800-1400 мм, умерени ветрове, нетрайна снежна покривка.	I	6
	ср. год. темп. 8-12°C, валежи под 800 мм, ветровито, нетрайна снежна покривка	II	4
	ср. год. темп. над 12°C, валежи минимални, слаба снежна покривка	III	2
	ср. год. темп. под 5°C, валежи над 1400 мм, ветровито, трайна снежна покривка	IV	1
2. Надморска височина	площи между 600-1800 м	I	15
	площи между 300-600 м	II	10
	площи между 1800-2200 м	III	6
	площи над 2200 м и под 300 м	IV	3
3. Релеф и изложение	пресечени планински склонове със скални компл. над 20% и разнообразно изложение	I	20
	полегати склонове със скални комплекси 10-20%, ждрела и разнообразни изложения	II	15
	трудно проходими склонове, скали под 5% и еднообразно изложение (пр. северно)	III	8
	равнинно-хълмисти терени без скали и еднообразно изложение	IV	3
B. БИОТИЧНИ ФАКТОРИ			
4. Растителността като фактор за укрите	обширни горски съобщества с групи игл. и младици с добър подлес и възобнов.	I	20
	мозаично разп. групи от игл. култури сред горския масив със средно възобн. и подл.	II	10

	групи дървета и маломенри горски комплекси със средно гъст подлес	III	6
	еднотипни зрели дървостои без подлес и подраст	IV	1
II. Условия за прехрана			
5. Растителността като фактор за прехрана	наличие на овощни градини и ниви сред горските масиви, плодоносещи храсти, ягодови и тревни съобщества	I	20
	наличие на отделни горскоплодни и овощни дървета и храсти, ягодови и разнотревие	I	15
	дъбови и букови горски масиви с отделни горскопл., разнотревие и ниви до гората	II	8
	иглолистни масиви с поляни, разнотревие	III	2
6. Хранителна база в кризисни периоди	урожайност от предходната година, богата растително-хранителна база и отпад сред копитния дивеч напролет	I	15
	висок пролетен отпад сред копитния дивеч без наличие на растителна храна	II	8
	богато и рано развиващо се разнотревие и слаб отпад сред дивеча	III	6
	липса на отпад сред дивеча и растителна храна	IV	1
7. Дивечова фауна	наличие на копитен дивеч, липса на хищници и гризачи	I	10
	наличие на копитен дивеч, слабо присъствие на хищници и гризачи	II	8
	нормална плътност на дива свиня, гризачи и хищници	III	6
	повишена плътност на дива свиня, гризачи и хищници	IV	3
III Антропогенни фактори			
8. Стопанска дейност	строителни, пътни, рудодобивни и други интензивни дейности	IV	2
	дърводобив	III	4
	лесокултурна дейност	II	8
	други дейности - епизодично	I	10
9. Животновъдство	модерни комплекси и съоръжения действащи целогодишно	IV	1
	интензивно животновъдство само през лятото	III	2
	примитивно пасищно животновъдство	II	8
	липса на животновъдство	I	10
10. Туристическа дейност	модерни комплекси и съоръжения, действащи целогодишно	IV	3
	хижи с път до тях и нормална интензивност на посещенията предимно през лятото	III	5
	оживени туристически маршрути и обекти	II	6
	хижи без път до тях и слабо посещаеми туристически обекти, пътеки, местности	I	10
11. Ловностопанска дейност	интензивно ловуване без стабилно и редовно подхранване и охрана	IV	0
	интензивно ловуване със средно подхранване и охрана	III	1
	индивидуално ловуване с интензивно подхранване	II	5
	целогодишно подхранване, почти без ловуване	I	8
12. Браконьерство	силно развито	IV	0
	средно развито	III	1
	слабо развито	II	3
	липсва	I	8

Таблица № 5

Бонитет и допустим запас на кафявата мечка

Бонитет	Точки	Допустим запас на 1000 ha
I	над 72	1 – 2
II	47 – 71	0.5 – 0.9
III	8 – 46	0.2 – 0.4
IV	под 7	под 0.1

Бонитетна таблица за местообитанията на заека в откритите площи

Бонитетообразуващи фактори	Бонитети				
	I	II	III	IV	V
1	2	3	4	5	6
Надморска височина	200 - 400 10	100 - 200, 400 - 500 8	0 - 100, 500 - 600 6	600 - 900 4	Над 900 2
Релеф	Равнинен и слабо нагънат 5	Хълмист 4	Хълмист и предпланински 3	Ниско-планински 2	Планински 1
Почви	Смолници, черноземи, алувиални и делувиялни 10	Канелени горски и сиви горски 8	Кафяви горски и тъмноцветни горски 6	Планинско-ливадни и жълтоземни 4	Торфени, блатни, псевдоподзолисти, засолени, антропогенни и примитивни 2
Климат	Мека безснежна зима, топла пролет и лято с нормални валежи, по-обилни през VП и VІІІ 5	По-обилни и задържачи се неперидично снеговалежи, топла пролет, горещо и сухо лято 4	Непродължителна снежна покривка, хладна и дъждовна пролет, горещо сухо лято 3	Значително задържача се снежна покривка, хладна и дъждовна пролет, хладно лято 2	Снежна и продължителна зима, студена пролет и лято 1
Площ на селскостопанските култури, % от цялата площ на ловния район	Над 80% 10	70 - 80% 8	60 - 70% 6	50 - 60% 4	До 50% 2
Вид на селскостопанските култури	Преобладават житни и фуражни култури	Житни, фуражни, оризища, тютюн, технически култури	Преобладават оризища, зеленчукови градини, технически култури, отчасти ливади	Технически и фуражни култури, ливади и пасища	Главно картофи, тютюн, ръж, овес, ливади и пасища

	5	4	и пасища 3	2	1
Големина на блоковете	Блокове с площ до 50 ha, с равномерна мозаечност и разнообразие на културите	Блокове с площ от 50 до 100 ha, с неравномерна мозаечност и разнообразие на културите	Блокове с площ от 100 до 200 ha, с неравномерна мозаечност	Блокове с площ над 200 ha, с равномерна мозаечност	Блокове с площ над 200 ha, монокултури
Убежища от дървесна и храстова растителност	Малки, мозаечно разположени петна от храсти и тревна растителност, равномерно разпределени по цялата площ	Малки разпокъсани широколистни горички, с богат подлес от храстова и тревна растителност	По-големи горски комплекси от широколистни дървесни видове, с наличие на подлес от храстови и тревни видове	Големи горски комплекси от широколистни или смесени гори, иглолистни култури, без подлес и жива почвена покривка	Големи горски комплекси от иглолистни дървесни видове или иглолистни култури, без подлес и жива почвена покривка
Овощни градини, %	Над 15%	10 - 15%	5 - 10%	1 - 5%	До 1%
Лозя, %	Над 20%	15 - 20%	10 - 15%	5 - 10%	До 5%
Площ на фуражните култури, % от цялата площ на ловния район	Над 30%	25 - 30%	20 - 25%	15 - 20%	До 15%
Употреба на торове, родентициди и пестициди	Над 20% от площите се торят и се използват родентициди за борба с полевките	Над 20% от площите се торят и се използват силно отровни за топлокръвните животни пестициди	Над 20% от площите се торят и се използват средно и слабо отровни за топлокръвните животни пестициди	Под 20% от площите се торят и се използват пестициди, които не са отровни за топлокръвните животни	Не се използват торове и пестициди
Ловностански мероприятия	Не се провеждат	Провеждат се до 25% от видените по ловностанския	Провеждат се до 50% от видените по ловностанския	Провеждат се до 75% от видените по ловностанския	Провеждат се всички предвидени по ловностанския

	-8	план -6	план -4	план -2	план 0
Палене на стърнища	Паят се почти всички стърнища, без никакви мерки за обезопасяване	Паят се над 50% от стърнищата, без никакви мерки за обезопасяване	Паят се до 50% от стърнищата, без необходимите мерки за обезопасяване	Паят се единични стърнища, но се вземат мерки за обезопасяване	Не се паят стърнища
Паща на домашни животни	Местообитанията са подложени цялото-дишно на интензивна паща върху 100% от площта на ловния район	Пащата е върху над 50% от площта на ловния район	Пащата е върху 30 до 50% от площта на ловния район	Пащата е върху по-малко от 30% от площта на ловния район	На територията на ловния район няма паща на домашни животни
Численост на хищниците (лисица, чакал, бялка, черен пор, дива котка, скитащи кучета и котки)	Много висока -8	Висока -6	Средна -4	Ниска -2	Много ниска 0

Забележка: Районите с надморска височина над 900 m в най-ниската си точка се отнасят към V бонитет независимо от другите условия на местообитанията.

* Ако лозята и овошните градини са необработваеми или запустели или са на малки парцели с ръчна обработка на почвата, при оценката им се дава 1 точка повече (колкото за предходната бонитетна степен).

* Ако лозята и овошните градини са комплексни, а не парцелирани, оценката им се намалява с 1 точка.

* Ако машините за косене на фуражните култури са снабдени с подплашващи съоръжения, при оценката се отнемат с 2 точки по-малко (колкото за следващата степен на бонитетната скала).

* Паленето на стърнища се преценява чрез непосредствен оглед на терена през месеците VII и VIII в годината на ловоустройство.

* Когато в ловностапанския район ежегодно се паят сухите ивици трева и синорите през пролетта и лятото, при оценката се отнемат с 2 точки повече (колкото за предходната бонитетна степен).

Бонитетна таблица за местообитанията на заека в горските райони

Бонитетообразуващи фактори	Бонитети				
	I	II	III	IV	V
1	2	3	4	5	6
Надморска височина	200 - 400 10	100 - 200, 400 - 500 8	0 - 100, 500 - 600 6	600 - 900 4	Над 900 2
Релеф	Равнинен и слабо нагънат 5	Хълмист 4	Хълмист и предпланински 3	Ниско-планински 2	Планински 1
Почви	Смолници, черноземи, алувиални и делувиални 10	Канелени горски и сиви горски 8	Кафяви горски и тъмноцветни горски 6	Планинско-ливадни и жълтоземни 4	Торфени, блатни, псевдоподзолести, засолени, антропогенни и примитивни 2
Климат	Мека безнеж-на зима, топла пролет и лято с нормални валежи, по-обилни през VII и VIII 5	По-обилни и задържащи се неперидично снеговалежи, топла пролет, горещо и сухо лято 4	Непродължителна снежна покривка, хладна и дъждовна пролет, горещо и сухо лято 3	Значително задържаща се снежна покривка, хладна и дъждовна пролет, хладно лято 2	Снежна и продължителна зима, студена пролет и лято 1
Селскостопански култури, отглеждани в района, в съседство с горските площи	Преобладават житни и фуражни култури 10	Житни, фуражни, оризища, тютюн, технически култури 8	Преобладават оризища, зеленчукови градини, технически култури, отчасти ливади и пасища 6	Технически и фуражни култури, ливади и пасища 4	Главно картофи, тютюн, ръж, овес, ливади и пасища 2
Дървесен състав и строеж на гората	Малки разпокъсани широколистни горички сред селскостопанските площи с богат подлес	Широколистни гори с богат подлесен етаж от храстова и тревна растителност, с на-	Широколистни и смесени гори с наличие на подлес от храстови и тревни видове	Големи горски комплекси от широколистни или смесени гори, или иглолистни култури,	Големи горски комплекси от иглолистни дървесни видове или иглолистни кул-

	от храстова и тревна растителност	личие на поляни и открити площи, равномерно разпределени по цялата територия	9	без подлес и жива почвена покривка	тури, без подлес и жива почвена покривка
Ловноstopански мероприятия	15 Не се провеждат	12 Провеждат се до 25% от предвидените по ловноstopанския план	6 Провеждат се до 75% от предвидените по ловноstopанския план	3 Провеждат се всички, предвидени по ловноstopанския план	0
Паша на домашни животни	-8 Местообитанията са подложени целогодишно на интензивна паша върху 100% от площта на ловния район	-6 Пашата е върху над 50% от площта на ловния район	-4 Пашата е върху 30 до 50% от площта на ловния район	-2 Пашата е върху по-малко от 30% от площта на ловния район	0 На територията на ловния район няма паша на домашни животни
Численост на хищниците (лисица, чакал, бялка, черен пор, дива котка, скитащи кучета и котки)	-8 Много висока	-6 Висока	-4 Средна	-2 Ниска	0 Много ниска

Бонитетна таблица за местообитанията на яребицата

Бонитетобразуващи фактори	Бонитети			
	I	II	III	IV
I	2	3	4	5
Надморска височина	0 - 200 8	200 - 300 6	300 - 400 4	Над 400 2
Релеф	Равнинен и слабо нагънат 4	Хълмист 3	Хълмист и предпланински 2	Нископланински 1
Почви	Смолници, черноземи, алувиални и делувиялни 8	Канелени горски и сиви горски 6	Жълтоземни и псевдоподзолисти 4	Торфени, блатни, засолени, антропогенни и примитивни 2
Начало на вегетацията	3 I. III 4	5 IV 3	10 IV 2	15 IV 1
Средни пролетни валежи, mm	До 100 4	100 - 125 3	125 - 150 2	Над 150 1
Брой на дните със снежна покривка	До 20 4	20 - 30 3	30 - 40 2	Над 40 1
Площ на селскостопанските култури, % от цялата площ на ловния район	Над 80 % 8	70 - 80 % 6	60 - 70 % 4	До 60 % 2
Селскостопански култури	Преобладават житни и фуражни култури 4	Житни, фуражни, оризища, тютюн, технически култури 3	Преобладават оризища, зеленчукови градини, технически култури, отчасти ливади и пасища 2	Технически и фуражни култури, картофи, тютюн, ръж, овес, ливади и пасища 1
Големина на блоковете	Блокове с площ до 50 ha, с равномерна мозаечност и разнообразие на културите 4	Блокове с площ от 50 до 100 ha, с неравномерна мозаечност и разнообразие на културите 3	Блокове с площ от 100 до 200 ha, с неравномерна мозаечност 2	Блокове с площ над 200 ha, с неравномерна мозаечност или монокултури 1
Убескища от дървесна и храстова растителност	Малки, мозаечно разположени петна от храсти и тревна растителност, равномерно разпределени по цялата площ 8	Малки разнообразни широколостни гори, с богат подлес от храстова и тревна растителност или събществата от храсти 6	Широколостни или смесени гори, иглолистни култури, с наличие на подлес от храстови и тревни видове 4	Широколостни или смесени гори, иглолистни култури, без подлес и жива почвена покривка, или напълно безлесни райони 2
Овощни градини, %	Над 10 % 4	5 - 10 % 3	1 - 5 % 2	До 1 % 1
Лозя, %	Над 15 %	10 - 15 %	5 - 10 %	До 5 %

	4	3	2	1
Площ на фуражните култури, % от цялата площ на ловния район	Над 30 % -6	25 - 30 % -4	20 - 25 % -2	До 20 % 0
Употреба на торове, родентициди и пестициди	Над 20 % от площите се торят и се използват родентициди или силно отровни за топлокръвните животинни пестициди -6	Над 20 % от площите се торят и се използват средно и слабо отровни за топлокръвните животинни пестициди -4	Под 20 % от площите се торят и се използват пестициди, които не са отровни за топлокръвните животни -2	Не се използват торове и пестициди 0
Ловностопански мероприятия	Не се провеждат -6	Провеждат се до 50 % от предвидените по ловностопанския план -4	Провеждат се над 50 % от предвидените по ловностопанския план -2	Провеждат се всички ловностопански мероприятия, предвидени по ловностопанския план 0
Палене на стърнища	Палят се почти всички стърнища, без никакви мерки за обезопасяване -6	Палят се над 50 % от стърнищата, без никакви мерки за обезопасяване -4	Палят се единични стърнища, но се вземат мерки за обезопасяване -2	Не се палят стърнища 0
Численост на хищниците (лисица, чакал, бялка, черен пор, дива котка, скитащи кучета и котки)	Много висока -6	Висока -4	Средна -2	Ниска 0

* Забележка: Районите с надморска височина над 600 m в най-ниската си точка се отнасят към IV бонитет независимо от другите условия на местообитанията. При лесистост над 10 % от територията на ловностопанския район площта на горите се изважда от годната ловна площ и не се бонитира за яребица. От особена важност за яребицата е наличието на постоянни водоизточници - непресъхващи дерета, малки рекички, напоителни канали, микроязовири, блатата. Ако липсват такива на територията на ловния район, от общата точкова сума, получена при бонитирането, се изваждат 16 точки.

**Бонитетна таблица за местообитанията на тракийския кеклик
от Тракийската низина, подбалканските полета и Странджанско-Сакарската област**

Бонитетнообразуващи фактори	Бонитети		
	I	II	III
I	2	3	4
Надморска височина	100 - 400 6	0 - 100 4	Над 400 2
Релеф	Хълмист и предпланински 3	Равнинен и слабо нагънат 2	Нископланински 1
Почви	Канелени горски и рендзини 6	Смолници 4	Жълтоземни и псевдоподзолисти 2
Начало на вегетацията	31.III 3	5.IV 2	10.IV 1
Средни пролетни валежи, mm	До 80 3	80 - 100 2	Над 100 1
Брой на дните със снежна покривка	До 10 3	10 - 15 2	Над 15 1
Площ на селскостопанските култури, % от цялата площ на ловния район	Над 60 % 6	40 - 60 % 4	До 40 % 2
Вид на селскостопанските култури	Преобладават житни и фуражни култури 3	Житни, фуражни, картофи, тютюн, технически култури 2	Преобладават технически и фуражни култури, картофи, тютюн 1
Големина на блоковете	Блокове с площ до 25 ha, с равномерна мозаечност и разнообразие на културите 3	Блокове с площ от 25 до 50 ha, с неравномерна мозаечност и разнообразие на културите 2	Блокове с площ над 50 ha, с неравномерна мозаечност 1
Убежища от дървесна и храстова растителност	Съобщества от храсти, предимно драка, и тревна растителност, равномерно разпределени по цялата площ 6	Компактни съобщества от храсти с единични дървета или малки разпокъсани широколистни гори, с богат подлес от храстова и тревна растителност 4	Единични храсти и плевелна растителност 2

Овощни градини, %	Над 5 %	1 - 5 %	До 1 %
Лозя, %	Над 10 % 3	5 - 10 % 2	До 5 % 1
Площ на фуражните култури, % от цялата площ на ловния район	Над 15 % -4	10 - 15 % -2	До 10 % 0
Употреба на торове, родентициди и пестициди	Над 20% от площите се торят и се използват родентициди или отровни за топлокръвните животини пестициди -4	Под 20 % от площите се торят и се използват пестициди, които не са отровни за топлокръвните животни -2	Не се използват торове и пестициди 0
Ловноstopански мероприятия	Не се провеждат -8	Провеждат се около 50 % от предвидените по ловноstopанския план -4	Провеждат се всички мероприятия, предвидени по ловноstopанския план 0
Численост на хищниците (лисица, чакал, бялка, черен пор, дива котка, скиташи кучета и котки)	Висока -8	Средна -4	Ниска 0

* Забележка: Убежищата от дървесна и храстова растителност се оценяват в зависимост от тяхната големина и разпределение по площта на ловноstopанския район. Към по-високите бонитети се отнасят малките по площ, но равномерно разпределени по площта и много на брой убежища, дори и ако са само петна от храстова и плевелна растителност.

При лесистост над 10% от територията на ловноstopанския район площта на горите се изважда от годната ловна площ и не се бонитира за кеклик.

Горите се оценяват като убежища в зависимост от наличието на подлес и жива почвена покривка, големината и разпределението им по площта на ловноstopанския район и дължината на периферната ивица "гора - поле".

Райони с наличие на малки горски комплекси, с богат подлес и жива почвена покривка, равномерно разпределени по цялата площ на ловноstopанския район, се оценяват с точките, съответстващи на II бонитет. Големите компактни горски комплекси, без подлес и жива почвена покривка, и иглолистните култури имат по-ниски защитни и хранителни качества и се отнасят към III бонитет, като им се присъждат съответният брой точки.

От особена важност за производителността на местообитанията на тракийския кеклик е наличието на постоянни водонизточници - непресъхващи дерета, малки рекички, напоителни канали, микроязовири, блата. Ако липсват такива на територията на ловния район, от общата точкова сума, получена при бонитирането, се изваждат 16 точки.

**Бонитетна таблица за местообитанията на планинския кеклик
от област Предбалкан, Старопланинска област, Югозападна България, Средна гора и Рило-Родопска
област**

Бонитетобразуващи фактори	Бонитети		
	I	II	III
I	2	3	4
Надморска височина	100 - 400 6	400 - 600 4	Над 600 2
Релеф	Хълмист и предпланински 3	Равнинен и слабо нагънат 2	Нископланински 1
Почви	Канелени горски и рендзини, сухи до свежи, на каменисти терени 6	Канелени горски и рендзини, сухи, с разпръснати скални отломки 4	Канелени горски, ерозирани, на места със скални образувания 2
Начало на вегетацията	31.III 3	5.IV 2	10.IV 1
Средни пролетни валежи, mm	До 120 3	120 - 150 2	Над 150 1
Брой на дните със снежна покривка	До 20 3	20 - 50 2	Над 50 1
Площ на селскостопанските култури, % от цялата площ на ловния район	Над 40 % 6	20 - 40 % 4	До 20 % 2
Вид на селскостопанските култури	Преобладават житни и фуражни култури 3	Житни, фуражни, картофи, тютюн, технически култури 2	Преобладават технически и фуражни култури, картофи, тютюн 1
Големината на блоковете	Блокове с площ до 10 ha, с равномерна мозаечност и разнообразие на културите 3	Блокове с площ от 10 до 15 ha, с неравномерна мозаечност и разнообразие на културите 2	Блокове с площ над 15 ha, с неравномерна мозаечност 1
Убежища от дървесна и	Съобщества от храсти,	Компактни съб-	Единични храсти

храстова растителност	предимно драка, и тревна растителност, равномерно разпределени по цялата площ	щества от храсти с единични дървета или малки разпокъсани широколистни гори, с богат подлес от храстова и тревна растителност	и плевелна растителност
Овощни градини, %	6 Над 5 % 3	4 1 - 5 % 2	2 До 1 % 1
Лозя, %	Над 10 % 3	2 5 - 10 % 2	До 5 % 1
Площ на фуражните култури, % от цялата площ на ловния район	Над 10 % -4	2 5 - 10 % -2	До 5 % 0
Употреба на торове, родентициди и пестициди	Над 20 % от площите се торят и се използват родентициди или отровни за топлокръвните животни пестициди -4	Под 20 % от площите се торят и се използват пестициди, които не са отровни за топлокръвните животни -2	Не се използват торове и пестициди 0
Ловностопански мероприятия	Не се провеждат -8	Провеждат се около 50 % от предвидените по ловностопанския план -4	Провеждат се всички мероприятия, предвидени по ловностопанския план 0
Численост на хищниците (лисица, чакал, бялка, черен пор, дива котка, скитащи кучета и котки)	Висока -8	Средна -4	Ниска 0

Бонитетна таблица за местообитанията на фазана

№ по ред	Фактори	Типове местообитания							
		Бонитет							
		ФМ-1	ФМ-2	ФМ-3	ФМ-4	ФМ-5	ФМ-6	ФМ-7	ФМ-8
1.	Надморска височина								
1 а	до 400 метра	I	III	II	IV	IV	II	III	I
1 б	400 - 700 метра	II	IV	III	IV	IV	III	IV	II
2.	Валежна характеристика								
2 а	под 130 мм сумата на валежите през май и юни	I	III	II	IV	IV	II	III	I
2 б	над 130 мм сумата на валежите през май и юни	II	IV	III	IV	IV	III	IV	II
3.	Продължителност на снежната покривка общо за годината								
3 а	до 50 дни	I	III	II	IV	IV	II	III	I
3 б	над 50 дни	II	IV	III	IV	IV	III	IV	II
4.	Големина на горската площ								
4 а	заема 10 до 30 % от площта на стопанството	I	III	II	IV	IV	II		
4 б	заема до 10 % или над 30 % от площта на стопанството	II	IV	III	IV	IV	III		
5.	Характеристика на гората								
5 а	силно нахъсана от ливади, селскостопански площи, наличие на издължово възобновени сечища	I	III	II	IV	IV	II	III	I
5 б	компактна с наличие на издължово възобновени сечища	II	IV	III	IV	IV	III	IV	II
6.	Селскостопански култури в съседство с гората								
6 а	зърнени, фуражни и зеленчукови	I	III	II	IV	IV	II	III	I
6 б	окопни и трайни	II	IV	III	неподх.	неподх.	III	IV	II
7.	Паша за домашен добитък								
7 а	забранена целогодишно	I	III	II	IV	IV	II	III	I
7 б	разрешена	II	IV	III	неподх.	неподх.	III	IV	II
8.	Наличие на вода								
8 а	непресъхващи потоци	I	III	II	IV	IV	II	III	I
8 б	недостатъчно, пресъхва или липсва	II	IV	III	неподх.	неподх.	III	IV	II
9.	Влияние на механизацията в зависимост от вида на културите								
9 а	зеленчукови и трайни	I	III	II	IV	IV	II	III	I
9 б	фуражни, окопни и зърнени	II	IV	III	IV	IV	III	IV	II

* Забележка: При бонитирането на ФМ-4 и ФМ-5, ако се получи по два показателя, че местообитанието е неподходящо, това означава, че цялата площ на стопанството не е годна за обитаване от фазана.

Средният бонитет се определя в зависимост от това кой бонитет преобладава при оценката на отделните показатели.

Намаление на допустимите запаси на дивеча от междувидовото взаимодействие

Взаимодействие между:	Намаление на запаса (%)	Отнася се за:
Бл. елен и лопатар	30-50	двата вида
Бл. елен и муфлон	0-10	двата вида
Бл. елен и сърна	40-60	сърната
	0-10	бл. елен
Сърна и муфлон	60-90	сърната
	0-10	муфлона
Сърна и лопатар	20-40	сърната
	0-10	лопатара
Лопатар и муфлон	30-50	двата вида
Мечка и дива свиня	20-30	двата вида

Задание за изработване на план за ловностопанските дейности

У В О Д

Посочва се предметът и основаниято за изработване на плана за ловностопанските дейности. Описват се общините и землищата на населените места, попадащи в района на планиране и се дават някои основни изисквания при изработването на плана.

Глава I

Площ на териториите, обект на плана за ловностопанските дейности.

Посочва се площта на горските и земеделски територии, подлежащи на ловностопанско планиране. Прави се анализ на промените в площта, станали след влизането в сила на последния план, като се цитират постановления, заповеди, протоколи и съответните площи. Показват се площите по ловностопански райони, съгласно заповедите за обявяването им. Посочват се площта на урбанизираните територии и недовечопригодните площи.

Глава II

Досегашно стопанисване

Посочва се сигнатурата (вид, номер, издател и дата) на всички актове, които определят историята и статута на ловностопанските райони, попадащи в района на ловностопански план. Границите на ловностопанските райони се определят от площите, предоставени за ползване съобразно Закона за лова и опазване на дивеча и други актове, като от тази площ се изключват всички резервати. Посочват се особеностите на ловностопанските райони (природни условия, фауна, ловностопанска зоналност и досегашното стопанисване), които трябва да се имат пред вид при изготвяне на плана.

Посочва се хронологичният ред на управление и стопанисване на обекта на ловностопанско планиране.

Отразяват се изготвените до момента ловоустройствени проекти и планове за ловностопански дейности.

Глава III

Планиране на мероприятия

Основни насоки на планирането.

Поставя се задача (при необходимост) за ловностопанско деление на държавния ловностопански район по ловища, комплекси, квартали и пр.; Определя се основното направление на стопанисване на устройвания обект по ловностопански райони и, ако е необходимо - на конкретни ловища. Определя се методът на устройство. Посочва се режимът на стопанисване на горските насаждения и земеделските площи в ловностопанските райони, съгласно действащите нормативни документи като се отбелязват горските територии със защитни и специални функции.

Ловностопански мероприятия.

Посочват се всички основни ловностопански мероприятия, които трябва да залегнат в плана, като някои от тях предварително са зонирани териториално. Дават се конкретни мероприятия по опазване и възстановяване на защитените видове дивеч.

Посочват се дейностите, свързани с механизацията на ловностопанската дейност, транспорт-

ните нужди и техническата обезпеченост, нуждата от нови пътища, сгради и други съоръжения.

Дават се указания за изработване на картния материал, работни схеми и чертежи на съоръженията. Посочва се в колко екземпляра да се размножи планът. Посочва се редът за съхраняване на плана.

Глава IV

Съдържание на ловностопанския план

Посочва се подробно съдържанието на плана, с всички необходими приложения и карти.

Глава V

Срокове за планиране

Посочват се указателни срокове за извършване на теренните и камерални работи и представяне ловностопанския план, с всички приложения на възложителя.

Глава VI

Обем и видове дейности

1. Устройство на едродивечово стопанство

- 1.1. Проучване на местообитанията и бонитиране
- 1.2. Парцелиране и организация на територията
- 1.3. Проектиране на защитна и фуражна база

2. Устройство на БИСД

- 2.1. Проучване на местообитанията и бонитиране
- 2.2. Парцелиране и организация на територията
- 2.3. Проектиране на защитна и фуражна база
- 2.4. Организация на стопанисването на дивеча

3. Устройство на дребнодивечово ловно стопанство

- 3.1. Парцелиране и организация на територията, вкл. обработка на цифрови модели и изработка на картния материал

Приложения към заданието – протоколи, заповеди и други.

ДЕЙНОСТИТЕ ЗА ИЗРАБОТВАНЕ НА ПЛАНА ЗА ЛОВНОСТОПАНСКИ ДЕЙНОСТИ

I. Устройство на едродивечово стопанство

1. Проучване на местообитанията и бонитиране
2. Парцелиране и организация на територията
3. Проектиране на защитна и фуражна база

II. Устройство на БИСД

1. Проучване на местообитанията и бонитиране
2. Парцелиране и организация на територията
3. Проектиране на защитна и фуражна база
4. Организация на стопанисването на дивеча

III. Устройство на дребнодивечово ловно стопанство

1. Парцелиране и организация на територията, вкл. обработка на цифрови модели и изработване на картен материал

Проучване на досегашното стопанисване

1. Установяват се проведените ловностопански мероприятия до годината на изработване на плана за ловностопански дейности - по отчетни данни и чрез оглед на място. На работните карти се отбелязват местата на фуражната база, построените биотехнически съоръжения, годни да издържат следващия 10-годишен период и тези, които е целесъобразно да се ремонтират.

2. Проучват се и се отбелязват на картата наличната пътно-транспортна мрежа, стопанските и битови сгради и складови помещения.

3. Установява се добива на дивечово месо за износ и организиран ловен туризъм, добив на земеделска продукция и странична дейност - рога, зъби, крака, кожи и др.

4. Проучват се съставените актове за нарушения по лова.

5. Събират се данни за разходите и приходите от ловностопанска дейност за изтеклия ревизионен период с оглед определяне на ефективността на бъдещия план.

Проучване на екологическите фактори

1. Екологическите фактори, които оказват влияние върху развъждането на главния и съпътстващите видове дивеч, се проучват чрез непосредствени наблюдения на терена и по статистично-документален метод.

1.1. Климат - установяват се средните месечни температури и техните екстремни стойности, абсолютно минималните и максимални температури, интензивността на валежите и дебелината на снежната покривка.

1.2. Релеф - отчитат се надморската височина, нагънатостта и разнородността на терена, наклоните и изложението.

1.3. Почви - отчитат се почвеният тип, дълбочина и структура.

1.4. Хидрография - описват се водните течения, които определят възможностите за водопой.

2. Растителност - проучва се по отношение на главния и съпътстващите видове дивеч дървесната, храстова и тревна растителност; съставът и структурата на горските насаждения; наличието на подлесен етаж, горскоплодни дървесни и храстови видове; изобилието на житни и бобови треви под склопа на насажденията и в горските поляни и ливади; възможностите за бръстене и жирене с буков жълъд; достъпността и едливостта на растителността; наличието на гъсти групи за осигуряване на спокойствието. В откритите земеделски площи се проучват основните отглеждани култури; големината на блоковете и тяхното площно разпределение при сеитбения план; наличието и степента на участие на житни култури (особено есенници), люцерна, есперзета, фуражен грах, фий и др., и тяхната мозаечност.

Биотехнически мероприятия за подобряване на естествената хранителна и защитна база

1. **Дивечови ниви** - планират се на сравнително равни терени, като се използват съществуващи поляни и голини или се изкореняват малоценни дървостои. Под „малоценни дървостои“ тук се разбират: издънкови насаждения; насаждения с преобладаващ издънков произход или самозалесени площи с млада растителност с височина до 3 м. Изсичане и изкореняване на дървостои в горските територии се допуска само в държавните ловни стопанства и дивечовъдните участъци на площи от 0.1 до 3.0 ха. На голи площи големината им е неограничена. Формата на дивечовата нива може да бъде произволна. В използваемата площ на дивечовата нива се включва и изсечената, но неизкоренената част от дървостоя, определена за бръстене от дивеча, ако площта ѝ е под 1.0 ха, както и съществуващите неразорани части на поляната, заета с тревна растителност. Дивечовите ниви се разпределят по възможност мозаично върху цялата площ на ловностопанския район (в зависимост от приетия метод на ловоустройство), като предпочитание се дава на нивите, разположени в централната част на обособените ловища, с оглед ограничаване миграцията на дивеча. Планираните и съществуващите дивечови ниви се обозначават на терена с червена хоризонтална линия и знак “ДН” срещу мястото на нивата.

2. **Ловни просеки** – система от просеки с цел от една страна привличане и насочване на дивеча към дивечови ниви и ловностопански съоръжения и от друга – разделяне гората на квартали за прогонване. Могат да се използват и като противопожарни просеки. Планират се в залесени райони, по ново трасе или край съществуващи просеки (далекопроводни, газопроводни, противопожарни и др.), горски пътища и пътеки. Просеки по ново трасе се планират само в държавните ловни стопанства и дивечовъдните участъци. Разполагането им зависи от условията на терена, целта на стопанисване и метода на ловоустройство. Изпълнителят на ловоустройствената дейност отбелязва на терена предвидената ловна просека с червена хоризонтална линия край едната страна на просеката и с червени букви „ЛП“ и стрелки началото и края на просеката.

2.1. Ловните просеки, които ще бъдат обработвани и засявани с фуражни култури, трябва да имат ширина най-малко два пъти по-голяма от височината на дървостоя в сечнозряла възраст, и не по-малка от 20 м.

2.2. Просеките, които ще се поддържат под форма на сечище за бръст, както и тези, които се предвиждат за трайно затревяване или захрастяване, трябва да имат широчина от 10 до 30 м.

2.3. В едродивечовите ловища се планират просеки с широчина от 10 до 30 метра според теренните особености.

2.4. В дребнодивечовите ловища (предимно фазанови) се планират просеки с широчината от 30 до 50 м и разстояние между просеките 300 - 500 м. От двете страни на просеката чрез изреждане на дървостоя и залесяване на горскоплодни храсти се създава 10-метров дървеснохрастов пояс.

2.5. За подобряване видимостта около чакалата се планират лъчеви просеки с широчина 5 - 10 м и дължина 100 – 150 м.

3. **Дивечови ливади** - Планират се предимно върху естествено затревени площи, като се предвижда подобряване на естествения тревен състав чрез: почистване от неядливи треви, плевели и храсти; наторяване; разкъсване на чима; повърхностно засяване на сортови житни и бобови треви. Най-малката им площ е 0.1 ха.

4. **Дивечови сечища** - предназначени са за бръст на дивеча в продължение на минимум 10 годишен период. Планират се в държавните ловни стопанства и дивечовъдните участъци. Това са съществуващи сечища или млади насаждения на възраст до 40 години, чиято височина се поддържа до 1 м чрез периодично изсичане. Площта им е от 1.0 до 2.0 ха.

В интензивни фазанови ловища в нискостъблени гори се изсичат цялостно или частично един или няколко квартала за създаване на укрития за фазаните и същевременно за възобновяване на гората при намален турнус на сеч.

5. Ограничаване на пашата на домашен добитък – с цел осигуряване първостепенно значение на ловностопанската дейност и подходящи условия за хранене, укритие и размножаване на дивеча, в държавните ловни стопанства, дивечовъдните участъци и в горските територии със специални функции - базите за интензивно стопанисване на дивеча и токовищата на глухарите се забранява пашата на домашен добитък.

6. Отваряне на котли. В гъсто склопените насаждения се отварят котли спloch до 0.10.2 ha, чрез изсичане на голо или изреждане на склопа до пълнота 0.3, за да се появи млада сечищна растителност или подлес. Котлите серазпределят мозаично (равномерно) или групово. Площта им може да бъде до 10 % от общата площ на насажденията, в които се създават. Не се поддържат под формата на дивечови сечища, а се оставят за възобновяване. Презследващия 10-годишен период се отварят други котли в останалата част на насаждението, или в други насаждения.

7. Залесяване на иглолистни петна в широколистните насаждения. Създават се в чисто широколистните млади и средновъзрастни насаждения чрез залесяване на иглолистни видове, в зависимост от условията на месторастене. Площта на петната и тяхното разпределение е както при отваряне на котли. Тези групи се оставят за прерастване. През следващия 10-годишен период се създават други петна на подходящи места.

8. Създаване на периферни дървесно-храстови пояси. Проектират се обикновено в чисто широколистни горски насаждения, разположени всред работниземи, или насаждения, насечени от ловни просеки и дивечови ниви. Периферната ивица на гората се изрежда до пълнота 0.3-0.5, за да се създадат условия за развитие на гъст подраст и подлес под склопа. Средната ширина на пояса е до 10 m. На определени места в него се предвижда залесяване на иглолистни и игорскоплодни дървесни видове.

9. Създаване на залесени укрития в незалесените площи. Проектират се на площи до 30 ha върху крайпътни ивици, брегови земи на дерета, долове и водни течения, както и под форма на петна върху незърнопроизводителни площи. Минималната им ширина е 2 m. Могат да се залагат и частично или на петна в зависимост от конкретните условия. Мероприятието се съгласува предварително със собственика на земята.

10. Развъдници. Обособяват се на основание чл. 12 ЗЛОД.

11. Зони на спокойствие. Обособяват се за видовете, които не понасят безпокоене от страна на човека - глухара. Площта им варира в приблизителни граници от 50 до 500 ha. В тях се забраняват дърводобивните и лесокултурни мероприятия за определен период от време - най-малко 10 години. Зони на спокойствие се обособяват и на някои постоянни места на сватбуване на благородния елен. В такива зони се спират горскостопанските работи по време на брачния период по реда на чл. 70 ЗЛОД. Такива зони се обособяват и околостата за раждане на муфлон, елен и други едри бозайници, както и околостата където се концентрира пернат дивеч за гнездене (водоплаващ, фазани и др.) чрез регулиране на туризма, страничната дейност, пашата на домашен добитък и др.

Проектиране на биотехнически съоръжения

1. Оградени площи. Проектират се в интензивни ловностопански райони за по-голяма ефективност на развъждането и ловуването. Оградите имат различни размери и различна големина на отворите, съобразно биологичните изисквания на дивеча и вида на оградената площ (ловно стопанство, производствено стопанство, база за интензивно стопанисване на дивеч, възпроизводствен двор, карантинен двор, аклиматизационен (респ. реаклиматизационен) двор, волиер, отраслов двор и пр), разгледани подробно в чл. 102 от настоящата наредба. На терена изпълнителят на ловоустройственото проектиране означава мястото на проектираната трайна ограда със знак „О“, насочен към вътрешността на оградената площ. Планира се и временно ограждане на дивечови ниви за производство на фураж.

2. Хранилки и солища за зимно, допълнително и минерално подхранване. Предвиждат се по вид и брой в зависимост от видовия състав и големината на дивечовите запаси, съобразно установените нормативи в чл. 51 от ППЗЛОД. В местообитанията на едър дивеч със стаден начин на живот се планират на предварително проучени постоянни зимни обитания хранилища, съставени от: сеновал с хамбар; ровник за клубеноплодни; силажовместалище; 4 - 5 хранилки (ясли); 1 - 2 комбинирани хранилки; 1 - 2 хранилки за листник; 2 - 3 солища. Останалите хранилки, отразени в нормативите на ловния съвет, се разполагат предимно край дивечовите ниви, ловни просеки и най-често посещаваните от дивеча места през зимния период. Наземните хранилки за диви свине се планират далеч от хранилките за тревопасните видове дивеч, за да се предпазят последните от разрушаване.

3. Водопоища и водни огледала. Водопоищата са с площ от няколко квадратни метра, а водните огледала - от 100 м² до 0.1 - 0.2 ха. Строят се в ловностопански райони с целогодишен или сезонен недостиг на вода за дивеча. Използва се наличната хидрографска мрежа. В равнинни райони се предвижда изграждането (ако е възможно) на водопроводна мрежа, или направата на изкуствени водопоища, поддържани с водоноски.

4. Калища. Планират се в райони, обитавани от благороден елен и дива свиня, при недостиг или неравномерно разпределение на съществуващите калища, край хранилищата и по-често посещаваните от тези видове места.

5. Високи и ниски чакала. Планират се за наблюдение и отстрел на дивеча, по типови или други модели, на места, трайно обитавани от дивеча (ниви, просеки, хранилища, ливади, пасища, водопоища и вървища). Броят им се определя от интензивността на ловностопанските мероприятия и дивечовите запаси. В оградените площи броят на чакалата зависи от целта на площта. На терена ловоустроителят означава мястото на планираните чакала със знак „Ч“.

6. Ловни просеки. Планираните просеки за подобряване на фуражната база се използват и за лов на дивеча чрез спокойно вдигане, издебване и изчакване. За подобряване видимостта, около чакалата се планират лъчеви просеки с широчина до 5 м. и дължина 100 - 150 м.

7. Ловни пътища и пътеки. Трасират се в хълмистите и планински райони за лесно и безшумно придвижване на ловците до чакалата и местата за ловуване, както и на гоначите преди гонката. По възможност се използва наличната пътна мрежа. В интензивни ловища (ловни дворове) за лов на дива свиня от двете страни на ловните пътища и пътеки се проектира просветляване на насажденията с обща широчина до 60 м. В този случай подлежащите на прореждане участъци от ловните пътища и пътеки се маркират със стрелки и начални знаци „ЛП“ и междинни червени хоризонтални линии.

8. **Капани.** Планират се за улов на жив дивеч (благороден елен и др.) за разселване, опресняване на кръвта, ветеринарно-медицински контрол и т. н. Освен тях се използват и селективни касетъчни и други капани за лов на хищници, разрешени от МОСВ. Капани за улов на дива свиня се планират само в заградените площи.

9. **Пътища.** В интензивните ловностопански райони се предвиждат пътища до главните пунктове за подхранване и ловуване. По искане на инвеститора се изготвя отделен работен план по реда на капиталното строителство. Планирането на пътищата за усвояване на временно недостъпни басейни може да се извърши едновременно с ловностопанското планиране.

10. **Крупни съоръжения** - стопански сгради, ловни домове, хижи и заслони за битови нужди, нощуване и подслоняване на персонала и ловците, фазанарии, конюшни, микроязовири, електропроводи, водопроводи и други - предвиждат се за изграждане в интензивните ловностопански райони по реда на капиталното строителство съобразно плана за ловностопански дейности.

Обяснителна записка към плана за ловностопанските дейности

Увод.

Посочва се предметът и основаниято за изработване на плана за ловностопанските дейности. Описват се общините и землищата на населените места, попадащи в района на планиране и се дават някои основни изисквания при изработването на плана.

Глава I.

Местонахождение, екологически фактори, фауна.

1. **Административна и ловностопанска принадлежност.** Посочват се името, административната и ловностопанската принадлежност на ловностопанския район към годината на изработване на плана. Описват се общините и землищата на населените места, попадащи в района на планиране и се дават някои основни изисквания при изработването на плана.

2. **Екологически фактори** – дава се кратка характеристика на екологическите фактори свързани с ловното стопанство и развъждане на дивеча, като релеф, почви, хидрография, климат, растителност в горските територии и земеделски земи съгласно Приложение 33.

3. **Фауна - бозайници, птици.** Посочва се зоогеографският район, в който попада обектът на планиране. Описва се накратко влиянието, което оказват екологическите фактори, имащи от значение за развитието и разпространението на обитаващите и предвидените за аклиматизация видове съобразно изискванията за бонитиране на дивечовите местообитания в Република България. Ловните видове бозайници и птици се посочват систематично подредени, с кратко описание относно историята на аклиматизация и сегашното разпространение на съответния вид. Посочват се и защитените видове, които обитават обекта при наличие на такива данни.

Глава II.

Досегашно стопанисване.

1. Посочва се историята на образуването и хронологията в промените на ловностопанските райони, на управление и стопанисване на обекта на ловностопанско планиране. Посочват се всички заповеди за границите на ловностопанските райони. В Приложение № 1 на плана се прилагат валидните правни актове за обособяване на ловностопанските райони с подробно описани граници.

2. Отразяват се изготвените до момента ловоустройствени проекти и планове за ловностопански дейности.

3. Посочват се всички изградени по-големи биотехнически съоръжения.

4. Изпълнението на ловностопанските мероприятия се отразява в таблица (Приложение № 37), като се взимат предвид само тези съоръжения, които са годни да издържат следващия 10 годишен период и таксацията на дивеча в годината на провеждане на теренните работи и отстрела от предходната година. В Приложение № 2 на ловностопанския план по възможност се посочват проведените таксации и отстрел през изтеклия 10 годишен период.

5. Прави се кратък анализ на ловностопанската дейност и стопанисването на дивеча през ревизионния период.

Глава III.

Характеристика на площта, хранителната и защитна база.

1. **Площи - обща, дивечопригодна.** Планът за ловностопански дейности третира горски територии, земеделски територии, водни площи и др.. Въз основа на уточнените площи от общинските служби по земеделие и службите по геодезия, кадастър и картография на горските територии, земеделските територии и населените места в рамките на общините, се посочва общата площ на устройвания обект. Населените места и резерватите се изключват от площта на ловностопанските райони. За получаване на дивечопригодната площ (площта, която се обитава от видовете, посочени в настоящата наредба) от общата площ на района се изваждат всички недивечопригодни площи (застроени площи, стопански дворове, оградени пътно-транспортни

магистрала, военни полигони, обездивечени табани и др).

2. Типове местообитания. Въз основа на изискванията за бонитиране на дивечовите местообитания в Република България се извършва подробна характеристика на наличните типове местообитания в устройвания район. Разпределението на площта на ловностопанския район по видове територии и типове местообитания се дава с „Исходна база данни“ (от Приложение № 37), като Приложение № 3 към плана и със сборна таблица (Приложение № 37) в текстовата част на плана. Въз основа на направената характеристика на типовете местообитания се прави анализ на условията за развъждане на дивеч.

Глава IV.

Основни насоки за организация на ловното стопанство.

1. Направление на стопанисване. Тук се описват:

- а) основното направление за организация и стопанисване на обекта на планиране;
- б) главните и съпътстващи видове дивеч (ако е необходимо - диференцирано по комплекси и ловища), както и начините за отглеждането им (на свобода или в оградени площи);
- в) основните ловностопански мероприятия, които се предвиждат в плана за постигане на поставените цели.

2. Ловностопанско деление. Ловностопанското деление се представя в таблица (Приложение № 27) по ловностопански райони и ловища.

Глава V.

Планирани мероприятия.

1. Разпределение на дивечопригодната площ по пригодност за обитаване от отделните видове дивеч и бонитиране на дивечовите местообитания.

а) В зависимост от екологическите фактори в ловностопанския район или отделно ловище могат да съществуват условия за развитие на един или няколко вида дивеч. Обобщени в типове местообитания, означени с индекс, тези условия синтезирано се представят в Приложение № 3 на ловностопанския план (Приложение № 37).

б) В зависимост от биологическите изисквания на различните видове дивеч към условията на средата, общата площ на района се разпределя по бонитети на местообитанията, като се прави анализ на условията за развъждането на главните и съпътстващи видове. Разпределението на площта се отразява в таблица (Приложение № 37).

2. Допустими запаси и перспектива за развитието им.

а) Допустимият запас зависи от бонитета на местообитанието и стопанската цел.

б) Зависимостта между бонитета на местообитанията и запаса на дивеча е зададена таблично в Приложение №37.

в) При интензивни мероприятия за подобряване на фуражната база допустимият запас на дивеча, отглеждан на свобода може да бъде до два пъти по-висок от табличния. Обратно, по искане на инвеститора или на обществеността допустимият запас за даден вид дивеч в даден район може да бъде намален до 50% (например дива свиня в планинска област с развито картофопроизводство).

г) При отглеждане в оградени площи запасът на дивеча се определя от биологично определената гъстота, специфична за всеки вид, като стопанският коефициент варира съгласно чл. 173 от настоящата наредба.

д) При отглеждане на два или повече видове със сходни изисквания към хранителната и защитна база, допустимите им запаси се редуцират в зависимост от междувидовото взаимодействие.

е) Допустимите дивечови запаси се отразяват в таблица (Приложение № 37). В таблицата се отразяват запасите в целите ловностопански райони, включително и тези, начислени за земеделски територии.

ж) Коефициентите на прираст се определят съгласно Приложение № 37 в зависимост от начина на отглеждане и проектираното полово съотношение.

з) Въз основа на действителните дивечови запаси в годината на изработване на плана (преценени с контролни таксации и наблюдения от лицето, извършващо ловоустройствената

дейност), допустимите запаси и коефициента на прираст се прави десетгодишен перспективен план за развитие на дивечовите запаси - таблица (Приложение № 37), като се взима предвид начина на отглеждане на дивеча.

и) Ако в обекта на планиране са налице достатъчно данни за прираста и отпада (най-малко от 5 предходни години, или наблюдения минимум на 50 % от дивечовия запас), се изчислява действителният прираст на запаса до годината на изработване на плана. Тогава развитието на перспективния план започва с този прираст, като постепенно се достига планираният прираст. Ако липсват такива данни се приема, че коефициентът на прираст е равен на планирания.

к) При разчетите на отстрела трябва да се има предвид, че при естествени условия се раждат и отпадат приблизително еднакъв брой мъжки и женски индивиди. Затова, когато желаем запазване на естественото полово съотношение, бройката на планираните за отстрел мъжки и женски животни трябва да бъде една и съща. Различен отстрел на мъжки и женски животни ще има само при планирана промяна на половото съотношение.

л) Планът за отстрел трябва да бъде такъв, че броят на отстреляните животни да се променя от година на година плавно, без отстъпления и скокове, като през ревизионния период достигне допустим запас. При условие, че в рамките на следващия 10-годишен период не може да се достигне допустимият запас по естествен път, се прибегва до забрана на лова или допълнителна интродукция.

м) Планът за отстрел се съгласува с резултатите на ежегодната пролетна таксация на дивеча. Ако пролетната таксация установи непланирано чувствително намаляване на дивеча (поради природни екстреми или антропогенно въздействие), бройката на загубите се изважда от ползването, предвидено за тази и при нужда - за следващите години.

3. Формиране на едродивечовите запаси по пол и възраст.

а) Посочват се оптималните (проектни, целеви) полово-възрастови структури, които отговарят на целта на стопанисване на дивеча и към които трябва да се стреми стопанисващият персонал при изпълнение на перспективния план за развитие на дивечовите популации с оглед осигуряване на постоянство и равномерност в ползването.

б) Оптималната структура на дивечовия запас се планира в зависимост от поставената цел. Когато допустимият запас на даден вид е най-малко 50 броя, структурата се представя графично и таблично в таблица (Приложение № 37). По нея се определя разпределението на допустимия запас, отстрела и отпада по възрастови групи и полове, в проценти и в бройки. При планирането се съобразяваме с меродавните структури, отразени в таблица (Приложение № 37).

в) Посочва се и начинът за поддържане на оптималните полови и възрастови структури след достигането им.

4. Ограничаване на миграцията и опресняване на кръвта.

а) Набелязват се планираните мероприятия за ограничаване миграцията на дивеча и повишаване ефективността на ловностопанската дейност.

б) Посочват се и мерките за осигуряване опресняването на кръвта, за да се предотврати изграждането на дивеча в резултат на близкородствено кръстосване, до което може да се стигне при отглеждане в оградени площи и в самостоятелни териториално отдалечени комплекси.

в) Посочват се видовете дивеч, предвидени за аклиматизация и реаклиматизация в района; необходимата първоначална бройка; препоръчваният първоизточник от където да бъдат доставени; начинът и средствата за провеждане на аклиматизацията.

г) Необходимите съоръжения се отбелязват на приложената ловностопанска карта със съответен знак.

д) Описва се технологията на разселване на дивеча.

е) Оградените площи се разработват съгласно изискванията на членове 186, 187 и 188 от настоящата наредба.

5. Фуражна база.

а) Обемът и начинът на стопанисване на фуражната база в района на планиране се определят съгласно изискванията, посочени при определенията на основните биотехнически мероприятия за подобряване на естествената хранителна база.

б) Местонахождението, общата площ, видът на фуражните площи, използваемостта им, на-

чинът на обработване и видът на предпочитаните фуражни култури при сеитбооборота се дават във ведомостите за площите на фуражната база, които са Приложение № 4 към ловностопанския план. В обяснителната записка се дава сборната таблица (Приложение № 37) за разпределение на фуражните площи по ловностопански райони, ловностопански комплекси и ловища. В таблицата е посочена използваемата площ на фуражната база.

в) Въз основа на рекапитулацията на предвидените фуражи и на възможностите на естествените местообитания се изчисляват хранителните възможности на проектната фуражна база в крѐмни (хранителни) единици (Приложение № 37). Съгласно системата SI енергията се измерва в J (джаули). За превръщане на енергията от крѐмни единици в джаули се използва формулата:

$$1 \text{ кр. ед.} = 5.96 \text{ MJ}$$

г) За поясняване последователността на сеитбооборота, начина на обработка на почвата, начина на торене и сеитбените норми, в плана се прилага и таблица (Приложение № 37). Основа за изработването ѝ е посочената в таблица (Приложение № 37).

д) За да се провери достатъчността на крѐмните единици, които ще се получат от проектираната фуражна база при целогодишна паша и за да се предотвратят повреди от дивеча върху горското и селското стопанство, се изготвя сравнителната таблица (Приложение № 37).

е) От анализа на таблиците се установява степента на задоволеност на хранителните нужди на дивеча чрез проектираната фуражна база и необходимостта от допълнителна доставка на фураж.

ж) По този начин се планира фуражната база в горските територии при спазване на определените нормативи върху неговата площ.

з) В земеделските територии за всеки ловностопански район се отразява съществуващата фуражна база. Планирането на нови фуражни площи се извършва съгласно разпоредбите на чл.49, ал.3 и 4 от ППЗЛОД.

6. Подобряване защитните и хранителни условия на местообитанията. Подобряване на условията за ловуване. Планиране биотехнически съоръжения.

а) Описват се планираните ловностопански мероприятия съобразно действащите нормативни документи и конкретните условия в района.

б) Уточняват се начините и методите на ловуване на различните видове дивеч и планираните за тази цел биотехнически съоръжения в зависимост от основното направление на ловностопанския район (Приложение № 37).

в) Посочват се предпочитаните от съответния вид дивеч фуражи, налични в района, или в съседни райони, с които следва да се зареждат хранилките (Приложение № 37).

г) Необходимите количества фуражи за подхранване на дивеча се посочват в таблица (Приложение № 37).

7. Пътна мрежа, сгради, техника.

Посочват се необходимите пътища, сгради и съоръжения. Разработването на проекти за тях, както и доставянето на машини и съоръжения, става по реда на капиталното строителство, с допълнително задание.

8. Количествена сметка на планираните ловностопански мероприятия.

а) В общата количествена сметка (Приложение № 37), се посочват количествата материали, необходими за планираните ловностопански мероприятия за ревизионния период, по следните раздели:

- мероприятия за подобряване на хранителната база;
- спецификация на необходимите за тях материали;
- строеж и поддържане на съоръжения.

б) Спецификации на съоръженията, предвидени за строеж, или на техни детайли, както и работни схеми, чертежи и примерни количествени сметки на същите се дават в Приложение № 5 към ловностопанския план.

9. Очакван ефект.

а) Ефектът от планираните мероприятия е пряк (материален) и косвен (нематериален).

б) Основен ефект по отношение състоянието на дивечовите популации е косвеният. Той се състои в: обогатяване ловната фауна на района; повишаване жизнеността на дивечовите запаси;

оптимално използване хранителните възможности на дивечовите местообитания; повишаване ловната култура на населението и др.

в) Материалният ефект се определя от: приходи от международен ловен туризъм; тарифни такси за ползване на района, продажба на дивечово месо или жив дивеч за разселване; продажба на земеделска продукция и др.

10. Общи бележки - посочват се лицата, изработили плана и етапите на изработването му.

11. Литература - съдържа приложената нормативна уредба, използвана литература при изготвяне на плана, и литература, която може да бъде полезна на стопанисващия персонал за правилното изпълнение на плана.

Приложения към плана за ловностопански дейности

1. Заповеди и протоколи за определяне границите на ловностопанските райони и начинът на стопанисването им.

2. Таксации и ползване на дивеча - официални данни по възможност за последните 10 години.

3. Изходна база данни. (Приложение № 37) Посочват се основните параметри, съдържащи се в съответния ловностопански район, съставен от елементарни площи. В горските територии най-малките елементарни площи са подотделите, а в земеделските - всеки обособен полигон, включващ подходящи местообитания за дадения вид дивеч.

4. Ведомости за площите на фуражната база. (Приложение № 37) В нея подробно се описват вида територия, местонахождението на фуражната площ, вида ѝ, частта, годна за използване за фуражни култури, необходимостта от изкореняване на единични дървета в площта предвидена за оране, препоръчваните фуражи за засяване, частта, заета от ливадна трева, бръст, или негодна за използване. На края на всяко ловище или ловностопански район се прави рекапитулация на дивечовите ниви, ливади, сечища и ловните просеки.

5. Работни схеми и количествени сметки на биотехническите съоръжения. Прилагат се примерни схеми и количествени сметки на проектираните съоръжения. Схеми на по-големи съоръжения като фазанарии, оградени площи и др. се комплектоват към картния материал.

Таблиците са примерни. Същите могат да се редактират в зависимост от броя на ловностопанските райони, видовете дивеч, ловностопански съоръжения и др.

Таблица № 1

Проведени ловностопански мероприятия дог.

Ловностопански мероприятия	Мяр- ка	ОБЩО ДЛС “...” - ДЛР	ЛС “...”	ЛС “...”	ОБЩО Район дейност ДЛС “...”
Фуражна база					
- Дивечови ниви	дка	...	...	...	...
- Дивечови сечища	дка	...	...		...
- Дивечови ливади	дка	...	...		...
- Ловни просеки	дка	...	...		...
...					
Осигурен фураж					
- Конц. фураж - царевича	т	...	...		...
- пшеница	т	...	...		...
- Сочен фураж - ябълки	т	...	...		...
- Сено	т	...	...		...
- Листник	м ³	...	...		...
- Сол - каменна	кг	...	...		...
...		...	...		...
Построени съоръжения до ... г.					
- Сеновал	бр.	...			...
- Сеновал хранилка	бр.	...			...
- Заслон хранилка	бр.	...			...
- Кош за конц. фураж	бр.	...			...
- Комплексна хранилка	бр.	...	...		...
- Хранилки ясли	бр.	...	...		...
- Хранилки за диви свине	бр.	...	...		...
- Самостоятелно солище	бр.	...	...		...
- Калище	бр.	...	...		...
- Хранилка за водоплаващи	бр.		...		...
- Хранилка за заек	бр.		...		...
- Хранилка за кокошеви	бр.		...		...
- Чешма	бр.	...	...		...
- Волиер за фазани	бр.				
- Високо закрито чакало	бр.	...			...
- Високо покрито чакало	бр.	...			...
- Ниско чакало	бр.	...			...
- Капан за едър дивеч	бр.	...			...
- Ограда вис. 2.2 м.	км	...			...
- Ловен дом	бр.	...			...
- Ловен заслон	бр.	...	...		...
...		...	...		...
Разселен дивеч в ДЛС ... г.					
- фазан	бр.	...	...		...
...		...	...		...
Отстрелян дивеч ... г.					
- бл. елен	бр.	...			...
- елен лопатар	“	...			...
- дива свиня	“	...	...		...
- фазан	“	...			...

- горски бекас	“	...			...
- гривяк	“	...			...
...		...	...	...	...
Отстреляни хищници ... Г.					
- чакал	“	...	...		...
...		...	...		
Разходи за ловност. дейност ...Г.					
- ФРЗ с ДОО	ЛВ	...	...		...
- здравноосигурителни вноски	“	...	...		...
- административни разходи	“	...	...		...
- суровини и материали	“	...	...		...
- командировъчни	“	...	...		...
- горива (ГСМ)	“	...	...		...
- закупуване на фуражи	“	...	...		...
- разработване на дивечови ниви	“	...	...		...
- телефон	“	...	...		...
- ток	“	...	...		...
- външни услуги	“	...	...		...
- разселване на дивеч	“	...			...
- амортизация	“	...			...
- патрони за лисици, чакали	“	...			...
- вноска стопанисване на дивеч	“	...			...
- комисионни ОЛТ	“	...			...
- фазанария	“	...			...
- транспортни разходи	“	...			...
- охрана на дивеча	“	...			...
- ловно изложение	“	...			...
- други	“		...		...
		...	...		...
Общо	ЛВ	...	...		...
Приходи от ловност. дейн. ...Г.					
- ловен туризъм	ЛВ	...			...
- разрешителни за лов	“	...			...
- ползване на дивеч	“	...			...
- членски внос ловни билети	“	...	...		...
- встъпителен членски внос	“	...			...
- презаверка на ловни билети	“	...			...
- членски внос по чл. 37	“		...		...
- наем	“		...		...
- от убити хищници	“		...		...
...		...	...		...
Общо	ЛВ	...	...		...
Щатни служители по ЛСД ...г.					
- Директор	бр.	...			...
- Отговорник ловностоп. дейност	“	...			...
- Лесничей по лова	“	...			...
- Ръководител ЛСД	“		...		...
- Счетоводител	“	...	...		...
- Дивечовъд	“	...			...
- Тракторист	“	...			...
- Шофьор	“	...			...
- Домакин ловен дом	“	...			...
- Сервитьор	“	...			...
- Камериер	“	...			...
- Готвач	“	...			...
- Дърводелец	“	...			...

- Гледач на домашни животни	“	...			...
- Общ работник	“	...			...
- Пазач на портал	“	...			...
...		...			...
Общо	бр.	...	...		...
- Налична техника ...г.					
- Автомобил 4x4	бр.	...	...		...
- Камион	“	...			...
- Хладилен камион	“	...			...
- Трактор колесен	“	...			...
- Трактор верижен	“	...			...
- Самоходна сенокосачка	“	...			...
- Балировачка	“	...			...
- Ремарке	“	...			...
- Каруца	“	...			...
- Ловна карабина	“	...			...
- Гладкоцевна пушка- двуцевка	“	...			...
- Пистолет	“	...			...
- Бинокъл	“	...			...
-GSM	“	...			...
- Кучета свинари	“	...			...
- Кучета за пернат дивеч	“	...			...
- Кучета - кръвоследници	“	...			...
- Хладилна камера	“	...			...
...		...			...

Забележка: В таблица 1 са посочени примерни ловностопански мероприятия, разходи, приходи, щатно разписание и техника.

В таблицата се отразява отстрелът за последния ловен сезон. Посочват се годишните разходи и приходи на ловностопанска продукция за предходната календарна година. Отражават се стопанисващият персонал, налична техника и др.

Таблицата се разработва по ловностопански райони (ЛР).

В БИСД при успешно наблюдаване на повече от 50 % от наличния дивечов запас, проведените наблюдения се посочват в таблица 1-1. Въз основа на тези наблюдения състоянието на наличните популации се посочва в графичен и табличен вид. Прави се анализ на половите и възрастовите структури и се изчислява действителния коефициент на прираст.

Таблица № 2

Резултати от проведените таксации през ревизионния период

ЛР година	бл.елен			сърна				заек		вълк	
	м.	ж.	всичко	м.	ж.	всичко					
ДЛР											
2005											
.....											
2015											
1. ЛР...											
2005											
.....											
2015											
2. ЛР											
.....											

Забележка: Посочват се резултатите от таксацията на дивеча за последния десет годишен период. Таблицата се разработва по ловностопански райони.

Текстово се описват причините за състоянието на дивечовите популации в резултат на досегашното стопанисване, резултатите от наблюденията при теренно-проучвателните работи, развитието на браконьерството, състоянието на хищниците, пашата на домашен добитък, евентуалните огнищни заболявания по дивеча и се прави ветеринарно-санитарна оценка съобразно действащите

инструкции за ветеринарна профилактика. Отражава се състоянието на сградния фонд, пътната мрежа, контролни органи.

Таблица № 2а

Проведени контролни наблюдения в ДЛС “.....” през ... г.

Дата	Наблюдат.	Отдел	Благороден елен							Дива свиня					
			Припл.	Мъжки				Женски		Припл.	Мъжки			Женски	
				Шил	Мл.	Ср.	Зр.	Мл.	Зр.		Мл.	Ср.	Зр.	Мл.	Зр.
...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...
...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...
...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...
...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...
...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...
Общо	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...

При проведена контролна таксация в годината на изработване на плана за ловностопански дейности, резултатите от нея се отразяват в таблица № 2а

Таблица № 3

Разпределение на дивечопригодната площ по типове местообитания

Индекс на местообитанието	ХАРАКТЕРИСТИКА на местообитанието	БОНИТЕТ			ха	%
		бе	сг	дс	ха	%
I. Горски територии						
9.1.	Издънкова дъбова гора. Преобладават разновъзрастни нискоствъблени дъбови насаждения с подлес от глог, дрян, келяв габър, драка и др.; поляни и ливади 20 – 50 % с богат тревен състав.	2.0	2.0	1.0	...	...
9.2.	Издънкова дъбова гора. Преобладават нискоствъблени едновъзрастни дъбови насаждения с единичен и групов примес до 10% от бук, габър, клен, мъждрян и др.; подлес от глог, дрян, келяв габър, драка и др.; поляни и ливади под 20 %.	3.0	3.0	1.0	...	...
10.1.	Смесена широколистна високоствъблена гора с преобл. на дъба. Преобладават високоствъблени дъбови насаждения с примес 20-50 % от други широколистни и несклопени култури върху 10 - 30 % от площта.	1.0	1.0	1.0	...	...
10.3.	Смесена широколистна високоствъблена гора с преобл. на дъба. Преобладават високоствъблени дъбови насаждения с примес 10-50 % от други широколистни, склопени младияци и култури върху 51 - 80 % от площта.	3.0	3.0	1.0	...	...
...	...	...	...	...	...	...
ОБЩО		...	...	...	...	100
II. Земеделски територии						
1з.	Обработваеми площи					
2з.	Ливади					
3з.	Пасища					
4з.	Пасища с храсти					
5з.	Лозя					
6з.	Овощни градини					
7з.	Трайни насаждения					

8з.	Полски пътища					
ВСИЧКО						
9з.	Водни площи					
ОБЩО ЗТ						

Забележка : Площта се посочва с точност до 0.1 ха; бонитетът в общия сбор с точност до 0.1. Таблицата се разработва по ловностопански райони.

Таблица № 4

Разпределение на площта по ловностопански райони

Ловностопански район	ГТ	ЗТ	ОБЩО ЛР	Недивеч. в ГТ	Недивеч. в ЗТ	Диве- чоприг.
1.ДУ БИСД						
2.ДУ						
3.ДУ						
.....						
14.ЛР						
15.ЛР						
.....						
РЕЗЕРВАТ						
Общо ДУ						
Общо ЛР						
Общо Резервати						
ОБЩО ДГС						

Забележка : Площта се посочва с точност до 0.1 ha. Таблицата се разработва по ловностопански райони и ливаща.

Таблица № 5

Разпределение на дивечопригодната площ по вид дивеч и бонитет

Вид дивеч	Бонитирана площ, ха	Незалес. площ в ГТ, ха	Обща площ	Бонитет
В ГОРСКИ ТЕРИТОРИИ				
Благороден елен				
Сърна				
Дива свиня				
Заек				
Фазан				
.....				
В ЗЕМЕДЕЛСКИ ТЕРИТОРИИ				
Заек				
Фазан				
Яребица				
.....				
О Б Щ О				
Благороден елен				
Сърна				
Дива свиня				
Заек				
Фазан				
Яребица				
.....				

Забележка : Бонитетът се посочва закръглен с римски цифри и в скоби с точност до 0.1 с арабски цифри, площта – с точност до 0.1 ха. Таблицата се разработва по ловностопански райони.

Таблица 6

Разпределение на допустимите запаси по видове дивеч и ловностопански райони

ВИДОВЕ ДИВЕЧ СТОПАНИСВАЩ ЛОВНОСТ.РАЙОН ЛОВИЩЕ	ДЕЙСТВ. ЗАПАС броя	ДИВЕЧОПРИГОДНА ПЛОЩ		Бонитет	ДОПУСТИМ		ЗАПАС		СТОПАНСКИ ЗАПАС			ВЪЗМ. ПОЛЗВ. броя
		Залес. площ	Незалес. площ		Обща площ	На залес. площ бр/100ha	На незалес. площ бр/100ha	Общо боя	Намал. вид. въз.	Общо боя	Общо боя	
БЛАГОРОДЕН ЕЛЕН												
ДУ -Л.....												
ДУ -Л.....												
.....												
ПЛР -Л.....												
ПЛР -Л.....												
Общо ДУ												
Общо ПЛР												
Всичко ДГС												

Забележки : 1. Под „Незалесени площи” да се разбират незалесените площи с големина над 10 ха.

2. Броят на животните на цялата площ се посочва с точност до 1.0, а на 100 ха – до 0.1

3. Площта се посочва с точност до 0.1.

4. Бонитетът се посочва закръглен с римски цифри и в скоби с точност до 0.1 с арабски цифри.

5. Стопанският коефициент се посочва с точност до 0.5.

Таблицата се разработва по ловностопански райони.

Перспективен план за развитие надвечовите запаси през следващия 10-годишен период

ВИД ДИВЕЧ: БЛАГОРОДЕН ЕЛЕН											
ГОДИНА	1	2	3	4	5	6	7	8	9	..10	ВСИЧКО
ПРОЛ.ЗАПАС											
ПОЛ.СЪОТН. М:Ж											
КПР ОБЩ З.											
ДОСТАВКА М:Ж											
ПРИПЛОДИ М:Ж											
ЕЕС. ЗАПАС М:Ж											
ОТПАД % ОТПАД М:Ж											
ОТСТР.+ОТП. М:Ж											
ОТСТРЕЛ М:Ж В т.ч.ДУ ПТР											
ФУРАЖ:КНЦ (т) ГРБ СЧН (кг) СОЛ											

Забележка : Перспективният план отразява примерното развитие на дивечовите запаси в района на действие на устройвания обект (държавно горско стопанство, ловно стопанство и др.) за десет годишен период от годината на утвърждаване на плана. За всеки вид дивеч се изготвя перспективен план по ловностопански райони. Когато даден вид дивеч се отглежда на свобода и в заградена територия, перспективният план се дава поотделно за двата различни начина на стопанисване. Броят на животните се посочва с точност до 1.0; половото съотношение - с точност до 0.01; коефициентът на прираст върху общия запас - с точност до 0.01; планираният процент на отпад - с точност до 1%. необходимите фуражи (концентриран, груб и сочен) - с точност до 0.01 т; солта - с точност до 1 кг. Колоната "Всичко" се попълва само по отношение на отстрела, доставения дивеч и фуража

Проектна полова и възрастова структура на запаса по видове дивеч

Възраст- това група	М ъ ж к и					Ж е н с к и				
	Възраст год.	Допустим запас		Прираст = Отстрел и отпад		Възраст год.	Допустим запас		Прираст = Отстрел и отпад	
		%	бр.	%	бр.		%	бр.	%	бр.
Приплоди	-	-	-	...	...	-	-	-	...	...
Шилари	...	...	...	...	...	-	-	-	-	-
Млади	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...
Среднов.	...	...	...	...	...	-	-	-	-	-
Зрели	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...
ОБЩО			...		...			...		...

Забележка : Възрастта се посочва с точност до една година; броят на дивеча – с точност до 1; процентите – с точност до 1%.

Таблицата се разработва по ловностопански райони.

**ОПТИМАЛНИ (ЦЕЛЕВИ) ПОЛОВОВЪЗРАСТОВИ СТРУКТУРИ ЗА
РАЗПРОСТРАНЕНИЕТО НА ВИДОВЕ ДИВЕЧ**

Вид дивеч	Пол.сътн.	Пол	Възрастови групи по години															
			0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	
Благороден елен	1:1	м	14	12	9	6	4	4	3	3	2	2	1	1				
		ж	14	11	8	5	5	5	4	4	3	3	2					
	1:1,5	м	17	14	8	4	3	3	2	2	2	1	1					
		ж	17	12	9	7	6	6	5	5	4	4	2					
	1,3:1	м	12	10	7	6	5	5	4	4	4	3	3	2	2	1	1	
		ж	12	9	7	5	5	4	4	3	3	2	1					
	1,5:1	м	11	10	8	6	6	5	5	4	4	3	3	2	2	1	1	
		ж	11	8	6	5	4	4	4	3	3	2	1					
Сърна горски екотип	1:1	м	23	18	10	6	5	5	3	2	1							
		ж	22	12	10	8	7	6	4	2	1							
	1:1,5	м	27	15	8	5	4	4	3	1								
		ж	27	15	12	9	8	7	5	3	1							
	1,3:1	м	20	16	9	6	6	5	5	4	3	2	1					
		ж	19	11	8	6	5	5	4	3	1							
	1,5:1	м	18	15	11	7	6	6	5	4	3	2	1					
		ж	18	11	8	6	6	5	3	1								
Сърна полски екотип	1:1	м	20	17	9	8	7	5	3	1								
		ж	20	13	11	11	9	5	1									
	1:1,5	м	24	15	8	6	5	4	2									
		ж	24	15	13	12	10	7	3									
Дива свиня	1:1	м	40	15	7	6	6	6	5	4	1							
		ж	40	18	9	6	6	5	4	2								
	1:2	м	53	14	4	4	3	3	3	2								
		ж	54	18	11	9	9	8	6	4	2							
	1,5:1	м	32	16	9	6	6	6	5	5	4	2	1					
		ж	32	11	6	5	5	5	4	3	1							
Елен лопатар	1:1	м	16	12	9	6	5	4	3	3	3	2	2	1				
		ж	16	11	8	5	5	5	4	4	3	3	2					
	1:2	м	21	10	5	4	3	3	2	2	2	1	1					
		ж	22	13	8	8	7	7	6	6	5	4	3					
Муфлон	1:1	м	14	11	7	6	6	6	5	5	3	1						
		ж	14	9	7	7	7	7	6	5	2							
	1:2	м	19	8	5	4	4	4	3	3	2							
		ж	20	13	9	9	9	9	8	7	3							
	1,3:1	м	13	11	9	7	7	6	6	5	4	2						
		ж	12	8	6	6	6	6	5	4	2							
Дива коза	1:1	м	10	8	7	6	6	6	5	4	4	3	1					
		ж	10	8	6	5	5	4	4	4	3	3	3	3	2			
Кафява мечка	1:1	м	12	10	8	6	5	4	4	4	3	3	2	1				
		ж	13	10	8	6	5	4	4	4	3	3	2	1				
Глухар	1:1,2	м	25	20	12	7	4	2										
		ж	25	21	15	10	6	3										

Забележки: 1. Посочените структури се отнасят за есенните дивечови запаси при II бонитет на местообитанията и съответния им коефициент на прираст от раздел V – бонитиране на дивечови местообитания;

2. При графично представяне на планирана структура с различни показатели от посочените тук (бонитет, коефициент на прираст, целева възраст и др.) да се запази камбановидната структура за съответния вид дивеч с цел осигуряване на постоянство и равномерност в ползването.

3. В графичното представяне на структурите да се отразят линиите между възрастовите групи.

Таблица №10

Разпределение на фуражните площи в стопанството

Ловностопански район, Ловище	Вид на фуражната площ						ОБЩО
	Дивечови ниви			Диве- чови сечища	Диве- чови ливади	Ловни просеки	
	дка	дка	дка	дка	дка	дка	дка
ДЛР							
БИСД ...							
Л. ...							
Л. ...							
Л. ...							
Л. ...							
ВСИЧКО ДЛР							
ЛС ...							
ЛР ...							
ЛР ...							
ЛР ...							
ЛР ...							
ЛР ...							
ВСИЧКО ЛС ...							

Забележка : Площта се посочва с точност до 1 дка. Таблицата се разработва по ловностопански райони и ловища.

Таблица №11

Хранителни възможности на проектираната фуражна база – ориентировъчни количества

Вид на фуражните култури	От свободна паша			Кръмни единици	
	Площ дка	Добив от дка-кг	Общ добив-кг	в 1 кг	Общо
Зърнен фураж					
- Овес					
- Пшеница					
- Просо					
- Царевица					
...					
Всичко зърн. Фураж					
Груб фураж					
Сено от:					
- Люцерна					
- Тревна смес					
- Ливадна трева					
Фур. Грах					

Бръст					
Стъбла от зем. Ябълка					
...					
Всичко груб фураж					
Сочен фураж					
Клубеноплодни:					
- Картофи					
- Земна ябълка					
- Цвекло					
...					
Зелена маса от:					
- Люцерна					
- Житни					
- Царевичак					
- Тревна смес					
- Ливадна трева					
- Фур. Грах					
...					
Всичко сочен фураж					
ОБЩО					

Забележка : В таблицата една и съща площ може да бъде посочена два пъти, ако се предвижда част от фуража да бъде оползотворен във вид на сено, а друга част – като зелена маса (например люцерна), или една част като зелена маса, а друга – като зърно (например овес) и т. н. Площта се посочва с точност до 1 дка; добивът от дка – с точност до 10 кг; крмните единици в 1 кг – с точност до 0.01, а общото им количество – с точност до 10. Таблицата се разработва по ловностопански райони.

Необходима подготовка на почвата според вида на фуражната култура

Вид на фуражната култура	Място в сеитбооборота Подходящи предшественици	Обработка на почвата	Торене в кг/дка активно вещество	Сеитбена норма кг/дка
Зърнен фураж				
Овес	Малко възискателен към предшествениците и се засява като последна култура в сеитбообръщението. Понася и засяване след зимни житни.	Дълбока оран след прибиране на предшественика (20-22 см). При наличие на плевели – преораване. Пролетна сеитбена обработка - брануване, култивирание или дискуване съпроводено с брануване. След сеитбата – валиране.	Най-важното за овеса – азотното торене или самостоятелно, или комбинация с фосфорното. Фосфорният тор се заорава с дълбоката оран. Азотният тор се внася преди сеитбата. 4 кг N / дка; 2 кг P2O5 / дка.	16-20
...	...	...	...	...
Груб фураж				
Фуражен грах	Невъзискателен към предшественика.	Основна обработка след прибиране на предшественика и предсеитбена обработка през пролетта в зависимост от състоянието на почвата.	Може да се използва последдействието от внесения фосфорни торове с предшественика култура.	20
Люцерна	След ранни окопни и житни със слята повърхност.	Оран с или без подмятане на стърнището през август-септември на 20-30 см дълбочина. Преди сеитбата – градинска обработка на почвата (през 4-5 години).	Основно торене – P ₂ O ₅ – 25-30 кг/дка преди основната обработка. Микрогориене с молибден в доза 5-10 кг/дка заедно със семената, третиран преди сеитбата.	3
...	...	...	...	...
Сочен фураж				
Земна ябълка	След окопни фуражни култури или след житни със слята повърхност.	Дълбоката оран 20-25 см да се извърши възможно по-рано. Допълнителни обработки – култивирание, брануване, дискуване (през 4-5 години).	При основната обработка P2O5 – 8-10 кг/дка + K2O – 6 кг/дка. Подхранване с N – 6-8 кг/дка.	50 – клубени
...	...	...	...	...

Фуражни норми

ВИД НА ФУРАЖНАТА КУЛТУРА	НАДМ. ВИСОЧИНА/ ВИД НА ТЕРЕНА	ВИД НА ПОЧВАТА	ОБРАБОТКА НА ПОЧВАТА, СЕИТБООБОРОТ	СЕИТ БЕНА НОРМА кг/дка	НАПО ЯВА НЕ	ТОРЕНЕ кг/дка АКТ. В-ВО	РЕКОЛТА	ДОБИВ кг/дка	СЕИТБООБОРОТ /ПРЕДШЕСТВЕНИЦИ/
ЕЧЕМИК /фуражен/ 1г. Ж.	Равнинни райони	плодородни – чернозем, сиви и канелени горски	предсеитбена и дискуване, дълбока, брануване	26	не	P ₁₀ K ₅ с дълб.оран N ₁₀ предсеитбено	за зърно	200 – 300 зърно	мн.д.- бобови, окопни д.- пшеница, ръж, овес, тритикале л. – ечемик
ЦАРЕВИЦА /Zea mays/	равнинни райони	плодородни – чернозем, сиви и канелени горски	дълбока оран 28 см предсеитбена обработка брануване	12	75 – 80% ПВ	P ₁₂ K ₅ с дълб.оран N ₁₆ предсеитбено	за зърно или силаж	300 – 800 зърно	мн.д.- бобови, люцерна д.- пшеница, ечемик л. – з.цвекло, царевица, сорго, овес, слънчоглед,
ПШЕНИЦА /Triticum cominae/ 1г. Ж.	Равнинни райони	плодородни – чернозем, сиви и канелени горски	предсеитбена и дискуване, брануване	28	не	P ₁₀ K ₅ N ₁₂ предсеитбено	за зърно	200 – 400 зърно	мн.д.- бобови, сусам, нахут, тиква д.- соя, фъстъци, царевица, слънчоглед л. – зърнени житни
ОВЕС /Avena sativa / пролетни сортове: Ромулус, Образцов чифлик зимни сортове: Абритус 4	планински райони	по – бедни почви	дълбока, предсеитбена обработка, валиране, брануване	рано на пролет 12 – 15 (18)	не	P ₁₀ K ₅ с дълб.оран N ₁₀ предсеитбено	за зърно	100 – 200 зърно	след окопни, зимни житни растения не трябва да се засява след себе си
РЪЖ secale/ 1г. Ж.	Планински райони	по – бедни и кисели почви	предсеитбена и дискуване	20	не	P ₁₀ K ₅ с дълб.оран N ₁₀ предсеитбено	за зърно или силаж		
СОРГО 1г. Ж.	Равнинни райони с високи t° суми (ЮИ Б-я)	черноземи	дълбока оран, предсеитбена обр.	2	не	P ₁₀ K ₅ с дълб.оран N ₁₀ предсеитбено	за зърно	300 – 600 зърно	след зимни и пролетни житни к-ри, може след сорго 2-3г.

ПРОСО I г. Ж.	Равнинни райони (ЮИ Б-я)	всички почви	дълбока оран, предсеитбена обр.	2	не	$P_8 K_6$ с дълб. оран N_6 предсеитбено	за зърно	100 – 120 зърно	мн.д.- I г. бобови, целина люцерна, детелина окопни к-ри д.- II-ра к-ра след пшеница, ечемик, ръж, тритикале
СЛЪНЧОГЛЕД	равнинни райони	черноземи	дълбока оран, предсеитбена обр.	4	не	$P_{10} K_5$ с дълб. оран N_{10} предсеитбено	за зърно и силаж	100 – 150 зърно	мн.д.- зимни житни, фуражен фий д.- царевица д.- слънчоглед, картофи
ТРИТИКАЛЕ /хибрид м/у пшеница и ръж/	полупланински райони	по-невзискателен от пшеницата	като пшеницата – за зърно като ръжта – за зелена маса	20 – 28	не	8 – 10 кг. $P_2 O_5$ 8 – 10 кг. $K_2 O$ с дълб. оран 10 – 12 кг. N предсеитбено	за зърно и зелена маса	1000 кг. Зърно /200 – 300/кг. 3 – 4т. 3. Маса	/невзискателен; в сеитбооборот с фуражен грах/ За II-ра к-ра при тритикале през май може да се използва царевица за силаж.
ФУРАЖЕН ГРАХ /зимен/ arvense/ I г. б.	Равнинни и полупланински райони	всички без силно киселите	предсеитбена оран + дискуване	22 грах 6 овес	не	$N_4 P_6 K_5$ с оранта	за зелена паша или силаж	2 – 2.5 т зелена маса	невзискателен; в сеитбооборот с тритикале
ФУРАЖЕН ГРАХ /пролетен/ sativum/ I г. б.	Равнинни и полупланински райони	всички без силно киселите и засолени	дълбока оран + предсеитбена обр.	28 грах 6 овес	не	$P_8 K_6$ с дълбоката оран N_5 предсеитбено	за зърно	150 – 200 зърно	невзискателен; мн.д.- зимни житни, ръж д.- окопни к-ри. След грах- през 5 -6 г.
ФУРАЖЕН ФИЙ /пролетен/ Vicia sativa/ I г. б.	Високопланински и полупланински райони	всички без силно киселите	дълбока оран 25см, предсеитбена обр.	12 фий 6 овес	не	8 кг $P_2 O_5$ 5 кг $K_2 O$ с дълб. Оран 8 кг N предс.	Сено – коси се в пълен цъфтеж и първи бобови шушулки.	2 т. Зелена маса	д.- ранни окопни и житни к-ри

ЛЮЦЕРНА /Medicago sativa/ сорт Дунавка многогод. Б.	Равнинни райони	черноземи, ливадни	дълбока оран 30см, предсеитбена обр.	2 – 3	не	30 – 40 кг P ₂ O ₅ 20 – 30 кг K ₂ O с осн. Обраб. 5кг N предсеитбено	сено – в началото на цъфтежа	неполив ни усл.- 700-800 поливни 1200 – 1400	след зърнени житни със слята повърхност – през 4 – 5г.
ЕСПАРЗЕТА /Onobrychis viciifolia/ многогод. Б.	Равнинни и наклонени терени с неутр. И алкална реакция	черноземи, богати на карбонати	дълбока оран, предсеитбена обр.	15	не	20 – 30 кг. P ₂ O ₅ 15 – 20 кг. K ₂ O с дълб. оран 10 кг. N предсеитбено	сено – коси се в началото на цъфтежа	600 – 700 сено	
ЧЕРВЕНА ДЕТЕЛИНА /Trifolium pratense/ многогод. Б.	Планински и предпланински райони	всички почви	дълбока оран, предсеитбена обр.	2	не	30 кг. P ₂ O ₅ 20 кг. K ₂ O с дълб. оран 5 кг. N предсеитбено	сено – коси се в началото на цъфтежа	700 – 800 сено	невзискателна
ЗВЕЗДАН многогод. Б.	Равнинни и планински райони	всички почви	дълбока оран, предсеитбена обр.	1.5	не	30 кг. P ₂ O ₅ 20 кг. K ₂ O с дълб. оран 5 кг. N предсеитбено	сено – коси се в началото на цъфтежа	400 – 600 сено	
РЕПКО кръстоцветно	равнинни райони	всички почви		1 – 1.2	не	N ₁₀ P ₄ K ₄	за зелена паша	2 – 2.5 т. Зелена маса	след зимни житни к-ри след него – царевича, соя, грах
ЕЖОВА ГЛАВИЦА /Dactylis glomerata/ многог. Ж.		Всички почви, свежи, влажни, дълбоки, глинести със съдърж. На вар	валиране /в смеси/	3	не		сено по време на изметляван ето	3 – 4 т з. Маса, 1 – 1.2т сено	
ТИМОТЕЙКА /Phleum pratense/ многогод. Ж.	Високопл. Райони влажни торфища, студоустойчива		валиране /в смеси/	0,8 – 1	не			1 – 3 т. 3. Маса 300 – 800 сено	

ЛИВАДНА МЕТЛИЦА /Poa pratensis/ многогод. Ж.	Навсякъде	невзискателна, ср. Тежки, богати на вар	валиране /в смеси/	1,2	не		бавно расте	
ВИСОК (ФРЕНСКИ) РАЙГРАС /Arhenaterum elatius/ многог. Ж.	Сухоустойчив	по – сухи, богати, на орг. В – ва и вар дълбоки	валиране /в смеси/	3	не		сено по време на изметлява- нето сено 2 – 2.5 т з. Маса 600 – 800 кг	
ПАСИЩЕН (АНГЛИЙСКИ) РАЙГРАС /Lolium perenne/ многогод. Ж.	По – мек и влажен климат	среднотезки, дълбоки, умерено влажни, добре запасени с хр. В – ва	валиране /в смеси/	2.5	да		сено – от изкласяван ето до началото на цъфтежа 1.2 – 1.6 т. з. Маса	
МНОГОГОТ. (ИТАЛИАНСКИ) РАЙГРАС /Lolium multiflorum/ многогод. Ж.	ЮЗ и Ю България мек и влажен климат	ср. Тежки, богати, влажни почви	валиране /в смеси/	2,5 – 3	не		сено – по време на цъфтежа 1,5 – 2 т з. Маса 400 – 600кг. Сено	
ЛИВАДНА ВЛАСАТКА /Festuca pratensis/ многогод. Ж.	Планински райони	умерено влажни и влажни, глинести и песчливо- глинести	валиране /в смеси/	2,5 – 3	не		сено – в началото на цъфтежа 1.2 – 1.5 т. з. Маса 300 – 500кг. Сено	
ЧЕРВЕНА ВЛАСАТКА /Festuca rubra/ многогод. Ж.	Планински райони	развива се на торфени и слабо засолени почви по-невзискателна	валиране /в смеси/	2	не		сено – в началото на цъфтежа 800 – 1000кг. з. Маса	
ОВЧА ВЛАСАТКА /Festuca pseudovina/	високопланински райони	скалисти и каменливи поляни сухи, бедни и песчливи почви	валиране /в смеси/		не		сено, за паша ниски добиви	
БЕЗОСИЛЕСТА ОВСИГА /Bromus inermis/	до 600 м.н.в. по сухите месторастения	ср. Тежки, структурни, богати, почви	валиране /в смеси/	3	не		сено по време на изметляван ето 1 – 1.5 т з. Маса 300 – 400 сено	

КАРТОФИ /Solanum tuberosum/ ранни: Елит, Суперелит средни: Рези, Зора, Адрета късни: Салют, Сокол Аквила сладки: Ропта – Холандия ранни: Остора, Ора, Криста, Ауралия, Аурига, Ангорея, Аксима, Аполло, Слекула (в чужбина)	планински райони	черноземи, кафяви, по – леки, рохкави	дълбока оран, предсеитбена обработка	250 – 350 кг. Клубени	не	3 – 4 т.оборска тор + N ₇₋₁₀ P ₁₀₋₁₂ K ₁₅ 8 – 12 кг P ₂ O ₅ 8 – 10 кг K ₂ O 15 – 20 кг N	в равнини	1 – 6 т.	В полските сеитбооборъчения – след житни, бобови и ранни окопни култури в зеленчуковите – след зеле, грах, кореноплодни във фуражните – след ръж, ечемик не трябва след себе си !
ЗЕМНА ЯБЪЛКА /Helianthus tuberosus/	засушливи райони	по – бедни почви	дълбока оран 30см, предсеитбена обр.	150 кг. Клубени	2-3 полив- ки	3 – 4 т. Оборска тор	в равнини	1 – 3 т.	
КРЪМНО ЦВЕКЛО	равнинни райони	черноземи, ливадно – канелени	дълбока оран 28см, предсеитбена обр.	2,5 семе	подд. 75% ПВ	7 – 8 кг P ₂ O ₅ 7 – 8 кг K ₂ O 7 – 8 кг N предс. Двойно при полив.	В равнини	5 – 10 т.	
ЗАХАРНО ЦВЕКЛО	равнинни райони	черноземи, ливадно – канелени	дълбока оран 28см, предсеитбена обр.	2,5 семе	подд. 75% ПВ	N ₈ P ₈ K ₈	в равнини	не поливни – 3 т. Поливн и – 5 – 7 т.	Не се засява след себе си, може след 4 – 5 г. мн. Добри предш.- житни добри – бобови к-ри лоши – сорго, суданка
ФУРАЖНО ЗЕЛЕ	равнинни райони	богати черноземи		с разсад със семена	подд. 75% ПВ	3 – 4 т.оборска тор P ₉ K ₇ с осн. Обр. N ₉ предсеитбено	коси се късно есен, силаж	7 т. Силаж	
ФУРАЖЕН МОРКОВ	предпл. И планински райони	богати но по – леки почви	дълб. Оран	0,5 кг. семе	не	2 - 3 т.оборска тор	в равнини	3 - 5 т.	

Забележка: В таблицата са посочени примерни нормативи за сеитбени норми и добив на фуражни култури

Таблица №13

Тревни смеси с преобладание на бобовите			
ВКЛЮЧЕНИ ВИДОВЕ ВЪВ ФУРАЖНАТА КУЛТУРА	ЗОНИ НА ПРИЛОЖЕНИЕ	СЕИТБЕНА НОРМА кг/дка	ДОБИВ кг/дка
а) еспарзета, звездан, еж.главица, ч.власатка	КРАЙДУНАВСКА ЗОНА	а) $8 + 1.5 + 1 + 1 = 11.5$	600 - 800 кг. сено
б) люцерна, звездан, еж.главица, ч.власатка		б) $1.5 + 1.5 + 1 + 1 = 5$	
в) люцерна, еж.главица		в) $1.5 + 1 = 2.5$	
а) звездан, ч.детелина, еж.главица, ч.власатка	ПРЕДПЛАНИНСКА ЗОНА НА СТАРА ПЛАНИНА	а) $1.5 + 0.6 + 1 + 1 = 4.1$	600 - 800 кг. сено
б) звездан, еж.главица		б) $1.5 + 1.5 = 3.0$	
в) еспарзета, вис.райграс		в) $12 + 0.6 = 12.6$	
а) ч.детелина, еж.главица, лив.метлица	ПЛАНИНСКА ЗОНА НА СТАРА ПЛАНИНА	а) $0.8 + 1 + 1 = 2.8$	500 - 700 кг. сено
б) ч.детелина, еж.главица, ч.власатка		б) $0.8 + 1 + 1 = 2.8$	
а) люцерна, еж.главица	РАВНИННА ЧАСТ НА ЮЖНА БЪЛГАРИЯ	а) $1.5 + 1 = 2.5$	600 - 800 кг. сено
б) звездан, еж.главица		б) $1.5 + 1 = 2.5$	
в) звездан, еж.главица, ч.власатка		в) $1.5 + 1 + 1 = 3.5$	
г) звездан, безос.овсига, ч.власатка		г) $1.5 + 2 + 1 = 4.5$	
д) звездан, еспарзета, безос.овсига, ч.власатка		д) $1.5 + 8 + 2 + 1 = 12.5$	
а) звездан, ч.власатка	ПЛАНИНСКА ЧАСТ НА РИЛО - РОДОПСКИ МАСИВ	а) $1.5 + 1 = 2.5$	500 - 700 кг. сено
б) звездан ч.детелина, ч.власатка		б) $1 + 0.8 + 1 = 2.8$	
в) еж.главица, тимотейка, лив.власатка		в) $2 + 1.5 + 1.5 = 5.0$	
а) тимотейка	ВИСОКОПЛАНИНС КА ЧАСТ НА ЦЯЛАТА СТРАНА	а) 1.0	500 - 600 кг. сено
б) лив.метлица, ч.власатка,		б) $1 + 1 = 2.0$	
в) лив.метлица, ч.власатка, еж.главица		в) $1 + 1 + 1 = 3.0$	

Таблица №14

Годишно необходими кърмни единици за допустимите дивечови запаси

Вид дивеч	Кърмни единици		Проект. есенен запас	Брой храно- дни	Кърмни единици за 1 година	
	Необх. за 1 храно- ден	Макс. за 1 храно- ден	Броя		Необхо- дими	Макси- мални
Бл. елен в БИСД						
Бл. елен на свобода						
Елен лопатар в БИСД						
Муфлон в БИСД						
Сърна на свобода						
Дива свиня в БИСД						
Дива свиня на свобода						
Заек						
Фазан във волиер						
Фазан осн. стадо						
Фазан на свобода						
....						
ОБЩО						

Забележка : Есенният запас и броят на хранодните се посочват с точност до 1; кърмните единици за един ден с точност до 0.01; кърмните единици за 1 година - с точност до 10. Таблицата се разработва по ловностопански райони.

Таблица №15

Разпределение на биотехническите съоръжения по ловностопански райони и ловища

Съоръжение	ЛС район	1. БИСД	2. Л.	3. Л.	4. Л.	5. Л.	6. Л.	7. БИСД	8. Л.	...	ОБЩО ДЛР на ДЛС	10. ПЛР	11. ПЛР	12. ПЛР	13. ПЛР	14. ПЛР	15. ПЛР	ОБЩО ПЛР на Ловно сдружение	ОБЩО ДЛС
Сеновал	същ. проект.																		
Сеновал хранилка	същ. проект.																		
Силажна яма	същ. проект.																		
Заслон хранилка	същ. проект.																		
Кош за конц. фураж	същ. проект.																		
Компл. хранилка	същ. проект.																		
Хранилка ясла	същ. проект.																		
Хранилка д. свине	същ. проект.																		
Самостоятелно солище	същ. проект.																		
Водопоище	същ. проект.																		
Калище	същ. проект.																		
Хранилка за патици	същ. проект.																		
Хранилка за зайци	същ. проект.																		
Хранилка за кокошеви	същ. проект.																		
Чешма	същ. проект.																		
Волиер за фазани	същ. проект.																		
Вис. закр. чакало	същ. проект.																		
Вис.покр. чакало	същ. проект.																		
Вис. откр. чакало	същ. проект.																		
Ниско чакало за д.св.	същ. проект.																		
Ниско чакало за фазани	същ. проект.																		
Капан едър дивеч	същ. проект.																		
Капан за хищници	същ. проект.																		
Стървил. за хищници	същ. проект.																		
Ограда вис. 3.0 м - км	същ. проект.																		
Ограда вис. 2.2 м - км	същ. проект.																		
Ограда вис. 2.0 м - км	същ. проект.																		
Ловен дом	същ. проект.																		
Ловен заслон, беседка	същ. проект.																		
.....	същ. проект.																		

Таблица № 16

**Необходими фуражи и минерални соли за подхранване
по ловностопански райони при достигнати допустими запаси**

Ловностопански район (Ползувател)	Конц. фураж т	Груб фураж т	Сочен фураж т	Сол кг
ДЛР				
1.				
2.				
Всичко ДЛР				
ЛР				
1.				
2.				
.....				
Всичко ЛР				
ОБЩО ДГС /ДЛС/				

ОБЩА КОЛИЧЕСТВЕНА СМЕТКА ЗА ДЕСЕТИЛЕТИЕТО

МЕРОПРИЯТИЯ ПО ПОДОБРЯВАНЕ ХРАНИТЕЛНАТА И ЗАЩИТНА БАЗА	Мяр- ка	Коли- чество
Изкорен. на пъни с дебелина 21-30 см 101-200 бр/дка	дка	
Механиз. извличане на изкоренени пънове до 50 м	бр.	
Дълбока оран механизирано 28-30 см	дка	
Предсеитбена обработка 9-12 см	дка	
Валиране с 2 м валик със собствен обоз	дка	
Посев на фуражна култура	дка	
Засаждане на клубеноплодни	дка	
Засаждане на дребноразм. горскоплодни дървета и храсти	бр.	
Разхвърляне на оборски тор до 3 т/дка	дка	
Прибиране на фуражна култура	дка	
Изсичане на издънки през 3 г. в бръстилища	дка	
.....		
ОБЩО		

Спецификация на посевните материали			
Фуражна култура	За десети- летието дка	Посевен материал кг/дка	Общо кг
- овес - чист			
- овес – в смес с грах			
- пшеница мека			
- просо			
- царевича			
- фуражен грах пролетен			
- люцерна			
- тревна смес :			
звездан			
черв. детелина			
ежова главица			
черв. власатка			
- картофи			
- земна ябълка			
- крѣмно цвекло			
.....			
ОБЩО			

Спесификация на закупените фуражи за подхранване за десетилетието	
<i>Вид на фуража</i>	Количество т
<i>Царевича</i>	
Пшеница	
Сено	
Ябълки	
Картофи	
<i>Сол</i>	
.....	
ОБЩО	

СТРОЕЖ НА БИОТЕХНИЧЕСКИ СЪОРЪЖЕНИЯ	
<i>Съоръжение</i>	Колич. бр.;м
<i>Сеновал хранилка</i>	
<i>Заслон хранилка</i>	
<i>Комплексна хранилка</i>	
Кош за концентриран фураж	
<i>Силажовместилище</i>	
Хранилка ясла	
Хранилка за диви свине	
Самостоятелно солище едър дивеч	
Водопище	
Хранилка за водоплаващи	
Хранилка за заек	
Хранилка за кокошеви	
Високо закрито чакало	
Високо открито чакало	
Ниско чакало за диви свине	
Ниско чакало за фазани - щит	
Капан едър дивеч	
<i>Касетен капан за хищници</i>	
Ограда висока 3.00 м	
Ограда висока 2.20 м	
Ограда висока 1.50 м	
.....	
ОБЩО	

Забележка : Фуражната база се дава с точност до 1 дка; броят на горскоплодните – с точност до 100; количествата на необходимия посевен материал – с точност до 0.01т; проектираните биотехнически съоръжения – с точност до 1. Таблицата се разработва по ловностопански райони.

ОРИЕНТИРОВЪЧНА ВЕЛИЧИНА НА ОЧАКВАЕМАТА РЕАЛИЗАЦИЯ

Продукция, дейност	Вид дивеч	Количество броя	Параметри					
			Дължина /см/	Точки	Тегло – кг.		Цена – лв.	
					Единично	Общо	Единично	Общо
А. ДЛР								
1. Трофеи от								
	Бл. елен							
	Ел. лопатар							
	Сърна							
	Муфлон							
	Дива свиня							
Всичко								
2. Ловни услуги-около 30% от стойността на трофеите								
3. Отстрелни такси								
	Бл. елен							
	Ел. лопатар							
	Сърна							
	Муфлон							
	Дива свиня							
Всичко								
4. Дивечово месо								
	Бл. елен							
	Ел. лопатар							
	Сърна							
	Муфлон							
	Дива свиня							
	Заяк							
Всичко								
Общо								

Таблицата се разработва по ловностопански райони.

СБОРНИ ЛИСТОВЕ НА ЛОВНОСТОПАНСКИТЕ РАЙОНИ

ДГС				ЛР			
Ползувател -				Ловище			
Бл.елен - беhaБон.				Муфлон - мф ha Бон.			
Лопатар - елhaБон.							
Опис на площите	ha	Площ	Фонд	Индекс	Пш	Сн	Вид дивеч / Бонитет
ГТ - отдел			на ДМО		бе	ел	сг
ЗТ индекс по трайно ползване							
.....						..	
.....						..	

Забележка : В анетките на всеки ловностопански район се дава средният бонитет на района с точност до 0.1, а в самата таблица в колоната “Вид дивеч/Бонитет” се означава бонитетът за всеки отдел с точност до 1; площта – с точност до 0.1 ha; горски територии - ГТ и земеделски територии - ЗТ; пашата на домашен добитък в района над 50 % - с “да”; под 50 % - с “не”.

Сборните листове се разработват по ловностопански райони и ловища.

Таблица 20

Ведомост за площите на фуражната база на.....

Отдел,ЗТ	Име	Вид	Обща площ	Изп. площ	Изкореняване	Оране	Фуражи за засяване										Лив. трева	Бръст	Горскоплодни	Неизп. площ																		
							пшеница	еченик	трипикале	овес	царевица	слънчоглед	соро	метла	ф. грах	фий					люцерна	тр.мес	картофи	з.вълка														
ЛСК.....БИСД.....ЛОВИЩЕ.....																																						
																				ДН 1	нива																	
																				ДН 2	нива																	
Общо дивечови ниви																				ДП 1	поляна																	
																				ДП 2	поляна																	
Общо дивечови ливади																				ЛПр. 1	насажд.																	
																				ДС 1	сечище																	
Общо див. Сечища																																						
ЛРС " " - ПЛР " "																																						
Общо ДГС " "																				ДН																		
																				ДП																		
																				ДС																		
																				ЛПр																		
Забележка: Вedomостта се разработва по ловностапански райони и ловища																																						

ЗАДАНИЕ

за изработване на план за мерките и мероприятията за защита на горските територии от пожари

1. Прави се преглед и анализ на възникнали горски пожари и тяхната характеристика през изминалия ревизионен период, както и на организацията на територията в противопожарно отношение и на изпълнението на предвидените противопожарни мероприятия.

2. Оформяне на концепция за пожарозащита.

3. Уточняват се теренно-проучвателните работи за изработване на плана:

- уточняване на районите с висока пожарна опасност;
- уточняване на обекти, разположени до горите или в близост до тях, около които ще се планират противопожарни прегради;
- уточняват се местата, където ще се предвиди изграждане на съоръжения – наблюдателни пунктове, водоизточници, пътища за движение на противопожарна техника и др., включително и съгласно изискванията на Наредба № 8 /11.05.2012 г. за условията и реда за защита на горските територии от пожари.

4. Посочват се основните изисквания при обособяването на насажденията с различна степен на пожарна опасност и се указват изискванията при определяне на мерките и мероприятията за защита на горските територии от пожари.

5. Определят се видовете и броя на картите с планирани мерки и мероприятия за защита на горските територии от пожари.

6. Указват се показателите за анализ на изпълнението на предвидените с предишния план мерки и мероприятията за защита на горските територии от пожари.

7. Посочват се указателни срокове за извършване на теренните работи и обработката на информация, и представяне на плана за дейностите по опазване от пожари с всички приложения на възложителя.

8. Посочва се в таблична форма обема и видове дейности по класове на пожарна опасност, както и изчислената стойност за тях:

- Теренно-проучвателни дейности
- Обработване на атрибутната база данни и изготвяне на обяснителна записка
- Планиране на дейности
- Изработване на тематични карти
- Изработване на допълнителен свитък-извлечение от плана

Мерки и мероприятия за опазване на горските територии от пожари

Изискванията към мерките и мероприятията за опазване на горските територии от пожари са следните:

1. Бариерни прегради

Това са просеки, почистени от растителност и растителни отпадъци. Бариерни прегради могат да бъдат и естествени прегради за огъня – реки, езера, скали и други, както и съоръжения, построени за други цели (пътища, напоителни канали, просеки за линейни съоръжения, голи ловни просеки и др.), отговарящи на посочените изисквания.

Широчината на бариерните прегради е 15 - 20 метра (без това да важи за естествените такива) и се залагат през 5 км в горските територии от I клас на пожарна опасност, през 10 км в горските територии от II клас на пожарна опасност и през 15 км в горските територии от III клас на пожарна опасност.

2. Лесокултурни прегради

Това са просеки, почистени от растителност и растителни отпадъци, отговарящи на посочените изисквания.

Широчината на лесокултурните прегради е 6 - 15 метра и се залагат през до 2 км в горските територии от I клас на пожарна опасност, през 2 до 5 км в горските територии от II клас на пожарна опасност и през 5 до 7 км в горските територии от III клас на пожарна опасност.

3. Минерализовани ивици

Това са незалесени ивици, където растителната покривка е отстранена до минералния почвен слой.

Минерализованите ивици се залагат по средата на бариерни и лесокултурни прегради, по периферията на горските територии откъм страната на пожарния риск в комбинация със санитарна ивица и самостоятелно около постоянни нелинейни обекти в горските територии, ж.п. линиите и републиканските пътища, както и около местата за спиране и паркиране, къмпинги, лагери и др.

По реда на наредбата по чл. 138, ал. 1 от Закона за горите се проектират минерализовани ивици около временни обекти в горските територии.

Широчината на минерализованите ивици е:

- от 1.5 до 3 метра в случаите когато са по средата на бариерни и лесокултурни прегради, около постоянни нелинейни обекти в горските територии, ж.п. линиите и републиканските пътища.

- от 3 до 6 метра в случаите, когато са по периферията на горските територии, граничещи с пасища и земеделски територии.

4. Санитарни ивици

Това са ивици, почистени от суха маса, паднали дървета и други растителни остатъци по краищата на горските територии и от двете страни на републикански пътища и ж.п. линии.

В иглолистни гори се прилага и окастряне на клоните на височина до 2 метра. В незалесени площи санитарните ивици представляват окосени и почистени площи.

Широчината на санитарните ивици е не по-малка от 10 м.

5. Пътища за движение на противопожарни автоцистерни

Изискванията към пътищата за движение на противопожарни автоцистерни са:

- 1 надлъжен наклон не по-голям от 17 градуса (30 %), напречен наклон 6 %, обща товароносимост 18 t, натоварване на ос 14 t, ширина на платното минимум 5.5 - 6 m;
- на всеки 300 - 500 m се предвижда уширение на платното до 6 - 7 m, което служи за разминаване на автоцистерните, когато това не е възможно при съществуващата ширина на

платното. На всеки 3-5 km при липса на подходящи места се проектират площадки за обръщане с размери 12 x 12 m;

- не се проектират за движение на пп автоцистерни пътища без изход с дължина по-голяма от 500 m.;

- гъстота на пътната мрежа, използвана за движение на противопожарни автоцистерни минимум 0.5 km/100 ha за всеки стопански участък.

Забележка: При изчисляване на гъстотата на пътната мрежа се включват всички налични пътища в горските територии или в непосредствена близост до тях, които отговарят на посочените изисквания.

Ако съществуващата гъстота е по-малка от посочената, горски камионни пътища с подходящи характеристики и разположение се проектират за ремонт с оглед привеждането им в състояние, подходящо за използване на противопожарни автоцистерни и достигане на желаната гъстота.

На картите се нанасят всички пътища, по които е възможно движението на противопожарни автоцистерни, както и тези за които е предвиден ремонт за привеждане в желаното техническо състояние, а също и местата за обръщане.

6. Водоизточници за нуждите на опазването и защитата на горските територии от пожари

Изискванията към водоизточниците, използвани за нуждите на опазването и защитата на горските територии от пожари са:

- обем - минимум 40 куб. м, площадка за разполагане на автоцистерната 12 x 12 m, вертикално разстояние от водното ниво до пътя, върху който е разположена автоцистерната не повече от 5 m, отстояние от горските масиви, които е предназначен да обслужва до 5 km;

- гъстота на водоизточниците минимум 5 бр. по 40 куб. м за всеки стопански участък с площ 2000 - 3000 ha и клас на пожарна опасност на насажденията II-ри III-ти;

Забележка: Водоизточниците се разполагат равномерно по територията на участъка, на достъпни за противопожарните автоцистерни места.

На картите по противопожарно устройство се нанасят всички водоизточници (съществуващи и проектирани за изграждане), които отговарят на посочените изисквания, и от които е възможно зареждането на противопожарните автоцистерни.

Ако съществуващата гъстота е по-малка от посочената, се проектира изграждането на нови водоизточници, които могат да бъдат:

- вирове, които се оформят на подходящи места по реките (в близост до мостове, бродове и тн.);

- резервоари от различен тип, изградени или поставени на удобни места покрай пътищата за движение на противопожарните автоцистерни;

- противопожарни кранове, монтирани във вилни зони, курортни местности, населени места с водопроводна мрежа и разположени в близост до горските територии.

7. Стационарни наблюдателни пунктове

Проектират се и се изграждат на места, където могат да се наблюдават поне 1000 -1500 ha. горски територии от първи клас на пожарна опасност или 2500 - 3000 ha от втори клас, като се дава приоритет на автоматизирани системи за наблюдение и откриване на горски пожари.

От една кула се предвижда за наблюдение окръжност с радиус до 15 km.

По възможност се използват и съществуващи телевизионни кули, ретранслатори, съоръжения на мобилни оператори, метеорологични станции или други подходящи за целта постройки с друго основно предназначение, като задължително се означават и на картите по противопожарно устройство.

8. Табели и билбордове с противопожарно съдържание

Проектира се поставянето на табели и билбордове с противопожарно съдържание на подходящи места покрай населени места, вилни зони и курортни местности, места за паркиране, отдых и палене на огън в горските територии или в непосредствена близост до тях, на входовете в по-големи горски масиви независимо от класа на пожарна опасност.

Покрай пътищата в зависимост от класа на пожарна опасност табелите и билбордовете с противопожарно съдържание се разполагат, както следва:

- за първи клас на пожарна опасност на всички кръстопътища и поне по една табела на всеки 3 - 5 км;
- за втори и трети клас на пожарна опасност на по-важните кръстопътища и поне по една табела на всеки 5 - 7 км.

9. Места за палене на огън

Устройството им е съгласно изискванията на наредбата по чл. 138, ал. 1 от Закона за горите.

10. Противопожарни депа

Оборудването им е съгласно наредбата по чл. 138, ал. 1 от Закона за горите. Броят и местата им се съобразяват с броя гасачи, които трябва да бъдат обезпечени, но за всеки стопански участък трябва да има минимум едно депо.

Депата се устройват в седалищата на ДГС/ДЛС, УОГС, общински и други структури, горски пунктове, стопански и жилищни сгради, по възможност в близост до пожароопасните насаждения. Където няма подходящи за целта помещения, се предвижда изграждането на специализирани противопожарни депа.

11. Хеликоптерни площадки за нуждите на опазването и защита на горските територии от пожари

Хеликоптерните площадки се проектират да отговарят на следните изисквания: диаметър на площадката - най-малко 45 m (включително зоната за приземяване и излитане, зоната излитане и краен етап на подход за кацане, зоната за безопасност и зоната свободна от препятствия), общ наклон на площадката не по-голям от 3 %, неравности по повърхността всяка с наклон не по-голям от 5 %. Всички обекти, на разстояние до 320 m извън периметъра на площадката трябва да бъдат с височина $H < L/7$, където L е отстоянието им от края на площадката. Не се допуска наличие на препятствия по площадката (напр. камъни, клони др. подобни). Не се проектира изграждането на площадки върху глинести и песъчливи почви. На картите до площадката се записват и географските координати на нейния център.

12. Маршрути за патрулиране

За нуждите на опазването и защитата на горските територии от пожари се проектират маршрути за пеши, конни или моторизирани патрули.

В горите от първи и втори клас на пожарна опасност маршрутите се проектират с такава дължина, че да осигурят на патрулиращите в рамките на деня, поне 5 - 7кратно преминаване на патрула покрай избраните за наблюдение пожароопасни обекти или горски територии, а в горите от трети клас на пожарна опасност - 3 - 5кратно.

Конкретният избор на трасето на маршрута се съобразява с повишеният риск от пожари в близост до постоянните обекти в горите или други обекти по тяхната периферия, както и с възможността да се осигури максимална видимост към контролираните горски територии.

13. Бариери на горските автомобилни пътища

На всички горски автомобилни пътища, които не са за обща употреба и водят в горски масиви от първи клас на пожарна опасност, могат да се проектират и поставят бариери, за ограничаване достъпа във вътрешността на горите при висока текуща пожарна опасност.

14. Други противопожарни съоръжения

За нуждите на опазването и защитата на горските територии от пожари могат да се проектират и други противопожарни мерки и съоръжения, съобразени със спецификата и нуждите на конкретните горски територии или обект в тях.

**МЕТОДИКА ЗА ОПРЕДЕЛЯНЕ НА КЛАСА
НА ПОЖАРНА ОПАСНОСТ НА НАСАЖДЕНИЯТА**

Вид на горите	Овлажняване на месторастенето		
	Много сухи, сухи, сухи до свежи	Свежи до сухи, свежи	Свежи до влажни, влажни
иглолистни	1	2	3
широколистни	2	3	3

Иглолистни гори: насаждения и култури чисти и смесени, с участие на иглолистни 5 и повече десети в състава, независимо от пълнотата и височината. Незалесени дървопроизводителни и недървопроизводителни площи с растителна покривка, разположени в съседство или сред такива насаждения и култури.

Широколистни гори: насаждения и култури чисти и смесени с преобладание на широколистни (6 и повече десети в състава), независимо от пълнотата и височината. Незалесени дървопроизводителни и недървопроизводителни площи с растителна покривка, разположени в съседство или сред такива насаждения и култури.

**Съдържание на плана за дейностите по опазване
на горските територии от пожари**

Част I Обяснителна записка.

Прави се кратък анализ за потенциалния риск от възникване на пожари в горските територии в териториалния обхват на обекта, както и преглед на възникналите пожари и опожарени площи за предходния планов период.

Оценява се процента, качеството и целесъобразността на планираните мерки и мероприятия за опазване и защита на горските територии от пожари до момента

Дава се описание и разпределение в табличен вид на горските територии по класове на пожарна опасност.

Част II Изграждане и поддръжка и описание на необходимите противопожарни съоръжения.

1. Бариерни прегради

2. Лесокултурни прегради

3. Минерализовани ивици

4. Санитарни ивици

5. Пътища за движение на противопожарни автоцистерни

6. Водоизточници за нуждите на опазването и защитата на горите от пожари

7. Стационарни наблюдателни пунктове – автоматизирани системи или с пожаронаблюдатели.

8. Табели и билбордове с противопожарно съдържание

9. Места за палене на огън и

10. Противопожарни депа

11. Устройване на хеликоптерни площадки

12. Маршрути за патрулиране

13. Бариери на горските автомобилни пътища

14. Други противопожарни съоръжения

Дава се описание на съществуващите и нуждата от изграждане на нови противопожарни съоръжения. Предвиждат се необходимите средства за тяхното изграждане или поддръжка, ако е необходимо. Съоръженията се означават и на картите за противопожарно устройство.

Кarti

Изработват се карти с проектирани мерки, мероприятия и съоръжения за опазване от пожари в М 1:25 000.